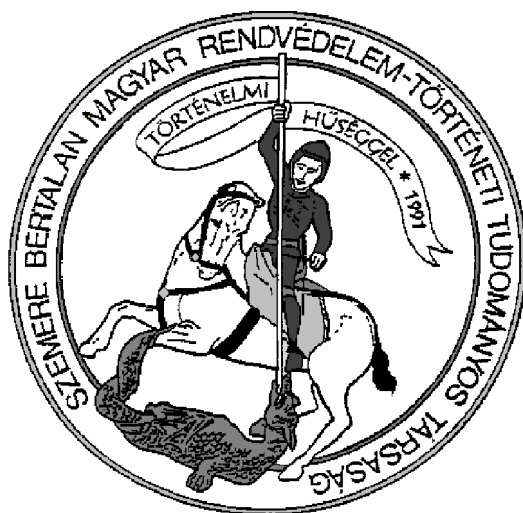

Rendvédelem-történeti Hírlevél

Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis

HU-ISSN 1785-3257

XXI. évf. (2012) 37–38. szám

**Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-
történeti Tudományos Társaság**

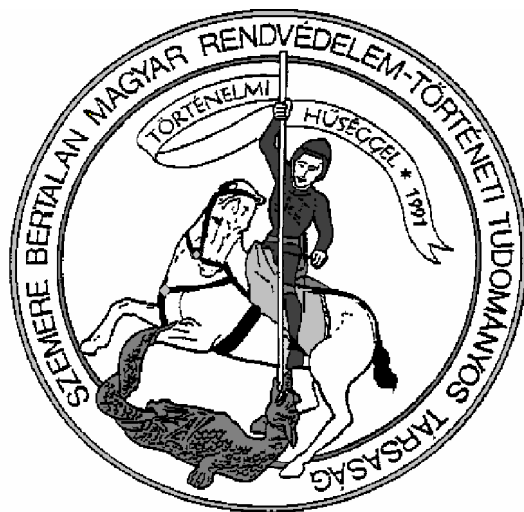
Budapest

Rendvédelem-történeti Hírlevél

Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis

HU-ISSN 1785-3257

XXI. évf. (2012) 37–38. szám

**Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-
történeti Tudományos Társaság**

Budapest

IMPRESSZUM

A periodikum hivatásának tekintjük a diszciplína művelése során keletkezett operatív információk közlését. Tisztelettel köszönik e szám szerkesztői mindazok segítségét, akik tevékenységükkel hozzájárultak a kiadvány létrejöttéhez. Kérjük a Hírlevél olvasóit, hogy periodikánk megjelenéséhez, színvonalas szerkesztéséhez járuljanak hozzá.

A szerkesztőség segítséget vár:

- ♦ A szerkesztőség által nem figyelt hazai és külföldi lapok figyelését szívesen fogadják a szerkesztők.
- ♦ Ugyancsak szívesen vesszük egyes hazai vagy külföldi gyűjteményben található rendvédelem-történeti témájú kiadványok bibliográfiájának elkészítését.
- ♦ Köszönettel vesszük a tájékoztatásokat a már lezajlott és a meghirdetett rendvédelem-történeti orientáltságú rendezvényekről.

A kiadványban aláírással megjelenő írások eltérhetnek a szerkesztőség álláspontjától!

A beküldött írásokat, számítógéplemezeket, fényképeket, videó tekerceket, stb. a szerkesztőség nem küldi vissza, valamint fenntartja magának a publikálásra kerülő anyagok javításának jogát!

*„Cum historia
pro securitate”*

*„Történelemmel
a biztonságért”*

Főszerkesztő: Dr. PARÁDI József
Szerkesztők: PARÁDI Ákos, Mag. SIMON F. Nándor,
SOM Krisztián, Dr. SUBA János, Dr. SZÉKELY Zoltán

SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGI ADATAI:

✉: 1037, Budapest, Haránt utca 12.

☎: (+36/06-1) 250-6199 📞: (+36/06-30) 912-7651

@: rth@gmail.hu

ARS POETICA

A rendvédelem-történeti Hírlevél *Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis* HU ISSN 1785-3257 periodikát azzal a céllal hozta létre dr. PARÁDI József indítványa alapján a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, hogy elsősorban a magyar nemzet rendvédelem-történetének a műveléséhez kapcsolódó eredményekről és eseményekről nyújtson tájékoztatást. A periodika tehát nem csupán egy társadalmi szervezet eseményeiről tudósítja a tagságát, hanem a rendvédelem-történeti diszciplína aktualitásairól nyújt betekintést az érdeklődők számára, amelybe természetesen beletartoznak a diszciplínát gondozó szervezetek munkájáról szóló ismertetőik is.

A periodika fokozatosan érte el a harmadik évezred elejére kiforrott formáját, az igényeket és a lehetőségeket tükröző rovatrendszerét. A szerkesztők célja, hogy olyan folyóiratot készítsenek, amelyet fellapozva az olvasó elé tárul a szakterület művelésének az állapota. Ebben az értelemben tehát nem csak a kortársaknak szóló információt hordoz a lap, hanem a jövő számára is igyekszik a legfontosabb információkat megőrizni.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (*Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis*) szerkesztőinek nem célja, hogy tudományos igényű alkotásokat közöljön, ez a Rendvédelem-történeti Füzetek (*Acta Historiae Praesidii Ordinis*) HU ISSN 1216-6774 hivatása. A Rendvédelem-történeti Hírlevél (*Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis*) a rendvédelem-történeti diszciplína művelésével kapcsolatos eredményekről, eseményekről és publikációkról nyújt tájékoztatást, a szakterület művelési feltételeiről szóló ismertetést, a tudományterületet gondozó személyek bemutatását tekinti hivatásának.

**Gondolatok a
Rendvédelem-történeti Hírlevél
(Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)
szerkesztéséhez**

A Rendvédelem-történeti Hírlevél első száma adta közre a szerkesztői ars dictandumot. Újabb ars dictandum létrehozását a szerkesztőség indokolatlannak tarja. Úgy gondoljuk azonban, hogy a szerkesztőség tagjai körében – a hajdani ars dictandum megerősítése és pontosítása céljából – megvitatott és elfogadott szerkesztői intenciók kivonatát megjelentetjük a lap hasábjain, mivel a szerkesztői munka irányelveit nyilvánosnak tekintjük.

I. PRAKTIKUS ALAPELVEK

1. A Rendvédelem-történeti Hírlevél az egyetlen magyar nyelvű periodika, amely a rendvédelem-történeti diszciplína művelésének operatív információit közli.

2. A periodika a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöksége és a tagság között az egyetlen rendszeres írásos kapcsolat.

3. A periodika pénzügyi alapjai labilisak. Szorult helyzetben házilagos kivitelezés lehetőségét célszerű előtérbe helyezni.

4. Célszerű – a stabil szerkesztői team mellett – minél szélesebb kört bevenni az alkalmi közlések, illetve egy-egy rovat kivitelezésére. Előtérbe kell helyezni az elektronikus terjesztést.

5. Indokolt olyan honlapot keresni, vagy létrehozni, amely befogadja a periodikát.

6. Célszerű megszervezni – esetleg hallgatók bevonásával - hogy a periodika a világnyelvek egyikén is publikálásra kerüljön, akár elektronikus formában is.

7. Indokolt tágítani a periodika szerkesztéséhez potenciális híranyagot nyújtó intézményekkel a kapcsolatot (hazai és külföldi társaságok, szerkesztőségek és kiadók, gyűjtemények, oktatási intézmények stb.)

II. FORMAI SZEMPONTOK

1. Az A/5-ös méret bevált és az olvasók szeretik, e mellett pedig takarékos megoldás. Ezzel ellentétes méltányolandó szempontok esetén van helye a méret újragondolásának.

2. Arra kell törekedni, hogy az ízléses kivitel és kiadáskímélő megoldások jellemezzék a periodikát. Az arculatformáló formai jegyek minősülő részek módosítását csak óvatosan célszerű megvalósítani. A periodika latin nevét, a magyarral azonos jelleggel célszerű szerepeltetni a címlapon.

3. A periodika részeinek markánsan kell elhatárolódnuk egymástól, a jó áttekinthetőség kritériumainak érvényesülésével.

4. A címlap és a hátsó borító tartalmát, a címlap belső oldalán az impresszumot, a hátsó borító belső oldalára az 1%-os felhívást, valamint a periodika vé-

gére csoportosítva az állandó úrlapokat, mint a periodika keretét célszerű fenn-tartani.

5. Indokolt bevezetni a korábban többé-kevésbé hiányzó tartalomjegyzéket az impresszumot követően.

6. Üdvös volna az évfolyamok első és második számait eltérő színekkel jelölni.

7. Egyes rovatokat – amelyek sorozat jelleggel bírnak – célszerű mellékként publikálni, akár eltérő színű papíron (pl.: új publikációk rovata, tanintézetek rendvédelem-történeti diplomamunkáinak jegyzékei sorozat, könyvtárak rendvédelem-történeti témájú könyv- és folyóirat jegyzékei sorozat stb.)

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke

SZERZŐK

ARTNER Ramona ☿

(+36/06-20) 915-0470 ; artner.ramona@gmail.com

Főiskolai adjunktus. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a német és a magyar rendvédelem-történeti szakterminológia, valamint a Magyar Királyi Csendőrség története.

HODOS Gábor

(+36/06-30) 312-8686 ; hodosg@gmail.com

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a Magyar Királyi Csendőrség története.

KARA Lajos Gábor

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar hallgatója. Kutatási területe a Magyar Királyi Csendőrség története.

Dr. LŐRINCZ József egyetemi tanár, ☿ ✨

(+36/06-20) 222-6545 ; lowiz@t-online.hu

Az állam- és jogtudomány kandidátusa. A rendvédelem-történet magistere. A Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a Börtöntörténeti Társaság tagja. Büntetésvégrehajtás-történeti szakértő. Kutatási területe a magyar börtönügy története.

PARÁDI Ákos ☿ ✨

(+36/06-70) 326-1150 ; akos.paradi@gmail.com

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar rendvédelem közhatósági intézményei.

Dr. PARÁDI József ☿ ✨ ✨ ✨ ✨

(+36/06-30)912-7651 ; paradi.jozsef@gmail.com

Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyugalmazott főiskolai tanár, a rendvédelem-történet magistere, a Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 főszerkesztője, határőrizet-történeti szakértő, a magyar rendvédelem-történet dualizmuskori és két világháború közötti időszakának kutatója.

PÁLMAI Adrián

(+36/06-20) 444-9111 ; kispalmi@freemail.hu

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar hallgatója. Kutatási területe a Magyar Királyi Koronaőrség története.

PÉK Edina Csilla

(+36/06-30) 6045-814 ; edinnaa@gmail.com

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar hallgatója. Kutatási területe a Magyar Királyi Csenedőrség története.

SIMON F. Nándor: ☞ ✨ ✨ ✨ ☞

(+36/06-1) 416-2433 ; simon.f.nandor@gmail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság al-elnöke. A rendvédelem-történet magistere. A diplomatica-paleográfia-papiróló-gia-szfragisztika segédtudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője. A Rendvédelem-történeti Hírlével (Nuntiotones Praesidii Ordinis) HU ISSN 1785-3257 szerkesztője.

Dr. SUBA János ☞ ✨ ✨ ☞

(+36/06-30) 566-7120 ; suba.janos@webmail.hu

A geodézia egyetemi és a történelem-tudomány Ph.D. doktora, a rendvédelem-történet magistere. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 szerkesztője, magyar államhatár-történeti szakértő, A magyar állam geodéziai elhelyezkedése és jelölése történetének kutatója.

Dr. SZAKÁLY Sándor egyetemi tanár ☞ ✨ ✨ ✨

(+36/06-20)910-5291 ; sakat@mail.datanet.hu

A történelem-tudományok akadémiai doktora. A Magyar Tudományos Akadémia Történelem-tudományi Bizottságának a tagja. A Történelmi Társaság igazgató választmányi tagja. Az Osztrák-Magyar Tudományos és Oktatási Koope-rációs Akció Alapítvány kuratóriumának elnöke. A Nemzetközi Magyarságtu-dományi Társaság választmányi tagja. A Habsburg-kori Kutatások Közalapít-vány kurátora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudomá-nyos Társaság tagja. A Hadtörténelmi Közlemények, a Bécsi Napló, a Magyar Napló és a Csángó Tükör szerkesztő bizottsági tagja. Csenedőrségtörténeti szak-értő. Kutatási területe a két világháború közötti katonai elit és a Magyar Király-ság rendvédelme.

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem
mag.	Rendvédelem-történet magisztere

TARTALOMJEGYZÉK

TÁRSASÁGI ÉLET (PARÁDI József)	15
Tisztségviselők	15
PARÁDI József: Elnökségi ülés emlékeztetője 2012.IV.20.	18
PARÁDI József: Elnökségi ülés emlékeztetője 2012.XI.30.	18
PARÁDI József: Egy új szellemi vállalkozás a magyar katasztrófa-elhárítás történetének a feltárására irányuló tudományos alkotóműhely alapítása.	20
PARÁDI József: Együttműködés a magyar rendvédelem-történet művelésének érdekében	24
SZEMLE (SUBA János)	28
Recenziók	
PARÁDI József: Recenzió KÖMŰVES József – NAGY György – RAVASZ István: Határországban. A magyar határőrizet és határvédelem szervezeteinek története a modern korban.	28
PARÁDI József: Recenzió KOVÁCS Tamás: Rendőrségi célkeresztben a szélsőjobb. Dr. Sombor-Schweinitzer József feljegyzése a szélsőjobb-oldali mozgalmakról, 1932-1943.	30
PARÁDI József: Recenzió KOVÁCS Zoltán András: A Szálasi-kormány belügyminisztériuma. Rendvédelem, állambiztonság, közigazgatás a nyilas korszakban.	31
LŐRINCZ József: Recenzió LŐRINCZ József: Büntetőpolitika és börtönügy.	33
PARÁDI József: Recenzió BAJÁKI Bernadett – HOLLÓ József – JAKUS János – NÉGYESI Lajos – SUBA János: Betonba zárt hidegháború. Az 1950-es években épült déli védelmi rendszer kutatása és feltárása.	35
HODOS Gábor: Recenzió FÖLDI Pál: Pandúrok, zsandárok, csendőrök.	37
PARÁDI József: Recenzió MEZEY Barna: Régi idők tömlőcei. Büntetések, börtönök, bakók.	40
PARÁDI József: Recenzió NAGY Pál: Az oskolai bizonyoságtól az érettségi vizsgáig.	44
PARÁDI József: Recenzió ÁRVAI Zoltán – BÁNKI Imre – BODA József et al.: Legendák és titkok katonái. A mélységi felderítés története.	46
PARÁDI József: Recenzió BODA József – RUSZIN Romulusz et al. (szerk.): Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.	49
PARÁDI Ákos: Recenzió PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.	52
PARÁDI József: Recenzió PERÉNYI Roland: A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896-1914.	54

SIMON F. Nándor: Recenzió CSÓKA Ferenc (szerk.): Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785-2011.	56
Könyvelőzetes	
SIMON F. Nándor: könyvelőzetes A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.	59
SIMON F. Nándor: könyvelőzetes A magyar rendvédelem-történetért kitüntetések könyve.	60
SZAKÁLY Sándor: könyvelőzetes Akik a Magyar Királyi Csendőrséget 1919 és 1945 között vezették.	64
PARÁDI József: könyvelőzetes A polgári ejtóernyőzés története Magyarországon.	65
Folyóiratismertetés	
PARÁDI József: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Jogtörténeti Szemle 2011. évi számaiban.	66
PARÁDI József: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Rendvédelem-történeti Füzetek 2012. évi számaiban.	67
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Belügyi Szemle 2011. évi számaiban.	69
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Bolyai Szemle 2011. évi számaiban.	70
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Felderítő Szemle 2011. évi számaiban.	70
PARÁDI Ákos: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Haditudósító 2011. évi számaiban.	70
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Hadtörténelmi Közlemények 2011. évi számaiban.	71
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Hadtudomány 2011. évi számaiban.	71
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Hadtudományi Szemle 2011. évi számaiban.	71
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a História 2011. évi számaiban.	72
PARÁDI Ákos: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Honvédségi Szemle 2011. évi számaiban.	72
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Limes 2011. évi számaiban.	72
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Nemzet és Biztonság 2011. évi számaiban.	72
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Pécsi Határőr Tudományos Közlemények 2011. évi számaiban.	73
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Rubicon 2011. évi számaiban.	73

SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Századok 2011. évi számaiban.	73
SUBA János: folyóirat-cikk ismertetés Rendvédelem-történet a Történelmi Szemle 2011. évi számaiban.	74
PARÁDI József: Magyar rendvédelem-történeti kiadványok.	74
RENDEZVÉNYEK (SIMON F. Nándor)	105
PARÁDI József: Tájékoztató a XII. magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozat „A magyar vidék rendvédelme 1867-1945.” című szimpozionjáról.	105
PARÁDI József: Egy konferencia margójára.	130
PARÁDI József: Tájékoztató a XXVII. magyar magyar rendvédelem-történeti Tudományos konferenciasorozat „A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.” című konferenciájáról.	133
SZEMÉLYI HÍREK (PARÁDI József)	159
PARÁDI József: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagságának változásai.	159
PARÁDI József: nekrológ In memoriam ifj. KOCSIS Tibor Krisztián.	164
SZAKÁLY Sándor: nekrológ In memoriam LÁM Béla szkv. cső. fhdgy.	165
PARÁDI József: Kitüntetettjeink 2012-ben.	166
PARÁDI József: Ékítménytörténeti munkásság elismerése.	175
PARÁDI József: A tudományos munka új elismerési formái.	180
MŰHELY (PARÁDI József)	182
ARTNER Ramona: A Magyar Királyi Államvasutakat a Magyar Királyi Csendőrséget és a Magyar Királyi Rendőrséget érintő hatásköri szabályozás.	182
HODOS Gábor: A csendőrség megítélése a korabeli magyar sajtóban a Dános-pusztai gyilkosság kapcsán.	188
KARA Lajos Gábor: A csendőrök megítélésének változásai a XX. század második felében a történelemkönyvekben.	191
PARÁDI Ákos: Polgárország a polgári magyar állam rendvédelmében.	194
PARÁDI József: A polgári magyar állam közrendvédelem-történetének kutatása a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál.	200
PÁLMAI Adrián: A Magyar Királyi Koronaország 1944-1945.	211
PÉK Edina Csilla: A dualizmus kori Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának képzése.	222
PÉK Edina Csilla: A dualizmus kori Magyar Királyi Csendőrség táborig csendőrségének fegyverzete és felszerelése.	241
EDIKÁCIÓ (PARÁDI József)	256
SIMON F. Nándor: Dr. PARÁDI József, „Pro Facultate”.	256

SCIENTIA (PARÁDI József)	258
PARÁDI József: Rendvédelem = rendészet?	258
DOKUMENTUMOK ÉS MUNKÁSSÁGOK (PARÁDI József)	263
PARÁDI József: Segítsük elő a magyar rendvédelem-történet dokumentumainak feltárását és közkinccsé tételét.	263
PARÁDI Ákos – PARÁDI József: A magyar Szent Korona őrzését szabályozó törvények a kezdetektől 1945-ig.	264
PARÁDI József: Világhálón a magyar rendvédelem története.	300
EMLÉKHELYEK ÉS TÁRGYAK (FAZAKAS László)	307
PARÁDI József: Folyóiratszámajánlás nemzeti rendvédelmi testületek, illetve nemzeti rendvédelmünk történetét művelő személyek emlékének.	307
ŰRLAPOK (SOM Krisztián)	309
Felhívás a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlására	309
Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciára jelentkezési felhívás ...	311
Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciára jelentkezési lap	313
Szerzői űrlap	315
Belépési nyilatkozat	317
Belépési nyilatkozat adatlapja	318
Publikációs adatlap	319
Gyűjtők adatlapja	321
Adatpontosító lap	323
Periodikáink és válogatott monográfiák	325

Az alábbi, állandó rovataink e számokban tartalommal nem bírnak:
- Figyelő.

„Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae”
(A forrásból szívesebben isznak az emberek)

TÁRSASÁGI ÉLET

Tisztségviselők

Elnökség

<p>PARÁDI József dr. Budapest 1037, Haránt u. 12. ☎ ☎ ☎ ☎ ☎ DT</p>	<p>Elnök ☎: (+36/06-1) 250-6199 ☎: – ☎: (+36/06-30) 912-7651 @: paradi.jozsef@gmail.com</p>
	<p>Ügyvezető alelnök, pályázat, ökonómia ☎: – ☎: – ☎: – @: –</p>
<p>FAZAKAS László Budapest 1138, Berettyó u. 11. ☎ ☎ ☎ ☎ ☎</p>	<p>Szakértés, emlékhely ☎: (+36/06-1) 349-7237 ☎: – ☎: (+36/06-30) 986-3997 @: fazakas@imm.hu</p>
<p>SIMON F. Nándor mag. Budapest 1155, Ivánka Pál. u. 16. ☎ ☎ ☎ ☎ ☎</p>	<p>PR ☎: (+36/06-1) 410-7811 ☎: – ☎: (+36/06-20) 347-4602 @: simon.f.nandor@gmail.com</p>
<p>SOM Krisztián Budapest 1117, Irinyi János u. 36/B. ☎</p>	<p>Digitalizáció ☎: – ☎: – ☎: (+36/06-70) 230-9318 @: som.krisztian@hotmail.com</p>
<p>SUBA János dr. Budapest 1184, Dolgozó út 20. ☎ ☎ ☎ ☎ ☎</p>	<p>Alapítvány ☎: (+36/06-1) 325-1673 ☎: (+36/06-1) 325-1647 ☎: (+36/06-30) 566-7120 @: suba.janos@hm-him.hu</p>
<p>SZAKÁLY Sándor dr. prof. vit. Budapest 1034, San Marco u. 28. ☎ ☎ ☎ ☎</p>	<p>Scientia, educatio ☎: (+36/06-1) 388-1482 ☎: ☎: (+36/06-20) 910-5291 @: sakat@mail.datanet.hu</p>

SZÉKELY Zoltán dr. Tarnaórs 3294, Erzsébet u. 18. ☞ ♦ ✱	Digitalizáció ☎: – ☎: – ☎: (+36/06-30) 475-0626 @: dessant@gmail.com
ZEIDLER Sándor Budapest 1026, Trombitás u. 22. ☞ ✱ ♦ ✱ ☎ ☎	Címerkirály, etika ☎: (+36/06-1)212-5575 ☎: (+36/06-1)212-5575 ☎: (+36/06-30)961-9148 @: zeider.sandoristvan@upcmail.hu
CSÓKA Ferenc Budapest 1089, Bíró Lajos u. 9. ☞ ✱ ✱ ☎	Kooptálva ☎: (+36/06-1)303-2970 ☎: – ☎: (+36/06-20)579-5139 @: –

Felügyelő Bizottság

FORRÓ János Székesfehérvár 8000, József u. 2/E, ☞ ✱ ♦ ☎	Elnök ☎: (+36/06-22)313-606 ☎: – ☎: (+36/06-20)311-3966 @: forro.janos@hotmail.com
HEGEDŰS Ernő dr. Budapest 1173, Borsó u. 4. ☞ ✱ ♦ ✱	Tag ☎: (+36/06-1)787-8283 ☎: – ☎: (+36/06-20)470-8734 @: hegeduerno@freemail.hu
ZSUFFA András dr. Budapest 1172, Mátka u. 35. ☞ ✱ ☎	Tag ☎: – ☎: – ☎: (+36/06-30)942-1149 @: zsuffa@kgb.hu

Szakosztályok

LŐRINCZ József dr. prof Budapest 1039, Lukács Gy. u. 4. ☞ ✱ ♦	Büntetés-végrehajtás történeti ☎: (+36/06-1)243-4780 ☎: – ☎: (+36/06-20) 222-6545 @: lowiz@t-online.hu
CSÓKA Ferenc	Rendőrség-történeti

LÓRÁNT Csaba dr. Budapest 1115, Somogyi u. 28–30. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐	Gyűjtők ☎: (36/06-1)204-1707 ☎: – ☎: (36/06-30)914-2049 @: lorant_01@citromail.hu
GÁSPÁR László dr. Budapest 1183, Érsekújvár u. 10. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐	Határőrizet-történeti ☎: (+36/06-1)290-3085 ☎: – ☎: (+36/06-20)370-2863 @: gaspar50@vipmail.hu
PAPP Antal dr. <i>szakosztályvezető</i> BERKI Imre <i>szakosztálytitkár</i> ☎ Budapest Berettyó u. 5. 1138	Katasztrófa-elhárítás történeti ☎: (+36/06-1) 786-8836 ☎: (+36/06-1) 332-9180 ☎: (+36/06-20) 424-1691 @: berki.imre@gmail.com
FAZAKAS László	Korona-, Képviselőház- és Testőrség-történeti
JOÓ Gábor Budapest 1131, Vizimolnár u. 3. IV/32. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐	Pénzügyőrség- és Vám-történeti ☎: (+36/06-1)242-6877 ☎: – ☎: (+36/06-20)384-7397 @: joogabor43@gmail.com
MEZEY Barna dr. prof. Budapest 1022, Bimbó u. 64. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐	Rendvédelem jogtörténeti ☎: (+36/06-1)266-3119 ☎: – ☎: (+36/06-) @: mbarna@ajk.elte.hu

Regionális csoportok

BERTA Gyula Kaposvár 7400, Pete L. u. 8. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐	Dél-Pannon ☎: (+36/06-82)317-205 ☎: ☎: (+36/06-30)571-7046 @:
--	--

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány

SUBA János dr.	Elnök
----------------	--------------

PARÁDI József
Elnökségi ülés emlékeztetője
2012. IV. 20.

Helyszín: 1033. Budapest, Laktanya utca 23.

Jelenlét: Határozatképesség biztosított.

Napirend:

1. - Mag. SIMON F. Nándor: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elismerési rendszerét bemutató kiadvány szerkesztési helyzete.

2. - Dr. PARÁDI József: Katasztrófavédelem-történeti szakosztály alapítása.

3. - Mag. SIMON F. Nándor: A magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat „A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági testületei” című XXVII. konferenciájának az előkészítési állapota.

4. - Dr. PARÁDI József: Egyebek.

Döntések:

- A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai közé felvételt nyert dr. PAPP Antal, RÉTI Rezső, dr. ZÉTÉNYI Zsolt.

- Alapításra került a Magyar Katasztrófavédelem-történeti Szakosztályt. Szakosztályvezető = dr. PAPP Antal, ügyvezető titkár = BERKI Imre.

- Az elnökség elfogadta mag. SIMON F. Nándor tájékoztatóját „A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági testületei” című XXVII. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elismerési rendszerét bemutatni hivatott könyv előkészítettségi helyzetéről.

PARÁDI József
Elnökségi ülés emlékeztetője
2012. XI. 30.

Napirendi pontok:

- Mag. SIMON F. Nándor: 2012. évi rendezvényeink tapasztalatai és 2013. évi várható rendezvényeink.

- Dr. PARÁDI József: Kiadványaink. [Lásd Rendvédelem-történeti Hírlével, XXI.évf. (2013) 37-38.sz. Szemle.]

- Dr. PARÁDI József: Egyebek.

Résztevők: CSÓKA Ferenc, dr. PARÁDI József, mag. SIMON F Nándor, dr. SZAKÁLY Sándor, dr. SZÉKELY Zoltán.

Meghívottak: BERKI Imre, PARÁDI Ákos.

Távollévők: FAZAKAS László, SOM Krisztián és dr. SUBA János szolgálatilag, ZEIDLER Sándor beteg.

RENDEZVÉNYEK 2013

Az elnökség 2013-ban két rendezvény tervszerű megvalósításával értett egyet:

- 2013.II.15. *A XIX-XX. századi európai és magyar csendőrségek* című konferencia (F.: SIMON F. Nándor);

- 2013 őszen tűzoltóság, katasztrófavédelem és polgári védelem témájú szimpozion (F.: BERKI Imre és SIMON F. Nándor);

Az ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszékkel, illetve a Katasztrófavédelem-történeti Múzeummal közös szervezésben.

RENDEZVÉNYEK 2014

2014-ben a légirendészet témakörében a tervezett konferenciát, nem a magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat részeként célszerű megvalósulni, hanem a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság vesz részt a Magyar Repüléstörténeti Társaság 2014. évi konferenciájában. (F.: SIMON F. Nándor és dr. SZÉKELY Zoltán).

2014. évben célszerű a társaság profilját tükröző témájú konferenciával az előre jelzett jelentős témaorientált konferenciasorozatok rendezvényeihez kapcsolódni. (F.: SIMON F. Nándor és dr. SZAKÁLY Sándor).

A rendezvények előadói felkérése tekintetében azokat kell előnyben részesíteni, akik nem ódzkodnak előadásuk tanulmányá fejlesztésétől. (F.: SIMON F. Nándor).

KIADVÁNYAINK

A dr. PARÁDI József által előterjesztetteket az elnökség elfogadta és kiegészítette.

- A honlapot 2013. évben új szerverre kell áthelyezni, „A magyar rendvédelem története” címmel (F.: dr. SZÉKELY Zoltán és SOM Krisztián).

- A honlapon létre kell hozni „*A magyar rendvédelem történetében rendszerezett formanyomtatványok*” és „*A magyar rendvédelem-történet hagyatéka*” című rovatokat SOM Krisztián, illetve mag. SIMON F. Nándor rovatszerkesztésével. (Lásd. 2012-35. és 2012-36. körleveleket)

- Megfontolás tárgyává kell tenni, hogy a tudományos értékű szellemi alkotások a társaság honlapján a társaság tagjain kívül a térítési díjat fizetők számára váljanak elérhetővé. (F.: dr. SZÉKELY Zoltán és SOM Krisztián).

- A Rendvédelem-történeti Hírlevél állandó rovatainak rovatszerkesztői tisztségeit – a megváltozott körülmények figyelembe vételével és a főszerkesztő egyetértésével – újraosztotta az elnökség: I. Társasági Élet = dr. PARÁDI József ; II. Figyelő = dr. SUBA János ; III. Szemle = dr. SUBA János ; IV. Rendezvények = mag. SIMON F. Nándor ; V. Személyi Hírek = dr. PARÁDI József ; VI. Műhely = dr. PARÁDI József ; VII. Edukáció = ? ; VIII. Scientia = ? ; IX. Dokumentu-

mok és munkásságok = mag. SIMON F. Nándor ; X. Emlékhelyek és tárgyak = mag. SIMON F. Nándor ; XIII. Ürlapok = SOM Krisztián.

- A publikálásra szánt tanulmányok tekintetében fel kell gyorsítani az érkezésüket és a hivatkozásaitak illetően is pontosabbá kell tenni azokat (F.: dr. SUBA János).

EGYEBEK

- A releváns pályázatokat meg kell pályázni 2013-ban. (F.: PARÁDI Ákos és dr. SZÉKELY Zoltán).

- A magyar tudomány és a magyar rendvédelem tekintetében egyaránt kártékonynak tartjuk a bizonyos körök által a rendészet önálló tudományként történő elfogadtatásának erőltetésére való törekvést. (F.: CSÓKA Ferenc).

Budapest, 2012. XII. 1.

PARÁDI József

Egy új szellemi vállalkozás a magyar katasztrófa-elhárítás történetének a feltárására irányuló tudományos alkotóműhely alapítása

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban új szervezeti egység jött létre Katasztrófavédelem-történeti Szakosztály elnevezéssel.

Az újonnan alakult szakosztály működéséhez intenciókat a tudományos társaság elnöksége nyújtott.

„INTENCIÓK

a Magyar Katasztrófavédelem-történeti Szakosztály működéséhez.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság hivatásának tekinti nemzeti rendvédelem-történetünk művelését, a feltárt eredmények közkinccsé tételét. E célt tartalmazza az 1990-ben alapított és 1991-ben a Fővárosi Bíróság által regisztrált tudományos társaság alapszabályzata is. A tudományos társaság tagsága és szervezeti egységei ennek megfelelően fejtik ki szellemi alkotómunkájukat, illetve e munkát elősegítő tevékenységüket.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság szakosztályai a demokratikus szervezkedés alapelveinek és a racionalitásnak a figyelembe vételével keletkezhetnek. Ebből fakadóan 3 tag kezdeményezheti szakosztály létrehozását, melyet az elnökség fogad el, amennyiben megalapozottnak találja a létrehozandó szakosztály által vállalt szakterületnek a leendő szakosztály által megvalósulandó gondozását. A szakosztályok nem adminisztratív szervezeti egységek, hanem tudományos alkotóműhely jelleggel működnek. Nincs szakosztályi tagság, tagdíj stb. A szakosztályhoz tartozás önkéntes

és a szakosztály által művelt szakterület gondozásában való részvétel által valószínűleg meg.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 2012-ig nem rendelkezett magyar katasztrófavédelem-történeti szakosztállyal. Ennek nem az volt az oka, hogy a tudományos társaság nem tekintette a katasztrófavédelmet a rendvédelem részének. A tudományos társaság tagjai 2012-ig nem kezdeményezték a magyar katasztrófavédelem történetét gondozó szellemi alkotóműhely létrehozását. Miután azonban társaságunk tagsága közül néhányan – élve az alapszabályzatunk nyújtotta lehetőséggel – kezdeményezték a Magyar Katasztrófavédelem-történeti Szakosztály létrehozását, az új szellemi alkotóműhely alapítása előtt megnyílt a lehetőség.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság megalapozottnak találta a kezdeményezést, mivel:

- a magyar katasztrófavédelem történetét nemzeti rendvédelem-történetünk részének tekinti;
- a szakosztályalapítást kezdeményezők szellemi reputációját a szakterület művelésének elindításához alkalmasnak gondolja.

Álláspontunk szerint a – korábban Tűzoltó Múzeum elnevezéssel működő – közgyűjtemény lehet nemzeti katasztrófavédelem történetünk művelésének a kiinduló bázisa, mivel Magyarországon ez a közgyűjtemény a katasztrófavédelem-történet szakterületének legtekintélyesebb gyűjteménye.

A működés alapelveként tartjuk, hogy a nemzeti hagyományok, tapasztalatok hasznosítása minden tevékenység szerves részét kell képezze. Ennek hiányában ugyanis nem csupán a tevékenység eredményessége mérséklődhet, hanem könnyen háttérbe szorulhatnak a nemzeti érdekek a különböző hazai és külföldi csoportosulások érdekeivel szemben. Álláspontunk szerint a magyar állam szakterületeinek művelése és azok irányítása nem nélkülözheti a magyar tapasztalatanyagot. Káros és ártalmas szemléletnek tartjuk nemzeti szakterületeink hazai tapasztalatainak mellőzését, vagy behelyettesítését, illetve szembeállítását más jellegű elvárásokkal és elvi megközelítésekkel. Úgy gondoljuk, hogy a magyar nemzetnek nem lehet érdeke a magyar fejlődés tapasztalatainak az elhanyagolása.

A 2012. évi helyzetből kiindulva – a magyar katasztrófavédelem gondozása terén – 10 fő feladatot látunk. Mivel pedig tudományos társaságunk a Magyar Katasztrófavédelem-történeti Szakosztályának munkatársai és várhatóan a szakosztály tevékenységébe bekapcsolódó tagtársaink is valamilyen módon a magyar katasztrófavédelem-történeti intézményhez kapcsolódnak, ezért ezen intézményre koncentráltan fogalmaztuk meg álláspontunkat. Intencióink lényegét az

alkotja, hogy miként lehet ezen intézményt a leghatékonyabban működtetni nemzeti rendvédelem-történetünk katasztrófavédelem-történeti részeként.

1. Erősíteni a szakterület művelésének a szellemi színvonalát. Gyarapítani szükséges azoknak a számát akik átmeneti jelleggel, vagy élethivatásként tudományos színvonalon foglalkoznak a szakterület művelésével. Ennek érdekében indokolt a különböző szintű tudományos fokozatszerző eljárásokban, illetve azt megalapozó tevékenységekben a magyar katasztrófavédelem történetével foglalkozók létszámát növelni.

2. A szakterület szellemi potenciáljának gyarapításával, a szakterület művelésének eredményességét bemutató tudományos alkotások publikálásának a számát indokolt növelni, elsősorban a katasztrófavédelmi és a rendvédelem-történeti tudományos folyóiratokban, valamint idővel célszerű sorozatkiadvány létrehozása is.

3. A szakterület művelésének eredményeit tudományos rendezvényeken indokolt ismertetni, illetve megvitatni. E rendezvényeket a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság szakosztályainak rendezvényei közé célszerű besorolni.

4. Meg kell valósítani a testület és a katasztrófavédelmi múzeum között annak a gyakorlatát, hogy a testületnél rendszeresített tárgyakból térítés nélkül köteles példányokat kapjon az intézmény.

5. Fel kell állítani, illetve meg kell erősíteni a múzeum szervezetébe integrált katasztrófavédelem-történeti szakkönyvtárat.

6. A tárgyi és írásos emlékek szakszerű gyűjtése és rendszerezése alapozhatja meg azt, hogy a katasztrófavédelem-történet kikerülhessen abból – a teljes magyar rendvédelem-történetre jellemző – hátrányos helyzetből, amibe került. Nevezetesen lehetővé kell tenni, hogy nemzeti történelmünk ezen szelete iránt érdeklődők, a kutatók, a magyar katasztrófavédelem szakemberei és irányítói minél szélesebb körben megismerkedhessenek nemzeti katasztrófavédelem-történetünk tapasztalataival. Ez a cél napjainkban nyilvánvalóan a tárgyi és írott emlékek digitalizációjával, majd ennek térítésmentes elérhetővé tételével valósítható meg.

7. Mivel a nemzeti katasztrófavédelmünk történetét nem lehet kielégítő módon önmagában vizsgálni a természetes környezete és közege a magyar rendvédelem-történet kizárásával, ezért a magyar katasztrófavédelem történetét a magyar rendvédelem-történet részeként kell művelni, szoros összhangban nemzeti rendvédelem-történetünk egészével.

8. Indokolt – alapvetően az Európai Unió társországaiban működő – hasonló tartalmú alaptevékenységet megvalósító külföldi intézményekkel az együttműködésre törekvés, elsősorban az európai fejlődési tendenciák és a magyar vonatkozású témakörök tekintetében.

9. Szakmai identitástudat nem, vagy csak csökevényesen létezhet hivatástörténeti ismeretek nélkül. Ezért a szakemberképzés, illetve továbbképzés különböző szinterein indokolt elérni, hogy a tanórák 5 %-a körüli oktatási idővel a hivatásra felkészítő tananyag szerves részévé váljon a nemzeti katasztrófavédelem-történet. A kutatási eredmények interpretálását lehetőleg a szakterület-történet témakörében tudományos fokozatot szerzett kutatótársakkal célszerű megvalósítani. A képzési idő eredményes és hasznos felhasználhatósága érdekében indokolt kidolgozni, majd aktualizálni a képzési időkhöz és oktatási szintekhez igazodó tananyagokat és tankönyveket, valamint tansegédleteket.

10. Indokolt felülrni azt a gyakorlatot, amely a hivatástörténetiség gondozására hivatott intézményt a testület népszerűségét elősegítő propaganda pusztá eszközévé silányítja. Ez a célkitűzés nem élvezhet primátust. Ebből fakadóan örködni szükséges a hivatástörténetiség tisztasága felett. Fel kell lépni a különböző ideológiai töltetű igények történelemhamisító elvárásaival és nézeteivel szemben.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság fontosnak tartja a mostohagyermek sanyarú sorsára juttatott magyar rendvédelem-történet művelésének a témáját. Támogat minden kezdeményezést, amely részben, vagy egészében elősegítheti nemzeti rendvédelem-történetünk művelését. Álláspontunk szerint ugyanis a nemzetek története lényegében a különböző szakterületek történetének az összessége. Nem lehet egyetlen nemzet történelme sem teljes az egyes részek gondozásának a hiányával. A hivatástörténetiséget tehát a nemzettudat fontos és nélkülözhetetlen részének tartjuk. Úgy gondoljuk, hogy a magyar nemzetnek erős magyar államra van szüksége ahhoz, hogy kiállja a XXI. század várható viharait. Ez az állam pedig megvalósíthatatlan a szakterületi hivatástudatok mellőzésével. Az identitástudat alapját képező nemzeti hivatástörténetek művelését tehát a magyar állam valamennyi szakterülete erkölcsi kötelességének tartjuk, függetlenül az éppen aktuális jogi szabályozástól.

A reményeink szerinti új szellemi alkotóműhely tevékenységét az alapoknál kénytelen kezdeni. A magyar katasztrófa-elhárítás történetével foglalkozni kívánók csoportja ugyanis a szakterület történetének a művelése terén még nem fejtett ki tudományos munkásságot. Más, korábbi szellemi tevékenységük során azonban már dicséretes alkotómunkát fejtettek ki, melynek eredményeként volt, aki kandidátusi fokozatot védett meg, illetve ígéretes mennyiségű publikációt tett közzé, valamint a magyar tűzoltás történetével a gyakorlatban évtizedek óta

foglalkozott, továbbá Ph.D. eljárás keretében doktorandusz tevékenységet fejt ki.

A szellemi alkotóműhely irányítására

dr. PAPP Antal *a hadtudomány kandidátusa*

a kutatóműhely ügyvezető titkári teendőinek az ellátására pedig:

BERKI Imre *doktorandusz*

☎ : (+36/06-20) 424-1691 ; @: berki.imre@gmail.com

vállalkozott.

Bízunk abban, hogy az új szellemi alkotóműhely tevékenységével hozzá fog járulni nemzeti rendvédelem-történetünk vállalt szeletének formálásához, a testület személyi állománya identitástudatának formálásához. Azok, akik csatlakozni kívánnak a — reményeink szerint kialakuló — magyar katasztrófavédelem-történeti szakosztály szellemi alkotó munkájához, a szakosztály titkárához fordulhatnak.

A nemzeti rendvédelem-történetünk ezen részét kutatók számára eredményes szellemi alkotómunkát kívánok!

PARÁDI József

Együttműködés a magyar rendvédelem-történet művelésének elősegítése érdekében

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBM RTT) az alapszabályzatában rögzített hivatásának tekinti a magyar rendvédelem-történet tudományos művelését és a kutatási eredmények közkinccsé tételét.

E hivatása eredményes megvalósítása érdekében az SZBMRTT 17 szervezettel kötött együttműködési megállapodást. A partnerintézmények közül négy testület: a Határőrség, a Köztársasági Őrezred, a Magyar Gyermekek és Ifjúságvédelmi Szövetség és az Országhatár Magazin megszűnt. A fennmaradó intézményekkel az SZBMRTT kapcsolata változó. Lényegében a szervezetek mindenkori vezetőitől függ az, hogy az együttműködési megállapodásban lefektetett keretek kitöltésre kerülnek vagy sem. Az SZBMRTT csak abban az esetben kezdeményez a keret megállapodások által nyújtott lehetőségeken belül, ha olyan konkrét feladatot tűz ki, amelyben elengedhetetlen a partnerszervezet közreműködése. Egyébként a kezdeményezés lehetőségét átengedi partnerszervezeteinek.

A 2012. évben az SZBMRTT:

- a Felderítők Társaságával (FT);
- a Magyar Repüléstörténeti Társasággal (MRTT) és;
- az Országos Széchényi Könyvtárral;

kötött együttműködési megállapodást.

Mivel mindhárom társadalmi szervezet alapfeladatköre érintkezik egymással, ezért – amennyiben az érintkezési felületek művelését megvalósító kutatók találnak közös témákat – valószínűsíthető, hogy az együttműködési megállapo-

dásokban foglalt keretek idővel a szakterület hasznos művelésének a színtereivé válnak.

Az Országos Széchenyi Könyvtárral pedig lényegében egy automatizmus került kialakításra, amely lehetővé teszi az SZBMRTT honlapján megjelenő rendvédelem-történeti tartalmú kiadványok szélesebb olvasóközönséghez való eljutását.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

amely létrejött a
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
(SZBMRTT)

☎: H-1037. Budapest, Haránt u. 12.
☎: (+36/06-1) 250-6199   @: SZBMRTT@gmail.hu

és a
Felderítők Társasága
(FT)

☎: H-1087. Budapest, Kerepesi út 29./B.
☎: (+36/06-1) 260-4632   @: zsiiga07@t-online.hu

a továbbiakban a Felek között

...2. sz.pld.

A felek attól a felismeréstől vezérelve, hogy az általuk művelt szakterületek egymással érintkezési felületet alkotnak, közös elhatározásra jutottak a két társadalmi szervezet együttműködését illetően.

1.§. A Felek kölcsönösen értesítik egymást rendezvényeikről, melyeken a tagságukkal azonos részvételi lehetőséget biztosítanak a partner társaság tagjainak.

2.§. A Felek kölcsönösen tiszteletpéldányt küldenek egymásnak az általuk publikált kiadványaikból, melyekben az együttműködő szervezet tagsága számára a saját tagjaival megegyező közlési feltételeket biztosítanak.

3.§. A Felek kölcsönösen felvizsgálják egymást az e-mail értesítési jegyzékeikre, a honlapjaikon pedig kölcsönösen megjelentetik egymás honlapelérhetőségét.

4.§. A Felek arra törekednek, hogy közös projekteket hozzanak létre a mindkét szervezet vonzáskörébe tartozó témakörökben.

5.§. Abban az esetben, ha a két társadalmi szervezet egyes tagjai a másik társadalmi szervezetbe is be kívánnak lépni, számukra a tagdíj összegének legfeljebb 50 %-a állapítható meg. Mindkét társadalmi szervezetben tagsági viszonyal rendelkező tagok körülményeiben beállt fontosabb változásokról a Felek kölcsönösen értesítik egymást (elérhetőségük változása, tagsági viszony megszűnése, kinttétések, elmarasztalások stb.).

6.§. A Felek tagjaik sorából felkérnek egy-egy személyt, akik — az együttműködési megállapodásban foglaltak szellemében — közösen instruálják a két társadalmi szervezet együttműködését.

Az Együttműködési Megállapodás visszavonásig marad érvényben. A Felek az Együttműködési Megállapodás módosítására, illetve felmondására irányuló elhatározásukról egymást kötelesek a hatályba lépést megelőzően legalább 30 nappal írásban értesíteni. A megállapodás módosítására a Felek együttes bejegyzése szükséges.

A Felek az Együttműködési Megállapodást — mint az akarattal mindenben megegyezőt — jóváhagyólag írják alá.

Budapest, 2012.

Dr. PARÁDI József
az SZBMRTT elnöke
Ph

Dr. TÖMÖSVÁRY Zsigmond
az FT elnöke
Ph

Készült : 2 példányban

1 pld : 1 oldal

kapják : - 1. sz.pld. Felderítők Társasága

- 2. sz.pld. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS
amely létrejött a
**Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos
Társaság
(SZBMRTT)**

☒: H-1037, Budapest, Haránt u. 12.
☎: (+36/06-1) 250-6199   @: SZBMRTT@gmail.hu

és a
**Magyar Repüléstörténeti Társaság
(MRTT)**

☒: H-1066, Budapest, Teréz krt. 28. III. Em. 12.
☎: (+36/06-1) 332-2786   @: mrt93@t-online.hu

a továbbiakban a Felek között

2. sz.pld.

A felek attól a felismeréstől vezérelve, hogy az általuk művelt szakterületek egymással érintkezési felületet alkotnak, közös elhatározásra jutottak a két társadalmi szervezet együttműködését illetően.

1.§. A Felek kölcsönösen értesítik egymást rendezvényeikről, melyeken a tagságukkal azonos részvételi lehetőséget biztosítanak a partner társaság tagjainak.

2.§. A Felek kölcsönösen tiszteletpéldányt küldenek egymásnak az általuk publikált kiadványaikból, melyekben az együttműködő szervezet tagsága számára a saját tagjaival megegyező közlési feltételeket biztosítanak.

3.§. A Felek kölcsönösen felviszik egymást az e-mail értesítési jegyzékeikre, a honlapjaikon pedig kölcsönösen megjelentetik egymás honlapelérhetőségét.

4.§. A Felek arra törekednek, hogy közös projekteket hozzanak létre a mindkét szervezet vonzáskörébe tartozó témakörökben.

5.§. Abban az esetben, ha a két társadalmi szervezet egyes tagjai a másik társadalmi szervezetbe is be kívánnak lépni, számukra a tagdíj összegének legfeljebb 50 %-a állapítható meg. Mindkét társadalmi szervezetben tagsági viszonyral rendelkező tagok körülményeiben beállt fontosabb változásokról a Felek kölcsönösen értesítik egymást (elérhetőségük változása, tagsági viszony megszűnése, kinttételek, elmarasztalások stb.).

6.§. A Felek tagjaik sorából felkérnek egy-egy személyt, akik — az együttműködési megállapodásban foglaltak szellemében — közösen instruálják a két társadalmi szervezet együttműködését.

Az Együttműködési Megállapodás visszavonásig marad érvényben. A Felek az Együttműködési Megállapodás módosítására, illetve felmondására irányuló elhatározásukról egymást kötelesek a hatályba lépést megelőzően legalább 30 nappal írásban értesíteni. A megállapodás módosítására a Felek együttes bejegyzése szükséges.

A Felek az Együttműködési Megállapodást — mint az akaratukkal mindenben megegyezőt — jóváhagyólag írják alá.

Budapest, 2012.

az SZBMRTT képviselője

Ph

az MRTT képviselője

MAGYAR REPÜLÉSTÖRTÉNETI
TÁRSASÁG

Hungary/Az Magyar Repüléstörténeti Társaság
Budapest, u. 1066
Teréz kórt. 28.
Adószám: 13037416-2-42.

Készült : 2 példányban

1 pld : 1 oldal

kapják :- 1. sz.pld. Magyar Repüléstörténeti Társaság

- 2. sz.pld. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

18/B/4/2012

Lupa: 5/V/2012

2012. JAN. 16

BIBLIOTHECA NATIONALIS HUNGARICAE

Együttműködési megállapodás

amely létrejött egyrészlől az **Országos Széchényi Könyvtár** (1827 Budapest, Budavári Palota F. épület, képviselő: Főigazgató), mint szolgáltató (továbbiakban: **Szolgáltató**) másrészlől a

kiadó neve: **Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság**.....

aláíró személy neve: **Dr. PARÁDI József**..... (kiadó posta cím: **1037. Budapest, Haránt u. 12.**,
telefon: **(+36/06-1) 250-6199**....., e-mail: **SZBMRTT@gmail.com**.....),

mint kiadó (továbbiakban: **Kiadó**) között a mai napon, az alábbi feltételek szerint:

1. A szolgáltató szervezeti egységeként működik az **Elektronikus Dokumentum Központ**, amely gyűjti, archiválja és az Interneten szolgáltatja a magyar tudomány, oktatás és kultúra frott dokumentumait elektronikus formában. A szerződő felek együttműködése ennek a gyűjteménynek a bővítését célozza az alábbi kölcsönös felelősségvállalással:

2. Szolgáltató vállalja, hogy:

- a megkapott, gyűjtőkörébe tartozó elektronikus dokumentumokat megőrzi;
- hosszú távon és nyilvánosan szolgáltatja ezeket a könyvtár alapcéljainak megfelelően;
- hosszú távon is stabil elérési címet (URL-t) biztosít a dokumentumokhoz;

3. A jelen megállapodás keretében átadott műveket a szolgáltató csak a saját szolgáltatásán belül terjeszti, semmilyen egyéb jogot nem szerez rájuk és további műfelhasználásra sem jogosult. Bármilyen egyéb felhasználási igény merül fel, azt továbbítja a Kiadónak.

4. A Kiadó vállalja, hogy:

- az általa kiadott könyv vagy folyóirat (a kiadvány címe és szerzőségi adatai:

Rendvédelem-történeti Hírlevél című periodika HU-ISSN 1785-3257.....

Rendvédelem-történeti Füzetek című periodika HU-ISSN 1216-6774.....

„A magyar rendvédelem-történeti öröksége” című könyvsorozat HU-ISSN 2062-8447.)

teljes, elektronikus változatát átadja a szolgáltatónak megőrzés és szolgáltatás végett, valamint gondoskodik a megjelenő aktuális számok eljuttatásáról;

- tájékoztatja a szerzőket művük internetes közzétételéről. Felmerülő kifogás esetén az elektronikus művet a szolgáltató kivonja a nyilvános Internet szolgáltatásból;

5. Fent meghatározott együttműködés keretében a felek semmilyen anyagi ellenszolgáltatást nem vállalnak egymással szemben.

6. Ezen együttműködési megállapodást a felek, mint akaratukkal mindenben megegyezőt a mai napon aláírták.

Dátum: 2012. I. 12. ....

A szolgáltató részéről:

.....
Főigazgató

.....
Gazdasági Igazgató

Egyeztetve:

A kiadó részéről:

.....
kiadó

Dr. PARÁDI József

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
H-1027 BUDAPEST
BUDAVÁRI PALOTA F ÉPÜLET
Telefon: 224-3880, Fax: 375-6167

SZEMLE

PARÁDI József

Recenzió

KÖMŰVES József – NAGY György – RAVASZ István: *Határőrségben. A magyar határőrizet és határvédelem szervezetének története a modern korban*

Budapest, 2008, Hadtörténeti Intézet és Múzeum. 99 p.

HU-ISBN 978 963 7097 27 0.

/A Hadtörténeti Intézet és Múzeum kiadványai./ HU-ISSN 1789-3593.

Az A/5-ös méretű kiadvány színes kartonált kötéssel készült. Az előszót HOLLÓ József Ferenc – a kiadás idején – a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatója írta. A könyv szövegének nyelvezete közérthető, szerkezeti felépítése logikus. Műfaját tekintve az ismeretterjesztő művekhez áll a legközelebb. Mindhárom szerző a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. KÖMŰVES József és NAGY György pedig egykori határőr tiszték.

Sajátos módon a szerkesztők figyelmen kívül hagyták azt az alapvető szerkesztési illemszabályt, hogy a bibliográfiai jellegű adatközlés során semmilyen titulust nem közlünk. Nem hiszem, hogy ennek a betartása kisebbítette volna a szerzők és szerkesztők érdemeit.

Érdekes módon a mű nem tartalmaz tartalomjegyzéket és historiográfiát sem.

A könyv 13 fejezetből áll:

- „Előzmények. A határőrizet és a határvédelem kezdetei a honfoglalástól a XVIII. századig.”;
- „A határőrizet és a határvédelem a XVIII-XX. században.”;
- „A modern határőrizet kezdetei a XX. század elején.”;
- „A határőrizet újjászervezése a független Magyar Királyságban.”;
- „Határőrizet és határvédelem az újjáéledő világháborúban.”
- „A határőrizeti rendszer újjászervezése a XX. századi világháború után.”;
- „Az Államvédelmi Határőrség a totális határőrizet jegyében.”;
- „A BM Határőrség 1957-1971 között. A stabil határőrizeti rendszer kialakulása.”;
- „A BM Határőrség 1971-1989 között. Fejlődő technika és idegenforgalom.”;
- „A BM Határőrség 1989-ben. Gyökeres fordulat.”;
- „A BM Határőrség 1990-1998 között. Háborús helyzet és gyökeres átalakulás.”;
- „A Határőrség 1998-2004 között. Úton az Európai Unió felé.”;
- „A Határőrség 2004 után. Úton a schengeni övezet felé.”.

A fő szöveg után közvetlenül „A Határőrség és elődszervezeteinek országos parancsnokai” című jegyzék következik. A 23 nevet tartalmazó jegyzék azonban hiányos. A Magyar Királyi Határrendőrség főnökét CZÁLIK Alajost és a Vörös Őrség parancsnokát JANCSIK Ferencet közvetlenül a terület-visszacsatolások

nyomán létrehozott Székely Határvédelmi Erők parancsnoka követi. A szerzők-szerkesztők érthetetlen módon kihagyták a jegyzékből a Magyar Királyi Vámőrség, majd a Magyar Királyi Határőrség, végül pedig a Magyar Királyi Honvédség határvadász csapatnem parancsnokainak a nevét.

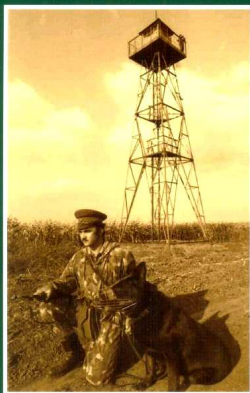
A foghíjas jegyzék után – a könyv záró elemeként – 50 fénykép, 5 korabeli irat (útlevél, úti igazolvány stb.) és 9 térképvázlat következik. A mellékleteket ugyan ellátták címmel, azonban a mellékletek számozását és jegyzékét nélkülözi a kiadvány. A térképvázlatok egy részének használhatósága erősen megkérdőjelezhető, mivel a feltüntetett helységnevek, jelmagyarázatok nem minden esetben olvashatók.

A kiadvány jegyzetapparátust nem tartalmaz. A kiadvány végéről elmaradt az annotáció és a kolofon oldal is.

Összességében a kiadvány – annak ellenére, hogy kétség kívül rendelkezik hadtörténelmi vonatkozásokkal – a magyar rendvédelem történetét bemutató alkotások körébe sorolható.

A kiadvány a téma iránt érdeklődő, de ismeretekkel nem rendelkező olvasó számára hasznos olvasmányt jelent. Ajánlom – elsősorban azon fiatalabb korosztályok számára – akik már csak hírből ismerik azt, hogy korábban határőrséggel is rendelkezett a magyar állam.

Nem lehet azonban a kiadvány recenzióját lezárni anélkül, hogy ne szólnánk arról a – sorok közül áradó – szeretetről, amellyel a szerzők a magyar határőrizetről írtak. A haza- és hivatásszeretet volt minden idők magyar határőrzetének az egyik legjelentősebb eleme, amely példaként állítható a jövő nemzedékei elé. Ez a szeretet – korunk acsarkodásait szemlélve – olyan érték, amelyet nem szabad elveszni hagygni.

Határőrségben

PARÁDI József

Recenzió

KOVÁCS Tamás: *Rendőrségi célkeresztben a szélsőjobb.*

Dr. Sombor-Schweinitzer József feljegyzése a szélsőjobboldali mozgalmakról, 1932-1943.

Budapest, 2009, Gondolat Kiadó. 155 p. HU-ISBN 978 963 693 167 4..

/Pártok és politika./ HU-ISSN 1589-911X.

A 150 x 237 mm nagyságú kiadvány színes, kartonált borítóval készült. A fő szöveg két egymástól jól elkülöníthető részből áll, ezért azok stílusa, mivel azok más szerzőtől erednek eltérőek. Ez azonban nem zavaró jellegű. A könyv nyelvezete közérthető, szerkezeti felépítés logikus. A kiadvány műfaja nehezen meghatározható, hiszen a két világháború közötti dr. SOMBOR-SCHWEINITZER József által készített feljegyzés tartalmazza, amelyet 30 oldal terjedelmű KOVÁCS Tamás által készített bevezető előz meg és a teljes anyaghoz – a korabeli feljegyzés szövegéhez is – 348 jegyzetből álló jegyzetapparátust szerkesztett KOVÁCS Tamás, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

A Fő szöveg második részét alkotó korabeli feljegyzést követi az irodalomjegyzék, a forrásjegyzék és a névmutató. Végül pedig a könyvet a tartalomjegyzék zárja. A kiadvány a kolofon oldalt nélkülözi. Koránt sem reprint kiadásról van tehát szó.

A feljegyzés körül kialakított könyvrészek – bevezető, jegyzetek, irodalom- és forrásjegyzék, névmutató – hasznosan segítik elő a feljegyzés jobb megértését. A témában kevésbé járatos olvasó számára is közérthetővé teszik a feljegyzés anyagát.

A forrásjegyzék pontos.

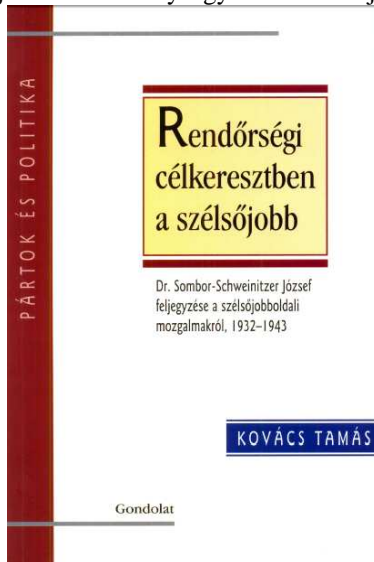
Az irodalomjegyzék azonban esetenként foghíjas. Néhol elmarad a kiadó, vagy – periodika esetében – az évfolyam, illetve az oldalszámok feltüntetése.

Dr. SOMBOR-SCHWEINITZER József feljegyzése tanulságos olvasmány. Árnyalja a két világháború közötti Magyar Királyságnak a rendszerváltás előtti sematikus ábrázolását. Egyben cáfolja azoknak az álláspontját akik a két világháború közötti időszakot diktatúrának tekintik.

Egyértelműen megállapítható a visszaemlékezés tartalmából, hogy erős és jól szervezett központi hatalommal rendelkezett a korabeli magyar állam. Az is egyértelmű azonban, hogy alapvetően nem a parancsok, hanem a törvények voltak azok, amelyek a hatalom gyakorlását szabályozták. Elgondolkodtató továbbá, hogy a szövetséges hatalmak elmaradt balkáni offenzívájának megvalósulása esetén, hogyan alakult volna Magyarország sorsa. Milyen értékrendszer és értékítélet vált volna általánossá és a két világháború közötti magyar történelem megítélése miként alakult volna.

E felvetésekre az olvasónak kell a választ megadnia. E válaszalkotáshoz nyújt kitűnő segítséget a kiadvány. Ajánlom mindenkinek – akit a téma érdekel – vegye kezébe, olvassa el és gondolkodjék el annak tartalmán.

A magyar rendvédelem-történet iránt érdeklődők számára is érdekes a kiadvány, hiszen számos a korabeli rendőrség metodikájára, szervezetére utaló információ birtokába juthat a kiadvány figyelmes olvasója.

PARÁDI József
Recenzió

KOVÁCS Zoltán András: A Szálasi-kormány belügyminisztériuma. Rendvédelem, állambiztonság, közigazgatás a nyilas korszakban.
Máriabesenyő - Gödöllő, 2009, Attraktor-Hungarian Edition. 373 p.
HU-ISBN 978 963 9857 33 9.

/Studia militaria hungarica, 6./ HU-ISSN 1785-6796

A 150×213 mm nagyságú és 373 oldal terjedelmű könyv színes, kartonált borítóval készült. Témája a nyilas-rendszer közigazgatása, rendvédelme és államvédelme. A könyv nyelvezete közérthető, szerkezeti felépítése logikus.

KOVÁCS Zoltán András szerző – aki a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja – öt fő fejezetben dolgozat fel a témát.

A klasszikus címnegyedívet a szerző által készített előszó, majd a bevezető követi. Az előszóban a szerző köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik a mű létrehozásához valamilyen formában hozzájárultak. E körben említi meg a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság három tagját, DOMBRÁDY Lórándot, PARÁDI Józsefet és SZAKÁLY Sándort.

A bevezetés – amely már jegyzetekkel is rendelkezik – a mű egyfajta szellemi előfutára, amelyben a szerző több olyan gondolatot is felvet, amely hozzájárulhat a fő szövegben foglaltak jobb megértéséhez. E gondolatok közé tartozik

a belügyi tárcával kapcsolatosan – a német közvetlen ellenőrzés tekintetében – a viszonylagos autonómia, a közigazgatást illetően a pártmegbízotti rendszer, valamint a rémtettek megvalósítói pontos felfedésének nehézségei.

A könyv fejezetei:

- „I. Szálasi belügyminisztere. Adatok Vajna Gábor politikai pályafutásához.”;
- „II. A belügyminisztérium a tárca átvételétől Budapest kiürítéséig 1944. október 16. – december 24.”
- „III. Államniztonság a Szálasi-kormány idején.”;
- „IV. Rendvédelem a Szálasi-kormány idején.”;
- „V. A m.kir. belügyminisztérium a Dunántúlon és Németországban (1944. december 24. – 1945. május 8.)”;

A fő fejezetek végén található a 704 hivatkozásból álló jegyzetapparátus.

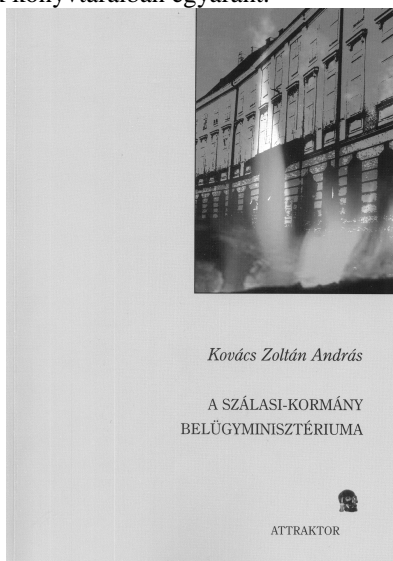
A jegyzetek után 14 melléklet található, melyet a historiográfia követ. A historiográfia utána a forrás- és irodalomjegyzék következik, ezután a névmutató található. A könyvet 28 képből álló melléklet zárja, amelyből két kép térkép-vázlat. A könyv legvégén pedig a tartalomjegyzék áll. Sajnálatos módon a kolo-fon oldal elmaradt és az annotáció is hiányzik.

A mű vitathatatlan érdeme, hogy a szerző politikai prekoncepcióktól mentes, tárgyilagos alkotást hozott létre, amelyben az eseményeket és az összefüggéseket a történelmi objektivitás szemszögéből mutatja be.

A jegyzetapparátus pontos. A hivatkozások rövidítéseit a „Források” – amely négy levéltárra, valamint kilenc közlönyre terjed ki – és a „Monográfiák, visszaemlékezések és szakkönyvek” címet viselő – 93 monográfiát és 17 tanulmányt tartalmazó irodalomjegyzék oldja. Nem zavaró ugyan, de felesleges a kiadás helyének, évének és a kiadónak zárójelben történő feltüntetése. Általában ugyan a kiadványokon található jelölések képezik a bibliográfiai adatok alapját, azonban vannak kivételek is. Ezek közé tartozik, hogy a bibliográfiai adatokban elégséges a szerk. jelölés, még abban az esetben is, ha a könyvben főszerk., összeállította stb. jelölés található. Dicséretes, hogy a szerző az idegen nyelvű műveket fordítók nevét is feltüntette a bibliográfiai adatok között. Ennél már csak akkor volna tökéletesebb a jegyzék, ha az idegen nyelvű kiadványok címeinek magyar nyelvű fordítását is tartalmaznák a bibliográfiai adatsorok. Az irodalomjegyzékben a szerző a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság hét tagjának kilenc alkotását tüntette fel. A szerző szükmarúan bánt a jegyzetekkel a mellékletek és a képmellékletek tekintetében.

KOVÁCS Zoltán András alkotásának tehát vannak kisebb hiányosságai ugyan, összességben azonban tiszteletre méltó alkotás. Hiánypótló mű, mivel a SZÁLASI-féle rendfenntartást több mű érintette már más témák feldolgozása kapcsán, ezen időszak rendvédelmének komplex feltárását azonban első ízben a szerző valósította meg. Ezt a feladatot pedig mintaszerűen végezte el. A mű teljes joggal állítható a más rendvédelem-történeti tartalmú témakörök feldolgozására vállalkozó alkotók elé példaként.

A könyv a magyar rendvédelem történetét feldolgozó alkotások egyik ékköve, amelynek helye van az érdeklődők és a szakemberek magán- és a témaorientált intézmények könyvtáraiban egyaránt.

LÓRINCZ József
Recenzió

LÓRINCZ József: *Büntetőpolitika és börtönügy.*

Budapest, 2009, Rejtjel Kiadó. 223 p.

HU-ISBN 978 963 7255 59 5.

A szerző – aki a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja – kétségkívül nagy vállalkozásba kezdett, amikor a XX. század elejétől napjainkig megkísérelte feltérképezni a börtönügyet ért politikai és büntetőpolitikai hatásokat és ezek büntetés-végrehajtásra gyakorolt következményeit bemutatni. A téma ilyen összefüggésű vizsgálata az egész elmúlt évszázadra visszatekintésben – ismereteim szerint – még nem történt meg.

A szerző törekvése, hogy érzékeltesse a hazai büntetőpolitika – racionális és irracionális – fordulatainak sokaságát, elméletek, eszmék és téveszmék egymásutánosságát és ezeknek a hazai börtönügyre gyakorolt ellentmondó hatását, úgy gondolom, sikeresnek mondható. A munka bizonyítani igyekszik a honi börtönügy fejlődésében bekövetkezett megtorpanást a CSEMEGI-kódex hatálybalépését követő negyedszázad virágkora után, de főleg a Trianont követő időszakban (I. Rész). A feldolgozás egyik hiányosságának vélem, hogy a XX. század első fele börtönügyének jellemzéséből hiányzanak a fogvatartásra és a börtönrendszer infrastruktúrájára vonatkozó objektív mérőszámok.

A szerző vállalkozása a nemzetközi kitekintésre a tőlünk nyugatra eső területekre a feldolgozás komparatív jellegét erősíti és jól érzékelteti egyfelől az USA büntetőpolitikájában bekövetkezett radikális fordulatot és ennek börtönügyi konzekvenciáit, másfelől az európai kontinens visszafogottságát (III. Rész). A külföldi áttekintés hiányosságának tartom, hogy az egyes államsoportok, államok jellemzésében a jelölt az ezredfordulóig jutott el, holott az elmúlt években is történtek újabb fejlemények, ugyanakkor pozitívumként, hogy alapos elemzésnek vetette alá a 2006. évi Európai Börtönszabályokat.

A címben feltüntetett téma legnagyobb gonddal feldolgozott része a hazai büntetőpolitikának és börtönügyi összefüggéseinek II. világháború utáni elemzése (II. és IV. Rész). A jelölt hitelesen mutatja be magyar büntetés-végrehajtás szakmai mélypontját, az '50-es években a szovjet eredetű sztálini büntetőpolitika szolgálai másolását, a csaknem 7 évig tartó, az elítéltekkel szembeni gyűlöletet szító időszakot. Alapos részletességgel elemzi a KÁDÁR-korszak 33 éve alatti kriminálpolitikai fordulatokat, a korszak kormányzatainak, vezető politikai szervezeteinek ellentmondásos viszonyulását a büntetés-végrehajtáshoz, az anyagi-erkölcsi támogatás nélkül magára maradt szakma fokozatosan terebélyesedő válságát (II. Rész).

A téma rendszerváltozás utáni áttekintése (IV. Rész) a jelölt számára lehetőséget kínál arra, hogy bizonyítsa: a börtönügy működési nehézségei napjainkban csaknem évszázados mulasztásokra vezethetők vissza, ezek sorában is felhívja a figyelmet a folyamatos, szerves fejlesztés, modernizálás elmaradására, a szakmai érdekek képviselőinek gyengülésére, ezzel a személyi állomány anyagi-erkölcsi megbecsültségének hiányosságaira. A jelölt ugyanakkor rávilágít pozitív folyamatokra is, mint a büntetés-végrehajtás jogi szabályozásának európai irányultsága, a fogvatartás humán tendenciáinak erősödése, az e területen dolgozók fejlett probléma- és válságkezelése.

A mű összefoglalójában a szerző felhívja a figyelmet arra, hogy a politikai hatalom gyakorlóinak joga és lehetősége, alkalmasint kötelessége is a büntetőpolitikának a társadalom érdekében történő formálása. Az már vitatható, hogy a politikai hatalom milyen célok, eszközök és módszerek mentén kívánja a kriminálpolitikát a társadalom, vagy éppen a saját rövidtávú érdekei szerint érvényesíteni. GÖNCZÖL Katalin megállapítása szerint a fejlett demokráciákban jórészt elfogadottá vált, hogy a büntetőhatalom nem mindenható, csupán segédeszköz, amely ha közmegegyezésen alapul, hozzájárulhat a társadalmi béke erősítéséhez. KIRÁLY Tibor pedig arra hívja fel a figyelmünket, hogy ez a hatalom a társadalmat sehol a világon nem szabadította meg a bűnözéstől, mert egyes bűnököt megtorolhat, de gyenge ahhoz, hogy megjavítsa a közmorált. Hazánkban az elmúlt évtizedek politikai hullámverésében, a büntetőhatalom önkorlátozó megfontoltsága még nem vált jellemzővé, szerepét a politikai hatalom képviselői többnyire túldimenzionálták, gyakorta rövidtávú szükségletek kiszolgálójává tették. Szakmai irodalmunk csaknem egységes abban, hogy az ilyen büntetőpolitika eredménytelen, legfeljebb arra alkalmas, hogy a börtönügy szakmai arcúlatára erőteljes diszfunkcionális vonásokat rajzoljon.

A szerző következtetései, javaslatai figyelemre méltóak. Ezek, az elsősorban a büntetőpolitika formálói számára megfogalmazott üzenetek a büntetőhatalom önkorlátozását célozzák, kísérletet tesznek a börtönbüntetés reális helyének, funkciójának kijelölésére a történelmi tapasztalatok alapján, felhívják a figyelmet a hatékony működés akadályaira.

A mű egészét áthatja a jelölt szakmai és tudományos hitvallása és jövőbe tekintő optimizmusa a hazai börtönügy elodázhatatlan modernizálása, szakmai presztízisének növelése iránt.

PARÁDI József Recenzió

**BAJÁKI Bernadett – HOLLÓ József – JAKUS János –
NÉGYESI Lajos – SUBA János: *Betonba zárt hidegháború.***

Az 1950-es években épült déli védelmi rendszer kutatása és feltárása.

Budapest, 2010, Hadtörténeti Intézet és Múzeum - Petit Real Könyvkiadó. 207 p.

HU-ISBN 978 963 7097 47 8.

/A Hadtörténeti Intézet és Múzeum emlékkönyvsorozata, 7./ HU-ISSN –

A B/5 méretű kiadvány fóliázott és színes kemény kötéssel készült. A könyv nyelvezete közérthető, szerkezeti felépítése logikus. Legközelebb az ismeretterjesztő irodalom műfajához áll. Az öt szerző közül SUBA János a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

Sajátságos, hogy a kiadvány szerkesztői mellőzték a címnegyedívrre vonatkozó magyar szerkesztői hagyományokat. Pedig történelmi műről lévén szó legalább is illő lett volna e hagyományokat figyelembe venni.

Az előszót a könyv szerzői írták.

Annak ellenére, hogy a könyv témájának viszonylag tekintélyes szakirodalma van a kiadvány nélkülözi a historiográfiát, amelyet nem válthat ki a mellékletek utolsó oldalán feltüntetett és a témakörben már korábban kiadott 6 könyv borítója.

A kötet fő fejezetei:

- „A hazánk életében szerepet játszó védelmi rendszerek a XX. században.”;
- „A magyar-jugoszláv katonai szembenállás kialakulásának körülményei és következményei, a déli államhatár biztosításának (védelmének) problémái.”;
- „A déli védelmi rendszer.”;
- „Bástyák a béke frontján.”;
- „A déli védelmi rendszer tudományos kutatása.”

A fő szöveg végén fél oldalas zárszó, továbbá – egy oldalt betöltő – fotomon-tázs, majd a tartalomjegyzék szerepel.

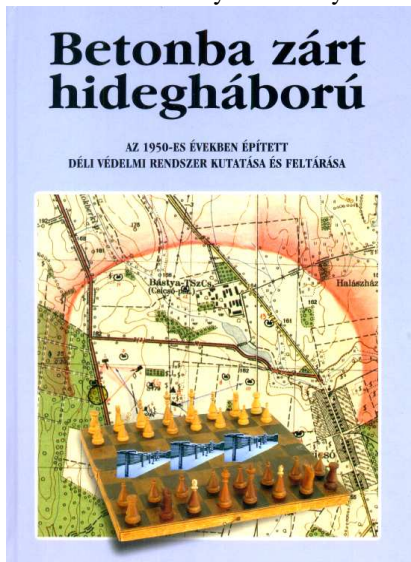
A kötet 15 oldal terjedelmű színes fényképeket közlő mellékletet tartalmaz. A térképeket ábrázoló felvételek egy része homályos. Összességében azonban a fotók jól sikerültek, jól ábrázolják a bemutatni kívánt részeket.

A jegyzeteket a fő fejezetek végére csoportosították. Említésre méltó jegyzetapparátussal „A magyar-jugoszláv katonai szembenállás kialakulásának kö-

rülményei és következményei, a déli államhatár biztosításának (védelmének) problémái” című II. fő fejezet rendelkezik, amely 66 hivatkozást tartalmaz. Az I. fő fejezetben a szerző két könyvre és egy tanulmányra hat ízben hivatkozik. A III. fő fejezet négy jegyzete nem hivatkozásokat, hanem a tanulmány egyes szövegelemeinek az értelmezhetőségét elősegítő magyarázatokat tartalmaz. A IV. fő fejezet összesen hét jegyzetből áll. Az V. fő fejezethez pedig nem tartozik jegyzetapparátus. A levéltári hivatkozások pontosak. Az idegen nyelvű szakirodalomra történő hivatkozások esetében azonban tendenciózusan elmarad az idegen nyelvű címek magyarra fordítása. Ez a jelenség ugyan az utóbbi időben elharapódzott, ez azonban nem jelenti azt, hogy követésre méltó tendenciát képezne. Esetenként elmarad – folyóiratok tanulmányaira történő hivatkozások esetében – az évfolyam, vagy a kiadás évének a feltüntetése. Az is előfordul, hogy – az önálló kiadványok esetében – a kiadónak, vagy a kiadás helyének, illetve idejének, esetleg mindhárom adatnak a feltüntetését nélkülözi a bibliográfiai adatsor. A jegyzetek jól átgondolt és logikus rövidítéseket tartalmaznak. Azok oldása azonban nem szerepel a kötetben, bár a témában és a korabeli katonai „egyezményes jelekben” némileg járatos olvasó viszonylag könnyen kikövetkeztetheti azok jelentéseit.

A mellékleteket a szerzők megosztották. A színes ábrák a kiadvány végén szerepelnek, a többi pedig a fő fejezetekben, többé-kevésbé a szöveggörnyezethez kapcsolódóan. A szöveggörnyezetben fotók, térképvázlatok, táblázatok, légi felvételek, jegyzékek egyaránt előfordulnak. Hiányzik azonban azoknak lajstromba foglalása, ezért a megkeresésük meglehetősen nehézkes.

Össességében szép kivitelű, olvasmányos és tartalmas kiadványt vehet az olvasó a kezébe, bár a témában való mélyebb elmélyülést csak akadozva segít

HODOS GÁBOR**Recenzió****FÖLDI PÁL: *Pandúrok, zsandárok, csendőrök.***

Debrecen, 2010, Anno Kiadó. 190 p. HU-ISBN 978 963 375 688 1.

FÖLDI Pál legújabb könyve kimerítő részletességgel foglalkozik a XIX–XX. századi magyar közbiztonság helyzetével, jeles képviselőivel és tevékenységükkel. A könyv a kezdetektől, az első pandúri, perzekutori testületek megalakulásától kíséri végig a magyar és a későbbi, Osztrák Magyar Monarchia-beli zsandárok és csendőrök munkáját. Tájékoztatót nyújt a felszerelésükről, fegyverzetükről, a mindennapi életükről, a betyárok elleni küzdelmeikről. A XIX. században amúgy is az Alföldön és a Dunántúlon a betyárok tartották az embereket, a nagybirtokosokat rettegésben, úgy jelenve meg, mint a szegények védelmezői. RÓZSA Sándor, SOBRI Jóska, a VESZELKA testvérek mellett említést tesz zsviványok: BABOJ Gyurka, MÁCSÁNSZKI Maxim gyilkosságairól is. A közbiztonság 1868 őszére összeomlott, ezért a zsandárrendszert a pandúrrendszer váltotta fel, de ez sem hozott átütő eredményt.

Ezután kérték fel a királyi biztosi megbízatás elfogadására RÁDAY Gedeont a rendcsinálás szándékával. RÁDAY Gedeon hatásköre az ország talán leglabilisabb közbiztonsági helyzetű térségére a dél-alföldi vármegyékre terjedt ki. FÖLDI Pál számos oldalt szentelt RÁDAYnak, aki keménykezű vasprefektus hírében állott, a rend, a fegyelem, a becsületesség határozta meg a rendvédelemhez való viszonyát. Nem nézte jó szemmel a korrupciót, tüzzel-vassal harcolt ellene. Az elfogott bűnözőket nem várta a szegedi börtönben luxusszállás. Rideg körülmények, szerény koszt volt a büntetés. A szerző ezen kívül még kiemeli, hogy RÁDAY Gedeon munkáját két olyan kiváló munkatárs segítette, mint LAUCSIK Máté és KORMOS Béla. LAUCSIK mint kriminálpszichológus vezette a kihallgatásokat, MÓRA Ferenc is megírta, hogy a gróf csak „díszveretes hüvelyke volt az igazság pallosának”, „az igazi penge” LAUCSIK volt.

FÖLDI Pál ezzel be is fejezi a zsandárok és pandúrok bemutatását és a könyv kétharmadát kitevő csendőrség történetét kezdi részletesen leírni, a megalakulástól a dicstelen feloszlásig, próbál elfogulatlan, tárgyilagos képet adni. Olyan szerzők munkáit kutatta, akik valaha a csendőrség soraiban szolgáltak és az emigrációban is komoly szerepet tölthettek be, pl. REKTOR Béla, DIENES Andor, LÁM Béla, KÖVENDY Károly, valamint hivatkozik a Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság rendezvényeire, ahol a kérdés állandóan napirenden van. A könyv hátrányául megjegyzem, hogy a forrásmunkák csak hátul vannak felsorolva, a lábjegyzetek hiányosak, csak néhol jelennek meg. A dualizmus kori Magyarországon a csendőrség nemzetközi szinten is kimagasló teljesítményt nyújtott. A táborig csendőrség, amely a háborús időszakban teljesített szolgálatot, s a könyv itt SZAKÁLY Sándor történész munkájára hivatkozva mutatja be a szervezet hétköznapijait.

A csendőrség a Tanácsköztársaság idején az 1918–1919-es forradalmak időszakában viharos periódust élt át, gondoljunk csak arra, hogy a TISZA István

elleni merénylet idején csendőrök vigyázták a házát, igaz, eredménytelenül. Felbomlott a rend és a fegyelem az utcákon, a csendőrség vidéken nem tudta átlátni a helységeket. A testületet 1919. március 21. után feloszlatták, tagjaik egy része a Vörös Őrség tagja lett. A csendőrség a proletárdiktatúra ellenfele lett, üldözték annak vezetőit és felügyelőit, ennek áldozata lett például FERRY Oszkár és BORHY Sándor akiket kínzásuk után agyonvertek a Mozdony utcai ház pincéjében. A proletárdiktatúra bukása előtt is már több csendőr kérte felvételét a Nemzeti Hadseregbe.

A Nemzeti Hadsereg létrejötte, a HORTHY Miklós által kiépített HORTHY-rendszer is számított az újjáalakított csendőrség munkájára. A főbb irányító szervek munkáját a csendőrtisztek vállalták.

A trianoni békediktátum azonban a magyar haderő létszámát is korlátozta: 35 000 főben maximálva, bár a csendőrség létszámát figyelmen kívül hagyta. Így aztán a „csonka országban” kb. 12 328 fő vállalta a szolgálatot a testületnél, amelyet az 1922/VII. tc. a Magyar Királyi Belügyminisztérium alá rendelt. A könyv beszámol a csendőrség múltjáról, új szerveinek létrejöttéről, nyomozó alosztályok, csendőr őrsök rádióval való ellátásáról. A fszemélyi állományba való bejutás is szigorúbb lett. „*Hűség a kormányzóhoz, hűség a nemzethez*”. FÖLDI Pál beszámol egy 1931-es HORTHY-ellenes összeesküvés részleteiről, amelybe csendőrtiszt is belekeveredett, minden bizonnyal személyes ambíciók vezérelték, de a puccsot leleplezték, SCHILL Ferenc, az említett személy öngyilkos lett, nem várva meg a számára dicstelen bírósági eljárás lefolytatását a LÉVAI-POTÓ-féle könyv által felvázolt LÉDERER Gusztáv-féle darabolós gyilkosságot is említi, de nem szentel neki túlzott jelentőséget, mivel azt csupán a korabeli bulvársajtó kapta fel.

A két világháború közötti rendszer – hasonlóan a dualizmus időszakához – nagy figyelmet szentelt a csendőrség anyagi és erkölcsi megbecsülésének. A csendőrtisztek fizetése 280–780 pengő, az alapegység illetménye 110–190 pengő között mozgott. A szolgálati idő letöltése utáni biztos nyugdíj is vonzotta a csendőri pályára jelentkezőket. A könyvben a „csendőrpofon” mint fegyelmelési eszköz jelenik meg.

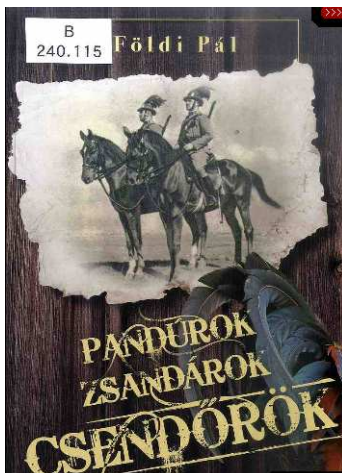
A csendőrség háborús részvétele tekintetében a munka kitér az újvidéki razziára, rámutat a testület felelősségére, hogy honvédségi tisztekkel közösen – bár nem olyan részvételi aránnyal, mint ahogy a közvélemény tudni véli – vettek részt az atrocitásokban csendőrök is. A szerző kifejti művében, hogy a lakoságnak a partizánokkal együttműködő sok nehézséget okozott az említett bácskai kerületben.

FÖLDI Pál munkája részletesen mutatja be a csendőrség holocaust során játszott szerepét, nem kisebbítve a testület szerepét, ennek megítélése a történész berkekben is nagyon ellentmondásos. Tény, hogy a megszállt Magyarországon német közreműködése, a magyar végrehajtó szervek nemcsak csendőrök, hanem a rendőrség, a vám- és pénzügyőrség tagjai részvételével több százezer honfitársunkat vitték a megsemmisítő táborokba azt nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy tudták-e hová viszik a zsidó honfitársakat, munka- vagy megsemmi-

sító táborba. Tény az is, hogy amikor HORTHY tudomást szerzett az auschwitzi jegyzőkönyvekről, leállította a deportálásokat, így legalább a pesti zsidóság megmenekült. Itt egy olyan szerző alkotására hagyatkozok (KÁDÁR Éva: Kiegészítések hiányos képhez. Budapest, 2001.), amely FERENCZY László csendőrségi alezredes némileg felmenti a népbírói azon vádjai alól, ő szervezte a zsidóság kiirtását, mivel ehelyett mentette a menthetőket. Ez a tanulmány más megvilágításba helyezi FERENCZY szerepét és tevékenységét a Zsidó Tanács is később elismerte és tanúskodtak is a népbírói perben, ez azonban kevés volt, FERENCZYt kivégezték. A csendőrség Budapest ostromakor is kivette a védelmi harcokból a részét, de a partizánok vadászataiból a Kárpátokban és az erdélyi hadműveleti területen, az ejtőernyősök felderítésében is megállta a helyét. A második világháború vége felé közeledve e testületet kollektív bűnösnek tekintették és az 1944 végén Debrecenben megalakított Ideiglenes Nemzeti Kormány 1690/1945. ME. r. feloszlatta. Pontatlanságra, hamis tényekre alapozva az akkori felügyelő, FARAGHO Gábor kézzjeggyével ellátva hagyta jóvá. A csendőrök egy része emigrációba vonult, az itthon maradtak közszolgálatot nem láthattak el, a „társadalom számkivetettjei” lettek, sokan kényszermunkatáborban sínylődtek.

Összegzés, tanulságok! A könyv megítélésem szerint tárgyilagosan mutatja be a rendvédelem történetének ezt a közel 200 éves szeletét, a zsandárokra talán nem szán sok időt, de a Magyar Királyi Csendőrség korszakát jól feltárja érényével, hibáival együtt olyan szaktörténészek és volt csendőrtisztek munkáiból merít, akik sokat kutattak ebben a témában. A hibája a lábjegyzetek, mivel csak néhány oldalon jelennek meg a könyvben, de ettől még a mű olvasmányos a laikus számára is. Jól érthető, hogy ezek a testületek úgy szolgálták a magyar rendvédelmet, ahogy a csendőr jelszó: „*Híven, Becsülettel, Vitézül.*”

A könyvben érdekességképpen a végén csendőrtérületi felügyelők rövid élettörténetét is bemutatja és a csendőrség tízparancsolatát, a csendőrintulót és a takaródó szövegét is megismerteti az olvasókkal. Ajánlom minden e témában érdeklődőnek!

PARÁDI József

Recenzió

MEZEY Barna: Régi idők tömlöcei. Büntetések, börtönök, bakók.

Budapest, 2010, Rubicon. 175 p. HU-ISBN 978 963 9839 06 9

/Rubicon könyvek./ HU-ISSN 1788-6813.

A 19×23 centiméter méretben előállított és 175 nyomtatott oldalt tartalmazó könyvet ízléses, kemény kötésű borítóval látták el. A *borítón* látható motívum szemléletesen és jelképszerűen érzékelteti a tartalmat, azaz a régi korok tömlöceit.

A könyv – a nyomdai előkészítést megvalósító Arktis Stúdió közreműködésével – a Paukker Nyomdában készült. A kötetet RÁCZ Árpád – a kiadó tulajdonos igazgatója – szerkesztette, aki egyben a kiadvány felelős kiadója is. Az olvasószervezői teendőket POTENCSIK Erika látta el, a kötetet pedig CZEIZEL Balázs tervezte. MEZEY Barna a könyv szerzője, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

A könyv fellapozásakor először az tűnik fel az olvasónak, hogy a történelmi téma ellenére a kiadó összekeverte a *címnegyedívnek* – a kötet első íve (16 oldala) negyedének, azaz első négy oldalának – a hagyományos tartalmát. Napjainkban sajnálatos divat az idegen utánzás, hagyományaink mellőzése. Egy történelmi tartalmú mű esetében azonban illene a magyar könyvkészítés hagyományait követni. A hagyományos címnegyedív oldalainak – szennycímloldal, sorozatcímoldal, címloldal és copyright oldal – tartalma a kiadásban összekeveredett, illetve a tradicionális kolofón oldal tartalmát is a címnegyedívben jelentette meg a kiadó, bár a kolofón oldalon szokásos adatok egy részét elhagyta a könyv szerkesztője.

A címnegyedívet közvetlenül a *tartalomjegyzék* követi. A tartalomjegyzék helyének a megválasztása nevezetesen az, hogy – tudományos mű esetében – a címnegyedívet követően a könyv elején helyezkedik el, összhangban áll a tudományos alkotások könyvkiadásának a magyar hagyományaival. A szerző mondanóját hét címcsoportba foglalta, összesen 27 fejezetet kialakítva.

Úgy gondolom nem véletlen, hogy a szerző eltekintett az *ajánlástól* hiszen senki sem hoz szívesen kapcsolatba nagyrabecsülése jeléül személyt vagy szervezetet a homo sapiens sanyargató módszereinek történetét tartalmazó kiadvánnyal. Hiányoltam azonban a *mottót*. Véleményem szerint legalább a Rubicon-könyvsorozatnak lehetne mottója, ha már – a könyv tartalmára való tekintettel – magát a kötetet nem látták el mottóval.

A tartalomjegyzéket tehát a szöveg, illetve a szövegben elhelyezett számos *ábra* követi. A mű a kínzást, kivégzést és a sanyargatások különböző módozatait bemutató 87 ábrát tartalmaz. Érzékeny lelkűetűeknek ezen illusztrációk gyors szemrevételezését ajánlom. A képek kitűnően betöltik azon szerepüket, hogy a szöveg tartalmának lényegét tudatosítsák az olvasóval. Nevezetesen a középkor börtönei elsősorban nem a nevelés terepét alkották, hanem a bosszú, a kínzás és a megsemmisítés színterei voltak.

A szerző a szövegben 349 *hivatkozást* helyezett el. A hivatkozások nem fedik le valamennyi fejezetet. A bevezetés szerepét betöltő első fejezetcsoportot a szerző nem látta el hivatkozásokkal. Ez a rész azonban még konkrétan nem a börtönökről szól, hanem az emberi test sebezhetőségét és az erre épülő büntetéseket dolgozza fel a szerző.

Ugyancsak nélkülözi a hivatkozásokat a VI. „A börtön és a hóhér”, valamint a VII. „A modern börtön felé” című fejezetek. E két fejezetcsoport ugyan még a főszöveg része, annak azonban kétség kívül a záró részét alkotja. Ebben a minőségében némileg elhatárolódik a korábbi fejezetcsoportok tartalmától. E két fejezetcsoport már egy humánusabb időszak börtönviszonyainak az előtörténetét tartalmazza.

A 349 hivatkozás tehát 118 oldalon elhelyezkedő és 7 csoportba sorolt 18 fejezet szövegében található. A hivatkozásokban használt 64 *forrásmű* a magyar és a gazdagabb német szakirodalom vizsgált időszakra vonatkozó alkotásainak a színe-virágát tartalmazza. E művek között szerepel lényegében minden alkotás, amely a téma fontos irodalmi alkotásai közé tartozik. A 64 forrásmű közül, 34 alkotás külföldi szerző – zömmel német nyelvű – kiadványa.

A 7 fejezetcsoport a börtönügy történetének 7 témakörét tárja fel.

A *I. fejezetcsoport* tulajdonképpen arra mutat rá, hogy napjaink börtönügyi elvárásait nem lehet visszavetíteni korábbi időszakokra, mivel az adott társadalmi, kulturális, gazdasági és jogi, illetve hatalmi környezetben napjaink elvei és gyakorlata értelmezhetetlen és kivitelezhetetlen. A szabadságjogok kiterjedt létének hiányából fakadóan, nem lehetett a lakosságtól büntetésként elvonni azt, amivel nem is rendelkezett. Ebből fakadóan a büntetések döntően a testi sanyargatásra irányultak, illetve a közösségből való ideiglenes, vagy végleges eltávolítást jelentették.

A *II. fejezetcsoport* a börtön és a szinoním kifejezések etimológiai kialakulását mutatja be. A börtön szavunk a „bordó” illetve „bördő” = kikiáltó, kihirdető jelentésű, a tömlőc szavunk pedig a szlovák eredetű „temnyica” = sötét jelentésű, míg a fogház szavunk a „fogh Haus” kifejezésekből származik. E fejezet érdekessége, hogy a napjainkban szabálysértésért kirótt bírság elzárásra is változtatható gyakorlat hazai változatával foglalkozik a szerző, amikor bemutatja azt a gyakorlatot, mely szerint a börtönbüntetés a pénzbírság mellékbüntetéseként is szerepelhetett.

A *III. fejezetcsoport* a börtönökkel, mint építményekkel, illetve a fogvartartás technikai eszközeivel foglalkozik. A szerző bemutatja azt a folyamatot, amelynek a kezdetét a nehezen megközelíthető térségek fogva tartás céljára való igénybe vétele alkotta, mint például kutak, vermek, barlangok stb., majd az építmények a legnehezebben hozzáférhető helységeinek rabtartási céllal való igénybe vételével folytatódott, végül pedig megjelentek azok az épületek, amelyeket már abból a célból építettek, hogy ott fogva tartanak embereket. A fogva tartás technikai eszközei ugyan mindig tükrözték a kor műszaki színvonalát, mégis meglehetősen keveset változtak. A bilinc és a rácsok a fogva tartás nélkülözhetetlen eszközei maradtak.

A IV. *fejezetsorozat* az egyházi büntetést és annak intézményeit tárja az olvasó elé. Az egyházi büntetési rendszer némileg eltért a világitól. Az egyház egyrészt menedéket, megbocsátást is nyújtott, másrészt pedig a penitenciák kiszabásának a célja nem a bosszú, a kiközösítés volt, hanem az, hogy a fogva tartott lelkét megmentsék, a vétkest visszavezessék a helyesnek tartott útra. Ezek voltak azok a gondolatcsírák, amelyekből kifejlődhettek a későbbi korok fogva tartásának napjainkban elfogadott elvi alapjai.

Az V. *fejezetsorozat* a középkori börtönök sokféleségét mutatja be. E sokszínűségből fejlődött ki a közigazgatási centrumokhoz kapcsolódó börtön. A középkor lakáskultúrája – napjaink viszonyaihoz képest – köztudottan kezdetleges volt. Ugyanezen színvonalkülönbség jellemezte a börtönviszonyokat is, melyet tetéztek a takarékosági megfontolások. Ebből fakadóan a fogva tartott családját stb. igyekeztek bevonni az eltartás költségeibe. Általában az őrség létszámát is minimálisra szorították.

A VI. *fejezetsorozat* a hóhérral foglalkozik. A szerző ismerteti a hóhérok teendőit, eszközeit, illetve a társadalomban betöltött megbecsültségük változásait. Hogyan váltak az ítélet végrehajtását megvalósító megbecsült személyekből a társadalom perifériájára szorult rettegett személyekké? E folyamatot igyekeznek megvilágítani a szerző.

A VII. *fejezetsorozat* – a könyv záró fejezeteként – a polgári börtönügy kezdeteit ismerteti. A szerző a polgári börtönügy kezdeti formájának az Amszterdamban létrehozott fenyítőházat tartja. Ekkor – a protestáns szellemi felfogásból fakadóan – a büntetés célja a munkára, tisztességes életmódra nevelés volt, hiszen a munka a polgárosodás és az ipari fejlődés egyik fontos alapja volt.

Néhány évtizeddel ezelőtt egy-egy témakör avatott kutatói még azon búsulakodtak, hogy a színvonalas tartalom nem áll összhangban Magyarországon a kivitelezési lehetőségekkel. Nyugati kiadók sokkal szerényebb belbecsű kiadványokat, a magyarországihoz képest összehasonlíthatatlanul dekoratívabb küllemmel jelentettek meg. MEZEY Barna szerzőségével kiadott könyv eklatáns példája annak, hogy milyen hatalmasat fejlődött a magyar könyvkiadás technikai színvonala.

A szerző tolla alól olyan mű került ki, amely a börtönügy története egyik mérvadó alkotásának tekinthető. A műben ismertetett kutatási eredmények, a következtetések, az összefüggések feltárása, a pontos jegyzetapparátus, a korábbi kutatások tapasztalatainak az összefoglalása stb. mind amellet szól, hogy tudományos alkotást tartunk a kezünkben.

A szerző könnyed stílusa, a mondandó logikus felépítése az előképzettséget nem igénylő szövegrhythoség, az információk közlésének egyszerűsége ugyanakkor a művet alkalmassá teszi arra is, hogy tudományos ismeretterjesztő szerepet töltsön be a szó nemes értelmében, illetve a felsőoktatásban tankönyvként is használhassák.

Dr. MEZEY Barna az ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszékének tanácskevezető egyetemi tanára, az ELTE rektora, az állam- és jogtudomány akadémiai doktora, a magyar rendvédelem-történet, ennek részeként a börtönügy tör-

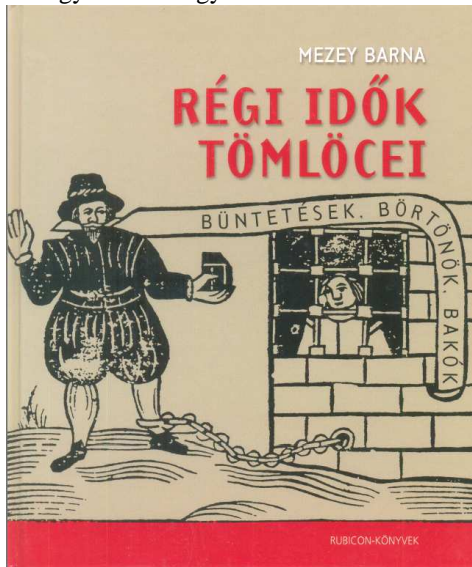
ténetének újabb gyöngyszemével gyarapította munkásságát, illetve gazdagította a hazai szakirodalmat.

A Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság valamennyi tagjának, szimpatizánsainknak, illetve a nemzeti rendvédelmünk története iránt érdeklődőknek egyaránt jó szívvel ajánlom ezt a művet.

Bízom abban, hogy dr. MEZEY Barna tagtársunk példáját követve tudományos társaságunk tagjai a bemutatott műhöz hasonló alkotásokkal fogják megörvendeztetni az érdeklődőket a saját kutatási eredményeik publikálásakor. Nem könnyű e színvonalat elérni, azonban feltétlenül célszerű célul kitűzni ilyen könyvek létrehozását. A szerző gazdag munkásságát tartalmazó publikációs jegyzék – amely a 2010. évi helyzet szerint, 10 monográfiát és 129 tanulmányt, valamint összesen 325 tudományos közleményt tartalmaz, amelyre tudományos alkotásokban 376 esetben hivatkoztak – elérhető a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapjának „Publikációs jegyzék” rovatában:

<http://www.szbmrtdt.atw.hu>

A szerző munkásságának javát tartalmazó publikációs jegyzéket ajánlom mindazok figyelmébe, akik közelebbről is meg szeretnének ismerkedni az alkotó publikációival, a magyar börtönügy történetével.

PARÁDI József**Recenzió****NAGY Pál: Az oskolai bizonyágtól az érettségi vizsgáig.**

Debrecen, 2011, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár. HU-ISBN 978 -963 7238 46 8.
/Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Közleményei, 32./ HU-ISSN 0133-8676.

Időskorú fiatal tagtársunk a magyar kultúrát gyarapító alkotást hozott létre. A szerző régi intellektuális „szerelme” a magyar oktatás története. Több olyan tagtársunk is van, akik a nemzeti rendvédelem-történetünk mellett a magyar nép történetének más részterületei iránt is élénk érdeklődést mutatnak. Közéjük tartozik NAGY Pál is, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, aki nem csupán érdeklődött a számára szimpatikus téma iránt, hanem aktív alkotói tevékenységet is kifejtett a témakör gondozása során, amely végül egy önálló könyv létrehozásában öltött testet.

NAGY Pál műve – ízléses keményfedelű borítóval ellátva – B/5 méretben került ki a nyomdából. A borítón elhelyezett motívumok, 1901-ből származó „Elemi népiskolai értesítő könyvecske”, 1917–1918. évi „Polgári fiú-iskolai bizonyítvány magántanulók részére”, és 1918–1919. évi „Polgári leányiskolai bizonyítvány” nem hagynak kétséget az olvasóban a könyv tartalma iránt. A XVIII–XX. századi magyarországi oktatás dokumentumaival ismerkedhetnek meg az olvasók.

A szerző elsősorban nem a regulák, a szabályozás, a jog oldaláról vizsgálja a témát. Természetesen jogszabályok is találhatóak a műben, amelyek a könyv fontos részét alkotják, jelentős mértékben hozzájárulnak a tartalom megértéséhez. NAGY Pál alkotásának azonban mégis a leglátványosabb és talán a legértékesebb része a bizonyítványok és értesítők gazdag formavilágának bemutatása. Az alkotás másik erőnye, hogy igyekszik érzékelteni az oktatásban, a nevelésben megvalósuló szellemiséget. Az olvasók megerősíti ezen mű abban, hogy eleink a képzést nem csupán ismeretek átadásának tekintették. Ugyanolyan fontosnak tartották az erkölcsi értékek és azokat tükröző magatartási formák átadását is. E téren minden bizonnyal tanulhatunk eleink tapasztalataiból. A mű önmagában cáfolata annak a napjainkban elterjedt tévhitnek, amely szerint, ami régi az csak rossz lehet.

A szerző művét szülei emlékének ajánlotta. Ez talán az egyik legszebb gesztus, amit a legősibb diák a gyermek, a legősibb tanítóinak a szüleinek tehet.

Tanulságos a mottó szövege is: „... a tanodák célja s rendeltetése az, hogy azokban a honi ifjúság, külön sorsa s állásához képest, józan s erkölcsös nevelést a magány és közszükségletekhez mért tudományos oktatást nyerjen...” (Magyarország elemi tanodáinak szabályai 1851).

Tagtársunk könyve „Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei” kiadványsorozat 32. köteteként jelent meg dr. RADICS Kálmán sorozatszerkesztő gondozásával Debrecenben 2011-ben.

A könyvet az olvasó számára dr. KIS Kálmánné Jász-Nagykun Szolnok megye Prima díjas nyugalmazott középiskolai tanárnő, elismerő hangvételű so-

rai ajánlják. Az ajánló kiemeli, hogy a kötet elkészítését kiterjedt gyűjtőmunka előzte meg, melynek során a szerző hatalmas dokumentummennyiséget halmozott fel. Ennek a színe-virága került a kötetbe.

A kiterjedt feltáró és gyűjtő munkát támasztja alá, hogy a szerző hat könyvtár, két múzeum, egy egyetem és egy gimnázium – összesen 12 intézmény – továbbá 52 természetes személy valamint 9 család segítségével köszönte meg művében.

A 318 oldal terjedelmű műben jól követhető vonalat vezetett, hibátlan időrendiséget kialakítva. Ez jól érthetővé és áttekinthetővé tette a művet. A könyvből a vizsgált időszak alsó és középfokú magyar közoktatás ügyének a fejlődési folyamata jól megérthető.

A kötet – részben vagy egészében – 25 törvényt és 55 rendeletet, illetve törvényerejű rendeletet tartalmaz.

A szerző irodalomjegyzékében – a könyv jegyzetapparátussal nem rendelkezik – 17 tanulmányt, 6 könyvet, 8 korabeli szabályozást – mai fogalmaink szerinti szervezeti és működési szabályzatot – és egy kisenciklopédia jellegű alkotást tüntetett fel. A feltüntetett tanulmányok, tanulmánygyűjtemény-kötetekben, illetve az *Educatio*, Fejér Megyei Levéltár közleményei, Irodalmi szemle, Képzés és gyakorlat, Köznevelés, Közoktatási szemle, Levéltári szemle, Mester és tanítvány, Neveléstörténeti füzetek, Pedagógiai szemle, Szociológiai szemle periodikákban jelentek meg.

A könyvet záró utószó szerzője azonos az ajánlás alkotójával. Az utószó a kötet összefoglaló rövid tartalmi kivonata.

Akik érdeklődnek a mű iránt, az egyszerűsített bibliográfiai leírás adatai alapján, kereshetik azon könyvtárakban, amelyek gyűjtőkörébe tartozik az alkotás témája.

NAGY Pál: *Az oskolai bizonyágtól az érettségi vizsgáig*. Debrecen, 2011, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár. 318 p. ISBN 978 963 7238 46 8. /A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei, 32./ HU-ISSN 0133-8676.

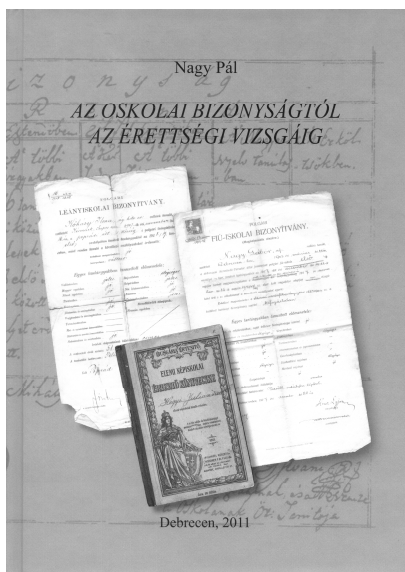
Ezúton tisztelgek 81 éves tagtársunk szellemi teljesítménye előtt. Bízom abban, hogy boldog ember lehet, aki egy életen át tartó gyűjtőmunkájának gyümölcsét könyv formájában nemzeti kultúránk részévé tehetette.

A szerzőt – véleménynyilvánítás, a kötet beszerzése iránti érdeklődés stb. céljából – az alábbi elérhetőségen lehet utolérni.

NAGY Pál Gusztáv:

nagyp12@gmail.com

Recenziómat azzal a titkos, hátsó szándéktól is vezérelve tettem közzé, hogy talán a szerző művén fellelkesülnek a nemzetünk rendvédelem-története iránt érdeklődők közül néhányan és nekilátnak a magyar rendvédelmi képzés történetének a komplex vizsgálatához. Úgy gondolom, hogy NAGY Pál műve olyan alkotás, amely képes kiváltani ilyen elhatározásokat is.

PARÁDI József Recenzió

ÁRVAI Zoltán – BÁNKI Imre – BODA József et al.:
Legendák és titkok katonái. A mélységi felderítés története.
 Budapest, 2012, Zrínyi. 311 p. HU-ISBN 978 963 327 537 5.
 /Békében és misszióban./ HU-ISSN 2063-3106.

A könyvet B/5 méretben adták ki, színes kivitelű kemény és fóliázott kötésben. A könyv témáját a magyar csapatfelderítés története alkotja. A hat fő fejezetet:

- „A mélységi felderítés létrejöttének meghatározó tényezői, helye és szerepe a felderítési rendszerben.”;
- „A mélységi felderítő-alegységek felkészítése.”;
- „A hadászati, hadművelleti és harcászati mélységi felderítőegység- és alegységek története.”;
- „A mélységi felderítő-alegységek hadtáp- és technikai biztosítása.”;
- „Nemzetközi kitekintés a mélységi felderítő alakulatok világában.”
- „A mélységi felderítés jelene és jövője.”

tartalmazó kiadványt ÁRVAI Zoltán, BÁNKI Imre, BODA József, FURKÓ Kálmán, GÉCZI Sándor, GIRNT Vilmos, GÖRÖMBEI Lajos, JUHÁSZ János, JUHÁSZ József, KISS Lajos, KÖPÖCZI József, KÖVESDI Albert, LITS Gábor, LÖRINCZ László, SZABÓ Ferenc, SZABÓ János, ÚJFALUSI Csaba, VÁRALJAI Gyula, VINCZE Béla alkotókból álló 19 fős szerzői kollektíva hozta létre, melynek egyik tagja BODA József, aki egyben a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja is. BODA József a mű 5. fő fejezetét és a bevezetést írta. A

kiadvány nyelvezete – annak ellenére, hogy nem mentes a szakmai zsargontól – közérthető, felépítése logikus, a főfejezetek tartalma egymásra épül. A könyv stílusa azonban – a szerzők egyéniségétől függően – váltakozó.

A mélységi felderítés magyarországi történetének a XX. század második felére kiterjedő szakaszát öleli fel a könyv, bár az első fő fejezetben a vizsgált tevékenységnek a hadviselés rendszerében való elhelyezkedését is taglalja a mű. A szerzők a tevékenység sokoldalú, komplex bemutatására törekedtek. Minden bizonnyal akkor járunk a legközelebb az igazsághoz, ha a művet a szakterületre vonatkozó visszaemlékezés gyűjteménynek tekintjük.

A könyv hiánypótló abban az értelemben, hogy a vizsgált témára és időszakra kiterjedő átfogó bemutatást megvalósító mű még nem született. Így módon mindenkinek ajánlható, aki érdeklődik nemzeti múltunk ezen szelete iránt.

A fő fejezeteket megelőzően „Előszó” és „Bevezetés”, valamint a főszöveg végén „Záró gondolatok” című részek találhatók. A könyvet pedig két melléklet zárja, amelyek a rövidítések jegyzékét és a kötet szerzőinek ismertetőit tartalmazzák, bár a szerzői ismertetésből GRINT Vilmos kimaradt.

A könyv számos idézetet – néhol több oldal terjedelemmel – és viszonylag sok életképszerű fényképet, valamint táblázatokat, szervezési-elvi vázlatokat, jelképeket, ékítményeket és jelvényeket tartalmaz. Ezekről azonban nem készült összesítő jegyzék, nincsenek megszámozva és címmel sem látták el azokat. Ebből fakadóan pedig nehéz helyzetbe kerül azon olvasó, aki egy konkrét ábrát szeretne megtalálni.

Érdekes, hogy a szerzők, illetve a szerkesztők figyelmen kívül hagyták azt az alapvető, szerkesztési illemszabályt, mely szerint a bibliográfiai jellegű adatok közlésekor az alkotók titulusait nem ildomos feltüntetni. Annak ellenére mellőzték ezt a hagyományt, hogy a szerzők bemutatására külön teret biztosítottak a könyvben, ahol lehetőség nyílt az életút és a teljesítmények, illetve azt tükröző titulusok ismertetésére is.

A fő fejezetek végén irodalomjegyzékek és jegyzetek találhatóak, ezen jegyzékeknek a könyvön belüli elhelyezkedését azonban a tartalomjegyzék nem tartalmazza. Az irodalomjegyzékek meglehetősen eklektikusak abban a tekintetben, hogy – a teljességre törekvéstől a legfontosabb szakirodalomnak tekinthető művekre szorítkozásig – többféle felfogást tükröznek.

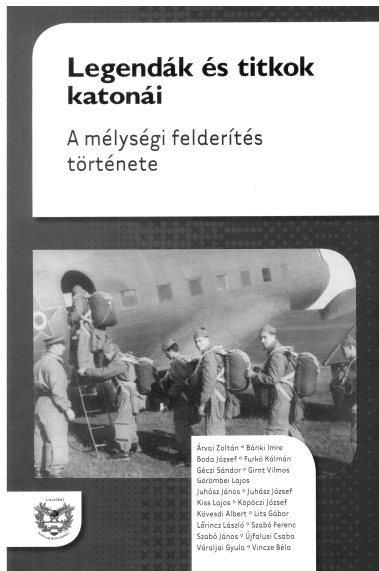
A jegyzetapparátus is meglehetősen tarka képet mutat. A I. fő fejezet például összesen két jegyzetet tartalmaz egy német nyelvű kiadványra hivatkozva. A II. fő fejezet pedig egyáltalán nem tartalmaz jegyzeteket, helyette e fő fejezet végén irodalom- és oktatófilmjegyzék található. A IV. fő fejezet végén is mindössze három művet feltüntető irodalomjegyzék szerepel. A VI. fő fejezet végén pedig szerepel ugyan jegyzetek felirat, ez azonban megtévesztő. A jegyzetek felirat alatt ugyanis hivatkozások helyett a szövegben alkalmazott intézménynév rövidítések angol nyelvű oldása található, azonban a magyar fordítás nélkül. Ezek a rövidítések pedig nem szerepelnek a könyv első mellékletében, pedig ott az angol nyelvű rövidítéseket külön jegyzékben foglalták össze.

A hat főfejezet közül tehát említésre méltó jegyzetapparátussal a III. és az V. fő fejezet rendelkezik. A III. és az V. fő fejezet jegyzeteinek egy része korrekt, elsősorban a Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltárának az anyagai tekintetében. A publikációk bibliográfiai adatai azonban már foghíjasak. Néhol hiányzik a mű szerzője vagy szerkesztője esetleg a kiadás helye stb. Mivel a könyv nem idegen nyelvű kiadványként, hanem magyar nyelvű publikációként jelent meg, ezért ildomos volna – az idegen nyelvű kiadványokra hivatkozások esetében – az idegen nyelvű címek magyar fordítását is közölni, amely azonban tendenciózusan elmaradt. Szembe tűnő továbbá, hogy a jegyzetapparátus bibliográfiai adataiból kimaradtak az idegen nyelvű kiadványokat magyar nyelvre fordítóknak a feltüntetése. Nem ildomos semmibe venni a fordítók kultúrmisszióját. Az internetes honlapok illékonyágából, illetve szerkezeti instabilitásából fakadóan már a kiadás évében sem sikerült a jegyzetapparátusban feltüntetett internetes hivatkozásokra hiánytalanul rábukkani. Az idő múlásával pedig nyilvánvalóan egyre inkább értelmét veszíti az internetes címek utáni kutakodás.

A könyv szerzői többségének nyilvánvalóan nem volt kellő tapasztalata a jegyzetapparátus létrehozásában, amelyet a szerkesztői munka sem tudott ellensúlyozni.

Össességében tehát a könyv ugyan nem tekinthető tudományos kiadványnak, azonban a maga kategóriájában – a visszaemlékezések körében – színvonalas alkotás. Tiszteletre méltó, hogy – a két világháború közötti szakkifejezéssel élve – a „csapatnem”-nél szolgálatot teljesítő bajtársak összefogtak azért, hogy hivatásuk emlékeit papírra vessék és az utókor számára megismerhetővé tegyék. Ez olyan nemes kezdeményezés, ami méltán tűzhető példaként más „csapatnem”-ek, illetve a magyar rendvédelem egyes szolgálati ágaiban tevékenykedő bajtársak elé. Túlpolitizált közéletünkben üde színfoltot jelent az a mű, amely nem valamilyen politikai koncepció szerint szeretné láttatni a világot, hanem a tiszthelyettesekkel kezdődően, a tiszteken keresztül, a tábornokokkal befejeződően fognak össze egy szakterület bajtársai abból a célból, hogy aktív koruk emlékeit a nyilvánosság elé tárják, hivatásuk folytatóival megismertessék elődeik életét.

Nem lehet eltekinteni a mű ismertetése során attól a szomorú érzéstől, amely a sorok közül kimondatlanul – néha bűvópatakaként felszínre törve – árad a figyelmes olvasó felé. A szerzők aktív korukban a magyar nemzet katonái voltak. Egész életüket a hivatásuknak áldozták. Esküt tettek arra, hogy ha kell – életük árán is – megvédik hazájukat. Mégis kénytelenek voltak végignézni, amint fokozatosan szétzilálták azt a közeget, amelyben hazájukat szolgálták. A rendszerváltás utáni két évtized politikai tévelygéseinek áldozata a magyar haderő és annak részeként a könyv témáját alkotó „csapatnem” is. A magyar nemzet katonai védelmi képessége mostoha sorsú kezelésének bemutatása egyben olyan tapasztalatanyaggal is felvértezi a jövő nemzedékét, amely lehetővé teszi, hogy a múlt hibáit elkerülhesse.

PARÁDI József Recenzió

BODA József – RUSZIN Romulusz et al. (szerk.): *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.*

Budapest, 2012, Zrínyi. 186 p. HU-ISBN 978 963 327 536 8.

/Katonák békében és misszióban./ HU-ISSN 2063-3106.

A könyv B/5-ös méretben készült, színes, fóliázott keménykötéssel. Témája a magyar ejtőernyőzés katonai ágának története.

BÁNKI Imre, BODA József, DOMBI Lőrinc, FARKAS Jenő, KERESZTÚRI László, NASZRADI Miklós, SÁRAY Bertalan és RUSZIN Romulusz szerzők nyolc fő fejezetet írtak, nevezetesen:

- „A katonai ejtőernyőzés Magyarországon a kezdetektől 1945-ig.”;
- „Ejtőernyősök a Szent László Hadosztályban.”;
- „A katonai ejtőernyőzés újjászületése és története 1945-ig.”;
- „Az ejtőernyőzés története a felderítőknél 1995-től a rendszerváltozásig.”;
- „Ejtőernyősök a légierőben.”;
- „A magyar katonai ejtőernyőzés története a rendszerváltozástól napjainkig.”;
- „Az ejtőernyőzés-képesség fontossága a bevetések során.”;
- „A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének (MEBESZ) története.”

címekkel. „A katonai ejtőernyőzés Magyarországon a kezdetektől 1945-ig.” és „A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének (MEBESZ) története.” című fő fejezeteket, valamint a „Bevezetés”-t BODA József, tudományos társaságunk tagja hozta létre. A nyolc fő fejezetet előszó és bevezetés előzi meg. A főszöveg

után pedig a befejezés, a szerzők bemutatása és a felhasznált irodalom jegyzéke, valamint a jegyzetek következnek.

Érdekes a „Bevezetés” címszó használata, mivel e rész tartalma nem áll összhangban a címevel. A bevezetés ugyanis tulajdonképpen egyfajta – a vonatkozó magyar szakirodalom élvonalára kiterjedő – historiográfia.

A 144 hivatkozást tartalmazó, végjegyzet formájában megjelenített, jegyzetapparátus vegyes színvonalú. A periodikákban publikált tanulmányokra történő hivatkozások esetében általában elmaradt az évfolyamjelölés.

A műben, magyar nyelvű kiadvány lévén, illő volna – az idegen nyelvű publikációkra hivatkozások esetében – az idegen nyelvű címek magyar fordítását is megadni.

Egy szerző műveire több esetben való hivatkozások alkalmával értelmetlen a mű kiadási évét is feltüntetni az újrshivatozásoknál. Erre abban az esetben volna szükség, ha azonos szerző több műve szerepelne a jegyzetapparátusban. Érdekes, hogy néhány jegyzet esetében ez helyesen meg is valósul, míg más jegyzetek esetében a felesleges adatközlés tendenciózan fordul elő. Még arra is akad példa a jegyzetapparátusban, hogy arra a jegyzetre, amelyre korábban már egyszerűsített formában újrshivatoztak, ismét teljes részletességgel tüntették fel a bibliográfiai adatokat egy új jegyzetben. Az is előfordult, hogy egyes tanulmányokra – helyesen – egyszerűsített formában hivatkoztak újra, míg más tanulmányok újrshivatozásainál érthetetlen módon a teljes egyszerűsített bibliográfiai adatsort ismét feltüntették.

A jegyzetekben olyan tarka-barka megoldások is előfordulnak, amelyre semmi szükség, illetve szemben állnak a magyar hivatkozási hagyományokkal. Nevezetesen – egy hivatkozott művön belül – használják a szerkesztő és összeállító fogalmakat. Az egyszerűsített bibliográfiai leírásban pedig a szerkesztő szó rövidített formáját használjuk, még akkor is, ha a könyvben másféle jelölés található.

Több ízben előfordul, hogy a jegyzetekben – abban az esetben, ha nem ismert a kiadványnak az egyszerűsített bibliográfiai adatsorban elvárt valamennyi adata – a hiányzó bibliográfiai adatot „forrás nélkül” szavakkal jelölik. Ez a jelölés pedig ellentétes a magyar gyakorlattal. Ilyen helyzetek kezelésére a hagyományainkon nyugvó gyakorlat alakult ki, amit illő volna alkalmazni.

A jegyzetek tartalma néhol pontatlan. A magyar hadtörténelem gondozására hivatott intézmény pontos neve például Hadtörténeti Intézet és Múzeum, nem pedig – mint ahogyan az a jegyzetekben olvasható – Hadtörténelmi Intézet és Múzeum.

Esetenként elmarad az önálló kiadványok (nem periodikák) kiadási helyének a feltüntetése.

Teljesen felesleges – a rövidített újrshivatozások esetében – az „oldal szám nélkül” jelölés használata. Abban az esetben ugyanis, ha az újrshivatozásban az oldalszám feltüntetése elmarad, a hivatkozás a mű egészére vonatkozik.

A levéltári hivatkozások estenként foghíjasak, mivel a levéltári nyilvántartás adatsorait a hivatkozók nem minden esetben tüntették fel. Előfordult, hogy megelégedtek csupán az irat címének és a levéltár nevének a megjelölésével, ez azonban egy irat beazonosításához kevés.

A jegyzetapparátusban több jegyzet szerepel mint amit a szövegben feltűntettek. Összesen hat jegyzet jelölése hiányzik a főszövegből.

Hasznos lett volna a jegyzetapparátust az iratok jellegének figyelembe vételével is csoportosítani a mű végén. Jelen formájában meglehetősen nehéz egy konkrét művet megtalálni.

Összességében a könyv a tudományos ismeretterjesztő műfajhoz áll a legközelebb, azonban nem lehet tőle elvitatni a hivatástörténeti alkotás jellegét sem.

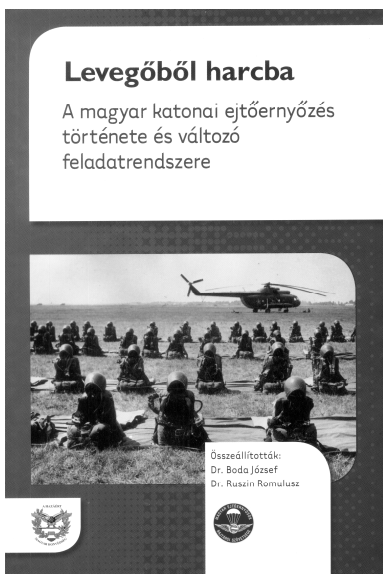
A mű vitathatatlan erényei közé tartozik a historiográfia léte, továbbá, hogy – több korszakra átfelölő módon, politikai preconcepcióktól mentesen – átfogóan mutatja be a magyar ejtőernyőzés katonai ágának a történetét.

Annak ellenére, hogy a mű kétségtelenül a magyar hadtörténetet gyarapító alkotás, nem lehet eltekinteni attól, hogy egyben a magyar ejtőernyőzés története feltárására irányuló szakirodalomnak is nélkülözhetetlen része.

A könyv gazdag fényképanyagot, tekintélyes számú és terjedelmű idézetet, számos szervezeti ábrát, térképvázlatokat, táblázatokat tartalmaz. Sajnálatos módon azonban elmaradt ezek számozása és címmel történő ellátása, valamint egységes jegyzékbe foglalása. Ebből fakadóan pedig nehéz helyzetbe kerül azon olvasó, aki egy konkrét ábrát szeretne megtalálni. Örvendetes, hogy a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagsága köréből – a könyv témájával harmonizáló munkássággal rendelkező – dr. BODA József és dr. HEGEDŰS Ernő néhány művére is hivatkoztak a szerzők, nevezetesen: dr. BODA József esetében a 25. jegyzetben, míg dr. HEGEDŰS Ernő esetében a 22. és a 115. jegyzetekben.

Az olvasó a könyv tanulmányozása során olyan színvonalas alkotást vehet a kezébe, amelyből megismerheti a magyar katonai ejtőernyőzés történetét. Ezúton tisztelgek a szerzői kollektíva előtt, mivel talán az egyik legnehezebb feladatra vállalkoztak azzal, hogy hivatásuk történetét vetették papírra az utókor számára. Ez pedig nemes cselekedet, különösen egy olyan elkorcsosult értékítéletű világban, ahol az anyagi javak, az egyéni karrier sok ember szemében sajnálatos módon megelőzi a haza szolgálatát.

A könyv szerzői-szerkesztői kollektívája példaként állítható a haza fegyveres szolgálatát más szakterületen megvalósítók elé. Nemzeti múltunk külső támadások és a belső rendbontások elleni védekezésének történetét a legigazabb módon minden bizonnyal azok örökíthetik meg az utókor számára, akik nem külső szemlélőként élték át az eseményeket. Az ő tapasztalataik jelenthetik azt a szellemi örökséget, amelynek a birtokában a jövő nemzedékei eredményesen felkészülhetnek az új korok új kihívásaira.

PARÁDI Ákos
Recenzió

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség.

Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.

Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 282 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0.

/A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

Az A/5 méretű, mintegy 300 oldal terjedelmű könyvben – preconcepció mentesen, az objektív történelemszemléleten nyugvó – testület-történeti bemutatás valósul meg. A mű a tudományos közleményekkel szemben támasztott igényeknek megfelel. Az alkotás tartalmi elemei a tudományos fórumokat bejárták és ott megvédésre kerültek. Nyelvezete közérthető, szerkezeti felépítése logikus. Forrás- és szakirodalom-feldolgozása átfogó és pontos.

A testület történetét három ízben dolgozták fel – nem számolva az egyes részdíszszakokat, vagy részterületeket bemutató alkotásokat – először 1920-ban PRESZLY Lóránd, majd 1980-ban az emigrációban REKTOR Béla és 2012-ben PARÁDI József a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

Az alkotás elején bemutatásra kerül a téma historiográfiája, majd kilenc fejezetben ismerkedhet meg az olvasó a testület tevékenységének főbb területeivel:

- „Előzmények.”;
- „A Magyar Királyi Csendőrség létrehozása.”;

- „A szervezet.”;
- „A személyi állomány.”;
- „Fegyverzet, egyenruházat, felszerelés és jelképek.”;
- „Csendőrségi szolgálatok.”;
- „Kapcsolat a közigazgatáshoz és a társ rendvédelmi testületekhez.”;
- „Gazdálkodás, társadalmi élet, kultúra, sport, tudomány.”;
- „A testület felszámolása, emigráció.”

A kötet korrekt – a fejezetvégekre csoportosított, összesen 255 hivatkozást tartalmazó – jegyzetapparátust, forrás- és irodalomjegyzéket, 10 mellékletet, 21 jellemző csendőr tisztí életutatót, valamint a testület életét bemutató 48 fényképet tartalmaz.

A jegyzetapparátus – más művek, illetve levéltári források mellett – a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai közül 34 szerző, 95 alkotására történő hivatkozást tartalmaz. A forrás- és irodalomjegyzék – a tudományos művek műfaján belül – teljességre törekvő.

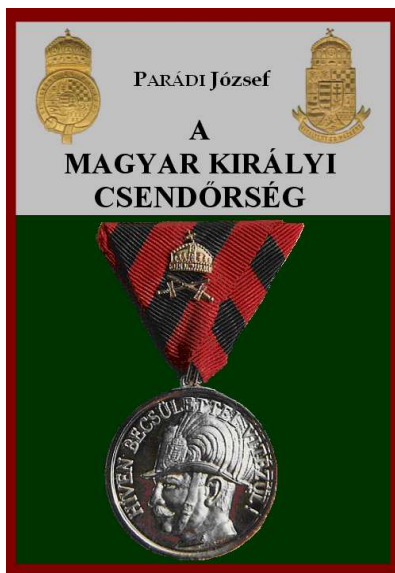
A könyv címnegyedívét követően – színes kép formájában – a történelmi Magyarország közép címerét, valamint a testületi jelvényeket tartalmazza.

A szerző nyilvánvalóan nem kívánt a történelmet világnézeti alapon magyarázó sorába lépni. A történelmi objektivitás talaján állva mutatta be az eseményeket, a következtetések levonását pedig az olvasóra bízta.

A csendőrséget Magyarországon három ízben hozták létre és szüntették meg. Először a neoabszolutizmus hozta létre a császári csendőrséget 1849-ben, mivel a HABSBURG hatalom kinyilvánította, hogy a rend fenntartása birodalmi ügy. A kiegyezéssel a császári csendőrséget – Erdély és Horvátország kivételével – megszüntették ugyan a Magyar Szent Korona alá tartozó területeken, azonban gyorsan kiderült, hogy a polgári rend fenntartása érdekében a testületre szükség van, ezért 1881-ben már magyar szervezatként ismét létrehozták a csendőrséget. A Magyar Királyi Csendőrséget a Tanácsköztársaság oszlatta fel, azonban a Tanácsköztársaság leverését követően a testületet harmadszor is újjászervezték. Legutoljára a szervezetet 1945-ben oszlatták fel. A testület létrehozásának mindhárom alkalommal szakmai, míg a feloszlításának deklaráltan politikai okai voltak. Amikor a polgári magyar állam megerősítése volt a cél a csendőrséget létrehozták, amikor pedig ettől eltérő célokat követtek a testületet mellőzték.

A könyv kézírata – néhány apróbb kiegészítéstől eltekintve – több mint egy évtizede elkészült. Mégis csak 2012-ben kerülhetett nyomdába a témát övező neuralgikus légkör miatt, pedig a szerző egyik – talán a legfontosabb – célja éppen az, hogy a historikus légkörből az egzakt feldolgozás talajára segítse a témakört.

A könyv az Anima Pult Kft. terjesztőhálózatán keresztül érhető el. A kötet bolti ára 2500 forint amely azonban a világhálón történő vásárlás esetén kedvezményes áron is beszerezhető.

PARÁDI József
Recenzió

PERÉNYI Roland: *A bűn nyomában.*

A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896-1914.

Budapest, 2012, Uránia Könyvtérjesztő Alapítvány – L'Harmattan. 317 p. HU-ISBN 978 963 236 554 1.

/A múlt ösvényein, 20./ HU-ISSN 1587-3153.

A B/5 méretű könyv színes, kartonált kötéssel készült. A borítón a budapesti rendőrség razziáján 1911-ben elfogott hajléktalanokról és csavargókról készült fényképfelvétel látható. A könyv szerkezeti felépítése logikus, nyelvezete közérthető, bár a szerző előszeretettel alkalmazza az összetett mondat szerkezeteket, ez azonban nem veszélyezteti a közérthetőséget. A kiadvány műfaját tekintve kétség kívül a tudományos alkotás kategóriájába tartozik, még akkor is, ha figyelembe vesszük, hogy néhol ismeretterjesztő jellegű elemeket is alkalmazott a szerző, aki a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

A könyv a klasszikus címnegyedívvvel kezdődik, melyet a tartalomjegyzék követ.

A tartalomjegyzék után található a könyv fő részei:

- „Előszó”;
- „A bűnözés tudományos diskurzusa.”;
- „A bűnözés statisztikai mutatói.”;
- „A bűnözés a városi térben.”;

- „Bűnözés és nyilvánosság.”;
- „A bűnözés a napi sajtóban. Statisztikai megközelítés.”;
- „»A bűn és a nyomor tanyái.« A kriminalitás tere a századfordulós szociális riportokban.”;
- „Összegzés.”;
- „Forrás- és irodalomjegyzék.”

A könyv fő fejezeti alfejezetekből állnak.

A szerző az előszóban könyvét a deiváns viselkedésformák története nyugat-európai vizsgálatának hazai követkeseként jellemezte.

Az egy oldal terjedelmű előszót 9 oldalnyi – jegyzetekkel is ellátott – bevezető követi, amely azonban érthetetlen módon nem szerepel a tartalomjegyzékben. A bevezető pedig a könyv értékes része mivel a bűnözéstörténet nyugat-európai feldolgozásainak legjelentősebb alkotásaival és a korabeli hazai bűnözést bemutató szakirodalommal foglalkozik. E részben indokolja meg a szerző, hogy miért az 1896 és 1914 közötti időszakot tekintette vizsgálatá tárgyának.

A 787 hivatkozást tartalmazó jegyzetapparátust a szerző lábjegyzetek formájában helyezte el fő fejezetenként számozva azokat. A hivatkozások rövidítéseit a forrás- és irodalomjegyzékkel oldotta a szerző. Az egyébként pontos irodalomjegyzék azonban foghíjas abban a tekintetben, hogy a kiadók feltüntetését a szerző tendenciózusan elhagyta. A szerzőnek a kiadókkal szemben tanúsított ellenszenva a hazai és külföldi kortárs- és a korabeli kiadókra is kiterjedt.

Az idegen – többségében angol s német – nyelvű kiadványok címeinek a fordítását nélkülözi az irodalomjegyzék. Ez a megoldás helyénvaló volna ha a szerző a művét német vagy angol nyelven adta volna ki. A magyar nyelvű kiadványokban azonban a magyar nyelvet kell előnyben részesíteni még a külföldi szakirodalom esetében is, azaz a címfordításokat illik megadni, még akkor is ha az többletmunkát jelent.

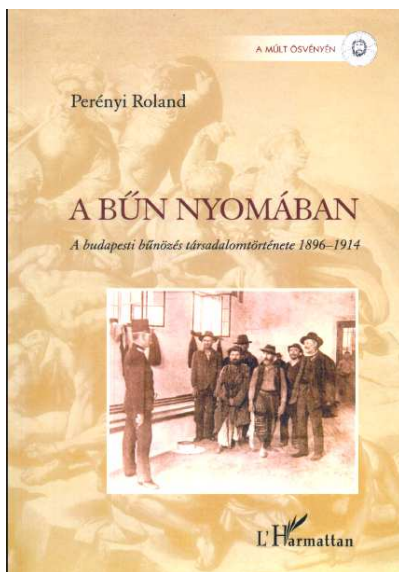
Sajátságos, hogy a szövegben elhelyezett néhány tucatnyi – egyébként hasznos, jól érthető és a szövegben foglaltak megértését kiválóan elősegítő – mellékletekről nem tartalmaz a kiadvány jegyzéket. Már csak azért is furcsa az a helyzet mivel a mellékleteket a szerző megszámozta és címmel is ellátta.

A forrás- és irodalomjegyzék több részből áll. A források két fő csoportot alkotnak a levéltári és a nyomtatott forrásokat. A nyomtatott forrásokon belül – a jogszabályok, bűnügyi statisztikák és a korabeli témaorientált sajtó mellett – a legtekintélyesebb részt az úgynevezett egyéb nyomtatott kiadványok alkotják. Ebbe a kategóriába a szerző elsősorban a korabeli dokumentum jellegű kiadványokat sorolta. Az egyéb nyomtatott forrásoknál 87 művet tüntetett fel a szerző. Korrekt módon a források között jelölte meg a szerző a kézikönyveket és a világhálós adatbázisokat is.

A forrás- és irodalomjegyzék második fő része a szakirodalomak jegyzéke, amely 164 művet tartalmaz.

A szerző lényegében a magyar kriminológia kialakulásának időszakát vizsgálta, színvonalas módon és átfogó jelleggel. Műve új színfolttal gyarapította a

hazai kriminológia történetét. A PERÉNYI Rolandéhoz hasonló alkotások hivatottak arra, hogy előbbre vigyék a szakterület magyarországi tudományos művelését, mégpedig nem csupán a bűnelkövetések korabeli okainak pontos feltárása miatt, hanem azért is mert a figyelmes olvasó a korabeli fővárosi rendvédelem szervezetére, metodikájára, felfogására, fejlesztése kulcseseményeinek ismertetésére is rábukkanhat a könyvben. A szerző olyan könyvet alkotott, amely minden bizonnyal a szakmai intelligencia egyik forrásává fog válni, így módon nem hiányozhat az érdeklődő személyek és a releváns intézmények könyvtáraiból sem.

SIMON F. Nándor
Recenzió

CSÓKA Ferenc (szerk.): Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785-2011.

Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p.

HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

A Nemzetbiztonsági szakszolgálat fennállásának 15 évfordulójára publikált könyvet a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Tudományos Tanácsának első nyilvános kiadványaként az Allambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában mutatták be 2011. III. 1-én. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatója dr. BODA József rendőr dandártábornok a könyvhöz írott előszavában úgy fogalmazott, hogy „Szeretném a kutatást végzők és a nemzetbiztonság ügye iránt érdeklődők számára egy olyan összefoglalót adni, amelyet a későbbiek során hasznosan forgathatnak. A gyűjtemény közreadásával az is a célunk, hogy kollégáink felkészüléséhez, a képzéshez és oktatáshoz segítséget nyújtsunk, és egyúttal is-

meretbővítési lehetőséget biztosítunk a nemzetbiztonsági szolgálatok állománya részére.”

A kötet megjelenését megelőzte ugyanebben a témában rendezett tudományos konferencia. A gyűjteményes kötet tulajdonképpen konferencia-kiadvány, mivel ennek a konferenciának a tanulmányokká fejlesztett előadásait tartalmazza, kibővítve a különböző szakterületek egy-egy történelmi időszakát feldolgozó alkotásaival. A konferencia és a kötet érdeme, hogy olyan téma tudományos igényű feldolgozására vállalkozott, amely összefoglalóan még nem látott napvilágot, legalábbis nem a nagyközönség számára.

A gyűjteményes kötet a XVIII. század végétől napjainkig négy fejezetben tárgyalja a témát: az elsöben a kezdetektől a kiegyezésig, a másodikban a kiegyezéstől a második világháború végéig, a harmadikban a szocialista időszakot vizsgálja, a negyedikben pedig a mai Nemzetbiztonsági Szakszolgálatok tevékenységét mutatja be. Összesen 29 szerző 31 tanulmányát tartalmazza a mű.

A szerzők közül többen is tagjai a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak: BEBESI Zoltán, KOVÁCS Tamás, SUBA János, akárcsak a kötet főszerkesztője CSÓKA Ferenc.

Noha a kiadvány tudományos igénnyel készült, a tanulmányok színvonala hullámzó, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő alkotások és az úgynevezett „iskolai dolgozatok” egyaránt megtalálhatók a gyűjteményes kötetben, bár ez az összhatást nem rontja le.

BEBESI Zoltán: *Állambiztonsági és bűnügyi oktatófilmek filmográfiája.*

BEBESI Zoltán: *Korszerű audióvizuális eszközök igénye a nemzetbiztonsági és rendészeti képzésben.*

BIKKI István: *Adalékok a telefonlehallgatásról, különös tekintettel a szabályozás 1945-1990 közötti történetére.*

BIKKI István: *A titkos operatív technikai rendszabályok és módszerek, valamint a K-ellenőrzés alkalmazására vonatkozó szabályok 1945-1990.*

CSIHA Gábor: *A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat működéséhez kapcsolódó nyílt, hatályos jogszabályok.*

DEÁK Ágnes: *Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867.*

DEMETER Nóra – TÓTH Antal: *A környezettanulmány 1919-1990.*

DINYA Lajos – RAÁB Mihály: *A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat technikai fejlődése a rendszerváltástól napjainkig.*

FÜLÖP Tibor: *Írásvizsgálat Magyarországon.*

HERMANN Róbert: *A polgári hírszerzés 1848-1849.*

JOBST Ágnes: *A titkosszolgálatok tudománya az oktatás és a tananyagok tükrében 1945 után.*

JOBST Ágnes: *Válogatott bibliográfia a titkos nyomozati eszközök 1945-1990 közötti oktatási anyagaiból.*

KISS Csaba: *figyelés 1945-2009.*

KOVÁCS Tamás: *Az úgynevezett „szakszolgálati munka” a történelemben.*

KOVÁCS Tamás: *Adalékok a magyarországi szovjet érdekeltségek és kémek megfigyeléséhez.*

MÁTÉ Béla: *A rejtjel tevékenység.*

MÜLLER Rolf: *Az operatív technika alkalmazása és szervezeti keretei a politikai rendőrségen 1945-1962.*

OPAU SZKI Pál – VÖRÖS József: *Rádióforgalom-ellenőrzés 1947-2011.*

PAJKOSSY Gábor: *Sedlnitzky magyarországi besúgói 1848 előestéjén.*

PALATIN János: *A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat szervezeti fejlődése 1990-2011.*

RESS Imre: *A kormányzati hírszolgálat átalakulása az Osztrák-Magyar Monarchiában a kiegyezés után 1867-1875.*

SCHMIDT Csaba: *Két érdekes megfigyelési eset jelentései 1921-1939.*

SOÓS István: *József főherceg-nádor titkos rendőri megfigyelése 1805-1812.*

SUBA János: *Postaellenőrzés 1867-1945.*

TABA JDI Gábor: *A politikai rendőrség ingatlanhálózatának kiépülése 1945-1953.*

TABA JDI Gábor: *Titkos lakások Budapesten 1956-1978.*

TAKÁCS Tibor: *Az Operatív Technikai Csoportfőnökség utolsó munkabeszámolója 1988-1989.*

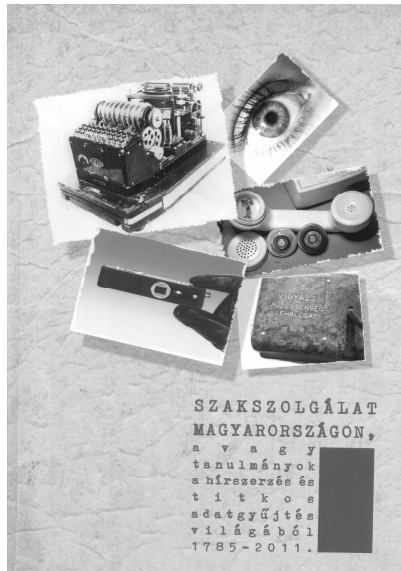
URBÁN Aladár: *Postaellenőrzés 1848-ban.*

URBÁN Attila: *A belügyminisztérium III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnöksége operatív-technikai tevékenységének szervezeti háttere és működési rendje 1962-1999.*

VARGA Krisztián: *Detektívek munkában. Titkos műveletek az 1920-1930-as évek politikai rendőrségének nyomozásaiban.*

ZSIGOVITS László: *Szolgálati munkaterületek vezetői a belügyminisztériumban, az Államvédelmi Hatóságnál és a rendőrségnél 1945-1989.*

A folytatáshoz reményt ad a kiadó szervezet vezetőjének, a kötet előszavában írott befejező sorai: „Az MBSZ vezetése elkötelezett a tudományos kutatómunka támogatására, a megkezdett munkát célirányosan folytatni kívánjuk, annak eredményeit pedig továbbra is közkinccsé szeretnénk tenni.”

SIMON F. Nándor
Könyvelőzetes

A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és a közösen rendezte meg 2012.X.27-én a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat központi objektumában a „A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei” Az ott elhangzott előadások tanulmányá fejlesztett változatait magába foglaló gyűjteményes kötet fog megjelenni 2012. III.1-én. Az előzetes elképzelések szerint az előadások tanulmányá fejlesztett változatai mellett a gyűjteményes kötet ki fog egészülni a téma histoiográfiáját tartalmazó résszel is.

A kötetben olvasható lesz PARÁDI József összefoglalója az elmúlt 22 év rendvédelem-történeti kutatásairól, eredményeiről. Ugyancsak az ő írásából ismerhető meg az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerzőszolgálatának, az Evidenzbüronak a története, tevékenysége. CSÓKA Ferenc – noha a konferencián, az előzetes egyeztetések ellenére nem tudott részt venni – az 1867 és 1918 közötti magyar hírszerzést mutatja be, ZEIDLER Sándor pedig ugyancsak e korszak egyik jeles felderítőjének, Pokorny Hermannak a kitüntetéseiről ad számot.

SAKÁLY Sándor az önálló magyar hírszerzés és kémelhárítás létrejöttéről, KOVÁCS Tamás pedig Magyar Királyi Csendőrség, a Magyar Királyi Államrendőrség, majd a Magyar Királyi Rendőrség politikai nyomozó szolgálatáról, továbbá KOVÁCS Zoltán András a SZÁLASI-korszak állambiztonságáról fogja tájékoztatni az olvasót.

KABÓDI Csaba tervezett előadása az 1945 utáni államvédelem és a büntető-eljárás jog „kapcsolatáról” úgyszintén elmaradt, de a kiadványban, a reményeink szerint olvasható lesz. Az 1945 és 1948 közötti időszakot vizsgálta MÜLLER Rolf és ÖTVÖS István, akik a Katpol, az ÁVO és a BM-szervezeteknek a koncepciók perек során egymással szembeni küzdelmeit ismerteti.

A harmadik előadás, ami a konferencián elmaradt: BANK Barbarától az államvédelem 1945-1962 között, különös tekintettel az Államvédelmi Hatóság VI. Főosztályának, vagyis a Jogi- és Börtönügyi, majd Vizsgálati Főosztályának az 1950 és 1955 közötti történetére. Természetesen, ez a tanulmány is bekerül a tervezett könyvbe. TAKÁCS Tibor pedig a KÁDÁR-korszak politikai rendőrségéről 1956-1990 terjedő időszakra vonatkozóan nyújt tájékoztatást.

TÖMÖSVÁRY Zsigmond a rendszerváltozástól napjainkig terjedően foglalta össze a katonai felderítés, hírszerzés történetét. REGÉNYI Kund az Alkotmányvédelmi Hivatal, ARADI Flórián a politikai hírszerzés, NAGY Ákos Péter pedig a rendvédelmi szerveket ellenőrző szolgálatok fogja bemutatni. BODA József fog beszámolni a nemzetbiztonsági szakszolgálatok 2010 utáni tevékenységéről.

Bizton állítható, hogy az olvasó érdekes és helytálló információkhoz juthat a kiadvány olvasásakor, hiszen a témakör avatott kutatói, illetve a szakterületek művelői szólaltak meg a rendezvényen. A kötet abból a szempontból is érdekesnek ígérkezik, hogy a polgári magyar államtól – a proletárdiktatúrán keresztül – a polgári magyar államig igyekszik bemutatni a magyar állam egyik szakterületének a változásait.

SIMON F. Nándor
Könyvelőzetes

A magyar rendvédelem-történetért kitüntetések könyve.

Nemzeti rendvédelem-történetünk gondozásában jeleskedők elismerését szolgálják a rendvédelem-történetért kitüntetések. Ezek nem állami, hanem társadalmi elismerések. A kitüntetések ugyan a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság adományozza – tekintettel a tudományos társaságon kívülről érkező javaslatokra is – azonban az elismeréseket a magyar rendvédelem történetének a művelése érdekében kifejtett tevékenységükért kapják a kitüntetettek. Nem arról van tehát szó, hogy a szűken vett társasági érdekeket érvényre juttatók munkáját ismeri el a tudományos társaság. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság a nemzeti rendvédelem-történetünk művelése érdekében tevékenykedők eredményeit ismeri el a rendvédelem-történetért elismerések adományozásával. Ebből fakadóan ezen elismerésekben természetesen nem csupán a társasági tagok, hanem bárki részesülhet, aki a magyar rendvédelem történetét műveli, illetve a művelés feltételeit elősegíti és ezen tevékenységével kimagasló eredményt hoz létre. Akik viszont nemzeti rendvédelem-történetünk gondozásában nem jeleskedtek bármilyen tiszteletre méltó más tevékenységet folytattak is, ezen elismerések egyikében sem részesülhetnek.

Az elismerési rendszer – a kilencvenes évekkel kezdődően – fokozatosan formálódott, míg a harmadik évezred elejére elérte a jelenlegi állapotát. Az évezred első évtizedében megérett a helyzet arra, hogy a magyar rendvédelem-történetért elismerési rendszert ismertető könyv szülessen. Több éves vajúdas után a könyv publikálására előreláthatóan – először a világhálón, digitalizált formában – 2013-ban fog sor kerülni.

A kötet tartalmazni fogja az elismerések fotóit, azok leírásait, az alapító okmányokat, az okleveleket, a tartozékokat (szalagsávok, jelvények stb.), az adományozás feltételeit, az adományozottak jegyzékét, illetve néhány kitüntetett munkásságának az ismertetését, továbbá a kitüntetések tervező alkotói munkásságának a bemutatását.

A kötet első részében – nem az ajánlás, hanem a rang sorrendjében – ismerheti meg az olvasó a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elismeréseit.

A RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETÉRT ÉRDEMREND a kitüntetési rendszer legmagasabb formája, amely két osztályból áll: fehér színű, babérmagányos övezte nyakban viselendő keresztet kaphatnak azok, akik – miként az Érdemrend alapítólevelében is olvasható – a rendvédelem-történet művelése terén tudományos alkotóműhelyt hoztak létre. E kitüntetés fekete keresztet változata, pedig azok számára adományozható, akik a rendvédelem-történet gondozását megvalósító intézmény működésének sikerességéhez hozzájárultak vagy a nemzetközi együttműködést jelentős mértékben támogatták.

A kitüntetés leírása: 40×40 mm átmérőjű gömbös végű fémből készült aranyszínű galvanizált kereszt. Külső szárán 2 mm széles vörös csík, a belső részében a történetért adományozottaknál fehér, az önzetlen támogatói fokozatnál fekete színezésű. A közepén 18×14 mm-es ovális mezőben plasztikus lovas sárkányölő szent György található, melyet 2 mm széles zöld sáv övez. Hátlapján hasonló méretű záró lap van, melyen 1998 az alapítás éve látható alatta kis díszszel fekete színben. A kereszt mögött 37×46 mm-es babérmagányos helyezkedik el, felette egy 23×4 mm ovális szalagtartó karikával.

A RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETÉRT ÉRDEMKERESZT kitüntetésben részesíthetők azok, akik a rendvédelem-történet művelése terén új tudományos eredményeket hoztak létre, illetve jelentősen elősegítették a kutatási feltételek javítását és a kutatási eredmények megismerhetőségét. Ennek az elismerésnek két fokozata a rendvédelem-történet önzetlen támogatója és a rendvédelem-történet kiváló művelője. A rendvédelem-történet kiváló művelője fokozatot azok vehetik át, akik korábban ismeretlen, vagy kevésbé ismert rendvédelem-történeti téma tudományos értékű feltárását valósították meg, hozzájárultak a rendvédelem-történet tudományos igényű értékeinek gyarapításához, illetve akik a már korábban feldolgozott rendvédelem-történeti témák új összefüggéseit tárták fel, valamint hozzájárultak a történelmi események és összefüggéseik új szemléletmódú értelmezéséhez. A rendvédelem-történet önzetlen támogatója fokozatot pedig azok kaphatnak, akik az országos közéleti szereplésük folytán illetve, a közéletben betöltött szerepük révén elősegítették a rendvédelem-történeti kutatásokat,

az eredmények közzétételét, vagy az adományuk huzamosabb ideig hozzájárult a rendvédelem-történet színvonalas műveléséhez, valamint azok, akik a gyűjtő-, az oktató- vagy a szervező munkájukkal hozzájárultak a szakterület eredménye-
ihez.

A kitüntetés leírása: 40×40 mm átmérőjű gömbös végű fémből készült aranszínre galvanizált kereszt. Külső szárán 2 mm széles vörös csík, a belső részében a történetért adományozottaknál fehér, az önzetlen támogatói fokozatnál fekete színezésű. A közepén 18×14 mm-es ovális mezőben plasztikus lovas sárkányölő szent György szerepel, melyet 2 mm széles zöld sáv övez. Hátlapján hasonló méretű záró lap van, melyen 1998 az alapítás éve látható alatta kis dísszel fekete színben. A szalag 40 mm széles közepén 8 mm-es vörös csíkkal, melytől kifelé mindkét irányban 1–1 mm fekete, 8–8 mm fehér és 7–7 mm zöld helyezkedik el. Az érdemkereszt háromszög alakban hajtogatott szalagon, a bal mellen viselendő, a nemzetközi szabályoknak megfelelően. Az érdemkereszt jelvénye méretben és kivitelben megegyezik a kereszt közepén lévő díszítéssel. Viselése egyszerűbb alkalmakkor a zakó gomblyukában tűzve.

A RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETÉRT ÉRDEMÉREM a harmadik, viselhető elismerési forma, amelynek egy osztálya van. Ez a legalacsonyabb fokozat, melyet azok kaphatnak, akik a rendvédelem-történet művelésével a történelmi tények feltárásával és közkinccsé tételével hozzájárultak a szakterület eredményeinek gyarapodásához, valamint a diszciplína művelését, tárgyi emlékek gyűjtésével, kiállítások szervezésével, a kutatások eredményeinek megismertetésével segítték elő.

A kitüntetés leírása: 36 mm átmérőjű fémből készült aranszínre galvanizált érem melynek előlapján plasztikus gyalogos sárkányölő szent György látható. Hátlapja közepén 25×15 mm koronás magyar címer helyezkedik el. Az érem külső részén SZBMRTT *SZBMRA*2000* az alapítás éve szerepel. A háromszög alakú szalagja megegyezik az érdemkeresztével. Jelvénye 15 mm átmérőjű.

A rendvédelem-történetért elismerési rendszernek további három formája létezik, melyek azonban a ruházaton nem viselhetőek.

A SZEMERE BERTALAN-DÍJ, azok elismerésére hivatott, akik kimagaslóan hozzájárultak a rendvédelem-történet gondozáshoz, olyan kutatómunkát végeztek, amellyel elősegítették a rendvédelem-történet művelését, illetve a kutatási eredmények közkinccsé tételét, továbbá adományokkal, illetve rendvédelem-történeti emlékhelyek feltárásával, illetve létrehozásával hozzájárultak a diszciplína eredményességéhez.

A Szemere Bertalan-díj leírása: 8,5×11 cm csiszolt márványlapon, felső részén aranszínű kerek érmén plasztikus gyalogos sárkányölő szent György szerepel. Alatta 5×1 cm-es fémkeretben "SZEMERE BERTELAN DIJ" felirat látható szintén arany színben. A díjhoz tartozó jelvény megegyezik az érdemkereszt jelvényével, azzal a különbséggel, hogy a szélén kék csík található és nem tartozik hozzá szalagsáv.

A RENDVÉDELEM-TÖRTÉNET MAGISZTERE cím, azok elismerése, akik a rend-

védelem-történet kutatásával és a feltárt eredmények közkinccsá tételével fejtették ki munkásságukat, melynek keretében legalább öt éve, valamely felsőoktatási intézményben, eredményesen adtak elő olyan önálló tantárgyat, amely a rendvédelem-történet körébe tartozik. Továbbá akik a magyar rendvédelem-történetét nem a felsőoktatás részeként huzamosabb ideig oktatták, vagy az ismeretterjesztését valósították meg, valamint kiállítás szervezéssel, illetve szerkesztői tevékenységgel szereztek érdemeket a szakterület gondozása terén. Valamennyi elismeréshez oklevél is tartozik, emellett a Díj-hoz ruhán viselhető jelvény is jár.

„DÍSZTÖR A RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETÉRT” a legmagasabb elismerés, amely rendvédelem-történet kimagasló műveléséért adományozható. Eddig csupán néhány alkalommal került átadásra. A dísztör a hajdani magyar királyi légierő tiszti dísztörének kétharmadra kicsinyített mása.

A kötet első részében a kitüntetések (eredeti forma, jelvény, oklevél szalag-sáv) az alapítólevelek és az adományozási feltételeik kíséretében fognak szerepelni.

A kötet második része a kitüntetések viselési sorrendjének ajánlását fogja tartalmazni.

A kötet ezen részében kerülnek publikálásra a vonatkozó statisztikai adatok (hány fő, mely kitüntetésekben részesült) itt fog helyet kapni a kitüntetettek névjegyzéke is.

Ezt követi néhány kitüntetett tudományos munkásságának ismertetése.

A könyvet a kitüntetéseket társadalmi munkában tervező személy munkásságának a bemutatása zárja.

SZAKÁLY Sándor
Könyvelőzetes

Akik a Magyar Királyi Csendőrséget 1919 és 1945 között vezették.

2013-ban jelenteti meg a Magyar Napló Kiadó SZAKÁLY Sándor: *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették*. A szerző közel három évtizedes kutatási eredményeit adta közre a munkájában, amely 126 egykori csendőrségi felső vezető életrajzát (is) tartalmazza.

A munka alapvetően két részre tagolódik. Az első részben a szerző 126 csendőrség felső vezető életrajzi adatai alapján készítette el a történelmi-statisztikai elemzést, amelyből megtudhatjuk, hol és mikor, milyen családi környezetben születtek a későbbi csendőrségi felső vezetők. Milyen vallási felekezethez tartoztak, milyen iskolákat végeztek, hány nyelvet beszéltek, miként alakult a katonai és/vagy csendőrségi pályafutásuk. Hol és mikor szolgáltak.

A jelzett elemzések elkészítéséhez a szerzőnek mintegy 75–95 százalékos teljességet sikerült elérnie a levéltári források felkutatása terén, de emellett a csendőrségre vonatkozó korabeli nyomtatott forrásokat és a szakirodalmat is szinte teljes egészében felhasználta.

A kötet második része 12 személy életrajzát tartalmazza a lehető legnagyobb teljességgel. Így a már jelzett adatok mellett az egyes személyek kitüntetéseit, családi állapotát, gyermekei nevét, foglalkozását és a temetkezés helyét is megismerheti az érdeklődő olvasó.

Mindezt egészíti ki az az összeállítás, amely a csendőrségi felső vezetői beosztásokat tünteti fel és az azokban szolgált személyek kronológiai sorrendben szerepelnek abban.

Aki a két világháború közötti Magyar Királyi Csendőrség felső vezetőiről, a felső vezetői beosztásokról bármit is meg kíván ismerni, az nyugodt szívvel veheti kézbe a kötetet, amely remélhetőleg újabb kiadást is megérhet és a még hiányzó adatok, kisebb elírások, tévedések abban „igazíthatók” és talán előkerül még néhány fotó és így a csendőrség felső vezetők fotótablója is bővíülhet.

PARÁDI József
Könyvelőzetes

A polgári ejtőernyőzés története Magyarországon.

Dr. BODA József főszerkesztésével, szerzői kollektíva formálódó alkotásával várható a magyarországi polgári ejtőernyőzés történetét bemutató könyv megjelenése 2014-ben. Előreláthatóan hét fő fejezetet fog tartalmazni a mű:

- „I. A polgári ejtőernyőzés Magyarországon a kezdetektől 1945.”
- „II. A polgári és félkatonai ejtőernyős szervezetek 1945-től a rendszerváltásig.”;
- „III. A civil ejtőernyőzés a rendszerváltástól napjainkig. A Magyar Ejtőernyős Szövetség.”;
- „IV. Az ejtőernyős sport és eredményei.”;
- „V. Az ejtőernyős technika változásai.”;
- „VI. A polgári ejtőernyőzés halottai.”;
- „VII. A Magyar Ejtőernyős Bajtársi Egyesületek Szövetségének (MEBSZ) szerepe a civil ejtőernyőzésben.”

A könyv létrehozásának a szükségességét 2012-ben a MEBSZ határozatban rögzítette. Az elkészült ütemterv szerint a szerkesztő bizottság alakuló ülésére 2013 februárjában fog sor kerülni.

A kéziratok elkészítését 2013 nyarára tervezik. Ez nyilvánvalóan azt jelenti, hogy a részterületeket már huzamosabb ideje művelik a kutatók, akik munkájuk eredményeit írják meg 2013 nyarára.

A könyv fejezeteit a szerzők a nyilvánosság elé fogják tární 2013 szeptemberében az Országos Ejtőernyős Találkozón. Az ott keletkezett tapasztalatok felhasználásával fognak kialakulni azok a végleges kéziratok, amelyek a könyv szövegét fogják alkotni. A könyv várható megjelenése 2014 tavasza.

Azok, akik csatlakozni szeretnének az alkotó kollektívához a főszerkesztőnél, dr. BODA Józsefnél jelentkezhetnek.

☎ : (+36/06-20) 992-0117

@: foig@nbsz.gov.hu

A szerzői-szerkesztői kollektívától méltán várható színvonalas alkotás, hiszen a szakterület gyakorlati művelői és történetének avatott kutatói képezik az alkotóműhely gerincét, dr. BODA József személyében pedig olyan vezető irányítja munkájukat, aki már szerzett tapasztalatokat a könyvszerkesztés, illetve az alkotó kollektívák irányítása terén.

Bízom abban, hogy a magyar civil ejtőernyőzés-történet feldolgozásából nem fog kimaradni a rendvédelem és az ejtőernyőzés kapcsolat-története sem.

PARÁDI József

Folyóirat-cikk ismertetés

Rendvédelem-történet a Jogtörténeti Szemle 2011. évi számaiban.

/Bibliotheca Juridica, 35./ HU-ISSN 1587-5172.

A *Jogtörténeti Szemle* HU-ISSN 0237-7284. (1986–) az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Jogtörténeti Tanszéke, a Károli Gáspár Református Egyetem Jogtörténeti-Jogelméleti Intézete, a Széchenyi István Egyetem Jogtörténeti Tanszéke, a Miskolci Egyetem Jogtörténeti Tanszéke és a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Jogtörténeti Tanszéke negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok jelennek meg.

A két szakterület, a jogtörténet és a rendvédelem-történet szorosan összekapcsolódik. Nem ritkán művelői is közösek. Ezért is természetes, hogy a két testvérterület művelési eredményeit és eseményeit ismertető publikációk a két szakterület folyóirataiban kölcsönösen fellelhetők. 2011-ben a Jogtörténeti szemle 4 száma jelent meg az alábbi rendvédelem-történeti tartalmú cikkekkel.

IX. évf. (2011) 1. sz.

—

IX. évf. (2011) 2. sz. 70–73. p.

Ifj. BERTÉNYI Iván:

„Csapó Csaba habilitációs előadása.”

(A magyar nyelvű előadásában a szegedi királyi biztosság történetét foglalta össze. A német nyelvű előadásában pedig Ferenc József magyarországi utazása-it elemezte.)

IX. évf. (2011) 3. sz. 68–70. p.

PACSEK József:

„A börtönügy történetének kezdetei.”

című Recenziója.

MEZEY Barna: *Régi idők tömlőcei – büntetések, börtönörök, bakók.*

Budapest, 2010, Rubicon-Ház Bt. 175 p. HU-ISBN 978 963 9839 06 9.

IX. évf. (2011) 3. sz. 85. p.

SIMON F. Nándor:

„Szakszolgálat és történelem a 15 éves Nemzetbiztonsági Szakszolgálat.”

című rendezvényismertető.

(A 2011. III.24-ei rendezvény a 15 éves Nemzetbiztonsági Szakszolgálat történetének a bemutatása kapcsán a titkosszolgálati munka fejlődéstörténetébe nyújtott bepillantást.)

IX. évf. (2011) 4. sz. 86–87. p.

SZABÓ András:

„Berlin – Hohenschönhausen – egy STASI-börtön története.”

(A 2011. III. 24-ei rendezvény – a 15 éves Nemzetbiztonsági Szakszolgálat történetének a bemutatása kapcsán – a titkosszolgálati munka fejlődéstörténetébe nyújtott bepillantást.)

PARÁDI József

Folyóirat-cikk ismertetés

Rendvédelem-történet a Rendvédelem-történeti Füzetek

2012. évi számaiban.

A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 (1991–) Megjelenik évente 1-2 alkalommal. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán. A periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság publikálja.

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)

XXII. évf. (2012) 25. sz.

A 25. szám „A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk” címmel jelent meg. A számban 8 szerző 12 tanulmányt publikált.

BERKI Imre (☞): *A magyar határőrizet újjászervezése 1946-ban.*

CSAPÓ Csaba (☞, ✎, ⬢, ✱): *Erdély csendőrsége az átmenet éveiben 1867–1881.*

GÁSPÁR László (☞, ✎, ⬢, ✱, ☒): *A második világháború utáni magyar határőrizet változásai.*

NAGY Ákos Péter: *Quis custodiet ipsos custodes, azaz ki őrzi az őrzőket?*

NAGY Ákos Péter: *A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakulása a rendszerváltás folyamatában.*

NAGY József (☉, ✖, ⬠, ✱): *A magyar határőrség szervezete, létszáma és területi elhelyezkedése 1958-1990.*

PARÁDI József (☉, ✖, ⬠, ✱, ☉, ☐): *Magyar rendvédelem 1867–1914.*

PARÁDI József (☉, ✖, ⬠, ✱, ☉, ☐): *A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867-1945.*

PARÁDI József (☉, ✖, ⬠, ✱, ☉, ☐): *A XIX-XX. századi magyar rendszerváltások és a csendőrség.*

SOM Krisztián (☉, ✖): *Rendvédelem-történet a numizmatikában.*

SUBA János (☉, ✖, ⬠, ✱, ☐): *A császári csendőrség tiszti kara 1849–1968.*

SUBA János (☉, ✖, ⬠, ✱, ☐): *Karhatalom szervezése a Magyar Királyi Honvédségben 1918-ban.*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetői, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztsegeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A tanulmányok után – a recenziókat követően – nyolc index következik, amelyekkel azonban a szám a nyomtatott változat elkészítésekor fog kiegészülni.

A számot a kéziratokkal szemben támasztott igényeknek a leírása, valamint a szerzői űrlap és a szerzői adatlap, továbbá az összesített tartalomjegyzék zárja. A számot vitéz KISS Gábor emlékének ajánlották.

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)

XXII. évf. (2012) 26. sz.

A 26. szám „*Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében.*” címmel jelent meg. A számban 7 szerző 12 tanulmányt publikált.

ARTNER Ramona (☉): *Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig.*

ARTNER Ramona (☉): *Hírszerzés a dualizmuskori Magyar Királyságban.*

CSAPÓ Csaba (☉, ✖, ⬠, ✱) – PARÁDI József (☉, ✖, ⬠, ✱, ☉, ☐): *Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában.*

FORRÓ János (☉, ✖, ⬠, ☐): *A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig.*

NAGY Ákos Péter: *A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945–1995.*

NAGY Ákos Péter: *A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000–2010.*

PARÁDI József (☉, ✖, ⬠, ✱, ☉, ☐): *a dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében.*

PARÁDI József (☉, ✖, ⬠, ✱, ☉, ☐): *Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége.*

PARÁDI József (☉, ✖, ⬠, ✱, ☉, ☐): *Az egységes állami fizetési rendszer és a*

szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.

SUBA János (☪, ✖, ◆, ✱, ☒): *Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947–1949.*

SZIKINGER István: *A magyar rendvédelem jogi alapjai.*

SZIKINGER István: *Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában.*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetői, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A tanulmányok után – a recenziókat követően – nyolc index következik, amelyekkel azonban a szám a nyomtatott változat elkészítésekor fog kiegészülni.

A számot a kéziratokkal szemben támasztott igényeknek a leírása, valamint a szerzői úrlap és a szerzői adatlap, továbbá az összesített tartalomjegyzék zárja. A számot a Magyar Királyi Koronaőrseg emlékének ajánlották.

SUBA János

Folyóirat-cikk ismertetés

***Rendvédelem-történet a Belügyi Szemle
2011. évi számaiban.***

A *Belügyi Szemle* HU-ISSN 1218-8956 (1953–1962: Rendőrségi Szemle, 1963–1990: Belügyi Szemle, 1991–1994: Rendészeti Szemle, 1995–1996: a hatodik számmal befejezően Belügyi Szemle, 1996–: hetedik-nyolcadik számmal kezdődően Rendészeti Szemle, 2010– Belügyi Szemle) A Belügyminisztérium havonta megjelenő központi tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg. 2011-ben 12 száma jelent meg az alábbi rendvédelem-történeti tartalmú tanulmányokkal.

LIX. évf. (2011) 2. sz. 116–129. p.

SZIKINGER István: Al Capone karrierjének vége.

LIX. évf. (2011) 7–8. sz. 7–20. p.

BODA József (☪, ✖, ◆, ✱, ☒): Az Európai Rendőr Akadémia története a megalakulástól Magyarország európai uniós elnökségéig.

LIX. évf. (2011) 7–8. sz. 84–104. p.

IZSA Jenő: Vamzer a Kozma utcában: lapok egy börtönügynök dossziéjából.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Bolyai Szemle
2011. évi számaiban.

A *Bolyai Szemle* HU-ISSN 1416-1443 (1996–) A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Bolyai János Katonai Műszaki Kar negyedévente megjelenő kiadványa. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg. 2011-ben két száma jelent meg, melyek a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmaztak.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Felderítő Szemle
2011. évi számaiban.

A *Felderítő Szemle* HU-ISSN 1588-242X (2002–) A Katonai Felderítő Hivatal negyedévente megjelenő, tudományos, szakmai folyóirata. 2011-ben két száma jelent meg, melyek a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmaztak.

PARÁDI Ákos
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Haditudósító
2011. évi számaiban.

A *Haditudósító* HU-ISSN 1789-5006 (2007–) A Nemzetek Európája Stúdió kéthavonta megjelenő, történelmi folyóirata. 2011-ben hat száma jelent meg az alábbi rendvédelem-történeti tartalmú tanulmányokkal.

V. évf. (2011) 20. sz.

BERTA Csaba: Az Árpád-vonal. Az „ezeréves” magyar határvédelmi rendszer kiépítése és védésének kárpátaljai szakasza.

V. évf. (2011) 21. sz.

BERTA Csaba: Az Árpád-vonal II.

V. évf. (2011) 25. sz.

KISS Gyula: Harcoló csendőralakulatok, 1944/45.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Hadtörténelmi Közlemények
2011. évi számaiban.

A *Hadtörténelmi Közlemények* HU-ISSN 0017-6540 (1887–) a Hadtörténeti Intézet és Múzeum negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg. 2011-ben 3 száma jelent meg az alábbi rendvédelem-történeti tartalmú tanulmányokkal.

CXXIV. évf. (2011) 3. sz. 481-495. p.

SZABÓ Péter: Adalékok a magyar királyi honvédség alakulatainak tevékenységéről a keleti hadműveleti területen (Rejmentarovka, 1941. december 21.).

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Hadtudomány
2011. évi számaiban.

A *Hadtudomány* HU-ISSN 1215-4221 (1991–) a Magyar Hadtudományi Társaság negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg. 2011-ben három száma jelent meg, melyek a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmaztak.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Hadtudományi Szemle
2011. évi számaiban.

A *Hadtudományi Szemle* HU-ISSN 2060-0437 (1991–) a Nemzeti Közszolgálati Egyetem negyedévente a világhálón megjelenő folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg. 2011-ben négy száma jelent meg, melyek a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmaztak.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a História
2011. évi számaiban.

A *História* HU-ISSN 0139-2409 (1979–) A História Alapítvány évente tízszer megjelenő, történelmi tudományos-ismeretterjesztő folyóirata. 2011-ben kilenc száma jelent meg az alábbi rendvédelem-történeti tartalmú tanulmánnyal.

XXXV. évf. (2011) 5–6. sz.18–22. p.

SZAKÁLY Sándor (♁, ✱, ⬠, ✱, ☉): A Délvidék visszafoglalása és a magyar katonai vezetés.

PARÁDI Ákos
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Honvédségi Szemle
2011. évi számaiban.

A *Honvédségi Szemle* HU-ISSN 1216-7436 (1946–) A Magyar Honvédség 1946-ban *Honvédségi Szemle* címmel indított központi folyóirata, amely 2008-tól *Új Honvédségi Szemle* néven havonta a világhálón megjelenő folyóirat. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán. 2011-ben hat száma jelent meg, melyek a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmaztak.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Limes
2011. évi számaiban.

A *Limes* HU-ISSN 0238-9266 (1988–) Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat levéltárának kiadványa. 1988-tól 2003-ig rendszertelenül, évente többször, 2004-től negyedévente megjelenő képes történelmi folyóirat. 2011-ben négy száma jelent meg, melyek a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmaztak.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Nemzet és Biztonság
2011. évi számaiban.

A *Nemzet és Biztonság* HU-ISSN 1789-5286 (2008–) a Nemzeti Közszerződési Egyetem folyóirata. 2011-ben tíz száma jelent meg, melyek a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmaztak.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Pécsi Határőr Tudományos Közlemények
2011. évi számaiban.

A *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények* HU-ISSN 1589-1674 (2002–) évente egyszer megjelenő a rendvédelem körébe tartozó tanulmányokat publikáló kiadvány. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg. A Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztálya Pécsi Szakcsoportjának gondozásában megjelenő periodika. 2011-ben egy száma jelent meg, mely a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmazott.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Rubicon
2011. évi számaiban.

A *Rubicon* (1990-) HU-ISSN 0865-6347Évente tízszer megjelenő képes történelmi magazin. 2011-ben 12 száma jelent meg, mely a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmazott.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Századok
2011. évi számaiban.

A *Századok* HU-ISSN 0039-8098 (1867 –) A Magyar Történelmi Társulat negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg. 2011-ben tíz száma jelent meg az alábbi rendvédelem-történeti tartalmú tanulmánnyal.

CXLV.évf. (2011) 1.sz. 247-253.p.

GYARMATI György: Rainer M. János: Jelentések hálójában. Antall József és az állambiztonság emberei 1957-1989.
című recenziója.

CXLV.évf. (2011) 3.sz. 637-654.p.
URBÁN Aladár: Percel Mór, a rendőrfőnök.

SUBA János
Folyóirat-cikk ismertetés
Rendvédelem-történet a Történelmi Szemle
2011. évi számaiban.

A ***Történelmi Szemle***. HU-ISSN 0040-9634, (1958–) az MTA Történettudományi Intézetének, negyedévenként, esetenként összevont számmal megjelenő tudományos folyóirata. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán. 2011-ben négy száma jelent meg melyek a rendvédelem-történet körébe tartozó tanulmányokat nem tartalmaztak.

PARÁDI József
Magyar rendvédelem-történeti kiadványok

Az utóbbi években – mint a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökénél – nemzeti rendvédelem-történetünk művelőinek egy része aziránt érdeklődött, hogy milyen lehetőség nyílik tudományos társaságunknál írásműveik publikálására. A beszélgetések során kiderült, hogy az érdeklődők a meglévő kiadási lehetőségeink bővítését szeretnék. Ez az igény sarkalt arra, hogy felmérjem tudományos társaságunk kiadványainak helyzetét és számba vegyem lehetőségeinket.

A jelen körülmények között az teljesen nyilvánvaló, hogy a szerzők és társaságunk összefogása nyomán kerülhet sor kiadói tevékenységünk szélesítésére, abban az esetben, ha az alkotók valamilyen formában részt vállalnak a kiadás terheiből. Emellett pedig valószínűsíthetővé válik az a kritikus mennyiségű alkotás – általában a történelmi segédtudományoknak a nemzeti rendvédelem-történetünkre alkalmazott témaköreiben – amely reálissá teheti újabb kiadványosorozatok létrehozását.

Ezért úgy gondolom, hogy időszerű a – tudományos társaságunk lehetőségeit és a keletkezett igények összehangolását szem előtt tartó – publikációfejlesztési koncepció főbb szempontjainak a megfogalmazása.

A témakört művelők érthető módon fordulnak tudományos társaságunkhoz, hiszen a szaktárca a nemzeti rendvédelmünk témakörét mostoha gyermekként kezeli.

Sajnálatos módon a rendszerváltás utáni évtizedek nem bizonyultak elégségesnek arra, hogy a nemzeti rendvédelmünket irányító tárca kellő gondot fordítson a magyar rendvédelem történetére. A tárca napjainkig a magyar nemzet adósa a nemzeti rendvédelem-történet méltó gondozására alkalmas szervezet létrehozásának és működtetésének a megvalósításával.

A magyar belügyminisztérium nem csupán azt a pártállami szemléletet erősítette meg a rendszerváltás előtti struktúra fenntartásával, hogy a regnáló rendvédelmi szervezetek működtessenek a saját történetüket bemutató csoportokat. Ez önmagában is kártékony, hiszen a gondozás köréből kizárja a napjainkban

nem működő szervezeteket. Ezáltal pedig egyfajta történelemhamisítást valósít meg, mivel a korábbi időszakoktól eltérő helyzetnek megfelelően vonja meg a művelésnek és az eredmények bemutatásának a lehetőségeit. Ily módon az érdeklődők a történelmi tényektől eltérő tartalmú tájékoztatásban részesülhetnek.

Ez a széttagolt és elégtelen struktúra még azt a csekély ráfordítást is szétforgácsolja, amelyben – a maradék elv alapján – a testületek történetiségének művelésére hivatott csoportok részesülnek. E csoportoknak ugyan hangzatos neveik vannak azonban általában nem felelnek meg az ilyen elnevezésű intézményekkel szemben támasztott törvényi elvárásoknak. Igaz azonban, hogy a finanszírozásuk is jóval szerényebb, mint amely a törvény szerint is elvárható volna.

A tárcánál elmaradt az úgynevezett köteles példányok biztosítása rendszerének kialakítása. A rendvédelmi testületeknél a rendszeresítésből kivont tárgyakat egyszerűen leselejtezték. Azokból – a túlóltóságtól eltekintve – szinte sohasem jutott a testületi múzeumok elnevezéseire hallgató, ám a múzeumi funkciók teljesítésére alkalmatlan csoportokhoz. Azonban, ha mégis valamilyen formában e tárgyak eljutnak ezen csoportokhoz, a befogadók – a rendelkezésükre álló szűkös elhelyezésből és a csekély anyagi lehetőségeikből fakadóan – nem tudnák azokat még tárolni sem.

Azonban nem csupán az elavult és széttagolt struktúra, az elégtelen szervezeti méret és a pénzhiány, valamint a szervezatlenség sújtja a magyar rendvédelem gondozásának a lehetőségeit. Ezt a helyzetet tetézi, hogy – néhány kivételtől eltekintve – e szakterületen foglalkoztatottak sohasem kutatták a gondozásukra bízott témakört, vagy legalább is ezen tevékenységüket eredményesen titkolták, hiszen tudományos folyóiratokban nem jelentek meg a kutatási eredményeket publikáló tanulmányok és ilyen tartalmú monográfiákat sem készítettek, valamint ezen témakörbe tartozó tartalommal tudományos fokozatszerző diszertációkat sem hoztak létre.

Az igazsághoz hozzá tartozik, hogy a legutóbbi kormányváltás nyomán a tárcánál biztató folyamat kezdődött a magyar rendvédelem-történet gondozási feltételeinek a létrehozása terén. A biztató kezdet után azonban a folyamat elakadt. Abban reménykedünk, hogy lesz folytatás.

A magyar rendvédelem történetének művelési feltételei tekintetében a tárcánál kialakult mostoha körülményekkel szemben áll tudományos társaságunk tagságának teljesítménye. Annak ellenére, hogy tagságunk sohasem részesült a magyar rendvédelem-történet gondozásáért fizetésben, társadalmi munkában eredményesen kutatja a szakterületet. E témakörben tudományos fokozatot megvédett kutatók szinte kivétel nélkül tudományos társaságunk tagjai.

A vázolt helyzet ismeretében tudományos társaságunk tekintetében célszerű, hogy – szűkös lehetőségeink korlátain belül – igyekezzünk bővebb teret nyitni a nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében keletkezett tudományos alkotások és a korabeli dokumentumok publikálása számára. Úgy gondolom, hogy ezzel elősegíthető tudományos társaságunk célja, nevezetesen nemzeti rendvédelem-történetünk művelése, az elért eredmények közkinccsé tétele.

A kiadvány-bővítési koncepciót motiválja, hogy tudományos társaságunk alapítása óta eltelt csaknem $\frac{1}{4}$ évszázad alatt jelentősen módosultak a szokások. Napjainkban már csupán egy viszonylag szűk réteg jár el a konferenciákra. Az érdeklődők többsége a világhálón kíván tájékozódni. Megítélésünk szerint ez abból fakad, hogy mérséklődött az emberek szabadideje, a jövedelmekhez képest drágultak az utazási költségek, rohamosan nőtt a háztartásokban a világháló használata.

A körülmények mérlegelése nyomán arra a következtetésre jutottam, hogy – elsősorban a világháló által nyújtott lehetőségek szélesebb hasznosításával – gyarapítani szükséges a szakterület művelése során keletkezett eredmények és a feltárt dokumentumok publikálását. Úgy gondolom, hogy ilyen módon szélesebb réteghez juttathatók el tagságunk és a vonzáskörünkbe tartozók szellemi teljesítményének gyümölcsei.

Meggyőződésem, hogy egy nemzetnek sem lehet érdeke történelmének szelektív feldolgozása. A magyar rendvédelem-történet művelése intézményi feltételeinek ellehetetlenülése, ezáltal pedig a történelmünk során e szakterületen keletkezett tapasztalatok elhallgatása, vagy szelekciója nem lehet a magyarság érdeke.

Ebből fakadóan a jövőt illetően a publikációs tevékenységünk körülményeinkhez igazodó kiszélesítését tartom indokoltnak.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság jelenleg két periodikát és egy könyvsorozatot ad ki.

A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 a tudományos közleményekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő, lektorált tanulmányokat közöl. A periodika első számát 1991-ben adtuk ki. Legutoljára a XXII. évf. (2012) 26. számot publikáltuk. E periodikánkban 2012. évvel bezárólag 106 szerző 379 tanulmánya jelent meg. Sajnos több írás keletkezett, mint amit a periodika terjedelmi korlátai között publikálni tudtunk. Úgy gondolom, hogy a kiadványaink szélesítése nyomán ezt a helyzetet eredményesen fogjuk tudni kezelni. A periodikát a Magyar Tudományos Akadémia illetékes bizottsága a szakterület mérvadó folyóiratává minősítette. A Magyar Tudományos Akadémia által működtetett Magyar Tudományos Művek Tárának a szerkesztősége pedig a periodikát felvette a törzsanyagába. A számok többé-kevésbé tematikusak, így minden számnak címe is van. Az utolsó publikált szám XXII. évf. (2012) 26. szám „Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében.”

A *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 a szakterület művelésével kapcsolatos operatív eseményekről – tudományos és oktatói fokozat védések, könyvismertető, konferenciák stb. – tudósít, bár a „Műhely” rovatban viszonylag kisebb terjedelmű tanulmányokat is közlünk. Az utolsó publikált szám XX. évf. (2011) 35–36. sz.

Mindkét periodikánkat először a honlapunkon publikáljuk, melyet – az anyagi lehetőségeink függvényében – követ a papír alapú kiadás. A Rendvédelem-történeti Füzetek számait indexekkel a papír alapú kiadáskor látjuk el.

E két periodika mellett – 2011-el kezdődően – könyvsorozatot is kiadunk „*A magyar rendvédelem-történet öröksége*” címmel (HU-ISSN 2062-8447).

Financiális lehetőségeink függvényében, kiadványaink számát újabb sorozatokkal tartom célszerűnek gyarapítani.

1. „*A magyar rendvédelem-történet hagyatéka*” című sorozat – a korabeli rendvédelem publikált dokumentumainak (szabályzatok, tankönyvek, zsebkönyvek stb.) – reprint jellegű kiadására lesz hivatott.

2. A „*Rendvédelem-történeti értekezések*” című sorozat a magyar rendvédelem-történeti tartalmú tudományos és az oktatói fokozatszerző disszertációk publikálásának a szándékával indítható el.

3. A „*Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok*” című sorozatban a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő rendvédelem-történeti témájú tanulmányok lesznek közölhetők. A gyűjteményes kötetek megjelenését jeles évfordulókhoz indokolt kötni, amelyet széleskörűen célszerű értelmezni, így például beletartozónak tekinthetők a szakterület művelőinek születési évfordulói is.

4. „*A magyar rendvédelem-történeti életművek*” sorozatban a „*X Y rendvédelem-történeti munkássága*” alsorozatban azon szerzők rendvédelem-történeti tartalmú – a tudományos közlés igényeinek megfelelő – műveinek egy-egy sorozaton belüli megjelentetésére nyílik lehetőség, akik már e szakterületen tekintélyes alkotói múlttal rendelkeznek. E sorozatokba azok a szerzők kerülhetnek, akiknek a rendvédelem-történeti munkássága legkevesebb 6 kötetet tesz ki. 1 kötetnek 1 monográfia illetve kismonográfia jellegű feldolgozást, vagy 12 – a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő – tanulmányt tekintünk. A 6 kötet közül 1 kötet monográfia, illetve kismonográfia jellegű alkotást és legalább 1 tanulmánykötetet kell prezentálni. A többi kötet egyaránt lehet monográfia, illetve kismonográfia jellegű írásmű, vagy tanulmánykötet. A monográfia, illetve kismonográfia jellegű kötetek minimális terjedelmének – a fő szöveget figyelembe véve – 75 oldalt tekintjük. A többször kiadott, illetve idegen nyelvre fordított alkotásokat 1 műként vesszük figyelembe.

5. A „*..... szakterület története*” című sorozat(ok) nemzeti rendvédelem-történetünk valamely részterületének – például egyenruházat, iratfajták stb. – művelése során keletkezett eredmények bemutatására szolgálhat.

Az új sorozatokkal az általunk publikált írásművek tehát két periodikában és legkevesebb hat könyvsorozatban jelenhetnek meg. Reményeink szerint ugyanis minden bizonnyal nem csupán egy rendvédelem-történeti tartalmú munkáságot, illetve szakterületet bemutató sorozat fog létrejönni. Úgy gondolom, hogy kiadványaink körének szélesítésével az általunk gondozott szakterületnek a jelenleginél lényegesen nagyobb tudományos publicitást fogunk biztosítani.

Arra kérem a szakterület művelőit, hogy a

szbmrtrt@gmail.hu

címre juttassák el a kibővített kiadási programhoz való csatlakozási szándékukat.

Tudni szeretném, hogy „*A magyar rendvédelem-történet hagyatéka*” című sorozat számára ki, milyen kiadvány digitalizálását kívánja lehetővé tenni, illet-

ve milyen tevékenységgel kíván a várható munka elvégzésében részt venni. Tag-ságunk, illetve szimpatizánsaink által jelzett könyvek digitalizálásának megvalósítása nyomán válik lehetővé a közgyűjteményekben fellelhető kiadványok digitalizálása. Természetesen a szerzői jog hatálya alá nem tartozó, illetve onnan már kikerült művek jöhetnek számításba.

„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka” és „Az X Y rendvédelem-történeti munkássága” valamint a „Rendvédelem-történeti értekezések” című sorozatok kivételével, általában az első közlés igényeinek megfelelő írásművek kiadására nyílik lehetőség.

Álláspontom szerint a periodikákat az eddigi gyakorlatnak megfelelően, a könyvsorozatok köteteit pedig a művek keletkezési gyakoriságához igazodó sűrűséggel indokolt publikálni. Ehhez arra van szükségünk, hogy a tárgyévben kiadásra szánt alkotásokat lehetőleg az előző évben megkapjuk.

„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka” című sorozatban megjelentet-ni kívánt művek kivételével általában digitalizálva kérjük az írásműveket.

„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka” című sorozatban publikálásra szánt alkotások kivételével, kizárólag jegyzetapparátussal ellátott olyan művek megjelentetésére kerülhet sor, amelyeknek a jegyzettartalma harmonizál „A Rendvédelem-történeti Füzetek Acta Historiae Preasidii Ordinis HU-ISSN 12 16-6774 tudományos periodika szerkesztőségének kéziratokkal szemben támasztott igénye”-ben foglaltakkal.

Azt – a minden bizonnyal esetenként felmerülő kérdést – hogy mi tekinthető a magyar rendvédelem-történet körébe tartozó alkotásnak, az érintett sorozat mindenkori (fő)szerkesztője dönti el. Az életmű sorozatok esetében valamennyi megjelentetésre szánt alkotás digitalizált változatát egyidőben kérjük, mivel ezek áttanulmányozása során állapítható meg, hogy az életmű a kívánatos elvárásokkal összhangban áll, illetve a teljes anyag birtokában tervezhetők a kötetek.

A könyvsorozatokot illetően – tekintettel tudományos társaságunk sanyarú finánciális helyzetére – azt az elvet kívánjuk követni, hogy a szerkesztői munkát tudományos társaságunk végzi el, a kiadványokat pedig a világhálón publikáljuk. A hagyományos – papír alapú – kiadás részeként pedig a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság körülményeinek jobbra fordulásával megvalósítja a köteles példányok, valamint a szerzői tiszteletpéldányok sokszorosítását. Ezen felüli példányszám előállítási költségeit pedig a szerzőnek, illetve szponzorainknak kell állniuk az általuk meghatározott példányszámnak megfelelően.

Az új kiadványsorozatainkban publikálásra kerülő írásművek mindegyikét felhelyezzük tudományos társaságunk honlapjára. A mindenkori szerzőkkel előzetes egyeztetés nyomán e sorozatokra is kívánatos kiterjeszteni az Országos Széchenyi Könyvtárral (OSZK) kötött azon megállapodást, hogy a honlapunkon szereplő kiadványokat – nevezetesen a Rendvédelem-történeti Füzetek és a Rendvédelem-történeti Hírlevél számait, valamint „A magyar rendvédelem-történet öröksége” című sorozat köteteit – átveszik. Ez azt jelenti, hogy az OSZK honlapokon is megjelennek, valamint egyben biztonsági másolatot készítenek

és archíválják is az anyagot. Az általunk művelt szakterületet tekintetében különösen fontosnak tartjuk az alkotásaink OSZK honlapjain való megjelenését, mivel ezek a honlapok a magyar tudományos honlapok közül a leglátogatottabbak közé tartoznak. Álláspontunk szerint határozott előnyt jelent az általunk művelt szakterületre vonatkozóan, ha az új sorozatok kötetei is elérhetőek lesznek az OSZK honlapokon.

Ahhoz tehát, hogy a vázolt kiadói tevékenységeket tudományos társaságunk megvalósíthassa három tényező együttes meglétére van szükség:

1. A jelenlegi szerkesztőség tagjainak a létszámát, illetve leterheltségét differenciáltan növelni szükséges.

2. Visszajelzésekre van szükségünk a tagságunk, illetve szimpatizánsaink köréből arra vonatkozóan, hogy a szükséges alkotásokkal – legalább is a kezdeti években – a szerkesztőséget el tudja látni.

3. Ahhoz pedig, hogy a kiadványok – a világhálón kívül – papír alapon is megjelenjenek anyagi támogatásra van szükség, amelyeket a szerzőktől, illetve szponzorainktól várunk.

A célkitűzés tehát egyértelmű, nevezetesen a nemzeti rendvédelem-történetünk témakörébe tartozó alkotásfajták számára kiadványcsoportok létrehozása, amelyek publikálási sűrűsége az írásművek születésének gyakoriságától függ. Azt volna célszerű elérni, hogy a nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében keletkezett írásművek ne más szakterületek kiadványsorozataiban landoljanak, azok perifériáján elhelyezkedő magányos alkotásokként, hanem szakterületi környezetben könnyen elérhetővé váljanak. Ez a fajta megjelenítés minden bizonnyal magát a szakterületet is kedvezőbb megvilágításba helyezhetné, amely nyilvánvalóan kihathat az alkotások és a szerzők megítélésére egyaránt.

Különösen fontosnak tartom azt, hogy „*A magyar rendvédelem-történet hagyatéka*” című sorozatban publikálásra kerülő írásművek is szélesebb körű elérhetőségre tehetnek szert az OSZK honlapokon. A pártállam időszakában ugyanis a polgári magyar állam rendvédelem-történetének szakirodalmi tiltólistára került. Ebből fakadóan ezen kiadványokat a közgyűjteményekben leselejteztek, csupán néhány helyen maradhattak meg csekély példányszámban, ott ahol úgynevezett „zárt osztályokat” hoztak létre. A „zárt osztályok” anyagaiba pedig csak külön engedéllyel lehetett betekinteni. A rendszerváltással a „zárt osztályok” ugyan nyitottá váltak, ettől azonban a példányszám nem gyarapodott. A rendszerváltás óta a magyar állam illetékesei nem tudták megoldani, hogy a megsemmisített példányszámok pótlása céljából ezen írásműveket digitalizálják és a világhálóra felhelyezzék. Ezt a munkát mi most – csekély erőink függvényében – el szeretnénk kezdeni, amíg még az írásművek maradványpéldányai elérhetőek. Álláspontunk szerint ugyanis mindenkinek jogában áll nemzete történelme bármely szeletének a kutatása és a megismerése, amelybe beletartozik a korabeli írásművek megismerhetővé tétele is. Elfogadhatatlan állapotnak tarjuk, hogy a rendszerváltás után csaknem $\frac{1}{4}$ -ed évszázaddal még mindig a pártállami pusztítások akadályozzák meg azt, hogy egyes témakörök korabeli irodalmával szélesebb körben is megismerkedhessenek az érdeklődők.

A szerzők számára szerzői honoráriumot nem áll módunkban fizetni. Alkotásaik szerzői joga pedig a vázolt koncepció által nem sérülhet.

A nyomtatott kiadványok mellett a társaság honlapot s fenntart. E honlapon természetesen a nyomtatott kiadványok is megjelennek, mivel a két periodika és a könyvsorozat előállítására korlátozott példányszámban valósul meg. A szerzők és a szerkesztők, valamint a jelesebb könyvtárak kapnak papír alapú tiszteletpéldányokat. Emellett azonban a kiadványok még két honlapon is elérhetők letehető módon. A periodikák esetében a digitalizált számok, a könyvsorozat esetében pedig – némi késéssel – valamennyi publikált kötet elérhető a világhálón.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján <http://www.szbmrtt.atw.hu>

- a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodika XIII.évf. (2007) 16. számmal kezdődően,

- a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 periodika XIII–XV. évf. (2005) 22–26. számmal kezdődően,

- „A Magyar rendvédelem-történet öröksége, 1.” HU-ISSN 2062-8447 könyvsorozat első kötete PARÁDI József – SUBA János – VEDO Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867-1918*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. HU-ISBN 978 963 08 1708 0.

Az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központja, Periodika Adatbázis és Archívum honlapján <http://www.epa.oszk.hu>

- a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodika XIII. évf. (2007) 16. számmal kezdődően,

- a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 periodika XIII–XV. évf. (2005) 22–26. számmal kezdődően érhető el.

Az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központja, Magyar Elektronikus Könyvtárának honlapján <http://www.mek.oszk.hu>

- „A magyar rendvédelem-történet öröksége” HU-ISSN 2062-8447. könyvsorozatnak a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapjára felkerült kötetei láthatók.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság kiadványaiban, illetve honlapján nem csak a társasági tagok publikálhatnak. A megjelenés előfeltétele, hogy:

- az alkotás megfeleljen a szerkesztőség kéziratokkal szemben támasztott igényeinek (lásd a Rendvédelem-történeti Füzetek számainak végén szereplő elvárásokat.);

- a szerző(k) és a lektor(ok) megegyezésre jussanak;

- a szerző(k) a szerkesztőséggel együttműködjenek;

- az alkotások a tudományos közlésekkel szemben támasztott elvárásokkal és az etikai igényekkel is összhangban álljanak.

A későbbi vitás helyzetek megelőzése, a szerzőkről szóló ismertető elkészíthetősége és a kapcsolattartás elősegítése érdekében a szerzőkkel ürlapokat is kitöltetünk. A szerzőket nyilvántartjuk.

Tervbe vettük ugyan honlapunk tárhelyének bővítését, mivel azonban még kitöltetlen hellyel rendelkezünk ezért a tárhelybővítést elhalasztottuk.

Tartalmilag azonban folyamatosan fejlesztjük honlapunkat. Az alapelv az, hogy a honlap a papír alapú kiadványokban megszokott etikai és tartalmi színvonaltól ne maradjon le. Honlapunk több rovatból áll:

- bemutatkozás;
- ürlapok;
- rendezvények;
- körlevelek;
- kiadványaink;
- publikációs jegyzékek;
- pályázatok;
- rólunk írták;
- linkek;
- elérhetőségeink.

A rovatok tartalmának alakítása során alapelvnek tekintjük, hogy a tervezett kiadványaink – amennyiben a publikáláshoz szükséges pénzügyi eszközök nem állnak a rendelkezésünkre – a honlapon jelenjenek meg a papír alapú kiadás lehetőségeinek a létrejöttéig.

Honlap-fejlesztésünk keretében azonban nem csupán az új sorozatok kötetit szeretnénk a honlapunkon megjelentetni. Tudományos társaságunk tagságába tartozó gyűjtők által ki szeretnénk alakítani olyan új rovatokat, amelyek az útlevelek és egyéb – a rendvédelmi testületeknél rendszeresített – formanyomtatványok és a szolgálati igazolványok bemutatását valósítja meg. Ez az ismeretetés azonban nem látványorientált lesz, bár természetesen az sem hanyagolható el, hanem a bemutatásra kerülő dokumentumok egzakt ismereteit is közzé adni fognak megjelenni pld.: rendszeresítés ideje, rendeletszám, használati tapasztalatok stb.

Honlapunk folyamatosan formálódik, ide sorolható például más honlapokkal való közvetlen kapcsolatteremtés, illetve tervezzük, hogy a publikációs jegyzék rovatunkat összhangba hozzuk tagjaink által a Tudományos Művek Tárában rögzített publikációs jegyzékeivel. A cél az, hogy a Tudományos Művek Tárából egy gombnyomással átirányíthatóak legyenek az érintett bibliográfiai adatok a honlapunkra.

Reményeink szerint a tervezett okmánytörténeti rovatok gyarapodása nyomán idővel több – katalógus jellegű – kiadványok anyagait fogják biztosítani.

A Rendvédelem-történeti Füzetek jubileumi számához érve a periodika repertóriumát célszerű létrehozni hasonlóan az első 12 számot magában foglaló repertóriumhoz. Ennek elősegítését is szolgálják a szerzők által kitöltött ürlapok.

Mindenkitől szívesen fogadunk a honlapunknak, illetve a nemzeti rendvédelem-történetünk publikálásának fejlesztésére irányuló ötleteket és elképzeléseket.

Az indítványokat az

rth@gmail.hu

e-mail címre várjuk.

Mellékletek jegyzéke:

<i>I. sz. melléklet</i>	
A Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége	83
<i>II. sz. melléklet</i>	
A Rendvédelem-történeti Füzetek összesített tartalomjegyzéke	84
<i>III. sz. melléklet</i>	
A Rendvédelem-történeti Füzetekben publikált tanulmányok szerzői	92
<i>IV. sz. melléklet</i>	
A Rendvédelem-történeti Füzetek indexei	95
<i>V. sz. melléklet</i>	
A Rendvédelem-történeti Hírlevél szerkesztősége	96
<i>VI. sz. melléklet</i>	
A Rendvédelem-történeti Hírlevél számjegyzéke	97
<i>VII. sz. melléklet.</i>	
A Rendvédelem-történeti Hírlevél rovatai	98
<i>VIII. sz. melléklet</i>	
Szerzői Adatlap	99
<i>IX. sz. melléklet</i>	
Szerzői Űrlap	101
<i>X. sz. melléklet</i>	
„A magyar rendvédelem-történet öröksége” kötetei	103

A mellékletekben alkalmazott piktogramok

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem
mag.	Rendvédelem-történet magisztere
	halálozás

A Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége.Főszerkesztők:

Dr. KESERŰ István (1991–1993) ♣ 2004
bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, főiskolai tanár.
 (1999 ♪ ; 2000 ✖ ; 2001 ⬠ ; 2002 ✱ ; 2003 ☼ ;

Dr. PARÁDI József (1994–)
bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, főiskolai tanár.
 (1998 ♪ ; 1999 ✖ ; 2004 ⬠ ; 2002 ✱ ; 2008 ☼ ; 2009 ☐ ; 2010 DT.)

Szerkesztők:

Dr. ÓRY Károly (1994–1999)
bölcsészdoktor, főiskolai docens.
 (1998 ♪ ; 2000 ⬠ ; 2013 ☐.)

PARÁDI Ákos (2008–)
 (2002 ♪ ; 2005 ✖ ; 2008 ⬠ ; 2011 ☐.)

Mag. SIMON F. Nándor (2008–)
 (2000 ♪ ; 2001 ✖ ; 2002 ⬠ ; 2003 ✱ ; 2005 ☐)

SOM Krisztián (2008–)
 (2009 ♪ ; ✖)

Dr. SUBA János (1999–)
bölcsészdoktor, a történelemtudomány Ph.D. doktora.
 (2000 ♪ ; 2001 ✖ ; 2002 ⬠ ; 2007 ✱ ; 2003 ☐)

Dr. SZÉKELY Zoltán (2005–)
doktorandusz.
 (2005 ♪ ; 2007 ⬠ ; 2009 ✱)

Dr. ÚJHELYI Gabriella (1991–1993)
bölcsészdoktor.

A Rendvédelem-történeti Füzetek összesített tartalomjegyzéke.

A rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században I. évf. (1991) 1. sz.	
URBÁN Aladár: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei.	7. p.
ZACHAR József: Az Osztrák–Magyar Monarchia örökös tarto-mányinak rendvédelmi testületei. ...	17. p.
PARÁDI József: A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata.	30. p.
SAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről.	38. p.
MOKÁNY József: Elméleti és tudományos igényű tevékenység a magyar rendvédelmi szerveknél 1867–1945.	45. p.
A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszzerű kérdései I. évf. (1991) 2. sz.	
KIRÁLY Béla: A hadtörténelmi oktatás bevezetése az Egyesült Államokban és az amerikai hadtörténelem néhány kiemelkedő eseménye.	7. p.
SAZÁBÓ Miklós: A hadtörténelem oktatásának helyzete és feladatai a magyar honvédség katonai tanintézetében.	21. p.
KESERŰ István: A Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Társaság és a rendvédelem-történeti oktatás.	25. p.
PARÁDI József: A rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőr-tiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai.	29. p.
ÓRY Károly: A helyes magyarság- és nemzetudat kialakításának lehetőségei a rendőrtiszti képzésben.	37. p.
TÓTH Thimér: A rendvédelem intézményrendszerének kialakulása és fejlődése.	41. p.
Tradicció és korszerűség II. évf. (1992) 3. sz.	
URBÁN Aladár: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására. ...	11. p.
PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai.	21. p.
SAKÁLY Sándor: A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője.	29. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek a második világháború idején és az azt követő években.	35. p.
BOBÁK Artúr: A rendőrség és a Határőrség testületi napjainak alternatívái.	43. p.
KORINEK László: A korszerűség kérdése rendvédelmi szerveink fejlesztésében.	49. p.
CSERÉI Átila: Gondolatok a rendvédelmi testületek etikai hagyományairól (1867–1945).	57. p.
ZACHAR József: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szerveknél.	65. p.
HEGEDŰS Antal: Dél-magyarországi falurendészet 1848 előtt.	75. p.

ÓRY Károly: Rendvédelem-történeti oktatás a Rendőrtiszti Főiskolán.	81. p.
SÁNDOR Vilmos: Történelmi szemlélet a jövőendő határőrtiszti nemzedék felsőfokú képzésében.	87. p.
MOCSÁRI Sándor: Hagyományok és tapasztalatok felhasználása a rendőrtiszthelyettes képzésben.	91. p.

A dualista Magyarország rendvédelme

III. évf. (1993) 4. sz.

KESERŰ István: Történelmi hűséggel. Társaságunk hároméves útja.	3. p.
ZACHAR József: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában.	8. p.
PARÁDI József: A magyar királyi határrendőrség, a magyar határőrizet szakmai vezető testülete.	21. p.
SAKÁLY Sándor: A magyar királyi csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület.	51. p.
BOTOS János: A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában.	59. p.
MEZEY Barna: A modern magyar polgári börtönügy alapjainak kialakítása a dualizmus első éveiben.	70. p.
SUBA János: A dualista Magyarország államhatárának változása 1868–1918 között.	87. p.
BENCZE László: Osztrák rendteremtés a forradalom leverése után.	102. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek tisztui utánpótlása és tisztképzése a dualizmus időszakában.	109. p.
BORSI József: „A közszolgálati ágak legerhesebbike...” Rendőrségkép a századforduló magyar sájtójában.	126. p.
FORRÓ János: A csendőrség története. A csendőrs.	132. p.
LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868–1918.	152. p.
SÁGVÁRI György: Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmus-kori Magyarországon.	161. p.
SALAMON Iván: A pénzügyőri egyenruha történetéből 1868–1947.	170. p.
SAZIKINGER István: A rendvédelem jogi szabályozása a dualizmus korában.	187. p.

Háború, forradalom, Trianon

IV. évf. (1994) 5. sz.

MEZEY Barna: A kivételes hatalom.	4. p.
ZACHAR József: Az osztrák-magyar haderő rendfenntartó szerepe az első világháború idején.	7. p.
PARÁDI József: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt.	13. p.
HESZTERA, Franz: Die Kommandostrukturen der Gendarmerie von 1850 bis 1993.	18. p.
HESZTERA, Franz: A csendőrség parancsnoklási rendszere 1850 és 1993 között.	28. p.
SUBA János: A trianoni országhatárok kitzítésének politikai és technikai kérdései.	61. p.
BACSA Gábor: A magyar-jugoszláv (S.H.S.) határ-megállapító bizottság működése 1921–1924.	65. p.

ZSIGA Tibor: A trianoni békeszerződés revíziója Nyugat-Magyarországon.	71. p.
ERNYES Mihály: A közrend és a közbiztonság helyzete Baranya megyében a szerb megszállás idején.	74. p.
HEGEDŰS Róbert: A magyar biztonságpolitika 1912–1925.	76. p.
BOTOS János: A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912 és 1926 között.	80. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek újjászervezése és tevékenysége az első világháború és a forradalmak után (1919–1924).	83. p.
KOMÁROMI Gábor: A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti változásai 1919 és 1925 között.	90. p.
SAKÁLY Sándor: Egy életút vázlata – OSVÁTH László.	92. p.

A két világháború közötti Magyar

Királyság rendvédelme

V. évf. (1995) 6. sz.

BACSA Gábor: Határrend és határforgalom Magyarország déli határán (1921–1941).	5. p.
BONHARDT Áttila: Egy rendvédelmi szerv mögé rejtett honvédségi alakulat rövid története (A M. Kir. Államrendőrség központi újonciskolája).	12. p.
BOTOS János: A Magyar Királyi Belügyminisztérium és egy klasszikus belügyminiszter a két világháború között.	16. p.
FAZAKAS László: A Magyar Királyi Testőrség, a Magyar Királyi Kormányőrség és a Képviselőházi Őrség a két világháború között.	27. p.
JÓ Gábor: A vámhivatalok és a pénzügyőrség a két világháború között.	39. p.
KEDVES Gyula: Paraszti fegyverből díszjelvény (a testőr- illetve koronaőr-alabárd kialakulásának története).	48. p.
KISS István Géza: A déli határőrizet kialakulása és sajátosságai Trianon után.	51. p.
LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868–1918.	56. p.
MEZEY Barna: Rendvédelmi jog a két világháború között.	61. p.
PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között.	64. p.
RÁCZ Lajos: A fővárosi rendőrség működése a két világháború között.	76. p.
RAVASZ István: A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi jogosultságai.	81. p.
SÁGVÁRI György: A rendvédelmi testületek egyenruházata a két világháború között Magyarországon.	89. p.
SOMORJAI Béla: A Magyar Királyi Koronaőrség helytállása a korona és a koronázási ékszerek megőrzésében (1944–1945).	94. p.
SUBA János: A terület-visszacsatolások határkijelölő munkálatai 1938 és 1941 között.	98. p.
SAKÁCS Gábor: A rendőrképzés helyzete a két világháború között.	104. p.
SAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941.	122. p.

Háborúból diktatúrába

VI. évf. (1996) 7. sz.

BACSA Gábor: Határőrizet a Dráva mentén a Mura-köz meg-szállása után.	6. p.
DETTNÉ LÉGRÁDY Ilona: A Vám- és Pénzügyőrség 1940 és 45 között.	12. p.
ERNYES Mihály: A rendőrség újjászervezése Pécs-Baranyában 1944–1946.	17. p.
FAZAKAS László: A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között.	24. p.
GÁSPÁR László: A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között.	29. p.
KESERŰ István: Rendőrség és csendőrség Magyarország hadba lépésétől a hadműveletek befejezéséig.	35. p.
KISS István Géza: A magyar rendvédelem-történet hagyományai, muzeális emléktárgyainak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása egy leendő magyar rvt. Múzeumban.	46. p.
LŐRINCZ József: Büntetőpolitika és börtönügy a koalíciós korszakban (1945–1949).	52. p.
MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon (1945–1949).	63. p.
NAGY György: A határforgalom és ellenőrzése 1945–1950 között.	68. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után.	80. p.
RAVASZ István: A Kárpát-medence hadászati jelentősége a II. világháború végéig.	90. p.
SUBA János: Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi párizsi békeszerződés alapján.	108. p.

A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig

VII. évf. (1997) 8. sz.

BACSA Gábor: A csendőrség részvétele Zala megye határőri-zetében.	5. p.
CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881–1914.	12. p.
CSÓKA Ferenc: Csendőrség és hírszerzés 1930–1945.	17. p.
DOMOKOS Sándor: A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség.	21. p.
ERNYES Mihály: Pandúrság helyett csendőrség Baranyában.	27. p.
FAZEKAS Csaba: A csendőrség és a történelmi egyházak kapcsolatai a HORTHY-korszakban az el nem ismert felekezetek kezelésé tükrében.	34. p.
FORRÓ János: A csendőrképzés rendvédelmi tevékenységének értékelése.	41. p.
KAISER Ferenc: Az őrs mindennapi élete.	46. p.
KISS Gábor: Csendőrköz az emigrációban.	60. p.
KISS István Géza: A magyar királyi csendőrség hagyományai, muzeális emléktárgyainak őrzési helyei hazánkban és külföldön.	62. p.
KOVÁCS Jenő: Hadifogságom éveiről.	68. p.
LUGOSI József: A Wernld fegyverek.	73. p.
ÓRY Károly: Maréchaussée-től a Gendarmerie Nationale-ig (A francia csendőrség történeti előzményei).	75. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalkulása és működése 1881–1918.	78. p.

RAVASZ István: Csendőrpucos vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítása. .... 84. p.

SALLAI János: A határszéli csendőrség fegyverhasználat. .... 88. p.

STUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919–1923. .... 91. p.

SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941. .... 95. p.

SZELEI József: Katonából csendőr, csendőrből járőrvezető. .... 103. p.

ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből. .... 105. p.

ZEIDLER Sándor: A m. kir. Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. .... 110. p.

Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században

VIII. évf. (1998) 9. sz.

JOÓ Gábor: Emlékezés gróf Lónyai Menyhért pénzügyi-niszterre. .... 13. p.

KISS István Géza: A Magyar Királyi Pénzügyőrség feladatai a gazdasági rendvédelemben a két világháború közötti időszakban. .... 15. p.

KÖVESI László: Rendőri nyugdíjpénztárak tegnap és ma, szociális gondoskodás. .... 24. p.

PARÁDI József: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban. .... 26. p.

FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. .... 32. p.

KAISER Ferenc: A csendőrség gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között. .... 39. p.

SIMON Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. .... 45. p.

STUBA János: A m. kir. Honvédség és az rv. szervek feladatai a Magyarországon átmenő német vasúti szállítmányok szabotázs elleni védelmében a II. vh. alatt. .... 49. p.

SZABÓ József János: Egy vádalku tanulságai a XIX. század magyar bűnüldözésében. .... 61. p.

SZIKINGER István: A gazdaság védelmének tapasztalatai Németországban. .... 64. p.

KISS István Géza: A Vámhivatalok a két világháború közötti Magyar Királyságban. .... 72. p.

ÓRY Károly: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai. .... 78. p.

PARÁDI József: A dualizmus kori Magyar Pénzügyőrség és Vámhivatalok. .... 82. p.

SALAMON Iván: Egyenruha, kényelem, demokrácia és gazdasági kihatásai 1868–1993. .... 86. p.

BACSA Gábor: Gazdaságvédelem az 1920-as években a déli határ mentén. .... 92. p.

KESERŰ István: A határőrség szerepe az ország gazdaságának védelmében. .... 100. p.

KOVÁCS Gyula: A magyar határőrség aktuális gazdaságvédelmi feladatai a határforgalom ellenőrzésében. .... 103. p.

NAGY György: A magyar határőrizet (kiemelten a hförg. ell.) szervek gazdasági rendvédelmi feladatainak jellemző sajátosságai a '40-es évek második felétől. .... 107. p.

SALLAI János: A Magyar Királyi Vámőrség gazdaságvédelmi feladatainak tükröződése a korabeli szabályzatokban. .... 111. p.

A nyugati rendvédelem hatása a XIX–XX. század magyar rendvédelmére

IX. évf. (1999) 10. sz.

BACSA Gábor: A tájékoztató ("T") szervek és a Magyar Királyi Vámőrség. .... 5. p.

TAMÁSKA Endre: Egy csendőrös országos tekintélye. .... 12. p.

BOBÁK Artúr: A magánnyomozás története. .... 19. p.

BOTOS János: Szemere Bertalan, az első felelős magyar kormány belügyminisztere. .... 33. p.

CSAPÓ Csaba: Gr. RÁDAY Gedeon és a szegedi királyi biztosság. .... 37. p.

DAVOLA József: A katonai rendőrség bemutatása. .... 40. p.

DOMOKOS Sándor: A polgári rendőrség korszerű alapelvei. .... 45. p.

FAZAKAS László: Szemere Bertalan ifjú évei. .... 48. p.

GEHARDT, Helmut: Die Österreichische Gendarmerie in der XX. Jahrhundert. .... 53. p.

KESERŰ István: A rendvédelmi szervek újjászervezése 1919 és 1924 között. .... 59. p.

KISS István Géza: Szociális kérdések és azok megoldásai a Magyar Királyi Pénzügyőrségben. .... 66. p.

KÓSA László: Rendőrség Budán, Pesten és Budapesten 1849 és 1882 között. .... 71. p.

KÓSA László: A közúti közlekedés rendjének szabályozása 1872-től napjainkig, különös tekintettel Budapestre. .... 77. p.

KÖVESI László: Szociálpolitikai érzékenység a rendőri és a BM szerveknél 1990-től napjainkig. .... 88. p.

LŐRINCZ József: SZEMERE Bertalan és a börtönügy. .... 95. p.

PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme (1867–1919). .... 98. p.

RAVASZ István: A nyilas rendvédelmi testületek. .... 148. p.

SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználat a XIX. században. .... 154. p.

SIMON Ferenc: Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története. .... 160. p.

SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelme a XVIII–XIX. században. .... 164. p.

STUBA János: A határszéli forgalom szabályozása Magyarországon a XIX–XX. században. .... 167. p.

SZIKINGER István: Az angolszász rendvédelem fejlődésének tendenciái a XIX. századtól napjainkig. .... 174. p.

SZÜCS János: A francia csendőrség helye, feladatai napjainkban. .... 189. p.

VASS Ferenc: A magyar útlevelelendészet történetének változási folyamatai és fejlődésének tendenciái 1903-tól napjainkig. .... 192. p.

ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei. .... 202. p.

Szabad mozgás a Kárpát-medencében

X. évf. (2000) 11. sz.

BACSA Gábor: Magyar és jugoszláv optások határátlépése. .... 10. p.

BENCsik Péter: Az útlevelelvi jogi szabályozásának változásai és hatásuk a határforgalomra (1903–1941).	15. p.
CSAPÓ Csaba: Utazási okmányok az 1880-as években.	19. p.
DAVOLA József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben.	21. p.
KISS István Géza: A határszéli Magyar Királyi Pénzügyőr szakaszok áttelepítése a területi visszacsatolások után.	24. p.
NAGY György: A határforgalom változásai és az azt meghatározó főbb tényezők a nyolcvanas évektől napjainkig. A határforgalom.	35. p.
PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között.	42. p.
RAVASZ Dezső: A magyar-román határ hivatalos és nem hivatalos átjárhatósága.	54. p.
SUBA János: Utazási okmányok az I. és a II. világháborúban.	57. p.
SUBA János: A budapesti folyamat története.	68. p.
ZINNER Tibor: Az embertelen kollektivitás diadala: A magyarországi németek 1945 utáni kitelepítése.	72. p.

A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában
X. évf. (2000) 12. sz.

DÁNOS Valér: Rendőrség és szociológia avagy rendőrszociológia.	5. p.
FINSZTER Géza: Honvédelem – rendvédelem.	8. p.
FINSZTER György: Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között.	15. p.
PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.	23. p.
SUBA JÁNOS: A kartográfia és a rendvédelem.	26. p.
ZACHAR József: Rendvédelem és történelemtudomány.	34. p.
BACSA Gábor: A határőrizeti szervek együttműködése a la-kossággal, a rendvédelmi szervekkel és a hatóságokkal 1920–1940 között (Szemelvények Zalából).	38. p.
CSAPÓ Csaba: A Csendőrség és a városok (1881–1914).	43. p.
DAVOLA József: A tábori csendőrség, mint a Katonai Rendőrség elődje.	49. p.
ERNYES Mihály: A véderő alkalmazása rendvédelmi feladatokra a dualizmus időszakában Pécssett.	55. p.
FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkörület kapcsolata a közigazgatással.	58. p.
GEHARDT, Helmut: Die militärische Organisation der österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918.	62. p.
KÁLMÁN Zsolt – KÓSA László: A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás utáni években.	65. p.
KESERŰ István: Együttműködés a Határőrség és egyéb szervek között (1945–1949).	68. p.
KISS István Géza: A magyar királyi pénzügyőrség helye és szerepe a kikötői rendszabályok betartásában valamint a csempészet megakadályozásában.	73. p.

PARÁDI József: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig.	79. p.
RAVASZ István: A német szövetségi rendszer a II. világháború időszakában.	88. p.
SIMON Sándor: Cegléd városában: a helyi közigazgatás és a rendvédelem kapcsolata a neoabszolútizmus és a dualizmus időszakában.	95. p.
STEIB György: Az 1956-os Nemzetőrség és a közhatalom kapcsolata Bonyhádon.	98. p.
SUBA János: A polgári Magyarország közigazgatási beosztásának alakulása, a határváltozások tükrében 1867 és 1941 között.	102. p.

A közbiztonság közös európai örökségünk

XI. évf. (2005) 13. sz.

BEBESI Zoltán: A kábítószert fogyasztás Magyarországon.	5. p.
BENCsik Péter: A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903–1941.	15. p.
BODA József: A magyar rendvédelmi erők szerepe a békefenntartásban.	27. p.
BOTOS János: A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában.	31. p.
FAZAKAS László: Testőrségek, koronaőrségek, képviselőházi őrség 1867–1945.	36. p.
GÁSPÁR László: A határőrség szervezeti változásai 1945–1956 között.	50. p.
KÓSA László – GOMBÁR Noémi: A bűnözés területi megoszlása a Kaposvári Rendőrkapitányság területén.	55. p.
NAGY György: A határrendőrség újjászervezése 1945–46-ban.	64. p.
NAGY József: A BM Határőrség helye, szerepe, szervezetének változásai a szocialista államhatárolomban 1957-től az 1980-as év végéig.	78. p.
PARÁDI József: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái.	84. p.
PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867–1919.	97. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyság rendőrségei 1920–1945.	105. p.
SUBA János: Felvidék határa 1938.	114. p.
SUBA János: Magyar-horvát határszéli forgalom 1941–1945 között.	127. p.
SUBA János: A szocialista határőrizet egyik eszköze, az aknazár.	139. p.
TEKE András: Őrzés mint tevékenység a rendészet, rendvédelem rendszerében.	144. p.

Az ezeréves magyar rendvédelem

XI. évf. (2005) 14. sz.

BODA József: Transformation-Coordination of Police In The Security Sector Reform Context. [A Rendőrség átalakításavezetése a biztonsági szektor reformjának tükrében].	5. p.
BOTOS János: Szemere Bertalan az első felelős magyar kormány belügyminisztere.	15. p.
CSAPÓ Csaba: RÁDAY Gedeon és a szegedi várbörtön foglyai.	19. p.
ERNYES Mihály: Ezer éves rendvédelem a rendőrségek államosítása tükrében.	23. p.

FORRÓ János: A KÁDÁR rendszer Belügyminisztériuma.	47. p.
GÁSPÁR László: A magyar határőrizet fejlődési tendenciái 1945–1949 között.	50. p.
Helmut GEBHARDT: Die Sicherheitsorganisation von 1918 bis 1938.	54. p.
LŐRINCZ József: A hazai büntetés-végrehajtás fejlődése a kiegyezéstől napjainkig.	57. p.
Maximilian EDELBACHER – Harald SEYRL: Die Wiener Polizei von der Österreichisch-Ungarischen Monarchie zur Republik.	69. p.
NAGY György: Egy történelmi kuriózum, gróf SZÉCHENYI István 1834. évi egyik utazásának dokumentuma.	77. p.
NAGY József: A Magyar Határőrség tevékenysége a cseh-szlovákiai bevonulás időszakában.	79. p.
PARÁDI József: Az európai rendvédelem története.	85. p.
PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai.	91. p.
PARÁDI József: A Kárpát-medencét érintő Magyarországon kívüli határőrizeti formák a német-osztrák modell kivételével.	95. p.
SUBA János: A történelmi Magyarország államhatáráról szóló törvények.	102. p.
SUBA János: Az államhatár és határjelei.	120. p.
SUBA János: Államhatár elméletek a XIX–XX. századi szakirodalomban.	127. p.
SUBA János: A honvédelmi határsáv Magyarországon 1939–1945 között.	133. p.
SZABÓ József János: Határavadász alakulatok szerepe az Árpád-vonal védelmében.	140. p.
ZACHAR József: A Habsburg-hatalom és a magyar rendvédelem.	146. p.

REPERTÓRIUM

1990-2000, 1–12. szám

XI. évf. (2006) 1. különszám

Előszó.	5. p.
Bemutatózik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.	8. p.
A periodika szerkesztői.	13. p.
A repertórium felépítése.	15. p.
Tanulmányok megjelenés szerint.	18. p.
Tanulmányok szerzők szerint.	27. p.
Tanulmányok cím szerint.	41. p.
Tanulmányok kronológia szerint.	50. p.
Tanulmányok téma szerint.	60. p.
Recenziók.	79. p.

Az európai és a magyar rendvédelem a XIX–XX. században

XII. évf. (2007) 15. sz.

BACSA Gábor: Rendőrség Nagykanizsán 1920-ig, az államosításig.	6. p.
BENCsik Péter: A kivándorlás jogi szabályozása 1903 és 1914 között.	13. p.
ERNYES Mihály: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei.	32. p.
FAZAKAS László: A magyar Szent Korona őrzésének története 1945-től 2000-ig.	45. p.
HEGEDŰS Ernő: A koronaőrzés történetének egyházi és bi-zalmi korszaka (1000–1464).	59. p.

HUDRA László: A budapesti Fiumei úti pénzügyőr laktanya. (Szemelvények az 1930-as és 1940-es évekből, különös tekintettel a Pénzügyőrségi Múzeum történetére).	67. p.
LŐRINCZ József: Harmonizációs törekvések és problémák a magyar börtönügyben a rendszerváltás időszakában.	75. p.
NAGY György: A határrendészet, mint szervezet helyének keresése az államszervezet rendszerében.	81. p.
NAGY József: Határőrizetünkkel szembeni kihívások az 1990-es években.	104. p.
PARÁDI József: A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a II. vh-ig.	125. p.
PARÁDI József: Magyar Királyi Határrendőrség.	139. p.
PARÁDI József: Az útlevelek és útlevel ellenőrző szervek a két világháború közötti Magyar Királyságban.	160. p.
SIMON F. Nándor: Villantás egy témára: séta egy útlevel körül.	170. p.
SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelmi szerveinek dualizmuskori átalakítása és fejlesztése.	176. p.
SUBA János: Határcsendőr zászlóaljok 1919–1921. Áttérés a katonai határőrizetre.	182. p.
SUBA János: A magyar-jugoszláv határszakasz redemarákálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-jugoszláv határszakaszon 1931-ben).	192. p.
SUBA János: A magyar-román határszakasz redemarákálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-román határszakaszon 1937-ben).	200. p.
SUBA János: Határavadások és az „ezeréves határ” (A m. kir. határavadások szerepe a magyar-román határvonal Kárpátokban lévő szakaszának felülvizsgálataiban 1941-ben).	205. p.
VARRÓ István: Rádióközvetítés az ungvári csendőrszolgálatból: „Székely fiúkból nevelik a fiatal magyar csendőröket” – közvetítés az ungvári csendőrszolgálatból.	212. p.

A rendvédelmi szakképzés története

XIII. évf. (2007) 16. sz.

BACSA Gábor: A rendőrképzés 1945–1950.	7. p.
BENCsik Péter: A kisebb határszéli forgalom Magyarországon és a szomszédos államok közt, 1898–1941.	15. p.
BERKI Imre: Az 1956-57 évi sortűzek rövid története.	25. p.
BODA József: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szerveknél.	33. p.
BOTOS János: A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912–1926 között.	52. p.
ERNYES Mihály: A rendvédelmi szakkifejezések múltja.	56. p.
GÁSPÁR László: A határőrség képzési rendszerének változásai 1945–1956.	65. p.
KISS István Géza: A Magyar királyi Pénzügyőrség lökőképzése.	71. p.
NAGY Ákos Péter: A budapesti Rendőrtiszt Főiskola.	77. p.
NAGY György: A rendvédelem és a tudomány.	85. p.

PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képe-
sítési rendszere 1867–1945. .... 90. p.
PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradí-
ciói 1867–1945. .... 94. p.
PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési
osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga-
rendszere. .... 100. p.
ifj. PERJÉSI György: A Magyar Királyi Csendőr-
ség létszámalkulása 1938–1945. .... 105. p.
SÁGI Zoltán: Egyenruha, mint tradíció a magyar
rendőrségnél. .... 107. p.
SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség létszám-
mának tervezett felemelése 1918-ban. .... 113. p.
SUBA János: A magyar katonai vezetés elképzelé-
se a határbiztosító csapatok megszervezésére 1918-
ban. .... 121. p.
SUBA János: Honvédelmi határszolgálat. .... 128. p.
VARRÓ István Tamás: Hatvan éves a Magyar Ki-
rályi Csendőrség. .... 140. p.

A rendvédelem humán viszonyai

XIV. évf. (2008) 17. sz.

GÁSPÁR László: A kommunista párt káderpoliti-
kájának érvényesítése a határőrségnél 1945–1956.
..... 13. p.
ILLÉSFALVI Péter: A németek által megszállt Bán-
ság helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőr-
ség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelenté-
sei alapján. .... 19. p.
KÁLMÁN Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség tevé-
kenysége Somogy vármegyében a megalakulástól
1903-ig. .... 26. p.
NAGY György: A Határrendőrség humán viszonyai
1945–1946. .... 37. p.
PARÁDI József: Visszontválasz FINSZTER Géza:
„Honvédelem – Rendvédelem” válaszckikére. .... 51. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi
állományának szociális viszonyai 1867–1945. .... 57. p.
SÁGI Zoltán: A rendőrség egyenruházata a II. vi-
lágháború befejezésétől a rendszerváltásig. .... 65. p.
SUBA János: A határkijelölés humán faktora a XIX–
XX. században. .... 74. p.
SUBA János: A magyar katonai közigazgatás elvei
és szervezete a visszatért területeken 1938–1941.
..... 84. p.
TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant
alakulatok alkalmazásának történelmi előzményei a
terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban.
..... 97. p.
VEDŐ Attila: Magyarország államhatárának jelölése
1867–1918. .... 105. p.
ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődés-
története a kiegyezéstől az ezredfordulóig. .... 116. p.

Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a béke- fenntartás szolgálatában Európában a

XIX–XX. században

XV. évf. (2008) 18. sz.

BALLA Tibor: A Magyar Királyi Honvédség Lovasság
karhatalmi célú alkalmazása a dualizmusban. .... 13. p.
FAZAKAS László: Karhatalmi feladatok az Ország-
ház épületében és közvetlen környezetében. .... 16. p.

HEGEDŰS Ernő: Azonos típusú repülőeszközök al-
kalmazása rendvédelmi és honvédelmi célokra. .... 20. p.
OLASZ György – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor:
A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rend-
fokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig.
..... 29. p.
PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerve-
ződései 1867–1945. .... 64. p.
PARÁDI József: Rendőrség a magyar határőrizetben.
..... 88. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem fejlesztési
reformjai a XIX. század második felétől a XX. szá-
zad közepéig. .... 98. p.
PERÉNYI Roland: Az utca rendje. Rendőri térfegy-
elés a századfordulós Budapesten. .... 113. p.
SIMON F. Nándor: A Munkásőrség karhatalmi fel-
adatai. .... 125. p.
SUBA János: Karhatalmi formációk Magyarorszá-
gon 1918–1920. .... 131. p.
SUBA János: A katonai rendőrség felállítás a hát-
országban 1917-ben. .... 143. p.
VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak meg-
jelölése 1918–1947. .... 156. p.

Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában

XVI. évf. (2009) 19. sz.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi beveté-
sei Magyarországon 1918-ban. .... 13. p.
ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–
1921. .... 18. p.
FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a kar-
hatalom történetéhez. .... 51. p.
KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési ta-
pasztalatai a kiegyezéstől az I. vh-ig. .... 60. p.
PARÁDI József: A csendőrség magyarországi törté-
nete. .... 64. p.
PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. .... 89. p.
SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség
(határ)átléptető-bélyegzői. .... 100. p.
SUBA János: Magyarország területi integritásának
helyreállítása 1919–1920. .... 105. p.
SUBA János: Magyarország trianoni határainak tér-
képei 1920–1925. .... 114. p.
TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant
alakulatok rendvédelmi szerepkörben. .... 123. p.
Károly TURCSÁNYI – Ernő HEGEDŰS: Airborne
troops in the context of public security. .... 130. p.
VEDŐ Attila: Magyarország államhatárának megje-
lölése 1947-től napjainkig. .... 137. p.

A XIX–XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünk

XVII. évf. (2009) 20. sz.

BENCsik Péter: A határforgalom főbb statisztikai
jellemzői Magyarországon 1901–1915. .... 13. p.
FORRÓ János: Csendőrségtörténeti kutatásaim ta-
pasztalatai. .... 38. p.
JAKUS János: Az államhatár biztosításának problé-
mái az őt-venes évek elején. .... 44. p.
KÓSA László: A rendőrség és a határőrség együtt-
működése csapaterők alkalmazásával Somogy me-
gyében. .... 54. p.

NAGY György: A magyar határforgalom ellenőrzésének sajátosságai 1945–2005. .... 58. p.

NAGY László: A magyar Rendőrség-történeti Múzeum története. .... 79. p.

PARÁDI József: Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán. .... 93. p.

PARÁDI József: A XIX–XX. századi magyar forradalmak rendvédelme. .... 100. p.

SUBA János: A magyar-román határ „pontositása”. .... 108. p.

SUBA János: Magyarország határán létesített műszaki záruk felszámolása 1956-ban. .... 115. p.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: A magyar és a szovjet légideszant- és légiszállító csapatok tevékenysége az 1956-os forradalomban. .... 120. p.

VEDŐ Attila: A '90-es évek politikai változásainak hatása határmegjelölésünkre és határjeleinkre. .. 129. p.

A rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században

XVIII. évf. (2010) 21. sz.

BODA József: A rendvédelmi békefenntartás humán története. .... 13. p.

FORRÓ JÁNOS: Cigányság és közbiztonság Székesfehérvárott 1867–1945. .... 24. p.

GÁSPÁR László: A magyar határőrizet változásai 1945–1956. .... 27. p.

HEGEDŰS Ernő: Katonai erők rendvédelmi szerepében. Légideszant alakulatok a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. .... 43. p.

KÖVESI LÁSZLÓ: Az Első Rendőri Kiegészítő Nyugdíjpénztár elődszervezetei. .... 54. p.

NAGY György: Határőrség 1957–2007. .... 57. p.

PARÁDI József: A dualizmus kori magyar rendvédelem. .... 66. p.

PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. .... 85. p.

PARÁDI József: A Magyar Királyság határrendőrsége. .... 101. p.

SIMON F. Nándor: A Munkásőrség létrehozása. .... 117. p.

SUBA János: Az Országos Hadigondozó Hivatal. .... 123. p.

SUBA János: A Védhírszerzőszolgálat kiépítése. .... 140. p.

Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünknek

XIX. évf. (2010) 22. sz.

BENCsik Péter: A határszéli gazdasági (kettős-birtok) fogalom megszünése 1945–1950. .... 13. p.

CHVOJKA Michael: Die Betrachtung – und Vergangswiese des Polizeipresident SEDLNITZKY gegenmüller den Burschenschaften. .... 20. p.

CHVOJKA Michael (ford.: ARTNER Ramona): Ahogyan a HABSBERG-birodalom örökös tartományaiban gróf Joseph SEDLNITZKY rendőrfőnök irányításával az államrendőrség az egyetemi hallgatók egyleteivel foglalkozott. .... 25. p.

FORRÓ János: Milyen legyen a jövő rendőrsége? .... 30. p.

FORRÓ János: A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata. .... 46. p.

HEGEDŰS Ernő: Tereprehárító erők szervezése a rendvédelmi szervezeteknél és a légideszant csapatoknál. .... 53. p.

PARÁDI József: A polgári magyar rendvédelem a XIX–XX. században. .... 60. p.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. .... 77. p.

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867–1945. .... 92. p.

SUBA János: Határkijelölés, határkitűzés 1867–1945. .... 115. p.

SUBA János: A határkiigazítás feltételeinek megteremtése a dualista Magyarországon. .... 125. p.

TAKÁCS Gyula: Leszerelés és hadseregszervezés Magyarországon 1918 novemberében. .... 135. p.

A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek

XX. évf. (2011) 23. sz.

CSIIHA Gábor: A szolgálati viszonyt és a rendfokozatot érintő mellékbüntetések Magyarországon a XIX–XXI. században. .... 13. p.

DAVOLA József: Magyar rendfenntartók a világban. .... 27. p.

FORRÓ János: A Kádár-rendszer rendvédelmi szervezetei a BM Karhatalom és a Készenléti Rendőr Ezred. .... 36. p.

FORRÓ János: A magyar rendvédelem 1867–1968. .... 60. p.

LŐRINCZ József: Börtönügyünk a hanyatló Kádár korszakban 1970–1989. .... 78. p.

LŐRINCZ József: Börtönügyünk a rendszerváltozás idő-szakában. .... 91. p.

PARÁDI József: Kontinuitás és újrakezdés a XIX–XX. századi magyar rendvédelemben. .... 99. p.

PARÁDI József: Rendvédelem-karhatalom 1867–1945. .... 111. p.

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867–1945. .... 124. p.

SUBA János: A trianoni határ északi határszakaszának határjellegétől való megfosztása 1938-ban. .... 144. p.

SUBA János: Magyarország északi határszakaszának redemarkációs munkálatai 1947–1953. .... 155. p.

SZABÓ József: Határvadás zászlóaljok a Keleti-Kárpátok védelmi rendszerében 1940–1944. .. 165. p.

Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849–2005

XXI. évf. (2011) 24. sz. *

BODA József: Az Európai Csendőri Erő, avagy egy új békefenntartó alakulat születése. 13

DAVOLA József: Fényképezés a Magyar Királyi Csendőrségnél. 18

FORRÓ János: A Magyar Királyi Csendőrség és a fejér vármegyei zsidó deportálás. 23

FORRÓ János: A székesfehérvári csendőr kerület küzdelme Fejér vármegye közbiztonságáért 1884–1945. 32

MARKÓ György: Csendőr tisztek a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar főnökének bírósága előtt. 73

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. 80

PARÁDI József : A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei.	91
PARÁDI József : A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrzésében.	100
SUBA János : 1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség.	119
SUBA János : A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917–1918.	126
SZAKÁLY Sándor : Akik a Magyar Királyi Csendőrséget – 1938 és 1945 között – vezették.	136
ZÉTÉNYI ZSOLT : A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945-ben és azután. (Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vítéül!”).	154

A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk

XXII. évf. (2012) 25. sz. *

BERKI Imre : A magyar határőrizet újjaszerzése 1946-ban.	13
CSAPÓ Csaba : Erdély csendőrsége az átmenet éveiben, 1867–1881.	27
GÁSPÁR László : A második világháború utáni magyar határőrizet változásai.	32
NAGY Ákos Péter : Quis custodiet ipsos custodes, azaz ki őrzi az őrzőket?	53
NAGY Ákos Péter : A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában.	58
NAGY József : A magyar határőrség szervezete, létszáma és területi elhelyezkedése 1958–1990.	67
PARÁDI József : Magyar rendvédelem 1867–1914.	79
PARÁDI József : A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867–1945.	84
PARÁDI József : A XIX–XX. századi magyar rendszerváltások és a csendőrség.	102
SOM Krisztián : Rendvédelem-történet a numizmatikában.	111
SUBA János : A császári csendőrség tiszti kara 1849–1868.	116
SUBA János : Karhatalom szervezése a Magyar Királyi Honvédségben 1918-ban.	129

Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében

XXII. évf. (2012) 26. sz. *

ARTNER Ramona : Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig.	13
ARTNER Ramona : Hírszerzés a dualizmus kori Magyar Királyságban.	19
CSAPÓ Csaba – PARÁDI József : Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában.	27
FORRÓ János : A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig.	35
NAGY Ákos Péter : A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945–1995.	44
NAGY Ákos Péter : A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000–2010.	59

PARÁDI József : A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében.	66
PARÁDI József : Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége.	81
PARÁDI József : Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.	105
SUBA János : Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947–1949.	120
SZIKINGER István : A magyar rendvédelmi jog alapjai.	133
SZIKINGER István : Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában.	141

* Jelenleg csak a világhálón.

III. sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetekben publikált tanulmányok szerzői.

	*
1. ARTNER Ramona ..... 2010 ♀	2
2. BACSA Gábor dr. ♣ 2003 ..... 1999 ♀ ; 2000 ⬠	10
3. BALLA Tibor	2
4. BEBESI Zoltán dr. .... 2010 ♀ ; 2002 ☒	1
5. BENCSIK Péter dr. .... 2001 ♀ ; 2004 ⬠	6
6. BENCZE László dr.	1
7. BERKI Imre (doktorandusz) ..... 2010 ♀	2
8. BOBÁK Artúr	2
9. BODA József dr. .... 2002 ♀ ; 2003 ✖ ; 2006 ⬠ ; 2007 * ; 2010 ☒	6
10. BONHARDT Attila dr.	1
11. BORSI József	1
12. BOTOS János dr. .... 2006 ♀	7
13. CHVOJKA Michael	1
14. CSAPÓ Csaba dr. (1 mű PARÁDI társszerzőségével) ..... 1999 ♀ ; 2000 ✖ ; 2004 ⬠ ; 2006 *	7
15. CSEREI Attila	1
16. CSIHA Gábor dr.	1
17. CSÓKA Ferenc	1
18. DAVOLA József dr.	5
19. DÁNOS Valér dr.	1
20. DETTNÉ dr. Légrády Ilona dr.	1
21. DOMOKOS Sándor ♣ 2011 ..... 1999 ♀ ; 2000 ✖ ; 2006 ⬠ ; 2008 ☒	2
22. EDELBACHER Maximilian dr. (SEYRL társszerzőségével) ..... 2001 ♀	1
23. ERNYES Mihály dr. .... 1999 ♀ ; 2006 ✖ ; 2001 ⬠ ; 2002 * ; 2004 ☒	8
24. FAZAKAS László	7
25. FAZEKAS Csaba	1
26. FINSZTER Géza dr. .... 2002 ♀	1
27. FORRÓ János (1 mű HIBÁCSKÓ társszerzőségével) ..... 1999 ♀ ; 2000 ✖ ; 2001 ⬠ ; 2006 ☒	15
28. GÁSPÁR László dr. .... 1999 ♀ ; 2000 ✖ ; 2001 ⬠ ; 2004 * ; 2006 ☒	7
29. GEBHARDT Helmut dr. .... 2002 ♀ ; 2008 ✖	3
30. GOMBÁR Noémi (KÓSA társszerzőségével)	1
31. HEGEDŰS Antal	1

32.	HEGEDŰS Ernő dr. (3 mű TURCSÁNYI társszerzőségével)	7
	2001 ʘ; 2002 ✕; 2005 ʘ; 2009 *	
33.	HEGEDŰS Róbert dr. ʘ	1
34.	HESZTERA Franz	1
	1998 ʘ	
35.	HIBÁCSKÓ Ferenc (FORRÓ társszerzőségével)	1
36.	HUDRA László	1
37.	ILLÉSFALVI Péter	1
	2002 ʘ	
38.	JAKUS János dr.	1
39.	JOÓ Gábor	3
	1999 ʘ; 2001 ✕; 2003 *; 2005 ʘ	
40.	KAISER Ferenc dr.	2
	2001 ʘ; 2002 ʘ	
41.	KÁLMÁN Zsolt dr.	3
	2001 ʘ; 2003 ✕; 2010 ʘ; 2002 ʘ	
42.	KEDVES Gyula dr.	1
43.	KESERŰ István dr. 2004 ʘ	10
	1999 ʘ; 2000 ✕; 2001 ʘ; 2002 *; 2003 ʘ	
44.	KISS Gábor 2006 ʘ	1
	1998 ʘ; 2001 ✕; 2002 *	
45.	KISS István Géza	9
	2001 ʘ	
46.	KIRÁLY Béla dr. 2009 ʘ	1
47.	KOMÁROMI Gábor	1
48.	KORINEK László dr.	1
	2005 ʘ	
49.	KÓSA László dr. (1–1 mű GOMBÁR, KÁLMÁN társszerzőségével)	5
	2002 ʘ; 2006 ʘ	
50.	KOVÁCS Gyula dr.	1
51.	KOVÁCS Jenő dr.	1
52.	KÖVESI László	3
53.	LŐRINCZ József dr.	6
	2000 ʘ; 2002 ✕; 2009 ʘ	
54.	LUGOSI József dr.	3
	2005 ʘ	
55.	MARKÓ György dr.	1
	2009 ʘ	
56.	MEZEY Barna dr.	4
	1998 ʘ; 2001 ✕; 2004 ʘ; 2006 *; 2011 ʘ; 2010 ʘ	
57.	MOCSÁRI Sándor	1
58.	MOKÁNY József dr.	1
	1999 ʘ; 2000 ✕	
59.	NAGY Ákos Péter doktorandusz	5
60.	NAGY György dr.	11
	1999 ʘ; 2001 ✕; 2002 ʘ; 2003 *; 2006 ʘ	
61.	NAGY József dr. 2004 ʘ	4
	2000 ʘ; 2002 ✕; 2003 ʘ; 2004 *	
62.	NAGY László	1
63.	OLASZ György dr. (PARÁDI és ZEIDLER társszerzőségével)	1
64.	ÓRY Károly dr.	5
	1998 ʘ; 2004 ʘ; 2003 DT.	

65.	PARÁDI Ákos	1
	2002 ☿; 2005 ✖; 2008 ⬠; 2011 ☒	
66.	PARÁDI József dr. (1–1 mű CSAPÓ, OLASZ és ZEIDLER társszerzőségével)	55
	1998 ☿; 1999 ✖; 2004 ⬠; 2007 ✖; 2008 ☼; 2009 ☒; 2010 DT.	
67.	PERÉNYI Roland dr.	1
	2011 ⬠	
68.	ifj. PERJÉSI György	1
	2001 ☿	
69.	RAVASZ Dezső	1
70.	RAVASZ István dr.	5
	2000 ☿; 2012 ✖	
71.	RÁCZ Lajos	1
72.	SALLAI János dr.	3
73.	SALAMON Iván	2
	1998 ☿; 2000 ✖; 2002 ⬠	
74.	SÁGI Zoltán dr.	2
	1999 ☿; 2001 ✖; 2005 ✖; 2002 ☒	
75.	SÁGVÁRI György dr.	2
	2007 ☿; 2009 ✖	
76.	SÁNDOR Vilmos dr.	1
	2001 ☿; 2002 ✖; 2003 ✖	
77.	SEYRL Harald (EDELBACHER társszerzőségével)	1
	1999 ☿; 2002 ✖; 2004 ⬠	
78.	SIMON Ferenc 2006 ☛	2
79.	SIMON F. Nándor	3
	2000 ☿; 2001 ✖; 2002 ⬠; 2003 ✖; 2005 ☒	
80.	SIMON Sándor	3
81.	SOM KRISZTIÁN	2
	2009 ☿; 2012 ✖	
82.	SOMORJAI Béla	1
83.	STIEB György	1
84.	SUBA János dr.	44
	2000 ☿; 2001 ✖; 2002 ⬠; 2007 ✖; 2003 ☒	
85.	SZABÓ József János dr.	3
	2005 ☿	
86.	SZABÓ Miklós dr.	1
	2003 ✖	
87.	SZAKÁCS GÁBOR dr.	1
	1999 ☿; 2005 ✖	
88.	SZAKÁLY SÁNDOR dr.	8
	1999 ☿; 2002 ✖; 2006 ⬠; 2012 ✖; 2009 ☼	
89.	SZELEI JÓZSEF	1
90.	SZIKINGER ISTVÁN dr.	5
91.	SZÜCS JÁNOS	1
92.	TAKÁCS GYULA dr.	1
93.	TAMÁSKA Endre baranchi 2010 ☛	1
	1999 ✖	
94.	TEKE ANDRÁS dr.	1
95.	TÓTH LÁSZLÓ	1
96.	TÓTH TIHAMÉR	1
97.	TURCSÁNYI KÁROLY dr. (HEGEDŰS ERNŐ társszerzőségével)	4
98.	URBÁN ALADÁR dr.	2

99.	VARRÓ István Tamás doktorandusz 2009 ♪	2
100.	VASS Ferenc 2002 ♪ ; 2003 ✖	1
101.	VEDÓ Attila 2006 ♪	4
102.	ZACHAR József dr. 2010 ♣ 1999 ♪ ; 2001 ✖ ; 2002 ◆ ; 2004 * ; 2005 ☉ ; 2007 ☒	8
103.	ZEIDLER Sándor (1 mű OLASZ és PARÁDI társszerzőségével.) 1998 ♪ ; 2000 ✖ ; 2001 ◆ ; 2003 * ; 2009 ☒	3
104.	ZÉTÉNYI Zsolt dr. 2006 ♪ ; 2009 ✖ ; 2012 ◆	1
105.	ZINNER Tibor dr.	1
106.	ZSIGA Tibor dr.	1

Összesen: 373

* A szerző Rendvédelem-történeti Füzetekben publikált tanulmányainak száma

Azon szerzőknek a nevei, akik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, kurzívtáltak.

IV. sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetek indexei.

A 18. számmal kezdődően a kiadványt 8 indexel láttuk el. Ezek a hivatkozások tekintetében:

- Cítációs index publikációk és kéziratok;
- Cítációs index periodikák;
- Cítációs index levél- irat- és dokumentumtárak;
- Cítációs index jogszabályok.

A szöveg tekintetében:

- Index nominum;
- Index geographicus;
- Index chronologicus;
- Index organicus.

Célul tűztük ki, hogy miután a korábbi számokat is elláttuk indexekkel, azokat is felvigyük a honlapunkra.

Az indexeket is tartalmazó első tíz szám honlapra kerülése nyomán a világhálón az összesített indexeket is meg kívánjuk jeleníteni, amely minden bizonnyal nagy segítséget fog jelenteni egy-egy részterület iránt érdeklődők, illetve egy-egy részterémkör kezdő kutatói számára.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél szerkesztősége.Főszerkesztő:

Dr. PARÁDI József (1994 –)
bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, főiskolai tanár.
(1998 ♪ ; 1999 ✖ ; 2004 ⬠ ; 2002 * ; 2008 ☉ ; 2009 ☒ ; 2010 DT.)

Szerkesztők:

ERDEI Mónika (2002)

KOCSIS László Levente (2002)

ifj. KOVÁCS János (1999–2001)
(2001 ♪)

Dr. ÖRY Károly (1997–1999)
bölcsészdoktor, főiskolai docens.
(1998 ♪ ; 2000 ⬠ ; 2013 ☒.)

PARÁDI Ákos (2008–)
(2002 ♪ ; 2005 ✖ ; 2008 ⬠ ; 2011 ☒.)

POGÁNY Krisztina (1996-1999)

PRESZTER Balázs (2001)
(1998 ♪)

Mag. SIMON F. Nándor (2008–)
(2000 ♪ ; 2001 ✖ ; 2002 ⬠ ; 2003 * ; 2005 ☒)

SOM Krisztián (2007–)
(2009 ♪ ; ✖)

Dr. SUBA János (1999–)
bölcsészdoktor, a történelemtudomány Ph.D. doktora.
(2000 ♪ ; 2001 ✖ ; 2002 ⬠ ; 2007 * ; 2003 ☒)

Dr. SZÉKELY Zoltán (2004–)
doktorandusz.
(2005 ♪ ; 2007 ⬠ ; 2009 *)

TÓTH Judit (1996)

Rendvédelem-történeti Hírlevél számjegyzéke

S. sz.	évfolyam	kiadás éve	szám	Terjedelem
1.	I. évf.	(1992)	1. sz.	
2.	II. évf.	(1993)	2. sz.	
3.	III. évf.	(1994)	3. sz.	
4.	IV. évf.	(1995)	4. sz.	16 p.
5.	IV. évf.	(1995)	5. sz.	18 p.
6.	V. évf.	(1996)	6. sz.	23 p.
7.	V. évf.	(1996)	7. sz.	16 p.
8.	VI. évf.	(1997)	8. sz.	37 p.
9.	VI. évf.	(1997)	9. sz.	66 p.
10.	VII. évf.	(1998)	10. sz.	60 p.
11.	VII. évf.	(1998)	11. sz.	64 p.
12.	VIII. évf.	(1999)	12. sz.	43 p.
13.	VIII. évf.	(1999)	13. sz.	37 p.
14.	IX. évf.	(2000)	14. sz.	57 p.
15.	IX. évf.	(2000)	15. sz.	69 p.
16.	X. évf.	(2001)	16. sz.	67 p.
17.	XI. évf.	(2002)	17. sz.	79 p.
18.	XI. évf.	(2002)	18. sz.	115 p.
19.	XII. évf.	(2003)	19–20. sz.	103 p.
20.	XIII. évf.	(2004)	21. sz.	83 p.
21.	XIII–XV. évf.	(2005)	22–26. sz.	217 p.
22.	XVI. évf.	(2007)	27. sz.	134 p.
23.	XVI. évf.	(2007)	28. sz.	123 p.
24.	XVII. évf.	(2008)	29–30. sz.	138 p.
25.	XVIII. évf.	(2009)	31–32. sz.	280 p.
26.	XIX. évf.	(2010)	33–34. sz.*	230 p.
27.	XX. évf.	(2011)	35–36. sz.*	258 p.
28.	XXI. évf.	(2012)	37–38. sz.	

* Jelenleg csak a világhálón.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél rovatai

A periodika alapvetően nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének operatív eseményeiről hivatott tájékoztatást nyújtani. Állandó és ideiglenes rovatokat tartalmaz.

Állandó rovatok

I. TÁRSASÁGI ÉLET A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány tevékenységével kapcsolatos fontosabb eseményekről, közérdekű információkról nyújt tájékoztatást.

II. FIGYELŐ Az elcsatolt területek és tágabb értelemben a határainkon túli rendvédelem-történeti publikációkat és rendezvényeket ismerteti.

III. SZEMLE A trianoni határokon belüli rendvédelem-történeti tartalmú publikációk bemutatására szolgál.

IV. RENDEZVÉNYEK A rendvédelem-történeti témakörhöz illeszkedő rendezvényeket ismerteti.

V. SZEMÉLYI HÍREK A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, illetve a vonzáskörébe tartozó és a nemzeti rendvédelem-történetünket gondozó személyekkel kapcsolatos fontosabb híreket közli.

VI. MŰHELY A magyar rendvédelem-történet körébe tartozó kisebb tanulmányokat közöl, esetenként eltekintve a tudományos közléssel szemben támasztott elvárások megvalósításától.

VII. EDUKÁCIÓ A rendvédelem-történet és az oktatás kapcsolatának a híreit közli.

VIII. SCIENTIA A rendvédelem-történetnek a tudományos élettel kapcsolatos eseményeiről tájékoztat.

IX. DIKUMENTUMOK ÉS MUNKÁSSÁGOK Elsősorban a magyar rendvédelem-történet egy-egy részterületére vonatkozó dokumentumokat, illetve a szakterületet feltáró egy-egy kutató, valamint műhely bemutatására hivatott.

X. EMLÉKHELYEK ÉS TÁRGYAK Nemzeti rendvédelem-történetünkkel kapcsolatos helyszíneket és eszközöket mutat be.

XIII. ŰRLAPOK A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társasághoz, illetve a kiadványaihoz kapcsolódó formanyomtatványokat tartalmazza.

Ideiglenes rovatok

XI. PÁLYÁZATOK

XII. FÓRUM

A rovatfelelősi rendszer – az érintett személyek kényelemszeretetéből fakadóan – nem tudta hivatását betölteni.

SZERZŐI ADATLAP

Név : .....

Postacím : .....

Telefon : ..... Fax : .....

Mobil : ..... E-mail : .....

Szi. : .....

Iv. : .....

Nyt. : .....

Tf. : .....

Of. : .....

Tsz. : .....

Tkf. : .....

K. : .....

Ho. : .....

W. : .....

Hozzájárulok ahhoz, hogy az adatlapban szereplő adataim – az elérhetőségeim kivételével – publikálásra kerüljenek.

Kelt: ..... , 20.....

-----
aláírás

Jelmagyarázat: Szi. = Születés ideje; Iv. = Iskolai végzettsége (legmagasabb); Nyt. = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetése); Tf. = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diplomaszerezési eljárás keretében szereztek); Of. = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); Tsz. = Tagságok szervezetekben; Tkf. = Tudományos közéleti tisztségek; K. = Kötötetései; Ho. = Hobbijai; W. = saját, személyes weboldala.

Amennyiben az űrlapon szereplő egyes rovatok terjedelme szűkösnek bizonyulna tetszés szerinti pótlap csatolható.

SZERZŐI ŪRLAP

(Az űrlapot a tanulmányok anyagával együtt kérjük eljuttatni szerkesztőségünkhez)

Az űrlapot a tanulmányok anyagával együtt kérjük eljuttatni szerkesztőségünkhez. A szerzői űrlap kitöltését azért kéri periodikánk szerkesztősége, hogy zökkenőmentes kapcsolatot tarthasson a szerzőkkel. A szerzők által feltüntetett rangokat fogja a periodika közölni, ha azok relevánsak a szerzői űrlapon rögzített címek típusaival. A periodikában a szerzők rangjai kizárólag a szerzőket felsoroló jegyzékben kerülnek feltüntetésre. Az űrlap kitöltése a későbbi esetleges jogviták tekintetében is fontos, hiszen periodikánknak nem áll módjában szerzői honorárium fizetése.

Név: .....

Írói álnév: .....

Tanulmány címe: .....

Lakcím: .....

Telefon: ..... Fax: .....

Mobil: ..... E-mail: .....

Munkahely neve: .....

Munkahely címe: .....

Telefon: ..... Fax: .....

A nevem mellett az alábbi tudományos fokozatok, oktatói címek és tudományos közéleti tisztségek feltüntetéséhez járulok hozzá:

Tudományos fokozat: .....

Oktatói fokozat: .....

Tudományos közéletben betöltött tisztségek: .....

Kittüntetések: .....

Tanulmányom közlését térítésmentesen biztosítom a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774* számára. Engedé-

lyem a tanulmány magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikában vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban – több ízben – is megjelenhet, ezen publikációk szerzői honoráriumáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok.

Kelt: ....., 20.....

-----
aláírás

„A magyar rendvédelem-történet öröksége”

A sorozat a nemzeti rendvédelem-történet körében keletkezett monográfiák és kismonográfiák publikálását szolgálja.

A sorozat keretében eddig két könyv jelent meg:

1. PARÁDI József – SUBA János – VEDŐ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867-1918*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. HU-ISBN 978 963 08 1708 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8447.

ANNOTÁCIÓ

Annak ellenére, hogy a Magyar Királyság határai egy évezreden át a Kárpát-medence földrajzi egységével voltak azonosak, kisebb nagyobb határmódosításokra meglehetősen gyakran került sor. A magánjogi vitákat, pereket, villongásokat egy lassan működő, bürokratikus államigazgatás próbálta kezelni élén az uralkodóval, aki Ausztria és a birodalmi érdekek megkárosítása helyett a tétlenséget választotta megoldásul. A sokszor évszázadokon át húzódó viták végén az ítélet végrehajtása elmaradt, vagy áthatolhatatlan erdők és meredek csúcsok álltak a határkijelölés útjába. A határjelek karbantartása nem volt rendszeres, ezért megsemmisülésük vagy eltűnésük bizonytalanná tette a határvonal helyét az egyébként rendezett szakaszokon is. Máskor földrajzi okokból, a folyók mederváltozásai miatt vált szükségessé a redemaráció.

A kiegészítést követően megkötött határjegyzmények azonban mérőöldkövet jelentettek a messzeres határmegjelölés történetében, és bevezették a ma is alkalmazott korszerű határjeleket. A meghatározott műszaki paraméterekkel, célirányosan gyártott határkövek vagy fa határoszlopok az időszakos szemlék karbantartásainak köszönhetően megfeleltek a kor követelményeinek, sőt túlhaladták azt, és pontosan, tartósan jelölték az államhatár vonalát.

Bár a keleti határ nem volt a legjelentősebb viták és villongások színtere, olyan érintkezési felület volt, amely korukat meghaladó határügyi megegyezéseket szült a szomszédos országokkal. A karlócai békeszerződéssel kezdődő folyamat a forradalminak számító 1887-es határszerződéssel teljesedett ki. Bár a történelem lesodorta határainkat a Kárpátok bérceiről, a hajdani határvonal bizonyítékai máig fellelhetők. E nagy múltú határvonal jelzői történelmünk velünk élő őrői, melyek felkutatása és dokumentálása méltó emléket állít ezer éves határainknak.

A könyv szerzői azonban nem maradtak adósok a határkijelölés körülményeinek a feltárásával, illetve a korabeli határőrizeti rendszer szervezeteinek bemutatásával sem. Összességében egy olyan komplex kép tárul az olvasó elé a dualizmuskori erdélyi magyar határőrizet tekintetében, amely a témakör részletes és alapos megismerését teszi lehetővé. A kiadvány bőséges forrás- és irodalomjegyzéket tartalmaz, amely elősegíti a témakör iránt érdeklődők elmélyülését, illetve a fiatal kutatók munkáját.

2. Parádi József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

ANNOTÁCIÓ

A Magyar Királyi Csendőrség című monográfia a polgári magyar közigazgatás rendvédelmének egyik legfontosabb testületét mutatja be a létrehozásától 1881-től (1881/III. tc.) a feloszlatásáig 1945-ig (1690/1945. ME. r.). A mű ismerteti a testület magyarországi és nemzetközi előzményeit, illetve a szervezet utóéletét az ezredfordulóig.

A szakmatörténeti alkotásként jellemezhető könyv szerzője igyekezett elfoglaltságmentesen, a történelmi objektivizmus talaján maradván feltárni a testület történetét. Ennek keretében historiográfiában értékeli a vonatkozó szakirodalmat, bemutatja a szervezet létrehozását eredményező körülményeket és okokat, a testület személyi állományát és szervezetét, a felszerelést és a jelképeit, a kompetenciákat és kapcsolatot a közigazgatáshoz, illetve a társ rendvédelmi szervezetekhez, valamint a testületen belüli kulturális, sport és tudományos életet, a testület finansziális rendszerét, szolgálati tevékenységét. Mindezt nem önmagában vizsgálja a szerző, hanem a korabeli magyar rendvédelem történeti összefüggéseinek és tendenciáinak tükrében. A mű nem marad adós a testület-történet peridizációjával, a fejlődési szakaszok jellemzőinek a megfogalmazásával sem. A testület alaposabb megismeréséhez nyújt segítséget néhány vezető beosztású csendőr tiszt életútjának a bemutatása, a

korabeli életkép jellegű fényképek. A téma iránt élénken érdeklődők számára biztosít eligazodást a válogatott jogszabályok és a szakirodalom jegyzékei.

A mű szerzője dr. PARÁDI József bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyugalmazott főiskolai tanár, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, mintegy három és fél évtizede kutatja a magyar rendvédelem történetét. Kutatási időszaka a dualizmus és a két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. Kutatási eredményeit 12 kismonográfiában, tankönyvben és mintegy 100 tanulmányban publikálta. Munkássága nyomán alakult ki a rendvédelem-történet szakterülete. A kifejezés tőle származik, amely azóta bekerült a köznyelvi használatba, illetve a rendszerváltás utáni témaorientált jogszabályaink szinte mindegyike tartalmazza ezt a kifejezést. Alapítója és elnöke a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak, amely vezetésével a szakterület tudományos alkotóműhelyévé fejlődött. A *Rendvédelem-történeti Füzetek* című tudományos periodika főszerkesztője, valamint „*A magyar rendvédelem-történet öröksége*” című tudományos szakkönyvsorozat szerkesztője, a rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat elindítója és egyik szervezője. A könyv kiadási évében a szerzőnek a Magyar Tudományos Akadémia által szerkesztett Magyar Tudományos Művek Tárában szereplő Hirsch-indexe: 18/13.

RENDEZVÉNYEK

PARÁDI József
TÁJÉKOZTATÓ
a XII.

Magyar közbiztonság-történeti
tudományos szimpozionsorozat

A magyar vidék rendvédelme

1867-1945

című szimpozionjáról.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék
SZBMRIT. Cső. tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„*A magyar vidék rendvédelme 1867-1945.*” című XII. magyar közbiztonságtörténeti szimpozion jó hangulatban, alkotó légkörben valósult meg. A rendezvényen nem protokolláris kötelezettségükből fakadóan, hanem a témakör iránti érdeklődéstől vezérelve vett részt a hallgatóság. Valamennyi előadó legújabb kutatási eredményeit osztotta meg a résztvevőkkel, ebből adódóan mindegyik előadás tartalmazott olyan elemet, amely most került először bemutatásra. A rendezvény a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság konferenciáira jellemző magas szellemi színvonalat nyújtotta. A délután második felére tervezett vita időszakára azonban a hallgatóság már megfogyatkozott és kifáradt, így az csupán néhány témakörre szűkölt.

Váratlan és elegáns gesztussal is gyarapodott a szimpozion azáltal, hogy dr. MEZEY Barna prof. az ELTE rektora, tudományos társaságunk tagja a „*Régi idők tömlőcei.*” című 2010-ben a Rubicon kiadó által publikált könyvnek példányaival lepte meg a hallgatóságot. A Rubicon kiadó tulajdonos igazgatója RÁCZ Árpád a szerzővel egyetértésben nemes gesztussal a konferencia valamennyi résztvevője számára biztosítottak, a 4 000 forint áron vásárolható műből egy gratisz példányt.

Dr. MEZEY Barna és RÁCZ Árpád nemzeti rendvédelem-történetünk elkötelezett művelője, illetve támogatója. RÁCZ Árpád nyitott a magyar rendvédelem-történetet feldolgozó prekonceptió mentes publikációk iránt.

A *Rubicon* folyóirat XX. évf. (2010) 1. sz. ; XX. évf. (2010) 2. sz. ; XX. évf. (2010) 3. sz. szinte teljes egészében nemzeti rendvédelem-történetünkről szól.

- E mellett pedig a Rubicon honlapjának az online plusz rovatában:
- BARÁTH Magdolna: A belügyminisztérium újjászervezése 1956 után;
  - HOREL Catherine: Horvát-Szlavón csendőrség az Osztrák-Magyar Monarchiában 1868-1914;
  - KOZÁRY Andrea: Az ÁVH Dzerzsinszkij Tiszti Iskolája;
  - PARÁDI József: A határszéli csendőrség 1891-1918;
  - SZAKÁLY Sándor: Nem igazolt. Egy nyugállományú csendőr ezredes igazolási kérelme;
  - SZAKÁLY Sándor: A Magyar királyi Csendőrség szervezeti tagozódása és felső vezetői 1919-1945;
  - SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség vezetői 1919-1945;
  - SZAKÁLY Sándor: Akiket a Magyar Királyi Csendőrség 1919 és 1945 közötti felső vezetői közül 1945 után elítéltek; tanulmányok jelentek meg.

A Rubicon-könyvek sorozatban publikált rendvédelem-történeti alkotás:

- MEZEY Barna: *Régi idők tömlőcei. Büntetések, börtönök bakók.* Budapest, 2010, Rubicon kiadó. HU-ISBN 978 963 9839 06 9. /Rubicon-könyvek./

A tudományos tanácskozás üde színfoltját jelentették a dr. LÓRÁNT Csaba által kiállított felszerelési tárgyak. Ezen felszereléseket a Magyar Királyi Csendőrségnél rendszeresítették. Dr. LÓRÁNT Csaba a „Magyar közbiztonságtörténeti szimpozion sorozat” számos rendezvényén kiállította már – kamara kiállítás formájában – gyűjteményének a rendezvény témakörével harmonizáló darabjait. A 2012. II. 17-ei szimpozionra nagyobb anyaggal készült, azonban a rendkívüli időjárási körülmények nem segítettek elő szándéka megvalósítását. Nem volt tanácsos gépkocsival elindulnia. Ezért egy szerényebb összetételű – kézi poggyászként szállított – korabeli tárgyak bemutatására szorítkozott a kiállító tevékenysége. A felszerelési tárgyakat a szimpozion résztvevői megtekinthették, kézbe vehették. A rögtönzött kamara kiállítás anyaga gyarapodott azokkal a korabeli szabályzatokkal, iratmintákkal, illetve nyilvántartásokkal, amiknek a megtekinthetőségét dr. SÁGVÁRI György és mag. SIMON F. Nándor előadók, valamint TÓTH Sándor, aki először vett részt a szimpozion sorozat rendezvényén, biztosították a hallgatóság számára. A korabeli tárgyak eredeti példányait bemutató gyűjtők és előadók eme nemes gesztusát is ezúton köszönöm, nélkülük olyan színfolttal lett volna szegényebb a szimpozion, amit nem lehet pótolni élőszóval, vagy pedig a tárgyak vetített képeivel.

A levezető elnök külön is megköszönte FORRÓ János Székesfehérvári lakosú előadónak, hogy négy műtétet magába foglaló több éves kezelését záró lábadózó felépülése időszakában eljött a konferenciára előadást tartani.

Melléletek jegyzéke:

I. sz. melléklet

A magyar közbiztonságtörténeti tudományos szimpozion-sorozat XII. „A magyar vidék rendvédelme 1867-1945.” című szimpozionjának programja. 107

II. sz. melléklet

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945.” című szimpozion előadói és előadás absztraktjai. ... 108

Magyar közbiztonság-történeti
tudományos szimpozionsorozat

XII.

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című szimpozionjának

PROGRAMJA

8³⁰ - 9⁰⁰ :

REGISZTRÁCIÓ

Délélőtti levezető elnök: Dr. SZAKÁLY Sándor

9⁰⁰ - 9⁰⁵ :

ELISMERÉSEK ÁTADÁSA

9⁰⁵ - 9³⁰ : Dr. MEZEY Barna: Megnyitóelőadás

9³⁰ - 9⁵⁰ : Dr. PARÁDI József: Közbiztonság-történeti kutatások a Szemre Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál.

9⁵⁰ - 10⁰⁰ SZÜNET

10⁰⁰ - 10²⁵ : FORRÓ János: Fejér vármegye közbiztonság-története 1688-1883.

10²⁵ - 10⁵⁰ : ZEIDLER Sándor: A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestülete öltözködésének és felszerelésének specifikumai.

10⁵⁰ - 11⁰⁰ SZÜNET

11⁰⁰ - 11²⁵ Dr. BODA József: Az argentin csendőrség története.

11²⁵ - 12⁰⁰ : Dr. ZÉTÉNYI Zsolt: A Képiró per jog- és rendvédelem-történeti tanulságai.

12⁰⁰ - 13⁰⁰ EBÉDSZÜNET

Délutáni levezető elnök: Dr. SUBA János

13⁰⁰ - 13²⁵ : CSÓKA Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség története a levéltári források tükrében.

13²⁵ - 13⁵⁰ : Dr. SÁGVÁRI György: Egy csendőr őr „távbeszélgetési könyve”, mint történeti forrás.

13⁵⁰ - 14⁰⁰ SZÜNET

14⁰⁰ - 14²⁵ : SIMON F. Nándor: Az első polgári magyar központosított közbiztonsági őrtestület szolgálati igazolványai a két világháború között.

14²⁵ - 14⁵⁰ : HODOS Gábor: A csendőrség megítélése a korabeli magyar sajtóban.

14⁵⁰ - 15¹⁵ : Dr. SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség újjászervezése 1919-1921.

15¹⁵ - 15²⁵ SZÜNET

15²⁵ -től Hozzászólások és vita.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék
SZBMRTT. Csó.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”
című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„Egy börtönlázadás története”

☎: (+36/06-1) 266-3119

Dr. MEZEY Barna

@: rektor@elte.hu

- Az MTA doktora
- Habitált egyetemi tanár
- Az ELTE rektora

Kutatási területe:
A magyar büntetés-végrehajtás
története

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek, könyvrészek:	15
- tanulmányok:	96
- összes tudományos közleményei:	293
- tudományos közleményei idézettsége:	362

Hirsch index: 8

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ⬠ ; ✨ ; ☼ ; ☼ ; ☼

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Magyar Börtönügyi Társaság alapító tagja, a Magyar Jogász Egylet, a Magyar Kriminológiai Társaság, a Magyar Történelmi Társulat és a Politikatudományi Társaság tagja.

A Magyar Börtönügyi Társaság elnöke 2008– ; a Magyar Jogász Egylet Jogtörténeti-, Római Jogi és Egyházjogi Szakosztály elnöke ; a Magyar Tudományos Akadémia nem akadémikus köztestületi tagok választott közgyűlési képviselője ; a Büntetés-végrehajtás Tudományos Tanácsának tagja 2011– ; a Magyar Jogász Egylet Tudományos Bizottságának tagja 2007– ; a Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdasági- és Jogtudományos Osztályának nem akadémikus köztestületi tagok közgyűlési társadalomtudományi képviselői által választott tagja 2007.

A Wiener Dekanenkonferenz für Wissenschaftliche Forschungsarbeit in Mittel- und Osteuropa alapító tagja 2008– ; az International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions 2002– és a The European Society for History of Law tagja.

Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlével (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) főszerkesztője és „A magyar rendvédelem-történet” című könyvsorozat szerkesztője.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 4 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található

<https://www.mtmt.hu>

MEZEY Barna

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Egy börtönlázadás története.

A polgári magyar állam börtönügy-története művelésének helyzetével a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett tudományos rendezvényeken tartott előadásában a szerző már több ízben foglalkozott. Nevezetesen:

- MEZEY Barna: A modern magyar polgári börtönügy alapjainak kialakulása a dualizmus első éveiben. „A dualista Magyarország rendvédelme” című IV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián. Budapesten 1992.IX.29.-én;

- MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949. „Háborúból diktatúrába” című VII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián. Budapesten 1995.X.25.-én.

Előadásában a XVIII. végén a Zala vármegyei vármegyeházán megvalósult börtönlázadással ismertette meg a hallgatóságot. A rabok a teljes vármegyeházát elfoglalták, amelyet csak szabályos ostrommal tudtak a hatóságok visszafoglalni. A lázadás leverése után a hatóságok kivizsgálták a lázadás okait és körülményeit. Ennek során megállapították, hogy a vármegye nem rendelkezett elkülönített börtönőr személyzettel, hanem a megyei pandúrok – egyéb teendőik mellett – látták el ezt a feladatkört is. A lázadásra azért kerülhetett sor, mert a rabok kihasználták azt az időszakot, amikor a pandúrokat máshová szóltatták a teendőik. Ekkor a megcsappant őrségre lecsaptak és váratlan rajtaütésükkel az őroket kiiktatták, majd az őrszobán tárolt fegyvereket is megszerezték. A lázadás után a vármegye engedélyt kapott arra, hogy mintegy két tucatnyi felfegyverzett őrt különítsen el a fogva tartottak őrzésére. A magyar börtönügy fejlődésének azon szakasza kezdődött el a Zala vármegyei börtönlázadással, amelynek az eredményeként a hatóságok igyekeztek elkülöníteni a börtönőri teendőket ellátókat az egyéb rendvédelmi feladatokat megvalósítóktól.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Joggötörténeti Tanszék

SZBMRTT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„Közbiztonság-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál.”

☎ : (+36/06-30) 912-7651

Dr. PARÁDI József

@: paradi.jozsef@gmail.com

- Bölcsészdoktor
- A hadtudomány kandidátusa
- Nyugalmazott főiskolai tanár
- Az ELTE-ÁJK Magyar Joggötörténeti Tanszék külső munkatársa.
- A Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója.

Kutatási területe:

A magyar rendvédelem története
1867-1945

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek, könyvrészek.....	14
- tanulmányok:.....	95
- összes tudományos közleményei:.....	178
- tudományos közleményei idézettsége:.....	610

Hirsch index: 18

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ✕ ; ⬠ ; ✨ ; ⚙ ; ☰

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlével (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) főszerkesztője és „A magyar rendvédelem-történet” című könyvsorozat szerkesztője.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 51 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található

<https://www.mtmt.hu>

PARÁDI József

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Közbiztonság-történeti kutatások

a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál

A polgári magyar állam közbiztonság-története művelésének helyzetével a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett tudományos rendezvényeken tartott előadásaiiban a szerző már több ízben foglalkozott. Nevezetesen:

- PARÁDI József: A rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai. „A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerei kérdései.” című II. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1990. novemberében;

- PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon. „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.” című XII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1999. október 6.-án;

- PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére. „A rendvédelem humán viszonyai.” című XVII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2003. november 11.-én;

- PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. „Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában.” című XIX. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2005. október 6.;

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál folyó tudományos kutatás munkának – álláspontom szerint – három lényeges alapelve van, amelyek következetes betartása hozta a létre minden bizonnyal a jelenlegi eredményeinket. Nevezetesen prekoncepciómentesség, a kutatott témák vizsgálatának komplexitása, a tudományos igényesség.

Úgy gondolom, hogy nemzeti rendvédelem-történetünk kutatói minden bizonnyal azért találhatók meg szinte kivétel nélkül tudományos társaságunk soraiban, mert senkitől sem kérünk „hűségesküti”. Mindenki szabadon tárhatja fel az őt érdeklő témakört és a kutatási eredményei határozzák meg a következtetéseit, nem pedig különböző elvárások.

Tevékenységünkben – a tudományos igényesség mellett – a tudomány művelésének szabadságát tartjuk az egyik legfontosabb alapelvnek. Meggyőződésünk, hogy e szabadságot nem nélkülözheti a szellemi alkotó munka, illetve a szellemi alkotó munka szabadságának a hiánya károsan befolyásolja a keletkezett eredményeket.

Felmérésem szerint 1960-tól 2011-ig összesen 50 rendvédelem-történeti témájú tudományos fokozatszerző disszertációt védtek meg a trianoni határokon belül. 1990 után pedig – tudományos társaságunk alapítási évét követően – az 50 értekezés közül 28-at védtek meg. A 28 mű szerzői közül csupán 2 alkotó nem tartozott a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai közé. A 28 disszertáció közül ugyan csupán 4 értekezés foglalkozott a magyar csendőrség történetével, azonban a korszakot érintő szinte valamennyi műben jelen volt a csendőrség is.

A csendőrséggel való foglalkozás megkerülhetetlen a polgári magyar állam rendvédelem-történetének a feltárása során.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál végzett csendőrség-történeti kutatások eredményeit a kutatók tudományos fórumokon eredményesen megvédtek. Ezek a kutatások azonban nyilvánvalóan nem merültek ki egy-egy disszertáció létrehozásában, hanem számos tudományos publikációt is eredményeztek.

Az ezredforduló időszakára felismertük, nincs értelme a különböző politikai, kulturális, etnikai és felekezeti stb. szervezeteknek a témakör gondozásába való bevonására törekedni. Azt tapasztaltuk ugyanis, hogy e szervezetek részben már a témakörrel való foglalkozást is ellenségesen fogadták, részben pedig elvárták volna, hogy a témáról alkotott sajátos felfogásukat visszatükröző eredményeket hozzunk létre, függetlenül a történelmi valóságtól.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság álláspontja szerint nemzeti rendvédelmünk történetének a feltárása nem a politika szférájába, hanem a tudomány terénümába tartozik. A múltat fel kell támi és közkinccsé tenni. A feltárt eredmények megítélése pedig minden felnőtt ember lelkiismereti szabadsága.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék

SZBMRTT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„Fejér vármegye közbiztonság-története 1688-1883”

☎ : (+36/06-20)311-3966

FORRÓ János

@: forro.janos@hotmail.com

Fejér vármegye rendvédelem-történeti kutatója. Munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek, könyvrészek:
- tanulmányok:
- összes tudományos közlemé nyei:

Hirsch index:

Tudományos műveinek számát és azoknak idézettségét az előadó nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ⬡ ; ☞

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Hadtudományi Társaság és a Magyar Rendészet-tudományi Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 14 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke:

Nem rendelkezik nyilvános adatbázisban elhelyezett publikációs jegyzékkel.

FORRÓ János

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Fejér vármegye közbiztonság-története 1688-1883.

A polgári magyar állam közbiztonság-történetével a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett tudományos rendezvényeken tartott előadásában a szerző már több ízben foglalkozott. Nevezetesen:

- FORRÓ János: A csendőrség története. A csendőr őrs. „*A dualista Magyarország rendvédelme.*” című IV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1992. szeptember 29.-én;

- FORRÓ János: A csendőr kerület rendvédelmi tevékenységének értékelése. „*A napóleoni közbiztonsági örökséget újá párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1996. október 29.-én;

- FORRÓ János: A székesfehérvári csendőr kerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*” című IX. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1997. szeptember 22.-én;

- FORRÓ János: A székesfehérvári csendőr kerület kapcsolata a közigazgatással. „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című X.II rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1999. október 6.-án;

- FORRÓ János: Csendőrség-történeti kutatásaim tapasztalatai. „*A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre*” című X.X. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2006. szeptember 29.-én.;

- FORRÓ János: Cigányság és közbiztonság Székesfehérvárott 1867-1945. „*A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században*” című XXI. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2007. október 4-én.;

- FORRÓ János: A polgári magyar állam központosított közbiztonsági örökségének közrendvédelmi szolgálata. „*Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre*” című XXII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2008. október 10.-én.;

- FORRÓ János: A Magyar Királyi Csendőrség és a Fejér vármegye zsidó deportálás. „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005*” című XXIV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2009. december 3.-án.;

- FORRÓ János: A székesfehérvári csendőr kerületküzdelmé Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945. „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005*” című XXIV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2009. december 3.-án.

Fejér vármegye rendfenntartásának bemutatása a nemesi vármegye sajátos önkormányzati, közbiztonsági intézményrendszere ismertetésével kezdődik. Ennek keretében a török hódoltság következményeinek a területi, népességi, társadalmi, gazdasági helyzete fejlődésére gyakorolt hatását vizsgálja a szerző a XVIII-XIX. században.

A nemesi vármegye közgyűlési regisztrái alapján részletes bemutatásra kerül a közcsend-közbátorsági szervezet. A szerző időbeni sorrendben elemzi a megyei vezetés rendfenntartásra irányuló intézkedéseit, küzdelmét, tehetetlenségét, alkalmi eredményességét a cigány, betyár és az egyéb bűnözéssel szemben. A vizsgálat trágját képezi a vármegye rendvédelmének alapvető jellemzői, valamint a vármegye rendfenntartónak a Mezei Rendőrséggel, illetve a Mezei Őrséggel, továbbá a „civil” rendfenntartókkal – csőzök bakterok gátörök, vadászok, erdőőrök, önkéntes segítők stb. – az együttműködése.

A vizsgált időszakon belül az előadás meghatározó elemét alkotja a Magyar Királyi Csendőrség közép-dunántúli szervezetének kiépítése, a testület létrehozásának az indokai. Bemutatásra kerül Fejér vármegye és Székesfehérvár szabad királyi város kapcsolatrendszere, együttműködésük a székesfehérvári székhelyű csendőr kerülettel. A szerző álláspontja szerint a csendőrség létrehozásának központi indítatású okai mellett helyi, csak a térségre jellemző okok is felmerültek. A nemesi vármegye vezetése kimutathatóan fellelegzett a csendőrség bevezetését követően.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Joggötörténeti Tanszék

SZBMRTT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestülete
öltözékének és felszerelésének specifikumai.”

☎ : (+36/06-30) 961-9148

ZEIDLER Sándor

@: zeidler@upcmail.hu

Az archontológia, falleriszтика, heraldika, insigniológia, vexillológia, numizmatika, ikonográfia történelmi segéd tudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát művelni, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek, könyvrészek: 2
- tanulmányok: 6
- összes tudományos
közleményei: 13

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivatkozásokat nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ⬠ ; ✨ ; ☰

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tag. A Magyar Numizmatikai Társaság tagja. Az Európai Hagyományörző Egyesületek Szövetségének a tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 3 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke

a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján található

<https://www.szbmrtt.atw.hu>

ZEIDLER Sándor

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

**A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestülete
öltözékének és felszerelésének specifikumai.**

A magyar közbiztonság-történet részeként a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett tudományos rendezvény sorozaton tartott előadásában a szerző már foglalkozott a magyar rendvédelmi testületek személyi állománya által viselt jelvényekkel, ékítményekkel. Nevezetesen:

- ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. „A napóleoni közbiztonsági őrtesület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig.” című VIII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1996. október 29.-én.

A Magyar Királyi Csendőrség egyenruhája és fegyverzete a közvélekedés szerint megegyezett a haderőben rendszeresítettel. Ez a nézet ugyan harmonizál a történelmi valósággal, azonban mégis némi pontosításra szorul. Nevezetesen a testület személyi állománya öltözetének és fegyverzetének volt – a korabeli haderővel való megegyezés mellett – néhány speciális eleme is.

1. Az úgynevezett „*csendőrkalap*” a Habsburg haderő vadászalakulataitól eredeztethető és az 1850-es években vált általánossá. A Habsburg haderő pedig – számos más katonai elemmel – a napóleoni hadseregtől vette át a vadászkalapot. E fejedőt – illetve annak különböző formáit – nem csupán a Habsburg hadsereg vette át. A XIX-XX. században Európa számos államának haderejében is megtalálható volt a vadászkalap. A vadászalakulatoknál ezt a fejedőt általában – a vadászok fegyvernemi jelzésével – a vadászkiürtöt ábrázoló sapkajelvényvel díszítve hordták. A Magyar Királyi Csendőrségnél azonban az országcímerrel helyettesítették a vadászkiürt motívumot.

2. A *lövészbojt* is a Magyar Királyi Csendőrség egyenruházatának a speciális elemei közé tartozott. Ez az ékítmény is az Osztrák-Magyar Monarchia közös hadseregeiből származott, ahol a legénységi állomány körében azok a katonák viseltek lövészbojtot, akik – amellett, hogy kimagasló lövészeredményeket értek el – kimagaslóan teljesítettek a katonai szolgálatukat. A Magyar Királyi Csendőrségnél is a legénységi állomány viselte a lövészbojtot. A Magyar Királyság társ rendvédelmi testületeinél. A lövészbojtot nem rendszeresítették. A két világháború közötti Magyar Királyság időszakában a Magyar Királyi Honvédség legénységének kiváló lövérdeményt elérő tagjai számára pedig mesterlövész jelvényt rendszeresítettek. A Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának legénységi részénél azonban továbbra is rendszeresítésben maradt a lövészbojt.

3. *1910 mintájú Frommer Stop ismétlőpisztoly* ezen marokfegyvert 1910 és 1919 között rendszeresítették a Magyar Királyi Csendőrségnél. Az ausztriai gyártású pisztolyt a Magyar Királyság más fegyveres szervezeténél nem rendszeresítették. A Magyar Királyi Csendőrségnél az 1910 mintájú Frommer Stop ismétlőpisztolyt megelőzően a Gasser típusú forgópisztolyt, a rendszerből való kivonását követően pedig az 1919 mintájú Frommer Stop ismétlőpisztolyt rendszeresítették. Az 1910 mintájú Frommer Stop ismétlőpisztolyból a Magyar Királyi Csendőrség számára 10 000 példányt gyártottak, amit a testület átvett.

4. A „*csendőrségi szurony*” kizárólag a Magyar Királyi Csendőrség számára készült, a Magyar Királyság más fegyveres testületeiben ezt a fajta szuronyt sehol sem rendszeresítették. A csendőrségi szurony a Magyar Királyi Csendőrségnél rendszeresített karabélyra felcsatolható volt. A testületi szabályzatokban meghatározottak szerint, e feltűzött szuronnal járőrözött a csendőr járőr. A karabélyra csatolt szuronyt a csendőr – szolgálatának jogszerű ellátása során – fegyverként használhatta, a vonatkozó fegyverhasználati utasításban foglaltaknak megfelelően. A csendőrségi szurony a Magyar Királyi Csendőrség legénységi állománya számára rendszeresített fegyver volt, azt csendőr tisztek nem viseltek. A csendőrségi szuronyt a legénység oldalifegyverként is hordta a hatályos öltözködési utasításokban rögzítettek szerint.

Összességében a Magyar Királyi Csendőrség személyi állománya felszerelésének specifikumai egyrészt a testületi gyökerekből származtak – a fejedő és a lövészbojt tekintetében – másrészt pedig a testületi feladatkörből fakadtak annak eredményesebb ellátását szolgálta az 1910 mintájú Frommer Stop ismétlőpisztoly és a csendőrségi szurony is.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék

SZBMRTT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„Az argentin csendőrség története.”

Dr. BODA József

- A hadtudomány Ph.D. doktora,
- Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója.
- Kutatási területe: A rendvédelmi békefenntartás és polgári válságkezelés, válságdiplomácia.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek:.....	3
- tanulmányok:.....	9
- összes tudományos közlemények:.....	31
- tudományos közleményei idézettsége:.....	14

Hirsch index: 2

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Kriminológiai Társaság, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Rendészet-tudományi Társaság, a Magyar Repülés-történeti Társaság, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Tudományos Tanács és a Rendőri Jövőkutatók Nemzetközi Szövetsége tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 6 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található

<https://www.mtmt.hu>

BODA József

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Az argentin csendőrség története

Közbiztonság-történeti témakörrel a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett tudományos rendezvényen tartott előadásában a szerző már foglalkozott e szakterülettel. Nevezetesen:

- BODA József: Az Európai Csendőri Erő, avagy egy új békefenntartó alakulat születése. „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.*” című XXIV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2009. december 3.-án.

Az argentin állam rövid történetének ismertetése nyomán kerül sor az ország rendvédelmi szervezeteinek bemutatására. Ezt követi az argentin csendőrség történetének és jelenlegi helyzetének a taglalása, amely kitér a testület valamennyi fontosabb feladatára, szervezeti felépítésére, a képzési és oktatási rendszerére. A szerző a testület személyi állománya rendfokozati és előmeneteli rendszerének a megismertetésére törekszik, nem marad adós a speciális alakulatok bemutatásával sem. Ennek részeként ismerteti az argentin csendőrség békemissziós szerepvállalásait, a nemzetközi kapcsolatait. Végül pedig a szerző a szervezet hatékonyság elemzésével zárja alkotását.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék

SZBMRTT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A KÉPIRÓ per jog- és rendvédelem-történeti tanulságai”

☎ : (+36/06-20)445-2373

Dr. ZÉTÉNYI Zsolt

@ : zezso@t-online.hu

- A jogtudomány egyetemi doktora.
- Kutatási területe:
- A Magyar Királyi Csendőrség

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek könyvrészek: **6**
- tanulmányok: **16**
- összes tudományos közleményei: **22**
- tudományos közleményei idézettsége:

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivatkozásokat nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ☞

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

Bajcsy-Zsilinszky Társaság főtákará, Nemzeti Jogvédő Alapítvány kuratóriumának elnöke, Magyar Konzervatív Alapítvány kuratóriumának elnöke. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 1 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke

a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján található

<https://www.szbmrtt.atw.hu>

ZÉTÉNYI Zsolt

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A KÉPÍRÓ per jog- és rendvédelem-történeti tanulságai

A polgári magyar állam közbiztonság-történetével és annak kutatásaival a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett tudományos rendezvényen tartott előadásában a szerző már foglalkozott a témakörrel. Nevezetesen:

- ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállás 1945-ben és azután. Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vitézül!” „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.*” című XXIV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2009. decemberében.

(Az 1942 december 21-22-23.-án végrehajtott újvidéki karhatalmi razzia a legújabb források tükrében. A dr. KÉPÍRÓ Sándor ellen lefolytatott büntető eljárás dokumentumai néhány elemének bemutatása.)

- I. A Magyar Királyi Honvéd Vezérkar Főnökének Bírósága mint ítélő bíróság 1944. január 24-én (és nem 22-én) kihirdetett és 1944. február 18-án jogerőre emelkedett H. 448/43/118. számú ítéletének rövid jellemzése.

- II. Jugoszláviai iratok. Magyarországi koncepciók jellegű perek 1948-1971.

- III. NAGY János zászlós vallomása 30 ember kivégzéséről.

Megállapítások:

- I. A karhatalmi parancsok szakszerűek és törvényesek voltak.

- II. Az írott parancstól egyes parancsnokok eltértek különösen az utolsó napon, s az események tömeges vérengzésbe és rablásba torkollottak, bár a terület nagysága és a jelenlévő nagyobbrészt katonai és kisebb rész csendőri erők nagysága miatt nem állítható, hogy ebben a teljes állomány részt vett volna. Mindazonáltal szóbeli parancsokra is tekintettel valamint saját kezdeményezésre az intézkedő katonák és rendvédelmi állomány tagjai különleges agresszív, irracionális lelkiállapotba kerültek, amely súlyosan kriminális, gátlástalan bűnelkövető magatartásba torkollott. Okai között a parancsnokok mindenáron eredményre törekvése, az át nem gondolt szóbeli parancsok, a partizán fenyegetettség állandó hangoztatása és korábbi tényei, a nagy hideg miatt fogyasztott nagymennyiségű szeszesital, s bizonyos körben az értékes anyagi javak megszerzésére törekvés, azaz kapzsiság játszott szerepet.

- II. Ilyen körülmények között is érvényesült a katonai életviszonyok részét jelentő ellenőrzés és fegyelem, mert a jogszerű állapot helyreállítása január 23.-án délután két óra tájban megtörtént, miután a súlyos terrorcselekmények híre a vezérkari főnökhöz is eljutott, aki rendelkezett a rend helyreállításáról. E rendelkezést késve hajtották végre. Mindazonáltal több száz vagy ezret is elérő számú nagyrészt zsidó felekezetű ill. szerb nemzetiségű személy szabadon bocsátása, s egyes vallomások szerint a bocsánatkérés is megtörtént.

- III. A szerb vizsgálatok szerint 1.044 főben megállapított gyilkosságok számával szemben áll a korabeli vizsgálatot vezető dr. BABOS hb. ezredes által 1945 és 1946-ban a Népiügyszégen és a Népbíróságon megjelölt 897 áldozat.

- IV. A világháború történetében páratlan, példaértékű hogy egy hadviselő fél saját fegyveres erőinek tagjait bíróság elé állítja és elítéli, továbbá, hogy az áldozatoknak kártérítést fizet. Ugyanakkor megállapítható, hogy a felelősségre vonás a csendőrök terhére elfogultan, a törvényben nagyobbrészt egyébként bele sem foglalt eljárási garanciák mellőzésével történt, azaz nagy valószínűséggel ártatlan személyekkel szemben vagy más bűncselekményben bűnös, tehát a VKF bíróság hatáskörébe nem tartozó cselekmények miatt is ítéleztek, állapítottak meg bűnösséget.

- V. Történelmileg is alaptalan az állítás, hogy az 1944–45-ös szerb partizánbosszú a délvidéki razzia miatt történt volna. A valóság az, hogy egy szerb nemzetstratégiába illeszkedő etnikai tisztogatás, népirtás történt, aminek felolése máig büntetlenséget élveznek, megbüntetésüket a magyar állam soha nem kérte.

- VI. Az ügy 1944 utáni utóélete a törvénytelen perek sorozata, beleértve a dr. KÉPÍRÓ Sándor v. csendőr százados ellen folytatott eljárást is, amelyben már a vádemelés és a vád törvényessége is vitatható volt, s a per adatai azt támasztották alá, hogy a vádlott nem követett el bűncselekményt.

- VII. Az ügy hatalmas adattárát jelent a rendvédelem történet és a jogtörténet számára.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék

SZBMRTT. Csó.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A Magyar Királyi Csédsőrség története a levéltári források tükrében.”

☎: (+36/06-1) 303-2970

CSÓKA Ferenc

@: –

Az oklevéltan, a paleográfia és a kodi-kológia történelmi segédtudományok-nak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli. Munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek, könyvrészek:
- tanulmányok:
- összes tudományos közleményei:

Hirsch index:

Tudományos műveinek számát és azoknak idézettségét az előadó nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ✕ ; ✨ ; ☞

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csédsőrség-történeti Szakosztályának a vezetője és a Magyar Hadtudományi Társaság Felderítő Szakosztályának vezetője.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 1 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke:

Nem rendelkezik nyilvános adatbázisban elhelyezett publikációs jegyzékkel.

CSÓKA Ferenc

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A Magyar Királyi Csendőrség története a levéltári források tükrében.

A szerzőnek a rendszerváltás utáni időszakban alkalma nyílt – elsősorban az országos gyűjtőkörű – magyar levéltárakban kutatásokat végezni. Ennek során betekintést nyert a dualizmuskori és a két világháború közötti időszak rendvédelmi tartalmú irattári anyagaiba is. E téren szerzett tapasztalatait kívánja megosztani a hallgatósággal. E tapasztalatok kétirányúak. Az előadó egyrészt az iratok elhelyezkedésére, hozzáférhetőségére, kutathatóságára vonatkozó impresszióival szeretné megismertetni a hallgatóságot. Másrészt pedig – ami talán a legfontosabb – az iratok tartalmára, létrehozásuk szellemiségére kívánja a hallgatóság figyelmét felhívni. A téma művelése tekintetében a még fellelhető levéltári források nagy jelentőséggel bírnak, hiszen a magyar nemzet viharos XX. századi története – háborúk, forradalmak, diktatúrák – jelentős mértékben megtépázták ezen iratanyagot. Ami pedig megmaradt, az fokozott jelentőséggel bír. Egyszer talán – más, szerencsésebb sorsú népekhez hasonlóan – lehetőség nyílik arra is, hogy e megtépázott iratanyag maradványai digitalizálásra kerüljenek és az interneten bárki által elérhetővé váljanak. Addig is azonban az iratanyag kutatójának beszámolója a témakör iránt érdeklődők számára fontos iránymutatást nyújthat.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék

SZBMRRT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”
című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„Egy csendőrs órs »távbeszélgetési könyve«, mint történeti forrás.”

☎ : (+36/06-20)953-1615

Dr. SÁGVÁRI György

@: gyorgy.sagvari@gmail.com

- A hadtudomány kandidátusa.
Nyugalmazott múzeológus.

- Kutatási területe:
A XIX–XX. század magyar egyen-
ruha-története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- tanulmányok;
- összes tudományos közleményei;
- tudományos közleményei idézettsége;

Hirsch index:

Tudományos műveinek számát és azoknak idézettségét az előadó nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, és a Magyar Hadtudományi Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 2 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke:

Nem rendelkezik nyilvános adatbázisban elhelyezett publikációs jegyzékkel.

SÁGVÁRI György

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Egy csendőr őrs „távbeszélgetési könyve”, mint történeti forrás.

A polgári magyar állam közbiztonság-történetével a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett tudományos rendezvényeken tartott előadásáiban a szerző már több ízben foglalkozott. Nevezetesen:

- SÁGVÁRI György: Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmuskori Magyarországon. „*A dualista Magyarország rendvédelme.*” című IV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1992. szeptember 29.-én.

A Hadtörténeti Múzeum őrzi a Magyar Királyi Csendőrség miskolci VII. kerülete verpeléti őrsének „Távbeszélgetési Könyv” fejléctet viselő okmány füzetét. A füzet, rendeltetésének megfelelően, mintegy naplószerűen, rövid kivonatokat, összefoglalásokat tartalmaz az őrs fogadott és kezdeményezett hivatalos telefonbeszélgetéseiről 1941–1944 között.

Éppen ez, a világháborús négy év teszi érdekessé a történész számára a füzetet. Bepillantást nyerhetünk, hogyan működött a háború éveiben egy csendőr őrs, milyen feladatokat látott el a napi rutin járőrözéseken túl, s a háború előre haladtával, a front közeledésével hogyan kerültek egyre inkább előtérbe a katonai indíttatású feladatok. Ugyanakkor láthatjuk egy konkrét földrajzi tájegység, a Mátraalja háborús éveinek történéseit – kicsiben a vidéki Magyarország háborús hétköznapjait – mindezt egy különleges optikán át. Tyúktolvajok, lóköltők, gyilkosok és öngyilkosok, katonaszökevények, szovjet partizánok, propaganda léggömbök, kémek, kommunista gyanús egyének, a deportálás, a bombázások, a menekültek fogadása, a levante ügyek, mindez a rendvédelem szemszögéből.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék

SZBMRTT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„Az első polgári magyar központosított közbiztonsági őrtestület
szolgálati igazolványai a két világháború között.”

☎ : (+36/06-20) 347-4602

Mag. SIMON F. Nándor

@: simon.f.nandor@gmail.com

A diplomatika, paleografia, papirologia, szfragiszтика történelmi segédtudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát művelő, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- Könyvek, könyvrészek:
- tanulmányok: 4
- összes tudományos közleményei: 4
- tudományos közleményei idézettsége: 3

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivatkozásokot nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ⬠ ; ✨ ; ☑

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány kurátora. A rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlével (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257. szerkesztőségi tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak 3 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke:

Nem rendelkezik nyilvános adatbázisban elhelyezett publikációs jegyzékkel.

Mag. SIMON F. Nándor

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

***Az első polgári magyar központosított közbiztonsági őrtestület
szolgálati igazolványai a két világháború között.***

A Magyar Királyi Csendőrség tisztí és legénységi állománya részére a két világháború között két – úgynevezett alap – szolgálati igazolványt rendszeresítettek: az elsőt, amely egy zöld színű, puhaborítójú könyvecske volt, az első világháborút követő forradalmak után vezették be, a másodikat pedig, amely egy lapos, évenként bárcával érvényesített volt, a húszas évek második felében. Ez utóbbinak két változata is ismert, eltérés azonban csak a címerben volt, kezdetben ugyanis a Magyar Királyság középcímérét, utóbb pedig a kiscímérét helyezték el az igazolványon.

A kor rendvédelmi testületeinek igazolványaihoz hasonlóan, a húszas évek okmányainak megfelelő színvonalú, szigorú számadású nyomtatványként kezelt szolgálati csendőrigazolványok egységesek voltak, ugyanolyan igazolvánnyal rendelkezett a csendőrtiszt is, mint a legénységi állományú csendőr, vagy a próbacsendőr – azonban némi különbség a szolgálati tevékenységüket polgári ruhában ellátó csendőryomozók igazolványát vizsgálva észlelhetünk. A csendőryomozók két szolgálati igazolványt birtokoltak: a „rendes” igazolványt, amelyben annak rendje és módja szerint egyenruhában ábrázolta a csendőrt, a második igazolványban pedig polgári ruhában. A csendőryomozói igazolvány előlapja, amely a tulajdonos nevét, rendfokozatát és az adott csendőrkörület számát tartalmazta, teljesen azonos volt az egyenruhás csendőrökével, a hátlapján azonban feltüntették, hogy az igazolvány tulajdonosa polgári ruhában szolgálatot teljesítő csendőr.

Az igazolványt takarékosan kezelték: noha a szabályzat szerint, például előléptetésnél új szolgálati igazolványt kellett kiállítani, gyakorta találkozhatunk olyan igazolványokkal, amelyben a korábbi rendfokozatot áthúzták, föléje írták az újat.

Ismertek írógéppel szerkesztett igazolványok is: ezeket például a különböző honvédségi alakulatok csapatcsendőrei részére állították ki.

Érdekeséggént említhető meg, hogy a Vörös Hadsereg által megszállt magyar területeken magyar-orosz nyelvű csendőrigazolványok is léteztek, a nyugaton hadifogságba került csendőrök közül pedig többen angol nyelvű csendőrigazolványt kaptak.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék

SZBMRTT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A csendőrség megítélése a korabeli magyar sajtóban a Dános puszta-i gyilkosság kapcsán”

☎ : (+36/06-30) 312-8686

HODOS GÁBOR

@: hodosg@gmail.com

- Kutatási területe a magyar csendőrség története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek, könyvrészek;
- tanulmányok;
- összes tudományos közleményei;

Hirsch index:

Tudományos műveinek számát és azoknak idézettségét az előadó nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: –

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak még nem jelent meg tanulmánya ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke:

Nem rendelkezik nyilvános adatbázisban elhelyezett publikációs jegyzékkel.

HODOS Gábor

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

***A csendőrség megítélés a korabeli magyar sajtóban
a Dános pusztai gyilkosság kapcsán.***

A Budapesttől 60 kilométerre, Albertirsa szomszédságában fekvő Dános pusztán 1907. júniusában elkövetett négyes gyilkosság a nagy vihart kiváltó dualizmuskori bűncselekmények egyike volt, amely rámutatott a korabeli társadalmi, szociális és erkölcsi problémákra. Az eset azért is kapott ekkor nagy nyilvánosságot, mert a gyilkosságok térségében két kiemelkedő politikusnak is voltak birtokai, nevezetesen WEKERLE Sándornak és RAKOVSKY Istvánnak (ez utóbbi a számvevőszék elnöke volt.). Az áldozatok között volt az ő majorsági koccsisa is.

Az elkövetők egy csárdát fosztottak ki miután lemészárolták a család valamennyi tagját.

Kutatásomat az Országos Széchényi Könyvtár mikrofilmtárában fellelhető újságok segítségével továbbá GAÁL György szociológus tanulmányának és PRESZLY Lóránd könyvének, valamint egyéb helytörténeti kiadványokban megtalálható információknak a segítségével végeztem.

A vizsgált körzetben, amely a harmadik csendőrkerület működési területéhez tartozott egy csendőrré átlag 26,665 km² és 1923 fő lakos jutott. Ez a tény a korabeli sajtó figyelmét is elkerülte.

A Népszava újság, a bulvárlapok és ADY Endre által szerkesztett folyóirat különböző oldalakról közelítette meg a témát és más-más megoldási módozatokban gondolkodott. A szociáldemokrata kiadású ellenzéki Népszava az egész magyar rendvédelmi rendszert bírálta. A bulvárlapok kiálltak a csendőrség mellett, azt a lehető legtökéletesebb közrendvédelmi intézménynek minősítették. Az ADY Endre által szerkesztett folyóirat a csendőrség módszereit nehezményezte. GAÁL György pedig a kiutat a cigányság kitelepítésében vagy dologházba zárásukban és gyermekeiknek szüleiktől való elvételében és javítóintézetben történő felnevelésében látta.

A négyes gyilkosság egybe esett a daktiloszkópia magyarországi bevezetésével. A bűncselekményt újljenyomatok alapján sikerült rábizonyítani az elkövetőkre. Ezt a sikert a külföldi lapok is méltatták.

Az elkövetők perére 1908. áprilisában került sor, amely két hétig tartott. A gyilkosokat a bíróság életfogytiglani fegyházbüntetésre ítélte.

A gyilkosságok mögött meghúzódó társadalmi problémát a kormány oly módon kísérelte meg kezelni, hogy gróf ANDRÁSSY Gyula belügyminiszter JOANOVICH Sándor személyében cigányügyi biztost nevezett ki és utasította a csendőrséget, hogy a lehető legszigorúbban járjon el a portyázó cigánykaravánokkal szemben.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1-3.
2012. II. 17. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Joggötörténeti Tanszék

SZBMRRT. Cső.tört. Szakosztály

Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztősége

„A magyar vidék rendvédelme 1867-1945”

című

XII. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI Tudományos Szimpozium

„A Magyar Királyi Csendőrség újjászervezése 1919-1921.”

☎ : (+36/06-30) 566-7120

Dr. SUBA János

@: suba.janos@webmail.hu

- A történelem segédtudományai-
nak egyetemi doktora és a hadtu-
domány Ph.D.
- Kutatási területe a magyar állam
geodéziai elhelyezkedésének és
jelölésének története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos
közlessel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek és könyvrészek: 2
- tanulmányok: 149
- összes tudományos közleményei: 151

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivatkozásokat
nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ⬠ ; ✨ ; ☎

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítványelnöke. A rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlével (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257. szerkesztőségi tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak 43 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációinak jegyzéke

a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján található

<https://www.szbmrnt.atw.hu>

SUBA János

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A Magyar Királyi Csendőrség újjászervezése 1919–1921.

A polgári magyar állam közbiztonság-történetével és annak kutatásaival a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett tudományos rendezvényeken tartott előadásokban a szerző már több ízben foglalkozott. Nevezetesen:

- SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felemelése 1918-ban. „*A rendvédelmi szakképzés története.*” című XVI. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2002. november 12-én;

- SUBA János: 1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség. „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849–2005*” című XXIV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2009. december 3-án;

- SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917–1918. „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849–2005*” című XXIV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2009. december 3-án;

- SUBA János: A császári csendőrség tiszti kara 1849-1868. „*A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk*” című XXV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2010. december 6-án;

A szerző az első magyar közbiztonsági örtestület a Magyar Királyi Csendőrség újjászervezésének fontosabb aktusait mutatja be. A csendőrség szervezetét Magyarországon háromszor hozták létre és háromszor oszlatták fel. A létrehozásának mindhárom alkalommal közbiztonsági okai voltak. Feloszlásának pedig mindhárom esetben deklaráltan politikai indítékai voltak. Az első két feloszlást azonban újjászervezés követte, mivel a cél a polgári magyar állam megerősítése volt, amelyben nélkülözhetetlen szerepet töltött be a csendőrség. A harmadik feloszlás azonban már a polgári magyar állam szétverésének képezte a részét, így a szervezet visszaállítására sem kerülhetett sor. Magyarországon csendőrséget először az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc leverése nyomán – a neoabszolutizmus részeként – hozták létre, francia minta alapján. Ezt a szervezetet a kiegyezéssel feloszlatták ugyan, azonban a kedvezőtlen közbiztonsági helyzet javítása érdekében a testületet 1881-ben újra létrehozták, de most már a polgári magyar állam szervezeteként. 1919-ben a Tanácsköztársaság a Magyar Királyi Csendőrséget – a többi magyar rendvédelmi testülethez hasonlóan – beolvastotta a Vörös Őrségbe. A Tanácsköztársaság után – a polgári magyar állam visszaállításának részeként – szervezték újjá a Magyar Királyi Csendőrséget. Erről az újjászervezésről szól az előadás.

Dr. SZAKÁLY Sándor a délelőtti program levezető elnöke a történelemtudomány akadémiai doktora, a Károli Gáspár Református Egyetem Új- és Jelenkori Magyar Történelem Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja, a Magyar Történelmi Társulat alelnöke, az Osztrák-magyar Tudományos és Oktatási Kooperációs Akció Alapítvány kuratóriumának elnöke, a Nemzetközi Magyarágtudományi Társaság választmányának tagja, a Habsburg-kori Kutatások Közalapítvány kurátora, az egri Eszterházy Károly Főiskola Intézményi Doktori Tanácsának a tagja, a Hadtörténelmi Közlemények, a Bécsi Magyar Napló szerkesztőbizottsági tagja. A konferencia időszakában a Magyar Tudományos Művek Tárában rögzítettek szerint a tudományos közleményeinek száma 156, tudományos közleményeinek idézettsége 482, az úgynevezett Hirsch-indexe pedig 13-11. A magyar rendvédelem-történet művelés érdekében kifejtett tevékenysége elismeréseként négy ízben részesült kitüntetésben. Rendvédelem-történeti elismerései: Rendvédelem-történetért érdemérem és Rendvédelem-történetért Érdemkereszt az önzetlen támogató és a kiváló művelő fokozatok, valamint a Rendvédelem-történetért Érdemrend kiváló művelő fokozata. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar had- és sport-, valamint rendvédelem-történet, különös tekintettel a Magyar Királyi Honvédségre és a Magyar Királyi Csendőrségre, a tisztképzésre. A csendőrség-történeti kutatásait – még a rendszerváltást megelőzően – a nyolcvanas években kezdte el. E témakörben számos tanulmányt és egy könyvet is publikált „A magyar tábort csendőrség” melynek javított kiadása „A magyar tábort csendőrség története 1938-1945” címmel jelent meg. Elsőként foglalkozott a két világháború közötti magyar katonai elit biográfiai jellegű feldolgozásával, mely témakörben két könyvet publikált. Ennek részeként tárta fel a korabeli magyar csendőr testület vezetőinek életútjait is. Dr. SZAKÁLY Sándor felkérésével a szervezők a rendezvénysorozat azon hagyományát követték, mely szerint a levezető elnökök közül legalább egy fő nemzeti rendvédelem-történetünk legtekintélyesebb művelői közül kerültek ki.

Dr. SUBA János a délutáni program levezető elnöke, a konferencia utolsó előadója volt.

A konferencia résztvevői azzal búcsúztak egymástól, hogy 2012 őszén a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság – a XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági testületeinek története témájú – konferencián találkoznak a legközelebb.

PARÁDI József

Egy konferencia margójára.

A Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja immár bő évtizede szervez konferenciát évente júniusban. A szakcsoport egy idő óta kettős minőségben tevékenykedik, mivel felvette a Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat Pécsi Szakcsoport nevet is, ezzel egyben mindkét társadalmi szervezethez tartozónak nyilvánította magát.

A konferencia hagyományosan a Pécsi Tudományegyetem épületbázisán valósul meg.¹ A 2012. VI. 28-ai rendezvény jól szervezett volt. Az előadókat Budapestről külön busz szállította Pécsre. A szervezők üdítőkről és svédasztalos ebédéről egyaránt gondoskodtak. Az elhelyezési körülmények kultúráltak voltak.²

A délelőtti plenáris ülés mellett 5 szekcióüléssel fejtette ki mondandóját a 47 előadó. 7 előadó a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, illetve korábbi tagja, valamint szimpatizánsa volt:

- ARTNER Ramona: *Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének tábort csendőrsége.* ;
- Dr. BODA József r.ddt.bk.: *A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat helye és szerepe a rendvédelemben.* ;

- Dr. BÖKÖNYI István nyá.bv.altbgy.: *Magyarország nemzeti biztonsági stratégiája az Európai Unió belső biztonsági stratégiája, a megújuló magyar jogi szabályozás hatásai a rendészet-tudományra.* ;

- KOVÁCS Tamás: *Az internálás, mint rendészeti válasz az államrendészeti kihívásokra 1919-1945.*;

- Dr. SALLAI János nyá.hör.alez.: *A biztonság egyik legnagyobb kihívása a globális felmelegedés és következményei.*;

- Dr. TEKE András nyá.hör.ezds.: *Biztonság-rendészet-tudomány: ami a dimenziók, aspektusok, komponensek és kompetenciák mögött van.*;

- Dr. ZSIGOVITS László nyá.hör.alez.: *A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kutatói, tudományos és pályázati kompetenciái.*

A konferencia előadásainak többsége, nem az előadó tudományos kutatói eredményeit mutatta be, hanem más kutatók által létrehozottakat interpretálta, illetve a munkájával, kiküldetésével stb. kapcsolatos impressziókat foglalta össze, melyet jól tükrözött a konferencia nyomtatott programja is.³

A magyar rendvédelem-történet körébe tartozó témát ARTNER Ramona⁴ és KOVÁCS Tamás dolgozott fel.⁵ Ők azon kevesek közé tartoztak, akik a saját tudományos kutatásaik eredményeit osztották meg a hallgatósággal. A két rendvédelem-történeti tartalmú előadás jól sikerült. Az előadókat a hallgatóság – más témájú előadásokhoz hasonlóan – megtapsolta.

A konferencia szervezői nyilvánvalóan kitartanak a nemlétező „rendészet-tudomány” téveszméje mellett. Ennek a témának külön előadásokat is szenteltek, illetve több előadás címében is előfordult ez a terminológia, bár az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a rendvédelem terminus technikus is bőségesen előfordult az előadáscímekben és a témák kifejtésében egyaránt.⁶

Jegyzetek

¹ A konferenciasorozatot első ízben 2002-ben szervezték meg. A 2012. évi rendezvény volt a XIII. konferencia. Az elhangzott előadásokat „Pécsi Határőr Tudományos Közlemények” című konferenciakiadvány-sorozatban publikálják a szerzők.

² A Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar épületében – a rendezvény immár hagyományos helyszínén – Pécs, Szántó-Kovács János utca 1/B. szám alatt valósult meg.

³ GAÁL – HAUTZINGER

⁴ Loc.cit. 14.p.

⁵ Loc.cit. 14.p.

⁶ A rendészettudomány kifejezés helytelen, mivel létrehozói áltudomány tartalommal ruházták fel a terminológiát. A rendészet szó klasszikus értelmezése a jogtudomány egy részét foglalja magába. Nyilvánvalóan a jogágiság létrejöttével értelmezhető a fogalom. A rendészettudomány kifejezés követői a rend védelme érdekében kifejtett tevékenységet és a rendvédelem érdekében művelt tudományágakat szeretnék egy tudományként láttatni. Ez azonban lehetetlen. A rend fenntartása érdekében ugyanis minden korban számos tudományágat műveltek. Így van ez napjainkban is.

Az úgynevezett rendészettudománynak nincs olyan szakterülete, amelyet valamilyen tudomány le nem fedne, pld.: kriminálpedagógia, kriminálszociológia, kriminálpszichológia stb. Ezek a résztudományterületek pedig kizárólag az anyatudomány módszereivel művelhetők. Az úgynevezett „rendészettudomány” nem rendelkezik sem önálló szakterülettel, sem pedig olyan metodikával,

amellyel kizárólag a „rendészettudomány” művelhető. Ennek az ellenkezője igaz, mivel a rend védelme érdekében művelt tudományágak kizárólag az anyatudomány metodikájával művelhetők.

Összességében tehát az úgynevezett „rendészettudomány” önálló szakterület és önálló metodika hiányában nem tekinthető önálló tudománynak.

Vannak tehát a rend védelme érdekében művelt tudományterületek – ezt német nyelvterületen „Polizeiwissenschaften” kifejezéssel, azaz rendőrtudományok elnevezéssel illetik – azonban nincsen „rendészettudomány”.

- PARÁDI: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.

- Idem: Rendvédelem vagy rendészet.

- Idem: Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem-rendvédelem” válaszcikkére.

- Idem: A rendvédelem védelmében.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

TANULMÁNYOK

PARÁDI: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.

— PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 23–26. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A közgazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet.

— PARÁDI József: Rendvédelem vagy rendészet. *Bélgügyi Szemle*, XLIX. évf. (2001) 2. sz. 97–108. p. HU-ISSN 1218-8956.

PARÁDI: Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem-rendvédelem” válaszcikkére.

— PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem-rendvédelem” válaszcikkére. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 51–56. p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI: A rendvédelem védelmében.

— PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 88-89. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KONFERENCIAPROGRAMOK

GAÁL – HAUTZINGER

— GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán: *A biztonság rendészettudományi dimenziói, változások és hatások*. Pécs, 2012, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport – Magyar Rendészet-tudományi Társaság Határrendészeti tagozat Pécsi Szakcsoport.

PARÁDI József
TÁJÉKOZTATÓ
 a XXVII.

Magyar rendvédelem-történeti
 tudományos konferenciasorozat

***A XIX-XX. századi magyar állam
 nemzetbiztonsági szervezetei***
 című konferenciájáról.

NBSZ 1022. Budapest, Törökveszi út 32-34.
 2012. X. 27. Péntek

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti

Tudományos Társaság

A konferencia védnöke:

Dr. BOROSS Péter
 korábbi miniszterelnök

A programban foglaltakhoz képest elmaradt előadások:

- BANK Barbara: Államvédelem 1945–1956 – különös tekintettel az Államvédelmi Hatóság VI. Főosztályának történetére, 1950–1955;
- CSÓKA Ferenc: Hírszerzés Magyarországon, 1867–1918;
- KABÓDI Csaba: Államvédelem és a büntetőeljárás jog.

A programban foglaltakhoz képest KOVÁCS Zoltán András második előadását azonos címmel REGÉNYI Kund tartotta meg:

- REGÉNYI Kund: Az Alkotmányvédelmi Hivatal.

A programban foglaltakhoz képest az előadások száma eggyel nőtt:

- ARADI Flórián: Rendszerváltás a politikai hírszerzésnél.

Mellékletek jegyzéke:

I. sz. melléklet

A magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozat XXVII. „A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.” című konferenciájának programja. 134

II. sz. melléklet

„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.” című konferencia levezető elnökei, előadói és előadás absztraktjai. 135

Magyar rendvédelem-történeti
tudományos konferenciasorozat

XXVII.

„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.”

című konferenciájának

PROGRAMJA

A polgári magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei

Levezető elnök: Dr. DOMBRÁDY Lóránd

- 08.¹⁵-09.⁰⁰ Regisztráció
09.⁰⁰-09.¹⁵ Dr. BOROSS Péter: *Megnyitó*
Dr. BODA József, Dr. PARÁDI József: A résztvevők köszöntése.
09.¹⁵-09.⁴⁰ CSÓKA Ferenc *A dualizmuskori magyar hírszerző tevékenységek.*
09.⁴⁰-10.⁰⁵ Dr. PARÁDI József: *Az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerző szolgálata az Evidenzbüro.*
10.⁰⁵-10.³⁰ ZEIDLER Sándor: *POKORNY Hermann.*

10.30-10.45 Kávészünet

- 10.⁴⁸-11.⁰⁵ Dr. SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás 1918-1945.*
11.⁰⁵-11.³⁰ KOVÁCS Tamás: *A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Államrendőrség,
majd a Magyar Királyi Rendőrség politikai nyomozó szolgálata.*
11.³⁰-11.⁵⁵ Dr. KOVÁCS Zoltán András: *Állambiztonság a SZÁLASI-kormány idején.*
11.⁵⁵-12.¹⁵ Kérdések, hozzászólások

12.15-13.00 – Büféebéd

A magyar pártállam nemzetbiztonsági szervezetei.

Levezető elnök: Dr. SZAKÁLY Sándor

- 13.⁰⁰-13.²⁰ Dr. KABÓDI CSABA: *Államvédelem és a büntetőeljárás jog.*
13.²⁰-13.⁴⁰ Dr. MÜLLER Rolf: *A magyar politikai rendőrség története (1945-1948).*
13.⁴⁰-14.⁰⁰ Dr. ÖTVÖS István: *Harc az elsőbbségért. A Katpol., az AVO és a BM szervek küzdelmei
a koncepciók perék tükrében.*
14.⁰⁰-14.²⁰ Dr. BANK Barbara: *Államvédelem 1945-1962 – különös tekintettel az Államvédelmi
Hatóság VI. Főosztályának történetére 1950-1955.*
14.²⁰-14.⁴⁰ TAKÁCS Tibor: *A KÁDÁR-korszak politikai rendőrsége (1956-1990).*
14.⁵⁵-15.¹⁰ Kérdések, hozzászólások

14.55-15.10 – Szünet

A rendszerváltás utáni magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.

Levezető elnök: Dr. TÖMÖSVÁRY Zsigmond

- 15.¹⁰-15.⁴⁰ Dr. TÖMÖSVÁRY Zsigmond: *A katonai hírszerzés /felderítés a rendszerváltástól napja-
inkig.*
15.⁴⁰-16.⁰⁰ Dr. KOVÁCS Zoltán András: *Az Alkotmányvédelmi Hivatal.*
16.⁰⁰-16.²⁰ Dr. KOCSIS Kálmán: *Rendszerváltás a politikai hírszerzésnél.*

16.20-16.30 – Szünet

- 16.³⁰-16.⁵⁰ NAGY Ákos Péter: *Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat – Nemzeti Védelmi Szolgálat.*
- 16.⁵⁰-17.²⁰ Dr. BODA József: *A nemzetbiztonsági szolgálatok 2010 után.*
- 17.²⁰-17.³⁵ Kérdések, hozzászólások.
- 17.³⁵-17.⁵⁰ A rendezvény zárása.

II. sz. melléklet

*„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.”
című konferencia levezető elnökei, előadói és előadás absztraktjai.*

Levezető elnökök

*A polgári magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei
szekció*

Dr. DOMBRÁDY Lóránd

Rendvédelem-történetért elismerései: ☺ ; ☒ ; ◆ ; ✨

- az MTA doktora

- egyetemi tanár

A magyar pártállam nemzetbiztonsági szervezetei

Dr. SZAKÁLY Sándor

Rendvédelem-történetért elismerései: ☺ ; ☒ ; ◆ ; ✨

- az MTA doktora

- egyetemi tanár

A rendszerváltás utáni magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.

Dr. TÖMÖSVÁRY Zsigmond

Rendvédelem-történetért elismerései: –

- a hadtudomány kandidátusa

- címzetes egyetemi docens

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerző szolgálata: az Evidenzbüro”

☎ : (+36/06-30) 912-7651 **Dr. PARÁDI József** @ : paradi.jozsef@gmail.com

- Bölcsészdoktor
- A hadtudomány kandidátusa
- Nyugalmazott főiskolai tanár
- Az ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék külső munkatársa.
- A Hadtudományi Doktori Iskola téma-vezető oktatója.

Kutatási területe:

A magyar rendvédelem története 1867-1945

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek:.....	7
- tanulmányok:.....	99
- összes tudományos közleményei:.....	178
- tudományos közleményei idetztsége:.....	610

Hirsch index: 18

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ◆ ; ✨ ; ☼ ; ☰

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) főszerkesztője és „A magyar rendvédelem-történet” című könyvsorozat szerkesztője.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak 51 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található<https://www.mtmt.hu>

PARÁDI József
ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerző szervezete az Evidenzbüro.

Az Osztrák-Magyar Monarchiában a hírszerzés egyetlen szervezete az Evidenzbüro volt. A felderítés hagyományosan elsősorban a haderőhöz kapcsolódott. A hadsereg pedig a Magyar Királyságban az uralkodó kompetenciái közé tartozott. Ez a helyzet akkor sem változott, amikor a magyar trónra a HABSBURG-dinasztia tagjai kerültek. Az uralkodó hatáskörébe tartozó hadsereg elve erősödött azáltal is, hogy a HABSBURGok a birodalom egy kézben koncentrálására törekedtek, meg kívánták akadályozni a birodalom felaprózódását. Ezt tükrözte a Pragmatica Sanctio is. A magyarok és a HABSBURGok egyaránt a védelem eredményes kivitelezhetőségét birodalmi szinten tartották a legcélravezetőbbnek. A védelem legfontosabb elemének a haderőt és a külügyet tekintették. A kiegyezést pedig – legalább is a magyar törvény – a Pragmatica Sanctio-ból vezette le. Így tehát fel sem merült, hogy a közös birodalmi védekezés legfontosabb szervezetét a haderőt a két társország külön-külön intézze. Gróf ANDRÁSSY Gyula miniszterelnök is azért szorgalmazta a haderőben a magyar vezetés alatt álló rész megvalósítását, hogy szükség esetén megfelelő erő álljon a kormány rendelkezésére karhatalmi jellegű feladatok megvalósítására.

Az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság hagyományai is amellet szóltak, hogy a haderőhöz kell telepíteni a hírszerző tevékenységet. Voltak ugyan más – későbbi keletű – hagyományok is, ezek azonban az abszolutikus kormányzati metódushoz kapcsolódtak, amelyek a kiegyezés után nem tartoztak a példaértékű megoldások közé.

A napóleoni háborúk nyomán pedig – amellet, hogy a monarchia diplomáciai szervezete is végzett hírszerző tevékenységet – a haderőben fejlődött ki az önálló hírszerző szervezet. Ez kezdetben alkalmoszerű volt, mivel elsősorban a háborúk idejéhez kapcsolódott. A XIX. században azonban a monarchia hadvezetése számára is nyilvánvalóvá vált, hogy a hírszerzés nem korlátozódhat csupán a fegyveres konfliktusok időszakaira. A HABSBURG-birodalom haderejében megindult a békeidőben is folyamatosan működő hírszerző szervezet kiépülése.

Az Evidenzbüro a véderő főparancsnoksága vezérkarának felderítő irodájaként működött, melynek a felügyeletét az uralkodó közvetlenül látta el. A haderő hadművelési irányába telepített hadsereg-parancsnokságok vezérkari osztályainak a részeként működtek az Evidenzbüro szakmai felügyelete alatt álló felderítő főállomások, akik az adott hadművelési irányokban fejtek ki hírszerző tevékenységet. E térségekben rezidentúrákat tartottak fenn. Az Evidenzbüro több osztályból állt, amelyek egyes szakterületeket fedtek le, mint például erődítési, tűzértségi. Az Evidenzbüro beszerzte a célterületekről az összes legális kiadványt és a szakembereivel tanulmányoztatta át azokat a kinyerhető információk érdekében. E mellett ide futottak be az ügynöki felderítés adatai is valamennyi hírszerző főállomásról. Az Evidenzbüro-nál ezen adatokat rendszerezték, összegezték és kiértékeltek, valamint – összefoglaló jelentések formájában – eljuttatták a vezérkarhoz és a hadsereg hadművelési szintű magasabb parancsnokságaihoz. Az Evidenzbüro a XX. század kezdetén együttműködési megállapodást kötött a német Nachrichtenbureau-val. Ez jelentős mértékben hozzájárult a két szervezet munkamegosztásához, amire a permanens pénziánnyal küszködő Evidenzbüro-nak nagy szüksége volt. Az Evidenzbüro működésekor hozták létre a HABSBURG-birodalom történetében a felderítés első szolgálati szabályzatát is, amely az Osztrák-Magyar Monarchia utódállamai hírszerző szolgálatainak a szervezeteihez és a tevékenységeihez is mintát nyújtott.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„*POKORNY Hermann vezérezredes kitérítései és ami mögötte van*”

☎ (+36/06-30) 961-9148

ZEIDLER Sándor

@: zeidler@upcmail.hu

- Az archontológia, fallerisztika, heraldika, insigniológia, vexillológia, numizmatika, ikonográfia történelmi segéd tudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli. A munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott ígényeknek megfelelő:

- könyvek, könyvrészek: 2
- tanulmányok: 6
- összes tudományos
közleményei: 13

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivatkozásokat nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ⬠ ; ✨ ; ⚠

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tag. A Magyar Numizmatikai Társaság tagja. Az Európai Hagyományörző Egyesületek Szövetségének a tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak 3 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján található

<https://www.szbmrtt.atw.hu>

ZEIDLER Sándor
ELŐADÁS-ABSZTRAKT

POKORNY Hermann* vezérezredes kiüntetései** és ami mögötte van.

A kiemelkedően dekorált szakember ordói jóval túlmutatnak rendfokozatán, tükrözve tevékenysége hadműveletekre gyakorolt hatását. POKORNY Hermann morvaországi születésű német anyanyelvű ifjúként a katonai pályát választotta. Kiemelkedő nyelvtelenségű fiatalember volt, akit a k.k. Landwehr Hadapródiskola elvégzése után 1900-ban avattak hadapród tisztlyettessé.** Hamar emelkedett a ranglétrán a Főtiszti Tanfolyam és a Hadiiskola elvégzése után került Bécsbe az Istruktionsbűróhoz a vezérkarban. 1913-ban mint vezérkari százados Oroszország-i tanulmányúton vett részt.

Az első világháború kitérésekor a Teschenben a Hadsereg-főparancsnokságon szolgált. 1914 szeptemberében kezdte meg a rádióhallgatásokat és a kódfejtéseket a K. u. K 2, 3, 4 és a Mackensen-hadseregcsoportnál. Megfejtett orosz rejtjelkulcsai, iskolateremtőnek bizonyultak, amely segítségével az orosz gőzhengert sikerült megállítani. A háború közepén a 26. Landwehr gyalogezred zászlóalj-parancsnokaként az olasz fronton csapatszolgálatot teljesített. Ezután katonai szakértőként vett a Brest-Litovszk-i béketárgyalásokon. A háború végén szolgálati helye Bécs volt.

Az összeomlás után a Felszámolóhivatal állományába került, innen önként választotta a magyar szolgálatot. A Magyar Köztársaság, majd Tanácsköztársaság alatt lojálisan szolgált. Debrecenbe került csapatszolgálatra. 1920 folyamán álnéven a Krímbe utazott a Vrangel-hadsereggel való kapcsolat céljából.

Hazatérte után 1920–1925 között a magyar hírszerzés X csoportját vezette. Ezután csapatparancsnoki beosztásokat töltött be, melynek végén a miskolci VII. vegyesdandár parancsnokává nevezték ki, amely pályája betetőzését jelentette. Innen GÖMBÖS Gyula miniszterelnök 1935 májusában altábornagyi rangban nyugdíjazta. A viszonylag fiatal 53 éves tábornok politikával nem foglalkozott, bár nyitott szemmel járt a világban.

Budapest ostroma alatt 1945 januárjában átment a szovjet csapatokhoz, ahol igyekeztek szakmai ismereteit hasznosítani. A Debreceni Ideiglenes Kormányhoz került, ahol vezérezredessé nevezték ki, majd a Hadifoglyok ügyét bízták rá. Kiváló orosz tudása segítette feladata jó ellátásában.

1949-ben elbocsátották a külügyminisztériumból, majd a nyugdíját is elvették. Feleségével fordításából és tolmácsolásából élték, majd néhány évvel halála előtt ismét nyugdíjat állapítottak meg számára.

Emlékiratait az Abwehr még háború előtt megvette, de nem publikálta, a szovjetek is hasznosították munkáját. A kódolás, illetve kódfejtés zsenijeként vonult be a hadtörténelembe. Emlékiratai "Emlékeim, a láthatatlan hírszerző" címmel 2000-ben jelentek meg.

* POKORNY Hermann (1882. IV. 7. Kromériz, Morvaország – 1960, Budapest.)

** E rang a jelenlegi magyar katonai rendfokozati rendszerben hozzávetőlegesen a zászlósi rangnak felel meg.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrejötte és szervezetének kialakulása 1918-1922”

☎ : (+36/06-20) 910-5291

Dr. SZAKÁLY Sándor

@: sakat@mail.datanet.hu

- Az MTA doktora,
- Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész-tudományi Kara Új és Jelenkori Magyar Történeti tan-székének tan-székvezető egyetemi tanára.
- Kutatási területe: a XIX-XX. szá-zadi magyar had- és sport-történet, különös tekintettel a honvédség és a csendőrség, vala-mint a tisztképzés történetére.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudomán-
yos közléssel szemben támasz-
tott ígé-nyeknek megfelelő:

- könyvek:.....	11
- tanulmányok:.....	60
- összes tudományos közleményei:.....	250
- tudományos közleményei idézettsége:.....	573

Hirsch index: 12

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ✘ ; ⬠ ; ✨ ; ✨

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Bizottságának tagja. A Magyar Történelmi Társulat alelnöke. Az Osztrák-Magyar Tudományos és Oktatási Kooperációs Akció Alapítvány kuratóriumának elnöke. A Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság választmányának tagja. A Habsburg-kori Kutatások Közalapítvány kurátora. Az egri Eszterházy Károly Főiskola Intézményi Doktori Tanácsának tagja. A Hadtörténelmi Közlemények, a Bécsi Magyar Napló, a Magyar Napló szerkesztőbizottsági tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak 8 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található<https://www.mtmt.hu>

SZAKÁLY Sándor
ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrejötte és szervezetének kialakulása
1918-1922.

Az Osztrák-Magyar Monarchia I. világháborús veresége teremtette meg a lehetőségét az önálló magyar haderő létrehozásának. Az addig létező Magyar Királyi Honvédségből és a Császári és Királyi Hadsereg alakulataiból, illetve azok személyi állományából indult meg a haderő szervezése. A LINDNER Béla hadügyminiszter „nem akarok többé katonát látni” elhíresült mondata után, illetve ellenére a haderő szervezése folyamatos volt, jóllehet a szervezés részben a meglévő alakulatok és személyi állomány leszerelését helyezte előtérbe.

Az új magyar haderőnek olyan, addig a Magyar Királyi Honvédségben nem létező szervezete- ket, parancsnokságokat is létre kellett hoznia, amely komoly erőfeszítést kívánt.

Az egyik ilyen szervezet a katonai hírszerzés- és kémelhárítás szervezete volt. A volt császári és királyi haderő Evidenzbüro-jában (is) szolgált STOJAKOVITS Demeter vezérkari őrnagy kezdte el a szervezést és a szervezet kiépítését. Az ő nevéhez köthető az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás kiépítése. A szervezet a KÁROLYI Mihály, majd a BERINKEY Dénes vezette kormányok időszakában már megkezdte a működését, mint a hadügyminisztérium egyik osztálya. Ugyanez az osztály a Magyarországi Tanácsköztársaság 133 napja alatt is működött, gyakorlatilag ugyanazon személyi összetételben, mint addig. Az

1919 júniusában felállt – és a későbbiek során egyre jelentősebbé váló – Nemzeti Hadsereg is létrehozta a saját szervezetét, OTRUBAY Károly vezérkari őrnagy vezetésével.

A tanácsköztársaság bukását követően a hírszerzés és kémelhárítás egy rövid ideig a hadügy- minisztérium osztályaként működött – a STOJAKOVITS és az OTRUBAY vezette szervezet „összeol- vadt” –, majd a minden európai haderőben jellemző módon a vezérkar egyik legfontosabb osztályá- vá vált. Elnevezése – ugyanazon feladatokkal – többször változott, míg nem a trianoni békediktátum után a honvédelmi minisztérium VI-2. osztálya nevet vette fel, ami nem volt más, mint a rejtett honvéd vezérkar 2. osztálya, a későbbi 2. vkf. osztály. Szervezete alapvetően a monarchia haderejé- nek hírszerző- és kémelhárító szervezetének megfelelően épült fel és az ott szolgált tisztek kerültek először az állományába, majd megindult az „utánpótlás kinevelése”.

Olyan nevek fémjelezték ezt az időszakot és szervezetet, mint STOJAKOVITS Döme, POKORNY Hermann, RANZENBERGER Jenő, KABINA Vilmos.

A szervezet kiépítése és az alárendeltségébe tartozó katonai attaséi szolgálat kiépítése az 1920-as évekre esett, amikor is a tiltó rendelkezések miatt a katonai attaséi beosztások a magyar külképviseleteken „fedett beosztásokat” jelentettek. 1927-től változott a helyzet, amikor is a Szövet- ségközi Katonai Bizottság megszűnt és távozása Magyarországról a katonai diplomáciai szervezet nyílt működését lehetővé tette. Az 1920-as évek elejére kiépült hírszerző- és kémelhárító szolgálat alapvetően 1945-ig ugyanazon rendszerben és részben azonos állománnyal látta el a feladatát.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Államrendőrség, majd a Magyar Királyi Rendőrség politikai
nyomozó szolgálata”

☎: (+36/06-30) 589-4372

KOVÁCS Tamás

@: kuznyecov.t@gmail.com

- Egyetemi adjunktus.
- Kutatási területe: a két világ-
háború közötti Magyar Királyság
politikai nyomozó szervezetei.

Az előadó szerzőségével publikált, a
tudományos köz-léssel szemben tá-
masztott igényeknek megfelelő:

- könyvek: **1**
- tanulmányok: **10**
- összes tudományos
közleményei: **11**
- tudományos közleményei
idézettsége:

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivatkozásokat
nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Történelmi
Társulat; a Magyar Levéltárosok Egyesülete és a Magyar Rendészettudományi Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak még nem jelent meg tanulmánya ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján található

<https://www.szbmrtdt.atw.hu>

KOVÁCS Tamás
ELŐADÁS-ABSZTRAKT

***A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Államrendőrség,
majd a Magyar Királyi Rendőrség politikai nyomozó szolgálata.***

Az előadás fókuszában a magyar rendvédelem egyik speciális területe áll. Ez az úgynevezett. politikai rendszet, amely magába foglalta nem csak az államellenes csoportok, hanem a legálisan működő politikai pártok és társadalmi szervezetek megfigyelését és szemmel tartását is. A feladatot eleinte csak a rendőrség erre specializálódott szervezeti egysége látta el, akik bizalmi emberek hálózatának segítségével is nyomoztak, letartóztattak stb. Mai fogalmain szerint alkalmazták a titkos és nyílt nyomozási módszereket, s vették igénybe a technikai vívmányokat. A számos rendőrségi akció közül talán RÁKOSI Mátyás és VAS Zoltán elfogása a legismertebb. A rendőrség az egyes bal- és jobboldali szervezetekről heti rendszerességgel készített összefoglaló jelentéseket, amelyek végül a mindenkori belügyminiszter asztalára kerültek.

Az 1929-1933-as nagy gazdasági világválság éve alatt munkájuk megnőtt, a gyanúsaknak vélt pártok és mozgalmak pedig immár az ország bármely pontján, bármely településén megjelenhettek. Ebben a korban szerveződött meg a csendőrség keretein belül is az önmálló nyomozó alosztály, amelynek nem titkolt célja volt, hogy a bonyolultabb, politikai jellegű ügyek nyomozásába bekapcsolódjon, s „vidéken” abban vezető szerepet játsszon. Az évtized folyamán a csendőrség eme szervezeti egysége is csendőrkerületi szintig lemenőleg kiépült és működött.

A két hasonló feladattal működő szerv között találunk példát együttműködésére és konku-renciaharcra egyaránt. Bár formálisan 1942-ben az Államvédelmi Központ volt hivatott egyfajta központi szerepet játszani a politikai jellegű nyomozásokban, de a két szerv önállósága megmaradt, s ekkorra viszonyuk már sok szempontból feszültségekkel volt terhes. Azonban a német megszállás mindent felülírt, hisz 1944. III. 19-e után a politikai nyomozások tekintetében mindkét szerv a német „kívánságoknak” megfelelően működött.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Állambiztonság a Szálasi-kormány idején”

Dr. Kovács Zoltán András

- Történelemtudomány Ph.D.
doktora.
- Kutatási területe: A magyar áll-
lambiztonsági és belügyi szervek
története 1920-1945 között, a
SZÁLASI Ferenc vezette kormány
története.

Az előadó szerzőségével pub-
likált, a tudományos köz-léssel
szemben támasztott igényeknek
megfelelő:

- könyvek: **1**
- tanulmányok: **12**
- összes tudományos
közleményei: **16**

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivat-
kozásokat nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a Belügyi Tudomá-
nyos Tanács tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak még nem jelent meg tanulmánya ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján található

<https://www.szbmrtt.atw.hu>

KOVÁCS Zoltán András
ELŐADÁS-ABSZTRAKT
Állambiztonság a Szálasi-kormány idején

Az előadás bemutatja, hogy a hungaristák németek általi hatalomra juttatását követően miként épültek ki a magyarországi totális szélsőjobboldali diktatúra belső biztonsági szervei. Kiépültek és nem átalakultak. Azaz jól látható az a politikai szándék, hogy 1944.X.15.-e után nem a meglévő hírszerző és kémelhárító szervezetrendszerben gondolkodtak, nem tettek kísérletet ezek személyi, szerkezeti átalakítására, hanem a rendszerben jelenlévő káderekre, lojális csendőrökre és rendőrökre támaszkodva gyakorlatilag egy új apparátust hoztak létre, miközben a „régiek” (2. vkf. osztály, Államvédelmi Központ) a háttérbe szorultak.

Minderre ma már ismert példa az ORENDY Norbert cs. ezredes vezette Nemzeti Számonkérés szervezete. Kevésbé ismert fejezet viszont a HAIN Péter vezette Politikai Rendészeti Osztály története. Mindkettő csaknem a párt hatalomra kerülése napján – csúrájában – megkezdte működését. De vajon hogyan, milyen személyi és intézményi feltételek mellett tudott kiépülni egyik napról a másikra egy „új” – mindössze hat háborús hónapig regnáló – hatalomhoz hűséges állambiztonsági intézményrendszer?

A téma feldolgozása során vizsgálni kell azt is, hogy a magyar királyi hírszerző és elhárító szervezetek mit tudtak a kiugrási kísérletről, milyen szerepet játszottak abban. Az eseményekben alapvetően passzív szerep jutott számukra: sem az egyik, sem a másik oldal nem bízott bennük. A kormányzóhoz hű embereket a német megszállás után leváltották, letartóztatták, helyükre pedig a németekkel és nem a nyilasokkal – akikről még 1944 nyarán/kora őszen sem sokan sejtették, hogy hatalomra kerülnek – szimpatizáló személyeket neveztek ki.

A korszak, azon belül annak állambiztonsági intézményrendszerének vizsgálata különös hangsúlyt kap akkor, ha hozzátesszük, 1944. X. 16-ával – a Magyar Királyi Belügyminisztérium által végrehajtott, sajátos jogalkotási folyamat következtében – létrejött a magyar történelem első, totális egypárti diktatúrája. A nyomozások nemcsak a kiugrásban érintett személyekre terjedtek ki, intenzívebbé váltak a rendszer ellenségeivel szembeni eljárások is. A módszer nem változott, de a hatalom (párt) beavatkozása és irányítása, valamint egyes esetekben a nyomozások brutalitása igen. A háttérben csaknem mindenhol tetten érhető a közvetlen német befolyás, irányítás.

Az előadás végezetül választ keres arra a nehéz kérdésre is, hogy van-e átfedés a háború utáni állambiztonsági intézményrendszer és a hungarista korszak szervei között. Kijelenthető-e, hogy a SZÁLASI-kormány erőszakszervezetei „hidat” képeztek volna az utána következő „demokratikus” (de kezdetől fogva kommunista befolyás alatt álló), valamint az 1944.X.16. előtti magyar királyi állambiztonsági szervek között.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„A magyar politikai rendőrség története 1945-1948”

☎: (+36/06-1) 413-2357

Dr. MÜLLER Rolf

@:muller@abtl.hu

- Történelemtudomány Ph.D. doktora.
- Kutatási területe: A második világháború utáni magyar politikai rendőrség története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek, könyvrészek: 1
- tanulmányok: 27
- összes tudományos közleményei: 28

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivatkozások nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: –

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

MTA Köztestülete, a Magyar Történelmi Társulat, a Magyar Levéltárosok egyesülete és az Informatika a Társadalomért Egyesület tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

Az előadónak még nem jelent meg tanulmánya ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke
az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára honlapján található

http://www.abtl.hu/sites/default/files/munkatarsak/munkatarsak_publikacioi.pdf

MÜLLER Rolf
ELŐADÁS-ABSZTRAKT
A magyar politikai rendőrség története, 1945–1948.

Előadásomban a politikai rendőrség második világháború utáni megszervezésével, működésének első négy évével foglalkozom. Szervezettörténeti szempontból a Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztályáról, illetve Vidéki Főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztályáról, továbbá az egységes Államvédelmi Osztályról lesz szó, miközben érintem a kezdeti időszak egyéb szerveződéseit és a katonai vonalon megindult politikai nyomozó munkát. A vezetők, a strukturális sajátosságok, és az állomány jellemzőinek áttekintése mellett másik megközelítésem e szervezetek létrehozásával, tevékenységével kapcsolatos pártharcokra, politikai elképzelésekre vonatkozik. Azt kívánom bemutatni, hogy miként került a kommunisták kezébe a politikai rendőrség, hogyan növelték abban befolyásukat, s milyen hatással volt ez a működésre.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

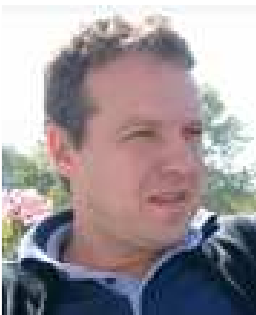
„Harc az elsőbbségért. A Katpol, az ÁVO és a BM szervek küzdelmei a koncepciók perék tükrében”

☎: (+36/06-30) 201-7760

Dr. Ötvös István

@: otvosi.btk.ppke.hu

- Történelemtudomány Ph.D. doktora.
- Kutatási területe:
Az 1956 utáni megtorlások és a politikai rendőrség.

Az előadó szerzőségével publikált,
a tudományos közléssel szemben
támasz-tott igényeknek megfelelő:

- könyvek: 2
- tanulmányok: 24
- összes tudományos
közleményei: 26

Hirsch index: Tudományos műveire való hivatkozásokat
nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: –

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A *Kommentár* című társadalomtudományi lap szerkesztőbizottsági tagja.A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak még nem jelent meg tanulmánya ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke
a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományai Kar
honlapján található<https://ppkte.hu>

ÖTVÖS István**ELŐADÁS-ABSZTRAKT*****Harc az elsőbbségért. A Katpol. az ÁVO és a BM szervek küzdelmei
a koncepciók perek tükrében.***

A szakirodalomban szinte közhely-szerűen beszélünk arról a tényről, hogy a második világháború utáni időszak két meghatározó rendvédelmi-hírszerzési szerve, a Katona Politikai Osztály és a közkeletű nevén csak ÁVO-nak emlegetett szerv egymás ellen is folytatott akciókat. A két szervezet rivalizálásának okát néhol az ÁVO (és elődszerveinek) vezetőjének, személyiségében, néhol a politikai megbízhatóságában, vagy RÁKOSI Mátyásnak és PÉTER Gábornak különösen jó kapcsolatában keressük.

A tény kétségkívül igaz. A két szervezet harcban állt egymással. Az előadás külön kitér az 1947-es ALMÁSY Pál ellen folytatott eljárásra, amelyben a két szerv szembenállása különösen jó dokumentálható. Azonban arra is fontos rámutatnunk, hogy az ellenségeskedés nem egyszerűen a két szerv között zajlott. Amikor a harc eldőlt, és PÁLFFY György, valamint politikus támogatója, RAJK László már elindult a halálos ítélet felé vezető úton, sorra kerültek elő azok az ügyek, amelyek tovább finomítják a képet. Az előadás különösen VIETORISZ Géza rejtélyes esetére és a RAJK-per ügynevezett „belügyi vonalára” koncentrálni mutatja be, hogy a BM felügyelete alatt álló rendőrség hogy vett részt a küzdelemben. Az előadás végül a kommunista párton belül működő Katonai Bizottság tevékenységére is kitér, valamint néhány példával bemutatja a Katpol. ügynökhálózatát érintő 1947–1949 közötti átalakulás egyes elemeit.

Az áttekintett történet alapján egyértelmű, hogy az ÁVO-Katpol harcáról szóló korábbi megállapítás igaz, azonban még további kutatást igényel, hogy a belügyminisztérium hogyan vett részt ebben a küzdelemben. Vélhetően ez a küzdelem is hozzájárult ahhoz, hogy az 1949-től kezdődő időszakban számos koncepció eljárásban ítélték el belügyi vezetőket és dolgozókat.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„A Kádár-korszak politikai rendőrsége”

☎ : (+36/06-30) 573-5014

Dr. TAKÁCS Tibor

@: takacs.tibor@abtl.hu

- Történelemtudomány Ph.D.
doktora.
- Kutatási területe:
A katonai főpercek a magyar
pártállam kemény diktatúrá-jának
időszakában.

Az előadó szerzőségével publikált, a
tudományos közléssel szemben
támasz-tott igényeknek megfelelő:

- könyvek: 3
- tanulmányok: 22
- összes tudományos
közleményei: 25

Hirsch index:

Tudományos műveire való hivatkozá-
sokat nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: —

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

MTA Köztudományi Intézet, Hajnal István Kör Társadalomtörténeti Egyesület, a Kossuth Lajos Tudomány-
egyetem Hatvani István Szakkollégium és a Kossuth Lajos Tudományegyetem Történelem Hallgatók
Eötvös-körének alapító és elnökségi tagja, a *Betekintő* folyóirat főszerkesztője.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak még nem jelent meg tanulmánya ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke
az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára honlapján található

http://www.abtl.hu/sites/default/files/munkatarsak/elemzo/CV_Takacs.pdf
http://www.abtl.hu/sites/default/files/munkatarsak/munkatarsak_publicacioi.pdf

TAKÁCS Tibor
ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A Kádár-korszak politikai rendőrsége (1956–1990).

Habár a magyarországi bolsevik diktatúra titkosrendőrsége iránt már a rendszerváltás idején nagy érdeklődés mutatkozott, a RAKOSI-korszak államvédelmének, illetve a KÁDÁR-korszak állambiztonságának kutatása a szükséges levéltári források hiányában sokáig nem volt lehetséges. A párt-(MDP- és MSZMP-) iratok, majd még inkább a politikai rendőrség iratainak hozzáférhetővé tétele változtatott ezen a helyzeten. Megkezdődhetnek a szervezettörténeti kutatások, melyek eredményeképpen ma már többé-kevésbé részletes képet alkothatunk az 1956-os forradalom után újjászerveződő állambiztonsági szolgálat felépítéséről is. Előadásomban a KÁDÁR János nevével fémjelzett időszakban működő politikai rendőrség felépítéséről és szervezetéről lesz szó, miatt elsősorban a Politikai Nyomozó Főosztály forradalom után reorganizációjára, szervezeti megszilárdulására és az első időszak vezetői állományára koncentrálna.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„A katonai felderítés / hírszerzés története a rendszerváltástól napjainkig”

☎: (+36/06-1) 266-3119 **Dr. TÖMÖSVÁRY Zsigmond** @: zsig07@t-online.hu

- A hadtudomány PhD doktora,
- Címzetes egyetemi docens
- Kutatási területe: Az Oroszországi Föderáció biztonságpolitikája, Oroszország és a NATO, illetve Oroszország és az Európai Unió kapcsolatai, e kapcsolatok hatása Közép-Európa, s benne Magyarország biztonságára.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek:	5
- tanulmányok:	14
- összes tudományos közleményei:	19
- tudományos közleményei idézettsége:	3

Hirsch index: 2

Rendvédelem-történetért elismerései:

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

Felderítők Társasága Közhasznú Egyesület, GTTSZ Rendvédelmi Tagozat, Balassi Bálint Bajtársi Egyesület, Budapesti Nyugállományúak Klubja Felderítő I. Tagozat, MTA IX. Osztály Hadtudományi Bizottság, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Felderítő Szemle és a Szakmai Szemle Szerkesztő Bizottságának és a Magyar Hadtudományi Társaság Nemzetbiztonsági Szakosztály tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak még nem jelent meg tanulmánya ebben a periodikában.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található

<https://www.mtmt.hu>

TÖMÖSVÁRY Zsigmond
ELŐADÁS-ABSZTRAKT
A katonai felderítés / hírszerzés története
a rendszerváltástól napjainkig.

A MN VK 2. Csoportfőnökségtől a MK Katonai Felderítő Hivatalig (1990-1995), illetve a MK Katonai Felderítő Hivaltól a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatig (1996-2012).

A mindenkori hírszerzés tevékenységét, így a vizsgált időszakáét is alapvetően a biztonságpolitikai környezet és a jogszabályi háttér változásai határozták meg. A Honvéd Vezérkar Felderítő Hivatala, majd a Magyar Köztársaság Katonai Felderítő Hivatala szervezete és tevékenysége is ennek megfelelően alakult. A felderítés filozófiájában változást hozott a NATO csatlakozásra történő felkészülés, majd a NATO csatlakozás. A Magyar Honvédség haderő-átalakítási folyamatának hatása gyakorlatilag átformálta a Katonai Felderítő Hivatal szervezeti struktúráját és képességeit. Ennek megfelelően a Katonai Felderítő Hivatal részvétele a békétámogató műveletek felderítő/hírszerző biztosításában is átalakult. A hadműveleti-harcászati felderítés helyzete és tevékenysége – több fázist magába foglaló folyamat során – a rendszerváltástól napjainkig jelentős mértékben átalakult. Az 1916–2012-ig tartó permanens változások eredményeként – az új szövetségi rendszer igényei és Magyarország megváltozott helyzetéhez igazodva – a katonai hírszerzés és felderítés gyökeresen átalakult.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Adalékok a rendvédelmi szervek feddhetetlenségét ellenőrző szolgálatok történeti áttekintéséhez az RSZVSZ tevékenységének folyamatában az NVSZ megalakulásáig”

☎: (+36/06-30) 209-3809

NAGY Ákos Péter

@: nagyakospeter@yahoo.com

- A Hadtudományi Doktori Iskola Hallgatója
- Kutatási területe: a második világháború utáni magyar rendvédelmi testületek belső ellenőrzésének története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek;
- tanulmányok;
- összes tudományos közleményei;
- tudományos közleményei idézettsége;

Hirsch index:

Tudományos műveinek számát és azokra való hivatkozásokat nem tartja számon.

Rendvédelem-történetért elismerései: —

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak 5 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációs jegyzéke

a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján található

<https://www.szbmrtt.atw.hu>

NAGY Ákos Péter
ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Adalékok a rendvédelmi szervek feddhetetlenségét ellenőrző szolgálatok történeti áttekintéséhez az RSZVVSZ tevékenységének folyamatában az NVSZ megalakulásáig

Kutatásom tárgya az RSZVVSZ tevékenysége megalakulásától az NVSZ létrejöttéig. Bemutatásra kerül a vizsgált időszak hazai és nemzetközi politikai környezete, amely befolyásolta a magyar rendvédelmi szervezetek belső ellenőrzésének belső ellenőrzésének formáit, fejlődését.

E folyamatban mérföldkövet jelentett az 1956-os forradalom, s ennek leverése után a belügyi testületek újjászervezése, melynek alapjául a legfőbb rendező elvet az állomány politikai megbízhatósága jelentette.

A Magyar Népköztársaság akkori belügyminiszterének - BISZKU Bélának - parancsa alapján egy olyan csoportot is létre hoztak a BM-ben, melynek elsődleges feladata a belügyi szervek állományának imperialista kémek és a belső reakciós erők elleni védelem volt.

1962-ben átszervezték a belügyminisztériumot, ennek deklarált célja a „totális elhárítás” szervezeti maradványainak felszámolása volt. De az enyhe nyugati nyitás miatt a BM új – fokozott éberséget mutató – szervezeti átalakítását eredményezte. Az új Főcsoportfőnökségek és Csoportfőnökségek körében a belügyi belső büntfelderítés és bűnmegelőzés feladatköre a II. Főcsoportfőnökséghez került.

Ez időtájt, még 1972-ben megszüntették a BM II/3 Csoportját és létre hozzák a BM Belsőbiztonsági Osztályát.

Ma már ismert, hogy gyakorlatilag az 1989-es „Duna-gate” ügy robbantotta fel az addigi állambiztonsági struktúrát.

Az intézkedések a sorában 1991.IV.15.-én – a belügyminisztériumi, állambiztonsági és rendőrségi hatáskörök szétválasztása nyomán – felállításra került az ORFK Biztonsági Főosztálya. Számatalan módosítással, ideiglenes ügyrenddel folyamatosan változott és bővült az új szervezet hatásköre. Végül is jogállami alapokra a struktúra működését 1994. évi, a Belügyminiszter feladat-és hatásköréről szóló kormányrendelet, valamint az 1994. évi rendőrségi törvény helyezte.

1995 februárjában a belügyminiszter a kormány elé terjesztette az RSZVVSZ létrehozásáról szóló tervezetét. Ebben a feladatokat részletesen rögzítette, a különböző szervezetek hatásköri összeütközéseit lényegében kizárta. A RSZVVSZ-ről szóló előterjesztést – számos átszólkozás után – a kormány 1995.V. 4.-én elfogadta, és 1995.VII.1.-ével hatályba léptette.

Az RSZVVSZ-t az 49/1995. (V.4.) kormányhatározat hozta létre.

A kormányközi és az irányító tárcahoz kötődő megállapodások pedig a szervezetet bekapcsolták a nemzetközi együttműködések hálózatába.

2010 újabb mérföldkő a Szolgálat életében. Az RSZVVSZ helyébe lépő Nemzeti Védelmi Szolgálat munkája már új szervezeti keretek között zajlik, amely tevékenység számára biztosít szilárd alapot az elődszervezet munkája.

Budapest, 2012. október 27.

Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

„A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”
című

XXVII. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„A nemzetbiztonsági szolgálatok 2010 után”

Dr. BODA József

- A hadtudomány Ph.D. doktora,
- Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója.
- Kutatási területe: A rendvédelmi békefenntartás és polgári válságkezelés, vál-ságdiplomácia.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek:.....	3
- tanulmányok:.....	9
- összes tudományos közlemények:.....	31
- tudományos közleményei idézettsége:.....	14

Hirsch index: 2

Rendvédelem-történetért elismerései: ☞ ; ☒ ; ⬠ ; ✨

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Kriminológiai Társaság, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Rendészet-tudományi Társaság, a Magyar Repülés-történeti Társaság, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Tudományos Tanács és a Rendőri Jövőkutatók Nemzetközi Szövetsége tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774. publikált tanulmányai:

Az előadónak 6 tanulmánya jelent meg ebben a periodikában.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található

<https://www.mtmt.hu>

BODA József
ELŐADÁS-ABSZTRAKT
Nemzetbiztonsági Szolgálatok 2010 után

A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.

A nemzetbiztonsági szolgálatokat a kormány a belügyminiszteren, a külügyminiszteren és a honvédelmi miniszteren keresztül irányítja. A külügyminiszter irányítja az Információs Hivatalt, a belügyminiszter az Alkotmányvédelmi Hivatalt és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatokat, a honvédelmi miniszter pedig a Katonai Biztonsági Hivatalt és a Katonai Felderítő Hivatalt. A miniszterek rendeletekben és utasításokban határozzák meg a szolgálatok működésének általános kereteit, működését és feladatkörét.

A nemzetbiztonsági szolgálatok működését, speciális feladatkörükből adódóan, a Magyar Országgyűlés a Honvédelmi és Rendészeti bizottságon illetve a Nemzetbiztonsági bizottságon keresztül kiemelten ellenőrzi. A szolgálatok demokratikus és alkotmányos működésének további garanciája, hogy a Nemzetbiztonsági bizottság elnöke mindig az aktuális parlamenti ellenzék soraiból kerül ki.

A nemzetbiztonsági szolgálatokat két nagy csoportba sorolhatjuk: a polgári és a katonai szolgálatokra. A polgári nemzetbiztonsági szolgálat része az Információs Hivatal, az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatok, a katonai szolgálatokhoz tartozik a Katonai Biztonsági Hivatal és a Katonai Felderítő Hivatal. A hivatalokat és a szakszolgálatokat főigazgatók vezetik, akik kinevezéséről és leváltásáról a szervezetiirányításért felelős miniszterek döntenek. A nemzetbiztonsági szolgálatok helyi és területi szervekre tagozódnak.

Az Információs Hivatal aktív szerepet játszik a nemzetközi és a hazánkat fenyegető terrorizmus, kábítószer-kereskedelem, illetve valutaspekuláció elleni harcban, de fontos szerepet tölt be Magyarország diplomáciai, külgazdasági és tudományos kapcsolataiban is.

Az Alkotmányvédelmi Hivatal fő feladata, hogy felderítse és elhárítsa hazánk területi egységét, függetlenségét, demokratikus berendezkedését, politikai és gazdasági érdekeit sértő cselekményeket.

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálatok a magyar állam belső rendjének védelme érdekében, szigorú jogszabályi keretek között nyílt és titkos információgyűjtést végez az erre felhatalmazott szervek kérésére.

A Katonai Biztonsági Hivatal az ország katonai biztonságának fenntartása érdekében nyílt és titkos információgyűjtést végez, bűncselekményeket derít fel.

A Katonai Felderítő Hivatal a magyar állam rendjét és biztonságát érintő külföldre vonatkozó, illetőleg külföldi eredetű katonapolitikai, hadiipari és katonai információkat gyűjt.

A rendezvény résztvevő jó hangulatú konferencián vehettek részt. A szerzők jelentős része az általa előadott téma avatott művelője volt. Huzamos ideje kutatják a témakört, melynek feldolgozásával tudományos fokozatokat is szereztek. A publikált tanulmányokban foglaltak többségükben a szerzők tudományos fórumokon megvitatott kutatási eredményeire épülnek.

A konferencián elhangzott előadások tanulmányra fejlesztett változatait a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat önálló könyv formájában fogja publikálni 2013-ban. Tekintettel a kiadvány előéletére az minden bizonnyal példaként állítható a társ rendvédelmi testületek elé, bízva abban, hogy az egyes rendvédelmi testületeknél – történelmük feledés homályába merült tapasztalatainak a feltárása és bemutatása által – előbb utóbb hasonló jellegű kiadványsorozatok publikálására kerülhet sor.

Nyilvánvalóan színvonalas és hiányt pótló alkotás fog keletkezni, amely hozzájárul nemzeti rendvédelem-történetünk ismeretanyagának gyarapításához. A tanulmánykötet feltehetően enyhíteni fog azon a hátrányos helyzeten, hogy a magyar rendvédelmi szakemberek hivatástörténeti ismeretei hiányosak. Márpedig az ismeretek hiánya az egyik legnagyobb akadálya annak, hogy a személyi állomány figyelme hivatása története felé forduljon. A konferencia, illetve a születő kötet egyben talán segíthet annak a sajátos szemléletmódnak a feloldásában is, amely a rendvédelmi szakterületek történetének a művelhetőségét a testületek vezetőinek a hozzájárulásához véli kötni.

SZEMÉLYI HÍREK

PARÁDI József

**A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság tagságának változásai**

„Homo non soli natus, sed patrie.” (Cicero)

Az ember nem önmaga számára él, hanem a haza számára is.

2012-ben a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai közül *elhunytak*:

ifj. KOCSIS Tibor Krisztián
(Szombathely, 1978 – Budapest, 2012)

LÁM Béla szkv. cső. fhdgy.
(Ungvár, 1918 – Budapest, 2012)

2012-ben a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai *felvételt nyertek*:

Dr. PAPP Antal
Kutatási területe: Magyar katasztrófavédelem történet

RÉTI Rezső
Kutatási területe: Magyar tűzvédelem történet

2012-ben a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai sorából senki nem lépett ki, illetve senkinek sem szüntette meg a tagsági viszonyát az elnökség.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság *tiszteletbeli tagjainak, örökös tagjainak és örökös tiszteletbeli elnökeinek* az összetétele nem változott.

NÉV: Dr. PAPP Antal
SZÜL. IDŐ: 1957.
☎ : (+36-20) 982-6333
@: antal.papp@katved.gov.hu
TAGSÁGI SZÁM: 112-256

Tanulmányok

- 1975–1979 Kossuth Lajos Katonai Főiskola.
- 1986–1989 Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.

Szakmai tevékenység

- 1975–1991 a Magyar Honvédség különböző beosztásaiban.
- 1992–1999 a BM Határőrség Országos Parancsnokságon kiemelt előadó majd titkárságvezető.
- 2000–2007 a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságon titkárságvezető, majd hivatalvezető helyettes.
- 2010–2011 BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságon főosztályvezető.
- 2012– Katasztrófavédelmi Oktatási Központ Igazgatója.

Tudományos és oktatói fokozatok

- 1989 a hadtudomány kandidátusa.
- 2011 főiskolai tanár.

Publikációk

- Külön jegyzék szerint.

Kitüntetések

- 2010 Rendkívüli helytállásért Érdemérem arany fokozata.
- 2010 Köztársasági Érdemkereszt arany fokozata.

Tudományos tagságok és tisztségek

- Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács elnöke.

Nyelvismeret

- Orosz
- Angol

Dr. PAPP Antal
publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a szerző által készített szerkesztéseket, a szöveggondozásokat és válogatásokat, e-learning tananyagokat, az ismeretterjesztő műveket, az előszavakat, a beszédeket, a recenziókat, valamint az előadásokat, a kiadatlan műhelytanulmányokat, az interjúkat, a lexikonok szócikkeit, a lectori salutemeket stb.

KÖNYVEK, JEGYZETEK ÉS FEJEZETEIK:

¹ *A Magyar Köztársaság Határőrségének nukleáris baleset-elhárításával kapcsolatos feladattervének megalapozása.* Budapest, 1994, Határőrség. A Határőrség ügynevezett – ISBN számmal nem rendelkező – „belső kiadványa”.

² *Katasztrófavédelmi igazgatás és tűzvédelem.* Budapest, 2005, Corvinus Egyetem. 284 p. HU-ISBN 978 963 9313 77 4.

TANULMÁNYOK:

³ Globalizáció, interdependencia, világrend. *Politikatörténeti Füzetek*, Budapest, 1990, ZMKA Politikaelmélet Tanszék. (Évfolyam és szám jelölést nélkülöző, valamint ISSN, illetve ISBN szám nélküli ügynevezett „belső kiadvány”.) 27 p.

⁴ A nemzetközi viszonyok és az intézményrendszer. *Politikatörténeti Füzetek*, Budapest, 1990, ZMKA Politikaelmélet Tanszék, (Évfolyam és szám jelölést nélkülöző, valamint ISSN, illetve ISBN szám nélküli ügynevezett „belső kiadvány”.) 22 p.

⁵ Modernizáció, globalizáció, interdependencia. *ZMKA Akadémiai Közlemények*, XXVI. évf. (1992) 185. sz. 97-105. p. (A folyóirat ISSN számmal 1994-től rendelkezik.)

⁶ Nyugat-európai integrációs rendszerek és hazánk kapcsolatának katonai aspektusai. *ZMKA Akadémiai Közlemények*, XXVI. évf. (1992) 186. sz. 27-35. p. (A folyóirat ISSN számmal 1994-től rendelkezik.)

⁷ Globalizáció hatása a nemzetközi viszonyok elméletére. *ZMKA Akadémiai Közlemények*, XXVI. évf. (1992) 189. sz. 115-125. p. (A folyóirat ISSN számmal 1994-től rendelkezik.)

⁸ A helyőrségi katonai rendészeti és kommandáns munka irányításának és végrehajtásának tapasztalatai, feladatai. *Határőrségi tanulmányok*, I. évf. (1993) 5. sz. az első számozott szám. 31-36. p. (A folyóirat neve 2004-től *Határrendészeti Tanulmányok*. Ekkortól rendelkezik ISSN számmal. Az évfolyamok és a számok jelölése kaotikus. Valamennyi szám rendelkezik azonban ügynevezett számazonosító kóddal, amelynek azonban nem sok köze van a hagyományos egyszerűsített bibliográfiai leíráshoz, illetve az ISSN számhoz. E szám azonosító kódja: 3/2-13/1993.)

⁹ A kommandáns és tűzvédelmi munka 1993. évi tapasztalatai a Határőrség-nél. *Határőrségi Tanulmányok*, III. évf. (1994) 3. sz. az évfolyam első számozott száma. 28-39. p. (A folyóirat neve 2004-től *Határrendészeti Tanulmányok*. Ekkortól rendelkezik ISSN számmal. Az évfolyamok és a számok jelölése kaotikus. Valamennyi szám rendelkezik azonban úgynevezett számazonosító kóddal, amelynek azonban nem sok köze van a hagyományos egyszerűsített bibliográfiai leíráshoz, illetve az ISSN számhoz. E szám azonosító kódja: 3/2-9/1994.)

¹⁰ A kommandáns és tűzvédelmi szakterület helyzete, aktuális feladatok. *Határőrségi Tanulmányok*, III. évf. (1995) 4. sz. az évfolyam második számozott száma. 30-43. p. (A folyóirat neve 2004-től *Határrendészeti Tanulmányok*. Ekkortól rendelkezik ISSN számmal. Az évfolyamok és a számok jelölése kaotikus. Valamennyi szám rendelkezik azonban úgynevezett számazonosító kóddal, amelynek azonban nem sok köze van a hagyományos egyszerűsített bibliográfiai leíráshoz, illetve az ISSN számhoz. E szám azonosító kódja: 3/2-20/1995.)

¹¹ A Határőrség feladatai egy lehetséges katasztrófa esetén: nukleáris veszélyhelyzet időszakában. *Határőrségi Tanulmányok*, III. évf. (1995) 7. sz. az évfolyam ötödik számozott száma. 49-96. p. (A folyóirat neve 2004-től *Határrendészeti Tanulmányok*. Ekkortól rendelkezik ISSN számmal. Az évfolyamok és a számok jelölése kaotikus. Valamennyi szám rendelkezik azonban úgynevezett számazonosító kóddal, amelynek azonban nem sok köze van a hagyományos egyszerűsített bibliográfiai leíráshoz, illetve az ISSN számhoz. E szám azonosító kódja: 3/2-7/1996.)

¹² A Határőrség szerepe a katasztrófák, különös tekintettel a nukleáris veszélyhelyzet követelményeinek felszámolásában. *Határőrségi Tanulmányok*, VI. évf. (1998) 3. különszám. 137 p. + mellékletek. (A folyóirat neve 2004-től *Határrendészeti Tanulmányok*. Ekkortól rendelkezik ISSN számmal. Az évfolyamok és a számok jelölése kaotikus. Valamennyi szám rendelkezik azonban úgynevezett számazonosító kóddal, amelynek azonban nem sok köze van a hagyományos egyszerűsített bibliográfiai leíráshoz, illetve az ISSN számhoz. E szám azonosító kódja: 3/2-13/1998.)

¹³ A klímaváltozás katasztrófavédelmi feladataival összefüggő gazdaságossági, hatékonysági, műszaki fejlesztési vizsgálatok. In BUKOVICS István (szerk.): *Felkészülés a klímaváltozásra: környezet-kockázat-társadalom*. Budapest, 2008, Fire Press Kiadó. 1-9. p. HU-ISBN 978 963 878637 0 7.

¹⁴ BAKONDI György – KOSSA György – PAPP Antal: A vörösiszap katasztrófa. *Belügyi Szemle*, LIX. évf. (2011) 10. sz. 71-83. p. HU-ISSN 1789-4689.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK

¹⁵ *A Határőrség szerepe a katasztrófák, különös tekintettel a nukleáris veszélyhelyzet követelményeinek felszámolásában*. Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Kézirat. Budapest, 1997.

NÉV: RÉTI Rezső
SZÜL. IDŐ: 1954.
☎ : (+36-20) 253-1016
@ : rezso.reti@katved.hu
TAGSÁGI SZÁM: 112-257

Tanulmányok

- 1979 Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnök.
- 1988 Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnök

Szakmai tevékenység

- 1995-től a Tűzoltó Múzeumban és jogutódaiban dolgozik, mint műszaki szakmúzeológus. Nevéhez fűződik a múzeum állandó kiállításának korszerűsítése, időszakos kiállításainak tervezése. A vidéki kiállítóhelyek korszerűsítése, a múzeum évkönyvének és kiadványainak szerkesztése.

Tudományos és oktatói fokozatok

Publikációk

Kitüntetések

- 2012 Katasztrófavédelem Főtanácsosa

Tudományos tagságok és tisztségek

- Pulszky Társaság - Magyar Múzeumi Egyesület tagja

Nyelvismeret

- Angol

PARÁDI József
NEKROLÓG

In memoriam ifj. KOCSIS Tibor Krisztián
(Szombathely, 1978 – Budapest, 2012)

Ifj. KOCSIS Tibor Krisztián tagtársunkat 34 évesen, tragikus hirtelenséggel ragadta el a halál. Ifjú korából fakadóan még nem volt ideje tudományos munkásság kialakítására. Jó úton haladt azonban, hogy ilyen munkásságot létrehozson. Finanziális okokból fakadóan ugyan nem a közgyűjtemények, illetve a felsőoktatási intézmények munkatársaként, hanem a médiában kezdte el pályáját felépíteni. Ifjú életéből azonban – édesapja segítségével és útmutatásával – hosszú éveket töltött a Magyar Királyi Csendőrség feltáráásával.

Érettségi vizsgáit Szombathelyen a Savaria Szakközépiskola és Gimnáziumban tette le. Ezt követően felsőoktatási tanulmányait a Szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán kezdte el. Itt szerezte meg történelemtanári diplomáját, majd a Győri Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karán folytatta tanulmányait.

Életét végigkísérte a történelem tisztelete, nemzeti rendvédelem-történetünk szeretete. Minden bizonnyal szűkebb családi köréből eredeztethető a nemzeti rendvédelem-történetünk iránt érzett empátiája, hiszen édesapja határőr tisztként vonult nyugdíjba.

2007 októberében fogadta el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagfelvételi kérelmét. Rövid fél évtizedes tagsága alatt egyedül és édesapjával közösen is több ízben tartott előadást a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság konferenciáin, illetve szülőföldjén – a Magyar Királyi Csendőrség történetének ismertetésével – melynek során kutatómunkájának tapasztalatait osztotta meg az érdeklődőkkel.

Rövid életét hasznosan élte, melynek során tudományos kutatómunkájának eredményeit igyekezett megosztani a téma iránt érdeklődőkkel. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság osztozik szülei gyászában. KOCSIS Tibor Krisztián személyében tehetséges, nemzetét tisztelő, a szakterületét szerető ifjút veszítettünk el, akit nem feledünk.

SZAKÁLY Sándor
NEKROLÓG

In memoriam LÁM Béla szkv. cső. fhdgy.
(Ungvár, 1918 – Budapest, 2012)

Búcsúzunk...

...Tőled Béla Bátyánk. Valamennyien, akik ismertünk és szerettünk, akik tiszteltünk és becsültünk.

Egyike voltál azon volt magyar királyi csendőrtiszteknek, akiket a sors és a kommunista világ megpróbált megtörni, de sikertelenül. Hosszú életeredben mindig szem előtt tartottad a magyar királyi Honvéd Ludovika Akadémián felavattottak jelmondatát – A Hazáért, mindhalálig! – és a volt magyar királyi csendőrség soha nem feledhető jelmondatát: „Híven, becsülettel, vitézül!”

Kitartottál ezek mellett akkor is, amikor a szovjet hadifogság „hétköznapijait” kellett elviselned, de akkor is, amikor Magyarországra visszatérve, az nem hazaként fogadtott – jóllehet Magyarország, Számodra mindig is a Hazát jelentette. Vagy talán csak azok nem fogadtak így Téged és sok száz, sok ezer, sok tízezer egykori hadifogolytársadat, akiknek Magyarország nem a Hazát jelentette?

A Mosonyi utcai toloncház, a kistarcsai internálótábor, Sződliget, Kazincbarcika majd a Markó utca s végül a szabadulás.

Éltél 95 esztendő, tisztességben és becsületben. Sokunkat fogadtál barátoddá, azokat, akiket a volt magyar királyi csendőrség tevékenysége, szervezete érdekelt. Soha nem mondtad, hogy nincs időd megválaszolni a kérdést, nem tudod a választ. Legfeljebb egy kis időt kértél majd jelentkezted. Számítani lehetett Rád. Mindig és mindenben.

Amikor létrejött a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság az elsők között lettél pártolónk és tagunk. Amíg egészséged engedte nem volt olyan rendezvényünk, amelyen ne jelentél volna meg és ne mondtad volna el a véleményed egy-egy, a csendőrséget érintő kérdésben. Hiteles voltál és szakszerű, összefogott és baráti.

Sokan köszönhattünk Neked sokat, Béla Bátyánk és nem is felejtjük el mindazokat, amiket Tőled is tanultunk: bajtársiasság, szeretet, elfogulatlanság, őszinte kritika, megbocsátás és emlékezés.

Nyugodj békében s valahol azon a túlvilágon emlékezz bajtársaidal ránk földi halandókra, akik megtanultuk Tőled – és sok egykori bajtársadtól —, hogy mit is jelent a „Híven, becsülettel, vitézül!”

Non obiit abiit

(Nem halt meg csak eltávozott)

PARÁDI József

Kitüntetéteink 2012-ben

„Honos honestum deccoret inhonestum notat”

(A méltó embert a kitüntetés díszíti, a méltatlant pedig megbélyegzi.)

Publius Syrus kr.e. I.sz.

2012

DOMBRÁDY Lóránd dr.	◊ (♂ 1999, ✠ 2001, ✨ 2002)
KOVÁCS Tamás	✠ (♂ 2010)
KOVÁCS Zoltán András dr.	✠ (◊ 2006, ♂ 2009)
KÖMŰVES József	✠ (♂ 2009)
RAVASZ István dr.	✠ (♂ 2009)
SOM Krisztián	✠ (♂ 2009)
SZAKÁLY Sándor dr.	✨ (♂ 1999, ✠ 2002, ◊ 2006, ✨ 2009)
ZÉTÉNYI zsolt dr.	✠ (◊ 2006, ♂ 2010)

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem

DOMBRÁDY Lóránd dr.
☎: (+36/06-1) 356-2178
@: dombrady@t-online.hu
TAGSÁGI SZÁM: 192-045

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(művelő)

Sz. i.: 1931.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Német

Tf.: A Magyar Tudományos Akadémia doktora

Of.: Címzetes egyetemi tanár,

M.: Lásd a MTMT honlapján: <https://www.mtmt.hu>

T.: Lásd a MTMT honlapján: <https://www.mtmt.hu>

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja,

Tkf.: Lásd Magyar Tudományos Akadémia honlapján: <https://www.mta.hu>

K.: ☉ 1999, ☒ 2001, ✨ 2002, ☒ 2005

Ho.: olvasás

W.: —

MTMT = Magyar Tudományos Művek Tára

Jelmagyarázat: **Sz.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KOVÁCS Tamás

☎ :(+36/06-30)589-4372

@: kuznyecov.t@gmail.com

TAGSÁGI SZÁM: 110-244

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(támogató)

Sz. i.: 1979.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Latin, angol, francia, német

Tf.: —

Of.: Egyetemi adjunktus

M.: Lásd a SZBMRTT honlapján: <https://www.szbmrnt.atw.hu>

T.: Lásd a SZBMRTT honlapján: <https://www.szbmrnt.atw.hu>

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Történelmi Társulat; a Magyar Levéltárosok Egyesülete és a Magyar Rendészettudományi Társaság tagja.

Tkf.:

K.: ☞ 2010

Ho.: olvasás

W.: —

SZBMRTT = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Jelmagyarázat: **Sz. i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KOVÁCS Zoltán András dr.

@: a.z.kovacs@t-online.hu

TAGSÁGI SZÁM: 110-245

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(támogató)

Sz. i.: 1977.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Latin, angol, orosz, német

Tf.: Ph.D.

Of.:

M.: Lásd a SZBMRTT honlapján: <https://www.szbmrtt.atw.hu>

T.: Lásd a SZBMRTT honlapján: <https://www.szbmrtt.atw.hu>

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

Tkf.: A Belügyi Tudományos Tanács tagja.

K.: 2009, 2010

Ho.: olvasás

W.: —

SZBMRTT = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitérítései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KŐMŰVES József
 ☎: (+36/06-1) 264-555
 @: komuves.j@freemail.hu
 TAGSÁGI SZÁM: Nem tag
 Sz.i.: 1947. VIII. 26.

Rendvédelem-történetért
 Érdemkereszt
 (támogató)

Sz. i.:

Iv.: Egyetem

Nyt.: Orosz, német

Tf.:

Of.:

M.:

T.:

Tsz.:

Tkf.:

K.: ♂ 2009, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum Ezüst Emlékérem, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum Arany Emlékérem.

Ho.: Kerékpározás, túrázás, olvasás

W.: —

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

RAVASZ István dr.

☎: (+36/06-1) 246-6556

@: rid.kalman@mail.militaria.hu

TAGSÁGI SZÁM: 196-125

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(támogató)

Sz. i.: 1958.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Német

Tf.: Kandidátus

Of.:

M.: Lásd a HM-HIM honlapján: <https://www.hm-him.hu>

T.: Lásd a HM-HIM honlapján: <https://www.hm-him.hu>

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaság és Magyar Hadtudományi Társaság tagja.

Tkf.: Lásd a HM-HIM honlapján: <https://www.hm-him.hu>

K.: ☞ 2000

Ho.: olvasás

W.: —

HM-HIM = Hadtörténeti Intézet és Múzeum.

Jelmagyarázat: **Sz.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

SOM Krisztián

☎ : (+36/06-70) 230-9318

@ : som.krisztian@hotmail.com

TAGSÁGI SZÁM: 109-243

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(támogató)

Sz. i.: 1977.

Iv.: Gimnáziumi érettségi

Nyt.: Angol

Tf.:

Of.:

M.:

T.:

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaság tagja.

Tkf.:

K.: ☞ 2009

Ho.: olvasás

W.: —

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

SZAKÁLY Sándor dr.
 ☎: (+36/06-1)388-1482
 @ : sakat@mail.datanet.hu
 TAGSÁGI SZÁM: 195-114

Rendvédelem-történetért
 Érdemrend
 (támogató)

Sz. i.: 1955.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Német

Tf.: A Magyar Tudományos Akadémia doktora

Of.: Egyetemi tanár

M.: Lásd a SZBMRTT honlapján: <https://www.szbmrntt.atw.hu>

T.: Lásd a SZBMRTT honlapján: <https://www.szbmrntt.atw.hu>

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaság elnökségi tagja, A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Bizottságának tagja.

Tkf.: Az Osztrák-Magyar Tudományos és Oktatási Kooperációs Akció Alapítvány kuratóriumának elnöke. A Nemzetközi Magyarstudományi Társaság választmányának tagja. A Habsburg-kori Kutatások Közalapítvány kurátora. Az egri Eszterházy Károly Főiskola Intézményi Doktori Tanácsának tagja. A Hadtörténelmi Közlemények, a Bécsi Magyar Napló, a Magyar Napló szerkesztőbizottsági tagja.

K.: ☞ 1999, ✖ 2002, ⬠ 2006, ☼ 2009

Ho.: olvasás

W.: —

SZBMRTT = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

ZÉTÉNYI Zsolt dr.
 ☎: (+36/06-1) 212-5575
 @: zezso@t-online.hu
 TAGSÁGI SZÁM: 112-258

Rendvédelem-történetért
 Érdemkereszt
 (művelő)

Sz.i.: 1941.

Iv.: Tudományegyetem Jogtudományi Kar, bírói és ügyészi szakvizsga.

Nyt.: Német, orosz.

Tf.:

Of.:

M.: Lásd a SZBMRTT honlapján: <https://www.szbmrts.atw.hu>

T.: Lásd a SZBMRTT honlapján: <https://www.szbmrts.atw.hu>

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaság tagja.

Tkf.: a BAJCSY-ZSILINSZKY Társaság főtítkára, Nemzeti Jogvédő Alapítvány kuratóriumának elnöke, Magyar Konzervatív Alapítvány kuratóriumának elnöke.

K.: ☞ 2006, ✖ 2009

Ho.: —

W.: —

SZBMRTT = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Jelmagyarázat: **Sz.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

PARÁDI József
Ékítménytörténeti munkásság elismerése

ZEIDLER Sándor tagtársunkat
– március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából –
a „HONVÉDELEMÉRT KITÜNTETŐ CÍM I. osztályú fokozatával”
tüntette ki a honvédelmi miniszter.

Születési idő: 1946.

☎ : (+36/06-30) 961-9148

@ : zeidler@upcmail.hu

Tagsági azonosító: 191-039

ZEIDLER Sándor kora ifjúsága óta foglalkozik a magyar fegyveres szervezetek ékítménytörténetével. Magyar nyelvterületen e témakörnek kétség kívül Ő a legavatottabb, nemzetközileg is elismert szaktekintélye. Az archentológia, falleriszтика, heraldika, insigniológia, vexillológia, numizmatika, ikonográfia történelmi segédtudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre, illetve fegyveres testületekre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője. A kitüntetések, ékítmények témakörében készített publikációi a témakör meghatározó irodalmához tartoznak. A fegyveres szervezeteket működtető tárcák vezetése, a magyar történelmi témájú filmek készítői kikérték tanácsait, igényt tartottak a segítségére. Tudományos társaságunknak 1991 óta tagja, jelenleg – az elnökség tagjaiként – alelnöke. A kitüntetett élénk tudományos közéleti tevékenységet folytat, melynek részeként tagja a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak, a Numizmatikai Társaságnak, a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének és az Európai Hagyományörző Egyesületek Szövetségének.

ZEIDLER Sándor kutató, gyűjtő és népszerűsítő tevékenységét csaknem fél évszázad óta végzi. A Művészeti Alap, jelenleg MAOE tagjaként számos színházi produkció szakértőjeként, tervezőjeként vett részt a hazai kulturális életben. A jelenleg is rendszerben lévő díszfegyverek, kitüntetések, jelvények és egyenruhák tervezőjeként alkotott maradandót. A magyar fegyveres testületek egyenruházata és ékítményei, illetve a kitüntetések témakörében számos hazai és külföldi kiállítást rendezett, amelyek nemzetközi elismerést is arattak.

ZEIDLER Sándort a magyar nemzeti kultúra általa művelt szakterületének gondozása érdekében megvalósított alkotómunkájáért több ízben részesítették elismerésben. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság munkássága elismeréseként: Rendvédelem-történetért Érdemérem -

1998, Rendvédelem-történetért Érdemkereszt (önzetlen támogató és kiváló művelő fokozatok) – 2000–2001, Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának – 2003, a Rendvédelem-történet Magistere kitüntető cím – 2007 és Rendvédelem-történetért Díj -2009, kitüntetésekben részesítette. A nemzeti rendvédelem-történetünkért elismerések mellett társadalmi szervezetek elismeréseként: Széchenyi Emlékérem III. fokozata – 1992 (Magyar Éremgyűjtők Szövetsége), Díszérem – 1992 (Politikai Foglyok Országos Szövetsége), Érdemkereszt – 1992 (Politikai Foglyok Országos Szövetsége), Érdemkereszt – 1994 (Tartalékos Katonák Egyesülete), Ezüst Díszjelvény -1997 (Bund der Deutsche Ordenssammler), Csendőr Emlékérem – 1999 (Magyar Királyi Csendőr bajtársi Közösség), Csendőr Érdemkereszt Koszorúval – 1999 (Magyar Királyi Csendőr bajtársi Közösség), Máltai Lovagrend – 2000 (Máltai Lovagrend), édesapja érdemei alapján a Vitézi Rend felvette tagjai sorába – 2004 (Vitézi Rend), Mattsee Emlékérem – 2005 (Vitézi Rend), Magyar Szabadságkereszt Díszérme – 2006 (Vitézi Rend), Nemzetvédelmi Kereszt – 2006 (Vitézi Rend), Unger Emil Jutalomérem – 2009 (Magyar Éremgyűjtők Egyesülete), Szent László Jubileumi Kereszt – 2011 (Szent László Rend), Ihmps Díszjelvény – 2011 (Kanada). A társadalmi szerveződések elismerései mellett állami kitüntetésekben is részesült: Honvédelmi Minisztérium Államtitkári Dícsérő Oklevél - 1990, 1956-os Díszérem – 1991, Honvédelmi Miniszteri Dícsérő Oklevél – 1992, Köztársasági Elnök Dícsérő elismerése – 1994, Vám- és Pénzügyőrségért Érem – 1995, Köztársasági Elnöki Aranyérem – 1996, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Emléklap – 2012.

HONVÉDELEMÉRT KITÜNTETŐ CÍM

**Zeidler Sándor
úrnak**

*a honvédelem ügye érdekében huzamos időn át végzett
kiemelkedő tevékenysége elismeréséül,*

- Nemzeti Ünnepünk alkalmából -

I. osztályú

HONVÉDELEMÉRT KITÜNTETŐ CÍMET
adományozok.

Budapest, 2012. március 15-én

Glenda Kato

Magyarország
honvédelmi minisztere

ZEIDLER Sándor 2009. évi elismeréséről – a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete által adományozott Unger Emil Jutaloméremről – a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) XVIII. évf. (2009) 31–32. számában HU-ISSN 1785-3257 számoltunk be.

ZEIDLER Sándor kitüntetéséhez gratulálók, bízom abban, hogy még sokáig fogja gyarapítani nemzeti kultúránk általa művelt szakterületét.

PARÁDI József

A tudományos munka új elismerési formái.

A belügyi tárca tudományos tanácsa a tudományos munka és a tudományos-szervező munka elismerésére *Szabó András-érmét* alapított.

„... a belügyi tudományos tevékenység elismerésére 2012. évben két érmet alapított.

A kiváló tudományos munkáért járó érem azoknak az oktatóknak, kutatóknak és más dolgozóknak adományozható, akik a minisztérium különböző szerveiben folyó oktató, tudományos kutatómunkát hosszú időn keresztül kiemelkedően, alkotó módon végezték, és jelentősen hozzájárultak a minisztérium hazai, valamint nemzetközi hírnevének erősítéséhez. Különös tekintettel azokra, akik segítettek a rendvédelem és közigazgatás fejlesztését, az önálló rendészettudomány megteremtését.

A kiváló tudományos-szervezői és segítői munkáért járó érem azoknak adományozható, akik a rájuk bízott tudományos-szervezői feladatokat huzamosan magas színvonalon látták el, továbbá akik hosszú időn keresztül kiemelkedően végezték a tudományos munkát közvetlenül elősegítő tevékenységet és munkájukkal jelentősen hozzájárultak a minisztérium tudományos eredményeihez.

Évente kategóriánként egy-egy kitüntetés adományozható, elsősorban a belügyi ágazatban tevékenykedő közalkalmazott-, köztisztviselő-, illetve hivatásos állomány részére, kivételesen – érdemeikre tekintettel – a Belügyminisztériummal foglalkoztatási jogviszonyban nem álló személyeknek. Az érme odaítélése a Belügyminisztérium irányítása alá tartozó szervek és szervezetek véleményének bekérése alapján, a Belügyi Tudományos Tanács javaslatának figyelembevételével, a tanács elnökének hatáskörében történik. Az emlékérmek átadására a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából rendezett központi belügyi ünnepségen kerül sor. A Belügyi Tudományos Tanács az érme megtervezésére 2011. év végén több magyar éremművészt is felkért, végül a megbízást BOHUS Áron kapta meg. A kétoldalas érem előlapján prof. dr. SZABÓ András – büntetőjogász, volt alkotmánybíró, az MTA rendes tagjának munkássága előtt tisztelegve – arcképe, és a »Kiváló tudományos munkáért«, ill. a »Kiváló tudományos-szervezői munkáért« felirat látható. A hátlapon az aktuálisan elismerésben részesült neve, és az adományozás ideje található, gravírozva.

A Szabó András-érem egyedi, kézzel készített díszdobozát SZABLYÁR Zsuzsanna, csomagolóstervező grafikus és festőművész alkotta. A dobozt borító vászon szép méregzöld színével és a belsejét bélelő krémszínű selyem szatén bélésével jól kiemeli a patinázott bronz színét. A doboz szerkezete úgy került kialakításra, hogy a doboztető a dobozalj mögé csúsztható legyen, így átadásnál, illetve a vitrinbe helyezéskor külön háttér is biztosítható az érmenek. A doboz belsejében található selyemmel borított betét, pontosan illeszke-

dik az érem síkjával csukott állapotban, így nem hagyja, hogy az érem elmozduljon szállítás közben.”*

A kezdeményezés dicséretes és tiszteltre méltó. Sajnálatos, hogy az adományozást szabályozó szövegben a nem létező „rendészet-tudomány” kifejezés is szerepel.

A Szabó András-érem mindkét változatának első példánya a Belügyi Tudományos Tanács kibővített ülésén került átadásra, a minisztérium épületegyüttesének úgynevezett „márványcsarnokában” (1051. Budapest, József Attila utca 2-4.) 2012. II. 29.-én 10 órai kezdettel, mintegy 60 főnyi meghívott körében.

A rendezvény levezető elnöki tisztét dr. DÁNOS Valér ny. r. ddtbk. az állam és jogtudomány kandidátusa, a Belügyi Tudományos Tanács ügyvezető elnöke látta el.

Dr. FELKAI László közigazgatási államtitkár a Belügyi Tudományos Tanács elnöke a tanáccsal szemben támasztott követelményeket ismertette.

Dr. KORINEK László prof. akadémikus a Belügyi Szemle főszerkesztője, a Belügyi Tudományos Tanács alapító tagja, az érem névadója dr. SZABÓ András prof. gazdag életútjának lényegét ismertette.

Dr. SZABÓ András 1928-ban székely család gyermekeként született. Erdélyben járt alapoó és középiskolába, felsőoktatási tanulmányait azonban már Budapesten folytatta. A jogtudomány terén fejtett ki szellemi alkotó tevékenységet. E téren eredményei jelentős mértékben hozzájárultak a magyarországi rendvédelmi jog alapjainak a fejlődéséhez. Eszmefuttatásai a honi közegben nem csupán újszerűek, hanem előremutatóak is voltak.

Az érmeket dr. FELKAI László közigazgatási államtitkár, a Belügyi Tudományos Tanács elnöke adta át.

Kiemelkedő tudományos munkáért elismerésben részesült dr. KATONA Géza, aki a belügyi tárca különböző posztjain évtizedeken keresztül jelentős mértékben gyarapította a szakterület szellemi alapjait. Munkásságának eredményei a magyar rendvédelem gyakorlatának és elméletének egyaránt nélkülözhetetlen részévé vált.

Kiemelkedő tudományszervező munkáért elismerésben részesült dr. SZABÓ Márta, dr. SZABÓ András prof. akadémikus özvegye, aki nem csupán a férje számára biztosította a színvonalas szellemi alkotómunkához nélkülözhetetlen szerető családi hátteret, hanem maga is részt vett a szellemi eredmények interpretálásában, mint egyetemi oktató.

Dr. KATONA Géza és dr. SZABÓ Márta meghitt szavakkal emlékezett dr. SZABÓ Andrásra, a család és a szellemi alkotó munka oldaláról megvilágítva egy kétség kívül markáns személyiségű tudós emberi vonásait és szellemi értékeit.

A Szabó András-érmék átadási ünnepségét a Duna Szimfónikus Zenekar ünnepi műsora zárta.

---

* <http://www.bm-tt.hu/szaerem.html>

MŰHELY

ARTNER Ramona

A Magyar Királyi Államvasutakat a Magyar Királyi Csendőrséget és a Magyar Királyi Rendőrséget érintő hatásköri szabályozás

Mindhárom országos szervezet kialakulása a polgári magyar állam időszakára esik, bár az országos rendőrség létrejötte – a másik két szervezethez képest – később, hiszen csupán 1919-ben valósult meg a magyarországi rendőrségek államosítása.¹ Ezzel a XIX. század utolsó negyedében – a Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete által – kezdeményezett mozgalom elérte célját.² A Magyar Királyságban a két világháború között is fennmaradt az a dualizmuskori helyzet, mely szerint a közbiztonság fenntartásának két legfőbb pillérét a csendőrség és a rendőrség alkotta, azonban a rendőrségeket egységesítették és központi vezetés alá helyezték 1919-ben.³

Ezzel szemben a Magyar Királyi Csendőrséget eleve egységes szervezettel és centralizált vezetéssel hozták létre 1881-ben.⁴ A testület pedig ezt a jellegét fennállása teljes időszakában megtartotta.⁵

A Magyar Államvasutak (MÁV) rendszere fokozatosan épült ki és behálózta Magyarország teljes területét. A városokban – ahol a rendőrség tartotta fenn a rendet – és vidéken – amely a csendőrség hatósági területét alkotta – egyaránt áthaladt a vasút.⁶

Nem véletlen, hogy mindhárom savunk „csendőr”, „rendőr” és „vasút” a nyelvújítás eredményeként a XIX. században jött létre.

A MÁV ugyan – a Magyar Királyságban kiépített más nagy műépítmény-rendszerekhez hasonlóan, mint például a gátőrségek – rendelkezett saját üzemi rendész szervezettel, ez azonban nyilvánvalóan nem helyettesíthette a közbiztonság fenntartására hivatott két állami rendvédelmi testületet a rendőrséget és a csendőrséget.⁷

A Magyar Államvasutakat – hasonlóan a víztársulatokhoz – törvény kötelezte arra, hogy a vasúti vonalait, illetve a gátakat őrizze. A vasúthálózat a magyar nemzeti vagyon tetemes hányadát alkotta, működtetése pedig elsősorú nemzeti érdek volt. Ezért ennek az őrzését a magyar állam fontos feladatnak tekintette. E mellett pedig a Magyar Királyság területén a posta távírdai vonalait is a vasút töltésekben fektették le. Ez sokkal takarékosabb megoldásnak bizonyult, mintha a távírdai vonalakat a vasúti sínparóktól függetlenül építették volna ki. Egyben pedig indokoltabbá tette a vasútvonalak őrzését.⁸

A történelmi Magyarországon 5380 távírda hivatal, a trianoni békediktátum utáni csonka Magyarországon pedig 2756 távíró hivatal működött. A dualizmuskori Magyar Királyságban 22 117 kilométer hosszú vasútvonalon 5530 fő, míg a két világháború közötti Magyar Királyságban 7606 kilométer hosszú vasútvonalon 1902 fő teljesített szolgálatot a vasútnál pályaořként.⁹

A bakterek – családjukkal egyetemben – a vasútvonalak mentén épített és a hozzátartozó kiskertekkel rendelkező házakban laktak. Más hasonló rendszerű

szervezetek tagjaival megegyező módon, mint például az gátőrsek, nem csupán őrizték a rájuk bízott pályaszakaszt, hanem elvégezték a kisebb javításokat, felügyelték a karbantartásokat is. E mellett kötelességük volt a rájuk bízott térségben ügyelni a közbátorságra is. Közhatósági jogú személynek minősültek. Ebből fakadóan joguk volt a szabályok ellen vétőket elfogni, káros cselekedetiek eszközeit elkobozni és az általuk kiértesített rendvédelmi közegnek további intézkedés céljából a személyeket és az eszközöket átadni. A vasúti pályák jellegétől függő sűrűségben általában 5 kilométerenként telepítettek egy–egy baktert. Ők a szó szoros értelmében állandóan szemmel tartották a rájuk bízott területet, amelyen a tudomásuk nélkül lényegében semmi sem történhetett.¹⁰

A bakterek tehát egyben vasúti örök is voltak, akik ebben a minőségükben közhatósági jogú személyeknek minősültek. Mivel a vizsgált időszakban megbecsült egzisztenciának számított a vasúti szolgálat, a MÁV-nak alkalma nyílt megváltogatni a munkatársait. A vasút szolgálatába olyan személyeket vettek fel, akik: magyar állampolgárok, 18 évesnél idősebbek és 35 évesnél fiatalabak, egészségesek voltak és rendelkeztek a leendő munkakörükhöz előírt állami iskolai végzettséggel. A közhatósági jogosultságú munkaköröket betöltőknek pedig – a közhatósági jogosultságuk jogszerű gyakorlása érdekében – tanfolyamon kellett részt venniük, melynek a végén vizsgát is kellett tenniük. Az eredményes vizsga nyomán voltak esküre bocsáthatók. A közhatósági jogú személyek esküt a szolgabíróknál tettek. Eskütétel után voltak kinevezhetők a beosztásukba. A közhatósági jogú személyeket a foglalkoztató szervezet fizette, formaruhával is e szervezet látta el. A dualizmus időszakában – amikor vasúti szerelvények elleni fegyveres támadások is előfordultak – a pályáőröket forgópisztollyal is felfegyverezték. E fegyverek mentesültek a fegyveradó alól. A két világháború közötti időszakban azonban már nem volt szükség a pályáőrök felgyverzésére.¹¹

A vasúti pályáőrök az úgynevezett bakterek arra voltak alkalmasak, hogy az ország egész területét behálózó vasúti műépítményeket, azaz a vasútvonalakat őrizzék, a rongálásokat és az eltulajdonításokat megakadályozzák, illetve megelőzzék. E tevékenységük során pedig a közbátorság ellen vétőket elfogták, cselekményeiket megszakították. A vasúti szállítmányok dézsmálása és a vasúton utazó személyek sérelmére más utasok által elkövetett törvényellenes cselekmények üldözésére azonban alkalmatlanok voltak. Nem is ebből a célból hozták létre a pályáőröket. Az első világháború során bebizonyosodott, hogy – elsősorban a vasúti áruszállítás dézsmálása megelőzésének a biztosíthatósága érdekében – szükség van a vasútnál a rendvédelmi testületek fokozottabb jelenlétére.¹²

A húszas évek első felében a rendvédelem terén is megvalósult a konszolidáció. Egyértelművé vált, hogy a Magyar Királyi Csendőrség és az államcsőrtörténeti rendőrségek utódszervezete a Magyar Királyi Államrendőrség (1931-től Magyar Királyi Rendőrség) lesz a továbbiakban is a Magyar Királyságban a közbátorság biztosításának a két kulcstestülete. Eldőlt az is, hogy – a dualizmus kori gyakorlat folytatásaként – a továbbiakban is vidéken a csendőrség, városokban

pedig a rendőrség kompetenciáját alkotja a rend fenntartása. Mindkét szervezet újraszervezték, tevékenységét megerősítették.¹³

E helyzetből fakadóan szükségessé vált a háború és a forradalmak utáni helyzetnek megfelelően a két testület működése érintkezési felületeinek szabályozása. Ennek keretében meglehetősen későn, a negyvenes évek elején került sor a két testület között a vasúti kompetenciák tisztázására. Ezt évtizedekkel előzte meg a rendezett tanácsú városok területén a csendőrség alkalmazási lehetőségeinek, az állami rendőrség területén működő csendőrség rendőrhatalóságokhoz fűződő viszonyának, a csendőrség és a rendőrség közbiztonsági szolgálati viszonyának a rendezésére.¹⁴

A vasutakra vonatkozóan a csendőrség és a rendőrség kompetenciáit 1942-ben belügyminiszteri rendelettel szabályozták. A témakör rendezése során abból indultak ki, hogy a hatályos csendőrségi szolgálati szabályzatban foglaltak¹⁵ és a két testület szolgálati kapcsolatának szabályozása tárgyában kiadott miniszteri rendelet tartalma¹⁶ nem képes kezelni a vasúti bűncselekmények témáját, mivel a rendezés alapelve az elkövetés helyszíne szerinti illetékesség volt. Márpedig ezen alapelv alkalmazása a vasút estében – amely haladása során számtalanszor keresztezi mindkét testület hatósági területét – nem volt alkalmazható. Ezért szükség volt a vasútra vonatkozó közös szabályozásra.¹⁷

A szabályozás hét pontból állt.

1. Az első pontban definiálták a vasúti bűncselekmények fogalmát, rögzítették a tipikus eseteket, továbbá meghatározták, hogy – kétséges esetekben – a két rendvédelmi testület mely részének áll jogában meghatározni, hogy a cselekmény a vasúti bűncselekmények kategóriájába tartozik-e vagy sem.¹⁸

2. A második pontban a rendeletalkotó rögzítette azt az alapelvet, hogy a nyomozást az elkövetés helye szerint illetékes rendvédelmi testületnek kell megvalósítania, amennyiben az elkövetés helye az észleléskor, illetőleg a feljelentés vételekor, vagy a nyomozás megindulásakor egyértelműen megállapítható.¹⁹

3. A harmadik pontban azt szabályozták, hogy abban az esetben, ha a vasúti bűncselekményt részben a Magyar Királyi Csendőrség részben pedig a Magyar Királyi Rendőrség működési területén követték el, vagy az elkövetés helyét nem lehetett kezdetben megállapítani, annak a testületnek kellett az eljárást lefolytatnia, amelyik abba hamarabb belekezdett, tekintet nélkül arra, hogy az elkövetés későbbiek során megállapított helyszíne melyik rendvédelmi testület hatósági területéhez tartozott.²⁰

4. A rendelet negyedik pontjában azt rögzítették, hogy mindkét rendvédelmi testületnek kötelessége volt a tudomására került, de nem a kompetenciájába tartozó vasúti bűncselekményeket nyomozás céljából az illetékes testületnek átadni. Ezt abban az esetben is megtehették, ha az eset körülményeiből arra lehetett következtetni, hogy a társ rendvédelmi testület a nyomozást eredményesebben megvalósíthatja.²¹

5. Az ötödik pont arról szólt, hogy a vasúti bűncselekményeket illetően a Magyar Királyi Csendőrség vasúti alakulatainál szolgálatot teljesítő csendőrök és a

Magyar Királyi Rendőrség állományába tartozó azon rendőrök, akik vasúti bűncselekményeket nyomoztak az egész ország területén végezhettek nyomozati cselekményeket.²²

6. A hatodik pontban azt szabályozta a rendeletalkotó, hogy a csendőrség és a rendőrség azon tagjainak, akik vasúti bűncselekményeket a társ rendvédelmi testület hatósági területén nyomoztak a társ testület területileg illetékes szervezeti egységénél előzetesen jelentkezniük kellett. Ettől abban az esetben tekinthettek el, ha a jelentkezésből fakadóan a nyomozásban káros késedelem keletkezhetett volna. Ebben az esetben azonban a nyomozati cselekmények befejezése után kellett a jelentkezési kötelezettségüknek eleget tenni, amittől ugyancsak abban az esetben tekinthettek el, ha a jelentkezés a nyomozás menetére káros hatást gyakorolt volna. Utólag azonban írásban mindenképpen értesíteni kellett a társ rendvédelmi testületet a hatósági területén végzett nyomozati cselekményről.²³

7. A hetedik pontban arra utasította a belügyminiszter a csendőrséget, illetve a rendőrséget, hogy mindkét rendvédelmi testület tagjainak a tudomására jutott vasúti bűncselekményeket a Magyar Királyi Csendőrség Nyomozati Értesítőjében közzé kell tenniük. A harminc napon belül felderítetlen vasúti bűncselekményeket pedig a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának kellett nyilvántartásba vennie.²⁴

Végezetül a rendelet előírta, hogy a Magyar Királyi Csendőrség szolgálati utasításába a rendelet tartalmát be kell vezetni. Erre azért volt szükség, mert a csendőrség szervezetén belül működött egy vasúti csendőr szervezet is, önálló szárny formájában. A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati utasítása pedig valamennyi szakalakulat teendőit is szorgalmazta. Amennyiben tehát a tevékenységét részben, vagy egészében újraszabályozták, illetve a szabályozást módosították, azt a hatályos szolgálati szabályozásban is be kellett vezetni.²⁵ A vasúti bűncselekmények kapcsán ez nem csak a testület szolgálati szabályzatát érintette, hiszen a vasúti csendőrségnek – amellett, hogy a szolgálati teendőit főbb vonalakban a Magyar Királyi Csendőrség szolgálati utasítása is tartalmazta – önálló szabályzata is volt.²⁶

Jegyzetek:

¹ 5047/1919. ME. r.

² BORBÉLY – KAPY: 393–394. p.

³ PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei.

⁴ 1881/III. tc.

⁵ PARÁDI József: A magyar rendvédelem fejlődési tendenciái 1867–1950.

⁶ CSERMENAY – HORVÁTH

⁷ PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867–1945.

⁸ PARÁDI József – PARÁDI Ákos

⁹ Vö. 7. sz. jegyzettel.

¹⁰ Vö. 8. sz. jegyzettel.

¹¹ Loc. cit.

¹² SUBA

¹³ 5634/1921. BM-HM. r. ; 39 820/1921. BM. r. ; 1922/VII. tc. ; 102 837/1922. BM. r. 220 252/1924. BM. kr.

¹⁴ 157 570/1925. BM. kr. ; 74 937/1926. BM. kr. ; 60 374/1930. BM. kr.

¹⁵ SZUT-1941

¹⁶ 60 374/1930. BM. kr.

¹⁷ 214 000/1942. BM. kr.

¹⁸ Vasúti bűncselekményeken e rendeletem szempontjából azokat a bűncselekményeket kell érteni, amelyeket pályaudvarokon, vagy azokhoz tartozó épületekben, vasúti raktárakban, vasúti pályán vagy ennek tartozékain, illetőleg mozgó vonaton követtek el és amelyek felderítéséhez a vasút üzemére, forgalmára, vagy ügykezelésére vonatkozó különleges szakismeret vagy tapasztalat szükséges.

Ilyen bűncselekmények különösen a közveszélyű rongálás, a balesetet előidézett gondatlanság, a vasutvállalat sérelmére elkövetett lopás vagy árudézmálás, utazó büntettek bűncselekményei és végül a vasúttal kapcsolatos államellenes bűncselekmények. Nem vasúti bűncselekmények az ember élete, testi épsége, továbbá a tulajdon elleni helyi jelentőségű büntettek és vétségek, amelyeket a vasút üzeméhez tartozó területen vagy helyiségben követtek ugyan el, de a vasút üzemével, illetőleg forgalmával nincsenek kapcsolatuk.

Késétség esetében azt, hogy valamely bűncselekmény vasúti bűncselekménynek tekintendő-e vagy sem, a m. kir. csendőrségnél a vasúti szárnyparancsnokság, a m. kir. rendőrségnél pedig az illetékes rendőrhatalóság vezetője (bűnügyi osztályának vezetője) határozza meg.

Loc. cit.

¹⁹ Loc. cit.

²⁰ Loc. cit.

²¹ Loc. cit.

²² Loc. cit.

²³ Loc. cit.

²⁴ Loc. cit.

²⁵ SZUT-1941

²⁶ CS-27

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- BORBÉLY – KAPY — BORBÉLY Zoltán – KAPY Rezső: *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941*. Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat.
- CSERMENAY – HORVÁTH — CSERMENAY László – HORVÁTH Ferenc: *125 éves a Magyar Közlekedési Hatóság 1868-1993*. Budapest, 1993, Közlekedési Dokumentációs RT.
- PARÁDI József – PARÁDI Ákos — PARÁDI József – PARÁDI Ákos: *Rendvédelmünk 1867-1945*. Budapest, 2006, Rendőrtiszti Főiskola. 77 p. HU-ISBN 963 06 0281 4.

TANULMÁNYOK

- PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződése 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XV. évf. (2008) 18. sz. 64–87. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Karahatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században” című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. *Belügyi Szemle*, XXXIV. évf. (1986) 4. sz. 45–50. p. HU-ISSN 0133-6738.
- PARÁDI József: A magyar rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 84–96. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998 februárjában Budapesten hangzott

- el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által rendezett tudományos rendezvénysorozat I. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA — SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXI. évf. (2011) 24. sz. 126–135. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án Budapesten hangzott el Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZABÁLYZATOK
SZUT-1941 — *Szervezeti és szolgálati utasítása Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat.
- CS-27 — *Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség vasúti alakulatai számára*. (A szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat. Szabályzat melléklete)
- JOGSZABÁLYOK
1881/III. tc. — 1881/III. tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.
1922/VII. tc. — 1922/VII. tc. a Magyar Királyi Állami Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.
- 5047/1919. ME. r. — 5047/1919. ME.r. a magyarországi rendőrségek államosítása tárgyában.
- 5634/1921. BM-HM. r. — 5634/1921. BM-HM. r. a Magyar Királyi Csendőrség szervezetéről.
39 820/1921. BM. r. — 39 820/1921. BM. r. a Magyar Királyi Állami Rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozása.
- 122 837/1922. BM. r. — 122 837/1922. BM. r. az 1922/VII. tc. Magyar Királyi Állami Rendőrségre vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtása.
- 220 252/1924. BM. kr. — 220 252/1924. BM. kr. a Magyar Királyi Csendőrség átszervezése tárgyában.
- 157 570/1925. BM. kr. — 157 570/1925. BM. kr. csendőrség alkalmazása egyes rendezett tanácsú városok területén.
- 74 937/1926. BM. kr. — 74 937/1926. BM. kr. a Magyar Királyi Államrendőrség területén működő csendőrség viszonya a rendőrhathozáshoz.
- 60 374/1930. BM. kr. — 60 374/1930. BM. kr. a Magyar Királyi Csendőrség és a rendőrség közbiztonsági szolgálati viszonyának szabályozása.
- 214 000/1942. BM. kr. — 214 000/1942. BM. kr. a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Rendőrség területi illetékessége vasúti bűncselekmények nyomozása tárgyában.

HODOS Gábor**A csendőrség megítélése a korabeli magyar sajtóban
a Dános-pusztai gyilkosság kapcsán.**

Az 1907. július 19-én történt események a Dános-pusztai brutális gyilkosságok a mai Dánszentmiklós (Pest megye) területén mentek végbe.

A kormányparti Budapesti Hírlap, a szociáldemokrata Népszava, a Kis és a Nap bulvárlapok, mindannyian sokat cikkeztek a bűntényről. A Pesti Napló ADY Endre szerkesztésében szintén hírt adott róla.

A Budapesti Hírlap 1907 júliusi száma arról tett említést, hogy a Szarvas csárda személyzete négyes rablógyilkosság áldozata lett. SZARVAS Istvánt és családját: SZARVAS Vrana Juliát, örökbefogadott lányukat, SZARVAS Terézt és a szomszédos major kocsisát, TABÁNYI Pált megölték. Holttestüket a helyi posta-kocsis, SZIKORA Mihály fedezte fel, aki szolgálatba indulásakor látta, hogy füst gomolyog a csárdából, ő értesítette a területileg illetékes hatóságokat, a csendőrséget.

Az ügy azért is volt különösen kényes, mert két, köztisztületben álló személynek, WEKERLE Sándornak, az akkori miniszterelnöknek és RAKOVSKY Istvánnak, az Állami Számvevőszék elnökének is voltak itt birtokai. (Ez utóbbi helyen történt a bűntény.) A hatóságok másnap értesítették gróf ANDRÁSSY Gyula belügyminisztert, aki teljes körű nyomozást rendelt el és a csendőrség mellett négy detektívet is kiküldött a helyszínre.

Az újságok már másnap közölték, hogy az elkövetők kóborló vándorcigányok voltak és a gyanú hamar rájuk is terelődött.

A bulvársajtóban a Nap újság először hamis adatokat írt a bűncselekmény áldozatairól, de részletesen beszámolt a boncolásról, hírt adva a Dános-pusztán élőkről. A cikk a szerző sajnálkozásával fejeződik be, hiszen SZARVAS Terézt – akinek néhány hét múlva lett volna az esküvője – menyasszonyi ruhában temették el. A cigányok vendégként érkeztek éjjel fél 11-kor, először a kocsissal végeztek. SZARVAS István bemenekült a szobájába a puskájáért, az elkövetők utána mentek és több késszúrással megölték, majd SZARVAS Teréz mellén hét metszést ejtve, elvágta a torkát, de előtte megerősakolták, attól félve, hogy szüzen átkot küld rájuk, majd végül a feleséget fojtották meg.

A csendőrség gyanúját még az is megerősítette, hogy NAVRATIL László monori csendőr őrmesterrel a gyilkosság napján egy cigányasszony közölte, hogy a KOLOMPÁR család gyilkosságra készül, valamint több tanú állította, hogy cigánykaraván hajtott át Albertirsa irányából Cegléd felé.

PRESZLY Loránd könyvéből kiderül, hogy ezen a környéken 1 fő csendőrré 26,66 km² és 1923 fő esett.

A Népszava tudósítója azt írta, hogy a csendőrség lassan, körülményesen teszi a dolgát és a cigánykérdésről társadalmi vita bontakozott ki, ami éles kritikával illette a rendvédelmi szerveket és megpróbált vizsályt szítani a testületek között.

A Budapesti Hírlap július 24.-ei száma azt taglalta, hogy mennyi cigány élt az Osztrák-Magyar Monarchiában abban az időben. A GAÁL György-féle tanulmány kb. 245 ezer cigány létszámát valószínűsíti a birodalomban, de ez is csak becslés, az 1893-as népszámláláskor a származásra, az 1900-as összeírás-kor az anyanyelvre kérdeztek rá, ezek alapján mintegy 20 ezer vándorcigányt találtak, akik nem fizetettek adót, nem katonáskodtak, nomád életmódot folytattak.

GAÁL György tanulmányában kifejtette, hogy telepeket, dologházakat, javító-nevelő intézeteket kell a cigányság számára létrehozni, liberális és drasztikus álláspontok vitáztak egymással.

ENDRÖDY Géza 1897-ben publikált könyvének címe: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve*. A szerző rávilágított arra, hogy a cigányokra nem jellemző a gyilkosság, inkább a rablás, betörés, lopás, ezért kételkedtek a nyomozók kezdetben abban, hogy cigányok lettek volna az elkövetők. Az volt a véleményük, hogy a cigányok sohasem követnek el lopást olyan helyen, ahol férfiak tartózkodnak, pláne ha fegyverrel is rendelkeznek, de valószínűleg ENDRÖDY sem gondolta, hogy az elkövetők nem lehetnek cigányok. A csendőrség ezután feltartóztatta a cigánykaravánokat, majd minden kóborlóban gyilkost véltek felfedezni.

A cigánykérdésben majdnem minden lap eltérően nyilatkozott, csak a Népszava vette pártfogásba őket, és azt írta cikkében: „A valódi gonosztevők szabadon garázdálkodnak, cigányokat és a baloldaliakat üldözi a csendőrség”.

A lap még azt is megszelleztette, hogy a kisebbségi hajsza indokolatlan, a közbiztonságon kéne javítani.

Kik a bűnösök tehát? A szociáldemokraták lapja hiába ostromozta a rendvédelmi szerveket, azok viszonylag hamar felderítették az elkövetőket, a bizonyítékok a cigányok bűnösségét bizonyították.

A Nap tudósítója megjegyezte hogy, a csendőrök a dánosi rablógyilkosság feltételezett tetteseit Kecskemét és Hajdúhadház környékén fogták el. A csendőrök szerint három a KOLOMPÁR, SZTOJKA és LAKATOS család követte el a gyilkosságokat. A nyomozást az is nehezítette, hogy a cigányok nem rendelkeztek hivatalos „hatósági” névvel, gúnynévvel illették őket.

KOLOMPÁR, BALOG és TUTA beismerő vallomást tettek, mely szerint: „A dánosi kocsmában történt gyilkosságot nyolcan követték el. Este fél 11-kor érkeztek az ivóba, egy óra múlva be lett fejezve a dolog.”

Később visszavonta és azt is tagadta, hogy fegyvert viselt volna, de ez a verzió is megdőlt, mert Hajdúhadháznál az üldözés közben többször rálőtt a csendőrré. Ekkor került látótérbe LAKATOS Róza Lina cigánylány, aki rávallott sajtójaira, vallomását kétkedve fogadták, sokan a képzelet szüleményének vélték.

Azonban nemcsak ez volt a perdöntő, hanem a bizonyítékok: véres balta, ujjlenyomat a poháron, a fülbevaló vezetett a megoldáshoz.

Az ujjlenyomat kapcsán felmerül dr. PEKÁRY Ferenc személye, aki a londoni szabadságát kihasználva tanulmányozta a Scotland Yard munkáját, ahol néhány éve kezdték a daktiloszkópiát használni, ez nagyon megtetszett neki, és

javasolta bevezetését nálunk. Magával hozta a szükséges eszközöket (gumihen-ger, festék) és az újlennyomat-vizsgálatot bevezették Magyarországon.

Az elkövetők pere 1908. április 22-én kezdődött a pestvidéki bíróságon, a sajtó részletesen tudósított az eseményről.

1. tárgy. bizonyítékok bemutatása,

10. tárgy. Kispest csendőr őrmestere, OLÁH József tanúskodott, aki ismerte a banda tagjait, felismerte a jegyeiket, szólásaikat és a bűnjeleket lajstromba vette.

SZARVAS Teréz tükrét SERDÜLT Károly ismerte fel.

PLATT Henrik ékszerész SZARVAS István óráját ismerte fel, nála cserélte be SZARVAS István, aki vagyonos ember hírében állt.

SZARVAS Teréz barátnője, KALMÁR Vilma egyértelműen azt állította, hogy Teréz mindig viselte a fülbevalót, holtan fekvé azonban nem volt rajta.

10. tárgy. JÓNÁS István cigány zenész aki a fogházban ismerkedett meg az elkövetőkkel vallomásában azt állított, hogy kupecnek adva ki magát megkérdezte tőlük: "Hova rejtettétek a pénzt?" Válaszként azt kapta, hogy: „Magam sem találnék oda, odaveszett az örökre.”

16. tárgy. A testvérpárok bemutatása, a gyermekek szembesítése a szülőkkel, amely nem volt teljesen érzelemmentes.

20. tárgy. Az elkövetők életkorát egészségügyi szakértő bevonásával, a kor két kiváló szakembere, MADZSAR József, fogorvos és TÖRÖK Aurél antropológus segítségével határozták meg. A két szakértőnek nem volt könnyű dolga az életkorok megállapítása tekintetében.

A Budapesti Hírlap 1908. május 15-ei száma beszámol az újlennyomat-vizsgálat magyarországi alkalmazásáról.

1908. május 30-án ítélethozatalra került sor, feszült sajtófigyelem közepette.

A közvélemény akasztásos halálbüntetés kiszabását igényelte, ez azonban általános elképedésre elmaradt. Az eljáró bíró RÓNAY Kamill volt, aki időskorára, valamint a cigányság fajvadságára, műveletlenségére, megvetettségére apellált, ezzel indokolta a halálos ítélet elmaradását.

„Bár halálra egy sem lett ítélve, tekintettel, hogy a Fáraó népe” írta a korabeli sajtó.

A következő ítéletek születtek:

- 3 fő életfogytiglant kapott,
- 3 főnek 15 évig tartó fegyházbüntetést kellett letöltenie.

A többiek az elkövetésben való részvétel arányában kaptak 5, 6, 8 éveket. Az ítéletet a bíróság a lelkiismerete, tudása alapján hozta.

Az 1907. évi Dános-pusztai négyes gyilkosság első ízben világította rá a sajtó figyelmét az elkövetők etnikai hovatartozására. Az eset brutalitása miatt nagy port kavart fel, s egyúttal a cigányság helyzete, mint társadalmi probléma az érdeklődés homlokterébe került. Am hathatós megoldási javaslattal egy politikai erő sem tudott fellépni, a cigányság szociális státuszának rendezetlensége hosszú évtizedeken keresztül fennállt, napjainkig ható következményekkel.

KARA Lajos Gábor
A csendőrök megítélésének változásai
a XX. század második felében a történelemkönyvekben

Az első könyvet, amely nagyító alá került, mindjárt a XX. század második felének legelején adták ki. Ez mindjárt a legvaskosabb is, ugyanis a magyarok teljes történetével foglalkozik az őskortói napjaikig. Hogy ilyen hosszú időszakon belül nem eshet túl sok szó a csendőrökről, az nem is vitás. Sokkal érdekesebb az, hogy hol és hogyan. Ugyanis a legnagyobb figyelmet paradox módon még az 1881-es alapítás előtti, HABSBURG önkényuralmi alapon szervezett csendőrség, vagy ahogy itt írták, a zsandárság kapta. A kiegyezés utáni agrármozgalmakról, amely az elemzés szempontjából hasznos témák egyike volt, csak csekélyebb mértékben írt, a HORTHY-korszaknál pedig minden elemeztetés nélkül az egészhez egy nagy egyenlőségjelet tett a fasizmus mellé. A zsandárság az abszolutizmus elnyomó eszközeként jelenik meg, élén az általunk már megismert KEMPEN Farkas altábornaggyal. Hatáskörében kiemelik, amit magam is érdekesnek tartottam jogászai szempontból, hogy a zsandároknak joguk volt ellenőrizni éppúgy katonai, mint polgári személyeket, valamint ugyanilyen alapon házkutatást is lefolytatni, a bíróságon pedig tanúvallomásuk perdöntő bizonyítéknak minősült. A másik megdöbbentőnek szánt kitétel a zsandárokról az volt, hogy javadalmasukat eredményességükhöz mérték, de valahogyan mégsem úgy, ahogy azt mi képzelnénk. Az eredményesség alatt azt értették ugyanis, hogy az általuk elfogott személy milyen súlyos büntetésben részesült. Ha az illetőt egy évnél rövidebb időre ítélték el, a zsandár 4 forint jutalmat kapott, amely a büntetési tételek emelkedéseivel arányosan megsokszorozódhatott, sőt halálos ítélet esetén elérhette a 60 forintot is. Ezért írhatta sok más könyv is, hogy a zsandárok ebben az időben élet-halál urai voltak Magyarországon.

Az előző olvasmánnyal egykorú lexikon azonban így írta le a csendőrséget: „... katonai fegyelem alatt álló felfegyverzett belső erőszakszervezet. Először 1791-ben állították fel Franciaországban, Napóleon építette ki tábori rendészeti célokra, később a belső elnyomás biztosítására. Ausztria 1814-ben vette át, de csak Lombardiában állította fel. 1849-ben, a polgári forradalmak leverése után az egész birodalomban megszervezték zsandárság névvel. Az 1867-i kiegyezés után ezt Magyarországon feloszlatták, de már 1881-ben felállították csendőrség néven. A csendőrök kiképzésük és a beléjük nevelt vakfegyelem folytán a kizsákmányoló és népelnyomó rendszer megbízható támaszai voltak. A csákójukon viselt tollakról kakastollasoknak is nevezték őket. A felszabadulás szüntette meg a magyar nép által gyűlölt csendőrséget.” Ehhez csak annyit érdemes hozzátenni, hogy magyar nép alatt a hasonló nevű kiadóhivatalt is érthetjük, mely esetben vitathatatlan a helytállóság. Későbbi lexikonkiadásokban is megtalálhatjuk ugyanezt az értelmezést, persze 1989-től a szubjektív részek elhagyásával. Itt azonban még akadt egy érdekes kitétel, miszerint a csendőrség 1881-től a Tanácsköztársaság idejét leszámítva állt fenn 1945-ig. (Valójában ekkor nem szüntették meg, csak betagozták a Vörös Őrségbe.)

A másodiknak megvizsgált történelemkönyvben a zsandárság ugyanúgy jelenik meg, mint az előbb, de már jóval objektívebb felhanggal. Mi több, pontosítást is kapunk az előző képhez, mivel e szerint a könyv szerint a lovas csendőröket segítő besúgókat jutalmazták a kiszabott büntetés nagyságához mérten. Itt a leghangsúlyosabb szerepet a csendőrség a dualizmus korszakánál kapta, ám itt sem minden részrehajlás nélkül. A különbség a későbbi ehhez mérten csak annyi, hogy itt TISZA Kálmán nevéhez kötik a csendőrséget, mint a választások tisztaságát durván befolyásoló tényezőt. Az a kijelentés azonban, miszerint a csendőrök dolga volt a szavazatok leadásának a megakadályozása, keveri magát az akciót, mely ténylegesen TISZA alatt válhatott sok más mindennel együtt bevett gyakorlattá, azzal a ténnyel, hogy a csendőrök feladata igazából a szavazásnál a rend fenntartása és a rendzavarók elszigetelése volt, ami a sok leitatás, erőszakoskodás és megvesztegetés közepette nem lehetett egyszerű. Továbbá külön-külön, helyenként feltüntetve az áldozatok számát emeli ki a könyv az agrárszocialista mozgalmakat és sztrájkmozgalmakat. A csendőrök dolga természetesen itt is a rend fenntartása volt, de az agrárproletariátus reputációját védendő, a könyv ehhez képest brutális üldöztetésekről író Bünlajstromukon szerepel összesítve erre a két évre 51 munkás megölése, 111 megsebesítése és 300 bebörtönzése. Ehhez képest a HORTHY-korszakban megint csak szót sem érdemelt a csendőrség azon az elejtett jelzésen túl, miszerint ők lettek „a fasiszta rendszer támaszai.”

A harmadik könyv, elég röviden, az őszirózsás forradalom idején mutatta be a csendőrséget. Voltaképpen nem is a csendőrséget, hanem csak „a” csendőröket. Őket is csak épphogy, szinte vágóképszerűen, szó szerint a „Hétköznapok” című fejezetben. Itt arról írt, hogy nehéz volt a közbiztonságot elemi szinten fenntartani (ez igaz), miután a karhatalom büntudatosan összehúzta magát (ez már azért elfogultság). Arról is, hogyan fajulnak az emberek hétköznapi csetepatéi vérontássá, azonban az egyszerű nép védelmében valahogy mégis a csendőrök számlájára írta az értelmetlen lövöldözést. Még akkor is, ha beismeri, hogy a háború az, ami ennyire leértékelté az emberi életet.

A Képes Történelem sorozatában azonban már az 1919–1945 közötti időszakot kötik az előbbiekhöz képest a csendőrséghez. Ők azok, akik rendre megjelennek képeken és szöveggörnyezetben, főbb és mellékszerepekben egyaránt. Itt, a hetvenes években tudniillik már mertek disztingválni, a HORTHY-rendszer egészét nem azonosították a faszizmussal minden téren. Viszont úgy tűnik, a csendőrséget ezzel a korszakkal sikerült azonosítaniuk és persze az ennek megfelelő megítéléssel ellátniuk. Az egyik kedvelt téma a választások, melynek a lényegét fentebb már láthattuk azzal a különbséggel, hogy itt TISZA Kálmán helyett BETHLEN István neve van behelyettesítve a történetbe. Így a nyílt szavazásos rendszer mellett mintha a csendőrség is azt a célt szolgálná, hogy a mindenkorai miniszterelnök, bármikor eltiporhassa a mindenkorai ellenzéket. Ezek után szinte kész nevetség azt olvasni BETHLEN bukásáról, hogy az általa vezérelt választási csendőrszuronyok (sic!) most egyszeriben az ő melléne fordulnak. Külön történelmi eseményként berakták a mutató adatok kedvéért még az

időrendi táblázatba is, hogy „1935. III. 20. Endrődön a csendőrök belelőnek az ellenzéki választók gyűlésébe, hat halott”. Mottóként pedig egy JÓZSEF Attila -versidétet is mellékeltek.

„Cicáznak a szép csendőrtollak,
mosolyognak és szavatolnak,
megírják, ki lesz a követ,
hisz nyíltan dönt, ki ezer éve
magával kötve, mint a kéve,
sunnyít vagy parancsot követ...”

De előtűnnek a csendőrök, ha sztrájkoló munkásokat kell letörni vagy tüntetést feloszlatni (bár itt már egyenesen vérengzésről írnak), továbbá különös módon a gazdasági világválság bemutatásánál is. A csendőrség tagjainak fizetését ugyanis ez hangsúlyozottan nem érintette (tudniillik az önkényt biztosító erőszakszervezetet meg kell becsülni a könyv szerint). Nehezményezik a paraszti létforma leírásánál azt is, hogy állítólag a hatalom a csendőrségen keresztül a népből neveli ki saját börtönőreit. (Hát már a csendőr és fegyőr között sem tudunk különbséget tenni?) VERES Péter belépője keretében megtudhatjuk, hogy mindazokat, akik a hatalmasok szemében nem érik el azt a rangot, hogy perbe fogják, a helyi őrs csendőrei "veszik kezelésbe". Egy 1937-es kép már anakronisztikusként ábrázolná a lovas csendőröket, ám a negyvenes évek forгатókönyvében máris új főszerepek jutottak a csendőrségnek. Az egyik a délvidéki mérszárlás vagy újvidéki vérengzés (kinek hogyan tetszik jobban, bár valójában a kettő külön esemény volt, s csak az előbbinél kaptak főszerepet a csendőrök, de itt az egyszerűség kedvéért az utóbbi, megtorló jellegű eseményt is az ő számlájukra írták). Másrészt pedig a zsidók deportálása, melynél a könyv szerint a csendőrség a németeket megszegyenítő kegyetlenséget tanúsított a deportálásra indulókkal szemben. Ez az esemény ugyan – mint nemsokára látni fogjuk – ténylegesen a csendőrség legdicstelenebb oldalát mutatta, de itt igazából az egész HORTHY-rendszer minden dicstelensége az ő nyakukba is lett varrva.

Utolsónak arra kaphatunk választ, miként sikerült a csendőrséget a köztudatban közös nevezőre hozni a ténylegesen fasiszta és háborús bűnös szervezetekkel, egészen a feloszlatásig. Erre – különös módon – egy peranyag világít rá, igaz, könyv alá rendezve. A kulcsfigura az ügyben BAKY László nyilas politikus és csendőrtiszt, mely sorrendben nem annyira időrendi (csendőrként őrnagyságig vitte, ezután került politikusként a Belügyminisztériumba), mint inkább fontossági. Belügyi politikai államtitkárként nyílt rá lehetősége ugyanis, hogy egyszerre mozgathassa a csendőrséget és a közigazgatást. A perben aztán, magát mentendő, a felelősség elhárítására többek között a csendőrséget is hibáztatta mindenért. Szépséghibája a dolognak, hogy a csendőrséget a zsidók deportálására a 6163/1944. BM rendelet kötelezte (amelyet vajon mégis melyik bizonyos államtitkár készített). Ez aztán nem is vált be, tekintettel arra, hogy a

per végén felakasztották. Arra azonban jó volt a vallomása, hogy ennek alapján a csendőrséget is háborús bűnösneként kezeljék kollektíven. A későbbiekben pedig arra, mint az a könyvből is látszik, hogy személyén keresztül ítéljék meg az egész csendőrséget. (Tudni érdemes ehhez, hogy a könyv borítóján is direkt egy egész szakaszra való csendőr masírozik.) Való igaz, hogy a nyilasuralom időszakában a csendőrszervezetek észkelte magát számtalan hasonlóan elvetemült ember, ámde ilyen alapon ugyanezt meg lehetett volna tenni, mondjuk a tűzoltósággal is. Nem így történt. A csendőrséget 1945-ben fasiszta katonai jellegű szervezet vádjával feloszlatták.

Összefoglalva az egészet, 1. a csendőrség politikai funkciói (választások idején irányított rendfenntartás, agrármozgalmak és sztrájkok leverése), 2. a csendőrsortútzek, 3. egyes csendőregységek részvétele az újvidéki vérengzésben, valamint 4. a zsidóság gettósításában és deportálásában fő eszközként való közreműködés elegendőnek bizonyultak ahhoz, hogy a közemlékezetben végérvényesen elhalványuljon a szervezet köznapi rendfenntartó és bűnüldöző funkciója.

Irodalomjegyzék:

- HECKENAST Gusztáv – INCZE Miklós – KARÁCSONYI Béla et al.: *A magyar nép története*. Budapest, 1953, Művelt Nép Kiadó.
- BEREI Andor (szerk.): *Új magyar lexikon*. Budapest, 1959, Akadémiai Kiadó.
- PESCHKA Vilmos (szerk.): *Akadémiai kislexikon*. Budapest, 1989, Akadémiai Kiadó.
- SZAMUELY Tibor – RÁNKI György: *Történelem*. Budapest, 1961, Tankönyvkiadó.
- BORSÁNYI György: *Októbertől márciusig*. Budapest, 1988, Kossuth Kiadó.
- FEKETE Gyula: *Fortélyos félelem igazgat*. Budapest, 1977, Móra Kiadó.
- KARSAI László – MOLNÁR Judit: *Az Endre-Baky-Jaross per*. Budapest, 1994, Cserépfalvi.

PARÁDI ÁKOS

Polgárórség a polgári magyar állam rendvédelmében.

A rendvédelmi modellek tértől és időtől függően változnak, valamint minden ország rendelkezik a saját rendvédelmére jellemző sajátossággal is.¹ Ezen nyilvánvaló tény mellett azonban arról sem szabad elfeledkeznünk, hogy léteznek egy-egy korszakra, vagy térségre jellemző különös vonások is.² Végül pedig az emberiség fejlődése során megvalósult rendvédelmi modellek összessége tartalmaz néhány általános jellemzőt is, amelyek többé kevésbé valamennyi modellben észlelhetők.³

A polgári államtípus kialakulásával intézményesültek az állami rendvédelmet – e tekintetben az önkormányzati felügyelt alatt álló rendvédelmet is államinak tekintem, hiszen az önkormányzatok is az állam részét alkotják – támogató civil szerveződések, bár erre már korábban is volt példa. Ezek a civil szerveződések természetesen az állam jellegétől függtek. A XX. század nagy diktatóriai esetében például a rend védelmét támogató civil szerveződések kizárólag az egyeduralmat megvalósító párt égisze alatt jöhettek létre, többnyire valamilyen pártmilícia formájában. Többpártrendszer esetében azonban a rendvédelmet támogató civil szerveződések általában nem politikai párt függőek.

A polgári magyar államban is megtalálhatók voltak a rendvédelem társadalmi támogatására hivatott szervezetek. Álláspontom szerint közéjük sorolható a polgárőrség is.

A polgárőrségek rendszere a vizsgált időszak rendvédelmének sajátos részét képezte. Az első kérdés, amit meg kell válaszolnunk, hogy hová sorolhatók a polgárőrségek? Nevezetesen a központi államhatalom, illetve az önkormányzati rendvédelmi testületek számát gyarapították-e, vagy pedig társadalmi, esetleg a magánszférába tartozó rendvédelmi szerveződésként foghatók fel?

A polgárőrségeket feltétlenül társadalmi szerveződésnek kell tekintenünk, hiszen a szervezet tagsága önkéntes alapú volt. Tevékenységükért állami, illetve önkormányzati honoráriumban nem részesültek. Az igazsághoz azonban az is hozzátartozik, hogy tevékenységük lényegét a település rendvédelmét megvalósító szervezet támogatása alkotta. Alapvetően karhatalmi – bár nem csapaterős – jellegű támogatás nyújtásából állt a polgárőrségek tevékenysége.

Ez a helyzet összhangban állt a kivételes hatalom magyarországi koncepciójával. Ennek az volt a lényege, hogy a kivételes hatalom által biztosított kompetenciákat a polgári közigazgatás hatóságai és nem a haderő gyakorolta. A Magyar Királyság területén, a hadműveleti területek kivételével – a rendvédelmi testületek nem kerültek a véderő fennhatósága alá, ezért a polgárőrségeknek is a rendvédelmi testületek fennhatósága alá kellett kerülniük.⁴

E helyzetből fakadóan felmerülhet a kérdés arra vonatkozóan, hogy a magyar állam miért kényszerült a rendvédelmi testületek társadalmi szerveződések által megvalósuló támogatására? Békeidőben erre nem is volt szükség. A rendfenntartását az e célra létrehozott szervezetek megvalósították. A szükségessé váló fejlesztéseket a rendvédelmi testületeken belül, illetve az új rendvédelmi testületek létrehozásával valósították meg.⁵

A polgárőrségek létrehozását a háború következtében kialakult helyzet tette szükségessé. Korábban ugyanis – a nagyobb élő erőt igénylő és a csapaterős feladatokat is – a haderő igénybevételel valósították meg. E teendőket alapvetően a háború időszakában is a véderő igénybevételel teljesítették. A rendvédelmi testületek létszáma azonban jelentősen csökkent, mivel a testületben szolgálatot teljesítők nem mentesültek a behívások alól és – a háború elhúzódása miatt – a létszám kiegészítésére felvételek útján sem kerülhetett sor.⁶

Ilyen helyzetben szükséges volt a hiányzó rendvédelmi létszám pótlására, bár a háború kezdetén még nem számítottak annak elhúzódására. Az elnyúló fegyveres harcok nyomán romló közbiztonsági helyzet pedig fokozottan igényelte a rendvédelmi testületek polgárőrök általi megerősítését. 1914 őszén belügyminiszteri rendelettel hozták létre a polgárőrséget a meglévő rendvédelmi szervezetek támogatására, a közrend biztosítása érdekében.⁷

A polgári őrségek szervezetét a rendelet a Magyar Királyság egész területére kiterjesztette, feladatát a lakosság élet- és vagyonvédelme alkotta. Polgárőrségek rendvédelmi jogkört nem gyakorolhattak, tevékenységüket a rendőrhatóságok utasításai szerint kellett ellátniuk, tagjainak felkészítéséről – elsősorban a fegyverhasználatra vonatkozóan – a rendőrhatóságoknak kellett gondoskodniuk.

A polgárőrségek tagjai 18. életévüket betöltött, feddhetetlen erkölcsű, magyar állampolgárságú, egészséges férfiak lehettek. Azok, akik még nem részesültek katonai kiképzésben, nem kérhették felvételüket. A polgárőröket ugyanúgy behívhatták katonai szolgálatra, mint akik nem léptek be a polgárőrségbe. A polgárőrök parancsnokaikat és helyetteseiket választották, de a rendőrhatalóság hagyta jóvá.

A polgárőröknek fegyverhasználati joguk volt, fegyverzetük kardból és löfegyverből állt. Fegyverüket önállóan szerezték be. Abban az esetben azonban, ha a rendvédelmi testületek tagjai nélkül láttak el szolgálatot, csak önvédelemre használhatták. A polgárőrség egyenruhát nem kapott. Bal karjukon azonban szolgálatban „polgári őr” feliratú nemzeti színű szalagot voltak kötelesek viselni.

A polgári őrségek tagjait elsősorban olyan szolgálatokra osztották be, amelyek nem igényeltek különösebb rendvédelmi szakismeretet. Természetesen szükség esetén más jellegű szolgálatot is elláthattak, azonban arra kellett törekedni, hogy ilyen esetekben feladatukat szakképzett rendvédelmi testületi tag társaságában lássák el.

A polgári őröknek esküt is kellett tenniük.⁸

A polgárőrség nem számított vadonatúj szervezetnek, eredete a XVI–XVII. századra nyúlik vissza. Túléltek a céheken nyugvó, úgynevezett fertályrendszerű városi rendőrségeket. E rendőrségek részleges felbomlásának voltak utódai a polgárőrségek.

Elsősorban őrzésvédelmi feladataik voltak. Nekik kellett ellátni – háború idején – a katonai őrzést igénylő objektumok, sóhivatalok, postahivatalok, raktárak; laktanyák; sőt, néha egyes erődök védelmét, de felhasználták őket katonai szállítmányok kíséretére is. A XIX. században törvénycikk mondta ki, hogy a nemesi felkelés számára a városoknak nem kell lovasokat kiállítaniuk, ha azok helyett a belbiztonság védelmére „kellőleg fölszerelt s fegyverekkel ellátott polgárőrséget” tartanak.⁹ 1808-ban az országgyűlés már egyenesen kötelezte a szabad királyi városokat a polgárőrség felállítására „a törvényes felmerülő esetben, nyílt háború idején”.¹⁰

A polgárőrség fő feladata szükség esetén a belső rend fenntartása, másodlagos célja pedig az ünnepélyeken való díszelgés volt. A polgárőrség mai fogalmaink szerint háborúban, a hátszágban biztosította a fontosabb objektumokat. Ezzel segítette elő a haderő összevonását, erejének felhasználását. Amikor a rend helyreállítása érdekében elégtelennek bizonyultak a csekély létszámú önkormányzati rendvédelmi erők, ugyancsak a polgárőrséget alkalmazták. Ily módon olcsó, helyi manővertartalékra tett szert a korabeli rendvédelem. A polgárőrség tagjai – néhány kivételtől eltekintve – ellentétben a rendvédelmi testületek tagjaival, nem élethivatásként üzték polgárőri teendőiket. Tisztes polgári hivatással rendelkeztek. Szükség esetén állították őket hadrendbe. Bizonyos rendszerességgel azonban kiképzésben is részesültek. A polgárőrség háborús helyzet esetén köteles volt a katonai előljárásnak engedelmessé válni, békeidőben a városi hatóság irányítása alá tartozott. A polgárőrség 1809-ben a szabad királyi városokban összesen 35 800 főt, 1811-ben (Fiume nélkül) 34 052 főt számlált. A na-

gyobb mezővárosokban szintén megszervezték a polgárőrséget. A napóleoni háborúk végeztével a polgárőrségre nem volt komolyabb szükség, erről tanuskodott létszámának drasztikus csökkenése: 1848 tavaszán a szabad királyi városokban összesen 7530 főt mutatnak a források.¹¹

„Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc során a polgárőrségek alkották a nemzetőrségek csírát.”

„A nemzetőrséget fontossága, egységes irányítása érdekében gróf BATHYÁNY Lajos miniszterelnök saját fennhatósága alá helyezte. Az első hetekben a nemzetőrség szervezése a városokban hozott nagyobb eredményeket. Kezdetben a nemzetőr alakulatok többsége úgy jött létre, hogy a meglévő polgárőrségek kiegészültek az önként jelentkezőkkel. Ekkor a létszám kb. 55–60 000 fő lehetett. A Pozsonyban és Pesten kirobbant antiszemita zavargások felszámolásában a nemzetőrség jól szerepelt, komoly segítséget jelentett a kormánynak. Országos szervezésre vonatkozó első intézkedésekre április 20-a után került sor. Gróf BATHYÁNY Lajos miniszterelnök intézkedésére felállították a nemzetőrség csúciszervét, az *Országos Nemzetőrségi Haditanácsot*. A haditanács az ország minden nemzetőr alakulata fölött rendelkezhetett. Május végétől megalakultak a haditanács osztályai. Az egységes szervezés miatt a meglévő polgárőrségeket feloszlatták, és lakóhelyük szerint osztották be őket a helyi nemzetőrségekbe.”¹²

Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc leverését követően a polgárőrségek visszaállítására nyilvánvalóan nem kerülhetett sor. A HABSBURGOK jogeljárásai koncepciójával nem állt összhangban a rendvédelem társadalmi szerveződésű megerősítése. A kiegyezés után pedig nem merült fel a polgárőrségek újbóli létrehozásának igénye. Az I. világháború azonban felvetette a Magyar Királyságban működő rendvédelmi testületek megerősítésének szükségességét. Ekkor nyúlt vissza a magyar kormányzat a magyar polgárőr hagyományokhoz.

Ma már meglehetősen reménytelen a polgárőrségek pontos létszámának megállapítása. Nem járhatunk azonban messze az igazságtól, ha – figyelembe vesszük azt a körülményt, hogy az ország valamennyi településén létre kellett hozni – a tűzoltósággal hasonló méretű szervezetként becsüljük meg. A mintegy 60 667 főnyi létszám azonban csupán a háború időszakára értendő.

Az Őszirózsás Forradalom időszakában a gyökeresen megváltozott közbiztonsági helyzet kikényszerítette a rendvédelmi testületeket támogató karhatalmi jellegű szervezetek létrehozását. A frontokról tömegesen hazatérő felfegyverzett tömegek kordában tartására az eredeti személyi állománnyal rendelkező rendvédelmi testületek elégtelennek bizonyultak volna, hát még az önmaguk árnyékaként működő magyar rendvédelmi szervezetek. A helyzetet jól érzékelteti dr. DIETZ Károly rendőrfőkapitánynak a TISZA-perben elhangzott tanúvallomása.

„Lövehettem volna, de nem volt kivel. Az én 700 emberemmel szemben a proletárdiktatúra oldalán állt: a 20 000 főnyi helyőrség, a 2000 főnyi tengerész, a 18 000 leszerelt katona, 1000 vasúti rendőr, a felfegyverzett munkásság és

még 5000 népőr”. (A kommunista párt sok fegyvert vásárolt az országon át visszavonuló Mackensen hadtest katonáitól, és ezzel fegyverkezett fel.)¹³

Szükség volt tehát különböző névvel működő karhatalmi szervezetek létrehozására. Városokban többnyire az önkormányzatok, vidéken pedig a nagyobb birtokosok hoztak létre ilyen szervezeteket. Budapesten ilyen szervezet volt például a *Védőrség* és – a tisztán szociáldemokrata alakulatnak tekinthető – *Népőr-ség*. A központi államhatalom is törekedett országos karhatalmi szervezet létrehozására, ez volt a *Nemzetőrség*.¹⁴ A *Nemzetőrség* létszáma 1918 végére már meghaladta a 80 000 főt.

A Tanácsköztársaság létrejöttével azonban minden rendvédelmi erőt megszüntettek, illetve a *Vörös Őrségbe* integráltak.¹⁵

A Tanácsköztársaság leverését követően – a jogfolytonosság alapelveiből kiindulva – a forradalmak előtti állapotokhoz tértek vissza. A háborús körülmények szülte speciális megoldásokat – mint például a polgárőrség – azonban nem hívták újra életre. Ehelyett – az 1914-1919 közötti időszak tapasztalatait figyelembe véve – igyekeztek konszolidálni a magyar rendvédelmet.¹⁶

Jegyzetek:

²⁷ PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet.

²⁸ PARÁDI: A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után.

²⁹ PARÁDI: Vízontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére.

³⁰ 1912/LXIII. tc.

³¹ PARÁDI: *A magyar rendvédelem története*. 69–71. p.

³² BORBÉLY – KAPY: 15–26. p. ; REKTOR: 30–49. p.

³³ 4 220/1914. BM. r.

³⁴ „Én, N.N. esküszöm az élő Istenre, hogy Őfelségéhez, apostoli királyunkhoz és Magyarország alkotmányához hű leszek. Polgári kötelességeimet pontosan és lelkiismeretesen teljesítem, feladatkörmön belül adott előljárói rendelkezéseknek feltétlenül engedelmekedem, a hivatali titkot megőrzöm. Isten engem úgy segítjen.”

Loc.cit.

³⁵ 1805/I. tc.

³⁶ 1808/II. tc.

³⁷ Vö. 5.sz.heggyzettel. 51. p.

³⁸ Loc. cit. 55–56. p.

³⁹ ÖRY: A rendvédelmi szervek az első világháború, az „őszirózsás” forradalom és a proletárdiktatúra időszakában.

⁴⁰ NAGY

⁴¹ ÖRY: Katonapolitika és hadseregszervezet az 1918-as polgári demokratikus forradalom idején.

⁴² PARÁDI: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

BORBÉLY – KAPY — BORBÉLY Zoltán – KAPY Rezső: *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941*. Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat.

NAGY — NAGY Vince: *Októbertől októberig*. Gyomaendrőd, 1991², Európa – História. /Extra Hungariam./

PARÁDI: A magyar rendvédelem története. — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

- REKTOR — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csensőrség oknyomozó története*. Cleveland, OHIO, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0-934214-01-8.
- TANULMÁNYOK
- ÖRY: Katonapolitika és hadseregszervezet az 1918-as polgári demokratikus forradalom idején. — ÖRY Károly: Katonapolitika és hadseregszervezet az 1918-as polgári demokratikus forradalom idején. *Hadtörténelmi Közlemények*, LXXXIII. évf. (1970) 1-2.sz.
- ÖRY: A rendvédelmi szervek az első világháború, az „öszirózsás” forradalom és a proletárdiktatúra időszakában. — ÖRY Károly: A rendvédelmi szervek az első világháború, az „öszirózsás” forradalom és a proletárdiktatúra időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 51. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után. — PARÁDI József: A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 80–89. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. — PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 98–147. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet. — PARÁDI József: Rendvédelem vagy rendészet. *Beltügyi Szemle*, XLIX. évf. (2001) 2. sz. 97–108. p. HU-ISSN 1218-8956.
- PARÁDI: Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére. — PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 51–56. p. HU-ISSN 1216-6774.
- JOGSZABÁLYOK
- 1805/I. tc. — 1805/I. tc. az általános fölkelésről.
- 1808/II. tc. — 1808/II. tc. fölkelésnek az alább írott módon való följánlásáról.
- 1912/LXIII. tc. — 1912/LXIII. tc. a kivételes hatalomról.
- 4220/1914. BM. r. — 4 220/1914. BM. r. a polgári őrségek szervezéséről.

PARÁDI József
A polgári magyar állam közrendvédelem-történetének kutatása
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaságnál.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál folyó tudományos kutató munkának három lényeges alapelve van, amelyek következetes betartása hozta a létre minden bizonnyal a jelenlegi eredményeket. Nevezetesen:

- prekonceptió mentesség;
- a kutatott témák vizsgálatának komplexitása;
- a tudományos igényesség.¹

E három alapelv közül – nem lebecsülve a többi alapelv fontosságát – a kutatott témák vizsgálatának komplexitása különösen fontos, mivel nem lehet egyetlen történelmi témát sem önmagában, a környezete figyelmen kívül hagyásával eredményesen vizsgálni.²

A polgári magyar állam közrendvédelem-történeti kutatásainak produktumaiban tehát testet öltenek a rokon rendvédelmi testületek és a véderő, illetve a közigazgatás történetének a kutatása során keletkezett eredmények. A közrendvédelem-történeti kutatások kapcsán feltártak pedig hatást gyakoroltak a társzakterületek művelésére.³

Ezt a kölcsönhatást a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál természetesnek és helyesnek tartjuk. Azért kívánok e magától értetődő dologra utalni, mivel a témakörben megvalósított kutatásainkat bírálók éppen azt nehezményezik, hogy e témával egyáltalán foglalkozunk, illetve ha már foglalkozunk, akkor miért nem maradunk az elmarasztaló, illetve felmagasztaló propaganda színvonalán. Ez nem csupán nyilvánvaló ostobaság, hanem a magyar közélet szégyene is, hogy ilyen álláspontok egyáltalán felmerülhetnek. Bizonyos körök úgy tesznek, mintha meghatározhatnák, hogy nemzeti múltunk mely témáival lehet és mely területeivel nem szabad foglalkozni, illetve meg szeretnék szabni a kutatási tevékenységek eredményeit is.⁴

Ezek a nézőpontok nem csupán elfogadhatatlanok, hanem károsak is, mivel nehezítik nemzeti történelmünk egyes területeinek a feltárását. A tudományos társaságunknál a történelemtudományt tudománynak tekintjük, amelyet nem különböző dogmák határoznak meg. Ebből fakadóan a tudomány tereumán kívül eső szualizistikával nem is foglalkozunk. Azokra nem reagálunk.⁵

Úgy gondolom, hogy nemzeti rendvédelem-történetünk kutatói minden bizonnyal azért találhatók meg szinte kivétel nélkül tudományos társaságunk soraiban, mert senkitől sem kérünk „hűségesküt”. Mindenki szabadon tárhatja fel az őt érdeklő témakört és a kutatási eredményei határozzák meg a következtetéseit, nem pedig különböző elvárások.⁶

Tevékenységünkben – a tudományos igényesség mellet – a tudomány művelésének szabadságát tartjuk az egyik legfontosabb alapelvnek. Meggyőződésünk, hogy e szabadságot nem nélkülözheti a szellemi alkotó munka, illetve a

szellemi alkotó munka szabadságának a hiánya károsan befolyásolja a keletkezett eredményeket.⁷

Úgy gondoljuk, hogy társaságunk nevében méltatlanok volnánk a tudományos jelző használatára, ha nemzeti történelmünk művelése terén alávetnénk magunkat valamilyen dogmának.

A rendszerváltást megelőzően az a hivatalos dogma érvényesült, hogy a XIX–XX. századi magyar történelemben a marxizmus-leninizmushoz kapcsolódó eszméket megtestesítő államhatalmi berendezkedések részeként megvalósuló rendvédelem tekinthető elfogadottnak, a többi módozat pedig lényegében az elnyomás valamilyen formája, amellyel nem kell foglalkozni, vagy ha igen akkor elmarasztaló formában.⁸

Ennek – az állampárt, de csak az állampárt szempontjából – logikus dogmának egyfajta adaptált változata azon újabb keletű dogma, amely úgy vélekedik, hogy kizárólag a balliberális elvekkel összhangba hozható rendszerek rendfenntartása tekinthető a szakterület részének. Az összes többi forma nem kívánatos, illetve azok tapasztalatainak az értékelésére elmarasztaló módon kerülhet sor, mivel elavultak. A régi dogma ezen módosított változata azonban még abban a tekintetben is szűkíti a szakterület művelésének szabadságát, hogy a katonai jellegű belső függelmi viszonyrendszer szerint működő rendvédelmi testületeket eleve alkalmatlannak nyilvánítja a rend fenntartására, függetlenül azoktól az eredményektől, amelyek kétség kívül ezen testületek sajátjai.⁹

Mivel ezek a dogmák a tudomány művelését korlátozzák, ezért számunkra elfogadhatatlanok, még akkor is, ha ma már igyekeznek azt a jogtudomány köntöse mögé bújva legalizálni. Az újabb keletű dogma létrehozói szerint ugyanis rendfenntartásról a jogágiság kialakulásával tetet öltő rendészet létrejöttétől beszélhetünk. Ezen tévhitükben az sem ingatja meg őket, hogy az emberi társadalmak kialakulása óta a rendet – mégpedig az adott kor és térség gazdasági, társadalmi és kulturális helyzetétől függő módon – mindig fenntartották.¹⁰

A szabadság korlátozásának természetesen számos formája lehetséges. Napjainkban a „direkt” tiltás már nem kivitelezhető. Az indirekt módozatok azonban – elsősorban a financiaális lehetőségek elzárásának formájában – ma is élnek, kifejtve káros hatásukat.¹¹

Az acsarkodók gáncsoskodásainak kártékony hatásai ellenére azonban nemzeti rendvédelem-történetünk művelése fejlődik. Tudományos társaságunk által feltárt kutatási eredmények gyarapodnak. Társaságunk szerepe meghatározó nemzeti rendvédelem-történetünk művelésében.¹²

Felmérésem szerint 1961-től 2011-ig összesen 50 rendvédelem-történeti témájú tudományos fokozatszerző disszertáció védtek meg a trianoni határokon belül. **(I. sz. melléklet)** 1990 után pedig – tudományos társaságunk alapítási évét követően – az 50 értekezés közül 26-ot védtek meg. A 26 mű szerzői közül csupán 3 alkotó nem tartozott a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai közé. **(II. sz. melléklet)** A 26 disszertáció közül ugyan csupán 3 értekezés foglalkozott konkrétan a polgári magyar állam köz-

pontosított közbiztonsági örtestületének a történetével, azonban a korszakot érintő szinte valamennyi műben jelen volt a szervezet is.¹³

A csendőrség-történeti kutatások tudományos társaságunk alapítása óta, az 1990-től szellemi alkotómunkánk részét képezik. Az objektív történelem-szemléleten nyugvó prekonceptiómentes feltáró munka azonban már korábban elkezdődött. Tagságunk közül néhányan már tudományos társaságunk alapítását megelőzően, az állampárt e témakör iránti barátságaltal környezetének az időszakában is műveltük a szakterületet és kutatási eredményeinket monográfia jellegű kiadványokban publikáltuk is.¹⁴ **(III. sz. melléklet)**

A csendőrséggel való foglalkozás megkerülhetetlen a polgári magyar állam rendvédelem-történetének a feltárása során.¹⁵

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál végzett csendőrség-történeti kutatások eredményeit a kutatók tudományos fórumokon eredményesen megvédték. Ezek a kutatások azonban nyilvánvalóan nem merültek ki egy-egy disszertáció létrehozásában, hanem számos tudományos publikációt is eredményeztek.¹⁶ **(IV. sz. melléklet)**

A trianoni határokon belül és kívül a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 az egyetlen magyar nyelvű periodika, amely alaptervékenységének a nemzeti rendvédelem-történetünk művelése során keletkezett kutatási eredmények közkinccsé tételét tekinti, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelően. 1990-től 2011-ig csendőrség-történeti témakörben 35 szerzőtől 73 tanulmány jelent meg a periodika hasábjain. Bizton állítható, hogy a Rendvédelem-történeti Füzetekben megjelent művek alkotják a vizsgált időszakban e témakörben – a tudományos közlés igényeinek megfelelően létrehozott – publikált tanulmányok elsöprő többségét.¹⁷ **(V. sz., VI. sz. melléklet)**

Az ezredforduló időszakában felismertük, nincs értelme a különböző politikai, kulturális, etnikai és felekezeti stb. szervezeteknek a témakör gondozásába való bevonására törekedni. Azt tapasztaltuk ugyanis, hogy e szervezetek részben már a témakörrel való foglalkozást is ellenségesen fogadták, részben pedig elvárták volna, hogy a témáról alkotott sajátos felfogásukat visszatükröző eredményeket hozzunk létre függetlenül a történelmi valóságtól.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság álláspontja szerint nemzeti rendvédelmünk történetének a feltárása nem a politika szférájába, hanem a tudomány terrénumába tartozik. A múltat fel kell tárnunk és közkinccsé tenni. A feltárt eredmények megítélése pedig minden felnőtt ember lelkiismereti szabadsága. A közkinccsé tehető kutatási eredmények publikálásának feltételei azonban javítani kell.

Nemzeti rendvédelem-történetünk gondozásának témakörében megvalósuló állami magatartás átfogó és hathatós változtatásokat igényel. Nem arra van szükség csupán, hogy egyes rendvédelmi testületek története az őket jogosan megillető helyre juthasson nemzeti rendvédelem-történetünk művelésében. Álláspontunk szerint a nemzeti rendvédelem-történetünk gondozásának a helyzetét kell újjászervezni. A magyar rendvédelem-történet művelésére hivatott álla-

mi struktúrában ugyanis olyan anomáliák találhatók, amelyek a rendszer újjászervezését igénylik.

A rendszerváltás után több mint két évtizeddel már nem lehet a szakterület állami szféra által meghalósított elhanyagoltságát a pártállami időszakra fogni.

1. Hiányoljuk hogy a magyar rendvédelmi testületek vezetői kinevezésének szempontjai között nem szerepel a nemzeti rendvédelem-történeti tapasztalatok ismerete, illetve e tapasztalatok hasznosítására törekvés a pályázók, vagy a felkért jelöltek cselekvési programjában, mivel álláspontunk szerint a nemzeti szervezetek – szerintünk valamennyi rendvédelmi testület nemzeti szervezet – vezetése nem nélkülözheti a szakterület művelésének nemzeti tapasztalatait.¹⁸

2. Nehezményezzük hogy a rendszerváltás után több mint két évtizeddel a magyar állam még mindig olyan szervezeteket tart fenn, amelyek alkalmatlanok a nemzeti rendvédelmünk történetének gondozására, mivel ezeket a szervezeteket azzal a céllal állították fel a pártállam időszakában, hogy a regnáló rendvédelmi szervezetek tevékenységét dokumentálják és ne legyenek alkalmasak az 1945 előtti szervezetek történetének a feltárására és közkinccsé tételére.¹⁹

3. Helytelenítjük hogy a nemzeti rendvédelmünk történetének a gondozására hivatott szervezetek széttagoltságát mivel így módon az a csekély összeg is szétforgácsolódik, ami egyáltalán rendelkezésre áll.

4. Méltánytalannak tartjuk, hogy a viharos magyar történelem során megvalósult diktatúrák elnyomó tevékenységét vizsgáló „Terror-Háza” intézet és múzeum nagyságrendekkel nagyobb állami támogatásban részesül, mint a nemzeti rendvédelem-történetünk gondozására hivatott – egyébként a hivatásuk betöltésére alkalmatlan – szervezetek. Nem a „Terror-Háza” számára nyújtott támogatást sokalljuk, hanem a nemzeti rendvédelem-történetünk gondozására hivatott intézmények számára biztosított költségvetést keveseljük.

5. Kifogásoljuk, hogy a magyar rendvédelem történetének a feltárására hivatott szervezetek személyi állománya nélkülözi a szakterület kutatóit, a témakörben tudományos fokozatot szerzők tevékenységüket társadalmi munkában végzik, míg az állam által finanszírozott szervezetek fizetett állásait olyan személyek töltik be – néhány ritka kivételtől eltekintve – akik a rájuk bízott szakterület történetét nem kutatják.

6. Elítéljük azon állapotot, hogy még ezen – a nemzeti rendvédelem-történetünk művelésére alkalmatlan – szervezeteket is, általában a rendvédelmi testületek szóvivőinek – akik számára egyébként már fősztályokat és igazgatóságokat hoztak létre, hogy a munkájukat minél eredményesebben végezhessék – az alárendeltségbe helyezték, mivel így módon az illetékesek olyan helyzet kialakítását idézték elő, amelyben a nemzeti rendvédelem-történet művelésére hivatott szervezetek a propaganda eszközeivé silányulnak, ahelyett, hogy a magyar rendvédelem történetének a művelését és a feltárt eredmények közkinccsé tételét végeznék.

7. Felháborítónak tartjuk, hogy a magyar rendvédelmi szakemberképzésből száműzték a nemzeti rendvédelem-történetünk tapasztalatait interpretáló tantárgyakat, illetve azokat látszatstúdiókkal igyekeztek pótolni. Ezáltal a pártál-

lami időszaknál is kedvezőtlenebb helyzet állt elő, mivel a rendszerváltás előtt legalább a proletárdiktatúrák rendvédelmének története mentesült a hivatástörténeti tantárgyakat sújtó száműzetés alól.²⁰

8. *Szégvénykeziünk* amiatt, hogy a magyar állam nem rendelkezik olyan sajtóorgániummal, amely a nemzeti rendvédelem-történetünket a sajtóban és más kiadványokban célba vett permanens támadásokra méltó választ adhatna. Fájó szívvel tapasztaljuk, hogy a nemzeti rendvédelmünket besározó kiadványok szilárd finansziális alapokkal a hátuk mögött rombolják nemzeti múltunk ezen szeletének tekintélyét. Ugyanakkor pedig a magyar rendvédelem-történetet objektív történelemszemléleten nyugvó tudományos alkotások kiadásait megvalósító folyóirat publikálása a jóindulatú adományozók változó anyagi helyzetétől függ.

Több mint két évtized alatt nem tudták megoldani a magyar rendvédelmi szakemberképzésért felelősek, hogy a rendvédelmi oktatásban a nemzeti rendvédelem-történetet interpretáló tárgyak helyet kapjanak. Vajon hány évtizedig fognak még idő és pénzhiányra hivatkozni? Vajon mi lehet a döntéshozóknak a legfontosabb szempont, ha mellőzhetőnek tartják a szakterület nemzeti tapasztalatait közvetítő tantárgyakat?

Ebből – a nemzeti rendvédelmünk történelmét sújtó áldatlan állapotból fakadóan – fokozott jelentőséggel bír a társadalmi munkában végzett tudományos kutatómunka és a társadalmi szervezet által fenntartott szaklap, mivel az egyetlen tudományos közösség és periodika, amely az állam által üresen hagyott űrt betölti.

A magyar rendvédelem-történet gondozásának és művelése eredményeinek közkinccsé tétele terén tehát számos nehézség tornyosul munkánk elé. Mégis elmondhatjuk, hogy teljes nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében és a csendőrség-történeti kutatások terén is értünk el eredményeket.²¹ Ilyen eredmények tekinthetjük, hogy:

- létrejöttek azok a publikációk, amelyek a testület történetét – objektív történelemszemléleten nyugvó feltáró munka eredményeinek a hasznosításával – prekonceptiómentesen mutatják be;²²

- a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság keretei közt kialakult a testület történetét kutatók csoportja, melynek tagjai olyan szellemi alkotóműhelyként tevékenykednek, amely a nemzeti rendvédelem-történetünk társ témaköreinek kutatóival szoros együttműködésben végzi feltáró tevékenységét;²³

- a témakör feldolgozásával tudományos fokozatszerző disszertációk keletkeztek, amelyek által elkezdődött a téma visszaintegrálása a tudományos közéletbe;²⁴

- ma már a polgári magyar állam közbiztonsága és a központosított közbiztonsági örtestülete történetének tényeit a téma iránt érdeklődők nem csupán a különböző propaganda orgánumok által elferdített formában ismerhetik meg, hanem – a mellett, hogy rendelkezésre áll az objektív történelemszemléleten nyugvó szakirodalom – mindenkinek lehetősége van az interneten a polgári magyar állam központosított közbiztonsági örtestületére vonatkozó jogszabályok, a tes-

tületi folyóiratok és a korabeli kiadványok (szabályzatok, tankönyvek stb.) megismerése is;²⁵

- létrejött az a tudományos fórumosorozat – magyar közbiztonság-történeti szimpozion-sorozat formájában – amelynek XVI. rendezvénye a 2012. II. 17-én „A magyar vidék rendvédelme 1867-1945” címmel megrendezésre kerülő szimpozion is;²⁶

- az eredményeink közé sorolom azt a sajátos jelenséget is, hogy személyek és szervezetek is kinyilatkoztatták, miszerint tudományos társaságunk kutatási eredményeit kívánják hasznosítani a tevékenységükben.

Összességében megállapítható, hogy a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságunk nemzeti rendvédelem-történetünk gondozása érdekében kifejtett stratégiája helyes és eredményes, abban a közbiztonság-történeti témakör művelése méltó helyet foglal el.

Jegyzetek:

- ¹ PARÁDI: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.
- ² PARÁDI: A nemzeti rendvédelem-történet politikamentes művelése.
- ³ PARÁDI: Nyílt levél a rendvédelem-történet művelőihez.
- ⁴ PARÁDI: Felhívás a rendvédelem-történeti diszciplína művelőihez.
- ⁵ PARÁDI: Nyílt levél Tudományos Társaságunknak a rendvédelem-történet körében megvédett tudományos fokozattal rendelkező tagjaihoz.
- ⁶ PARÁDI: Doktoranduszok és aspirantúrák a magyar rendvédelem-történeti diszciplínában.
- ⁷ PARÁDI: Nyílt levél a magyar rendvédelem-történet támogatóihoz.
- ⁸ PARÁDI: Rendvédelem kontra rendészet.
- ⁹ PARÁDI: A rendvédelem védelmében.
- ¹⁰ PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet.
- ¹¹ PARÁDI: Kritikai észrevételek a belügyi tudományos tanács 2011. VII. 1-ei pályázati felhívásához.
- ¹² PARÁDI: Nemzeti rendvédelem-történetünk XIX-XX. századi története a magyarországi tudományos fokozatszerző disszertációkban.
- ¹³ Loc.cit.
- ¹⁴ PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.*; SZAKÁLY: *A magyar táborig csendőrség.*
- ¹⁵ PARÁDI: Vízontválasz FINSZTER Géza „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére.
- ¹⁶ PARÁDI: Csendőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál.
- ¹⁷ *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. I. évf. (1991) 1. sz. – XXI. évf. (2011) 14. sz.
- ¹⁸ PARÁDI: Identitástudat, rendvédelem-történet.
- ¹⁹ PARÁDI: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság indítványa nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének fejlesztésére.
- ²⁰ - PARÁDI: Edukáció.
- PARÁDI: Rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai.
- PARÁDI: Hivatástörténetiség és edukáció.
- ²¹ PARÁDI: A rendvédelem történetét gondozók és a diszciplína művelését támogatók elismerése. Honos honestum decoret, inonestum notat. (A méltó embert a kitüntetés díszíti, a méltatlant pedig megbélyegzi.
- ²² PARÁDI: A Rendvédelem-történeti Füzetekről.
- ²³ PARÁDI: A magyar rendvédelem-történet művelői.
- ²⁴ PARÁDI: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.
- ²⁵ PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség honlapja <http://www.csendor.com>
- ²⁶ PARÁDI: Hivatástörténetiség és edukáció.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK és KISMONOGRÁFIÁK

- PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914* — PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914*. Budapest, 1984, Határőrség.
- SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség.* — SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség*. Budapest, 1990, Zrínyi.

TANULMÁNYOK

- PARÁDI: Rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai. — PARÁDI: Rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. I. évf. (1991) 2. sz. 29–36. p. A tanulmány korábbi változata 1990. novemberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerei kérdései*” című II. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon. — PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. X. évf. (2000) 12. sz. 23–25. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet. — PARÁDI József: Rendvédelem vagy rendészet. *Belügyi Szemle*, HU-ISSN 1218-8956. XLIX. évf. (2001) 2. sz. 97–108. p.
- PARÁDI: Rendvédelem kontra rendészet. — PARÁDI József: Rendvédelem kontra rendészet. 7–12. p. In HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Határőrség és rendészet*. Pécs, 2002, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 190 p. /Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 1./ HU-ISSN 1589-1674. A tanulmány korábbi változata 2002 júniusában Pécsen hangzott el a Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja által szervezett hadtudományi konferenciasorozatának „*Határőrség és rendészet*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Viszontválasz FINSZTER Géza „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére. — PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. XIV. évf. (2008) 17. sz. 51-56. p.
- PARÁDI: A rendvédelem védelmében. — PARÁDI: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. XVI. évf. (2009) 18. sz. 88-89. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án Budapes-

ten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

PARÁDI: Nyílt levél Tudományos Társaságunknak a rendvédelem-történet körében megvédett tudományos fokozattal rendelkező tagjaihoz.

PARÁDI: Nyílt levél a rendvédelem-történet művelőihez.

PARÁDI: Edukáció.

PARÁDI: Felhívás a rendvédelem-történeti diszciplína művelőihez.

PARÁDI: Nyílt levél a magyar rendvédelem-történet támogatóihoz.

PARÁDI: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság indítványa nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének fejlesztésére.

PARÁDI: A nemzeti rendvédelem-történet politikamentes művelése.

PARÁDI: Identitástudat, rendvédelem-történet.

PARÁDI: A rendvédelem történetét gondozók és a diszciplína művelését támogatók elismerése. Honos honestum decoret, inhonestum notat. (A méltó embert a kitüntetés díszíti, a méltatlant pedig megbélyegzi.)

PARÁDI: Hivatástörténetiség és edukáció.

— PARÁDI József: Nyílt levél Tudományos Társaságunknak a rendvédelem-történet körében megvédett tudományos fokozattal rendelkező tagjaihoz. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 IX. évf. (2000) 15. sz. 35–36. p.

— PARÁDI József: Nyílt levél a rendvédelem-történet művelőihez. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 IX. évf. (2000) 15. sz. 56. p.

— PARÁDI József: Edukáció. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 IX. évf. (2000) 15. sz. 58–59. p.

— PARÁDI József: Felhívás a rendvédelem-történeti diszciplína művelőihez. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XI. évf. (2002) 18. sz. 50–53. p.

— PARÁDI: Nyílt levél a magyar rendvédelem-történet támogatóihoz. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XI. évf. (2002) 18. sz. 82–83. p.

— PARÁDI: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság indítványa nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének fejlesztésére. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XI. évf. (2002) 18. sz. 70–81. p.

— PARÁDI József: A nemzeti rendvédelem-történet politikamentes művelése. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XIII. évf. (2004) 21. sz. 21–26. p.

— PARÁDI József: Identitástudat, rendvédelem-történet. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XIII-XV. évf. (2006) 22–26. sz. 96–101. p.

— PARÁDI: A rendvédelem történetét gondozók és a diszciplína művelését támogatók elismerése. Honos honestum decoret, inhonestum notat. (A méltó embert a kitüntetés díszíti, a méltatlant pedig megbélyegzi.) *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XIII-XV. évf. (2006) 22–26. sz. 126–142. p.

— PARÁDI József: Hivatástörténetiség és edukáció. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XVI. évf. (2007) 28. sz. 89–90. p.

- PARÁDI: Doktoranduszok és aspirantúrák a magyar rendvédelem-történeti diszciplínában. — PARÁDI József: Doktoranduszok és aspirantúrák a magyar rendvédelem-történeti diszciplínában. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XVII. évf. (2008) 29–30. sz. 72–74. p.
- PARÁDI: A magyar rendvédelem-történet művelői. — PARÁDI József: A magyar rendvédelem-történet művelői. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XVIII. évf. (2009) 31–32. sz. 20–34. p.
- PARÁDI: A Rendvédelem-történeti Füzetekről. — PARÁDI József: A Rendvédelem-történeti Füzetekről. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XVIII. évf. (2009) 31–32. sz. 85–86. p.
- PARÁDI: Csendőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál. — PARÁDI József: Csendőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XVIII. évf. (2009) 31–32. sz. 156–168. p.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség honlapja <http://www.csendor.com> — PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség honlapja <http://www.csendor.com>. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XIX. évf. (2010) 33–34. sz. 155–157. p.
- PARÁDI: Kritikai észrevételek a belügyi tudományos tanács 2011. VII. 1-ei pályázati felhívásához. — PARÁDI József: Kritikai észrevételek a belügyi tudományos tanács 2011. VII. 1-ei pályázati felhívásához. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XX. évf. (2011) 35–36. sz.
- PARÁDI: Nemzeti rendvédelem-történetünk XIX–XX. századi története a magyarországi tudományos fokozatszerző disszertációkban. — PARÁDI: Nemzeti rendvédelem-történetünk XIX–XX. századi története a magyarországi tudományos fokozatszerző disszertációkban. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 XX. évf. (2011) 35–36. sz.

Mellékletek jegyzéke:*I. sz. melléklet*

Nemzeti rendvédelem-történeti témájú tudományos fokozatszerző alkotások 1961–2011. 209

II. sz. melléklet

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) tagjai a rendvédelem-történeti témájú tudományos fokozatszerző disszertációk szerzői között 1990–2012. 209

III. sz. melléklet

Csendőrség-történeti kutatások és publikációk a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál 1991–2012. 210

IV. sz. melléklet

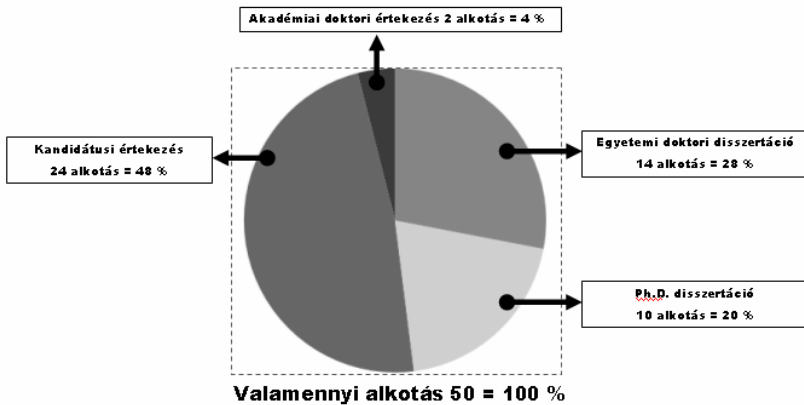
Csendőrség-történeti témájú tanulmányok és szerzőik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál 1991–2012. 210

V. sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetekben publikált csendőrség-történeti témájú tanulmányok időbeni megoszlása. 211

I. sz. melléklet

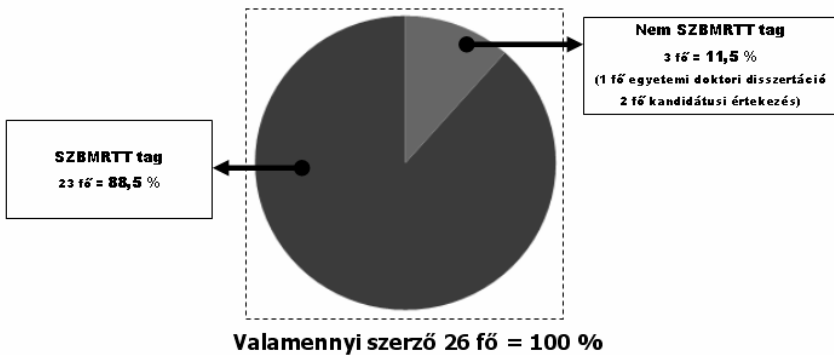
Nemzeti rendvédelem-történeti témájú tudományos fokozatszerző alkotások
1961–2011.

Forrás ! Parádi József: Nemzeti rendvédelmünk XDK-XX. századi története a tudományos fokozatszerző disszertációkban. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257. XX.évf. (2011) 35-36.sz. 189-197.p.

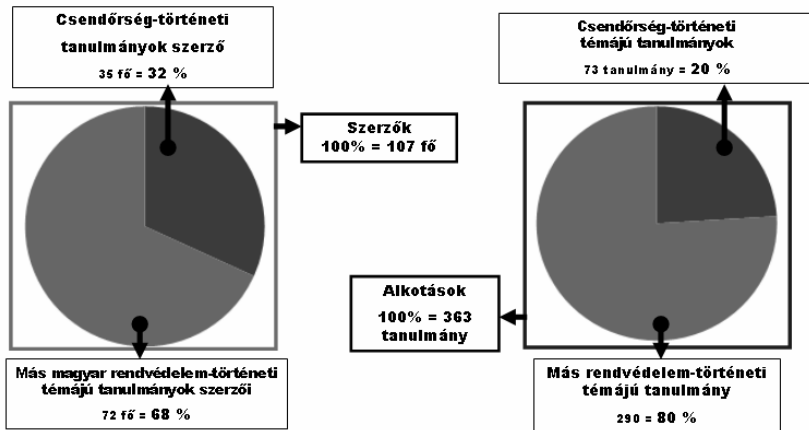
II. sz. melléklet

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
tagjai a rendvédelem-történeti témájú tudományos disszertációk szerzői között
1990–2011

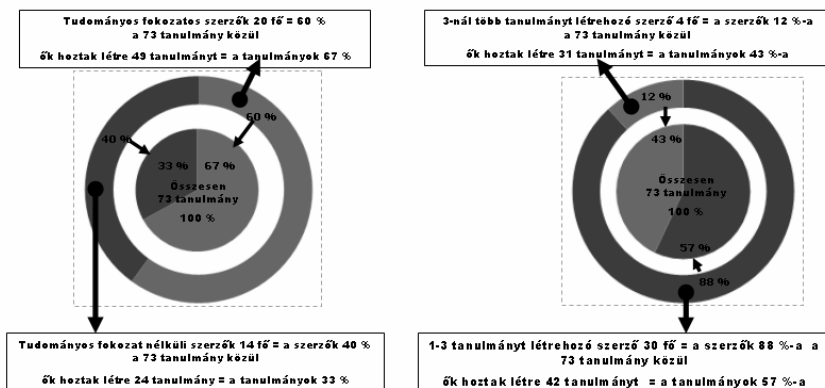
Forrás ! Parádi József: Nemzeti rendvédelmünk XDK-XX. századi története a tudományos fokozatszerző disszertációkban. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257. XX.évf. (2011) 35-36.sz.189-197.p.

**Csendőrség-történeti kutatások és publikációk
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál
1991–2012**

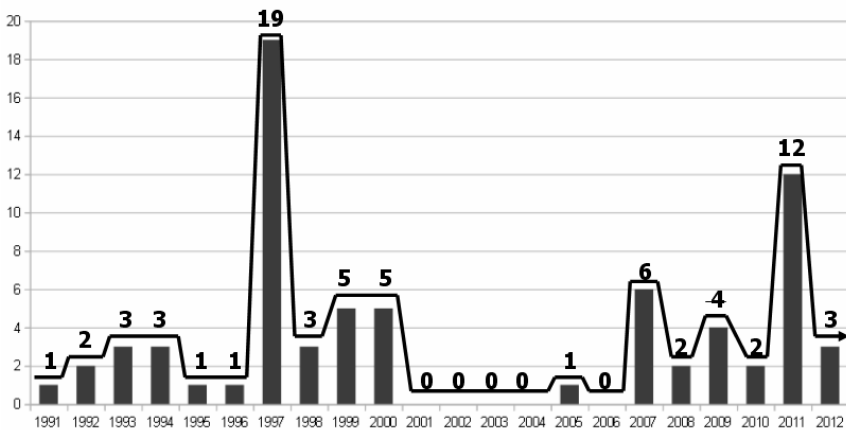
Forrás: Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. I.évf. (1991) 1.sz. – XXI.évf. (2012) 25.sz.

**Csendőrség-történeti témájú tanulmányok és szerzőik
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál
1991–2012.**

Forrás: Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. I.évf. (1991) 1.sz. – XXI.évf. (2012) 25.sz.

**A Rendvédelem-történeti Füzetekben publikált
csendőrség-történeti témájú tanulmányok időbeni megoszlása.**

2001 - 2004 a periodika kiadása szünetelt, 2006-ban pedig az első 12 szám repertóriumát jelent meg.
 Forrás: Rendvédelem-történeti Füzetek (*Acta Historiae Praesidii Ordinis*) HU-ISSN 1216-6774. I.évf. (1991) 1.sz. – XXI.évf. (2011) 24.sz.

PÁLMAI Adrián A Magyar Királyi Koronaórség 1944–1945

A koronaórség léte szorosan összefügg a magyar államiság egyik fontos jelképével, a Szent Koronával. Tulajdonképpen a Szent Korona a magyar uralkodók legitimitásának legfontosabb forrása volt. A II. Szilveszter pápa által Szent Istvánnak küldött korona hatalmas szerepet játszott abban, hogy az akkori nyugati hatalmak elismerjék Magyarországot, mint a kereszténységhez csatlakozó, európai államot. A Szent Korona jelentősége abban állt, hogy csak az válhatott uralkodóvá a Magyar Királyságban, akit a Szent Koronával koronáztak meg. Így a koronázás – mint közjogi aktus – fontos „kellékeként” mindenképpen gondoskodni kellett őrzéséről.¹

Kezdetben ezt a feladatot az egyház látta el. Az egyház szerepvállalása nem véletlen, hiszen magát a koronát a pápa küldte Szent István királyunknak, ezzel elismerve a magyar állam létét. A koronázás az esztergomi érsek hatáskörébe tartozott, a korona megőrzése pedig az érsek helyettesének feladata volt. A Szent Koronát a koronázási szertartások helyén, Székesfehérvárot őrizték.²

Az egyház politikai befolyásának csökkenésével – ami egyébként gazdasági hatalma csökkenésének következménye – a Korona 1310-ben Károly Róbert felügyelete alá került. Helyileg Visegrádon őrizték a király bizalmi emberei. Ezért hívják ezt az időszakot a bizalmi őrzés időszakának.³

Az őrzés szempontjából első fontos törvény 1464. évben keletkezett. A törvény megszületésének időpontját az a körülmény hozta létre, hogy HUNYADI Mátyás királyunknak 1463-ban sikerült visszavásárolnia a koronát III. Frigyes

császártól 80.000 aranyért. Mátyásnak célja természetesen az volt, hogy ne fordulhasson elő még egyszer az 1440-ben történetekhez hasonló eset (ekkor Erzsébet királyné ellopatta a koronát és III. Frigyeshez menekült). Ettől kezdve beszélhetünk választott koronaőrökről, akik a rendek által választott főurak voltak.⁴

Az 1526-os mohácsi vérszt követő zűrzavaros időszakban a Szent Korona a „trónharcok áldozatává” vált, s hol magyar, hol Habsburg kézbe került. 1530 és 1608 között a koronaőri tisztséget nem töltötték be. A korona 1608-ban került ismét magyar kézbe, miután Mátyás főherceg lemondásra bírta gyengeelméjű bátyját, Rudolfot. Mátyás mögött álltak a magyar rendek, akik még 1608-ban magyar királlyá koronáztak, azonban ezt megelőzően újabb törvény született a korona őrzéséről. E törvény alapján került a korona Pozsonyba, és ettől a pillanattól kezdve koronaőr csak magyar származású lehetett.⁵

A Magyar Királyi Koronaőrség elnevezéssel először 1751-ben, – Mária Terézia uralkodásakor (1740–1780) – találkozhatunk. A Magyar Királyi Koronaőrség állománya olyan félrokkant veteránokból (gránátosokból) állt, akik díszelgő feladatokat még képesek voltak ellátni. 1784-ben Mária Terézia fia, II. József (1780–1790) feloszlatta a koronaőrséget, azonban II. Lipót (1790–1792) visszaállította a szervezetet. A magyar Szent Korona őrzésével foglalkozó – 1715-ben és 1790-ben keletkezett – törvények Budát jelölték ki őrzési helyül és rögzítették a váratlan események, illetve veszély esetére a teendőket.⁶

1848-ig különösebb esemény nem történt a koronaőrség életében. A szabadságharc kitörésével a koronaőrség tagjait besorozták a honvédségbe. A szabadságharc utolsó szakaszában a Szent Koronát a koronázási ékszerekkel együtt elásták. Az osztrák rendőrség csak 1853-ban találta meg a koronálását, benne a koronával. Az őrzést kezdetben Budán osztrák gránátosok, 1861-től egy fele részben magyar koronaőrség látta el. 1871-ben hozott rendeletet a Magyar Királyi Koronaőrség létrehozataláról Ferenc József. A korábbiakkal ellentétben ez már egy független alakulat volt két országos koronaőrrel az élén. 1896-ban a koronaőrséget átszervezték a császári és királyi testőrség mintájára.⁷

Az ezt követő évek a koronaőrség szempontjából nehéz időszaknak bizonyult. Az I. világháborút követő időszak veszélybe sodorta a szervezetet, hiszen 1919-ben megszüntették a Magyar Királyi Koronaőrséget, tagjai a Károlyi-villa őrzését látták el. Az 1920-ban beállt politikai változás mentette meg a koronaőrséget, ugyanis vitéz nagybányai HORTHY Miklós kormányzósága Az 1928-as törvénycikk volt az utolsó törvény a II. világháború előtt, amely a koronaőrségre vonatkozóan tartalmazott szabályozást.⁸

A Szent Korona kimentésének előzményei.

1939.IX.1.-én – azzal, hogy Németország megtámadta Lengyelországot – kitört a II. világháború. Magyarország 1941 áprilisában vált részesevé annak a háborúnak, amely később a koronaőrség életében is fontos szerepet töltött be.⁹

A Szent Koronát a koronázási kellékekkel együtt először 1940.VII.2.-án vitték a Budai Vár alatti óvóhelyre. Az áthelyezésnél jelen voltak: báró PERÉNYI

Zsigmond első országos koronaőr, gróf TELEKI Béla (gróf TELEKI Tibor második országos koronaőr fia), bárcziházi BÁRCZY István, AMBRÓZY Gyula, BARSY Aladár, vitéz márkus batizfalvy MÁRIÁSSY László, PAJTÁS Ernő ezredes (a koronaőrség parancsnoka). Az áthelyezés oka a Magyarország és Románia közötti politikai feszültség volt, amiből azonban nem robbant ki fegyveres konfliktus. A magyar revizionista politikából adódó ellentét végül békés úton, a második bécsi döntéssel oldódott meg (1940. VIII. 30.), amelynek következtében Magyarország visszakapta Észak-Erdélyt Romániától.¹⁰

Az óvóhelyet később többször is igénybe vették annak érdekében, hogy a koronázási jelvényeket biztonságos helyen tudják: ilyen esemény volt például az 1942. IX. 5-e, amikor Budapestet először érte bombázás a háború során. Az 1942-es év eseménye volt még báró RADVÁNSZKY Albert megválasztása második koronaőrnek (1942. XII. 18.), mivel gróf TELEKI Tibor sajnálatos módon elhunyt.¹¹

A háborúba való belépést, illetve a bombázásokat követően a keleti fronton történtek hosszú távon meghatározóak a koronaőrség szempontjából, ugyanis 1943 januárjára a Don folyóhoz kiküldött második magyar hadsereg a szovjet előrenyomulás következtében felmorzsolódott. 1943. IV. 30.-án a hadsereg-parancsnokság gyakorlatilag már nem működött. Németország szempontjából ebben a helyzetben a legfontosabb cél az lehetett, hogy lelassítsa a szovjet előrenyomulást. Ennek érdekében HITLER azt a követelményt fogalmazta meg Magyarországgal szemben, hogy szervezzük újra és küldjük a keleti frontra megmaradt erőinket. Ebben az esetben az ország védtelen maradt volna, ezért HITLER követeléseinek nem tettünk eleget. Így amikor a frontvonal már vészesen közelített az ország irányába, a német csapatok megszállták Magyarországot (1944. III. 19.) azzal a céllal, hogy itt verjék vissza az ellenséget.¹²

Ezt követően ismét átvitték a vár alatti óvóhelyre a Szent Koronát. 1944 második felében már folyamatosan itt őrizték a koronázási jelvényeket. A koronázási palástot a páratartalom miatt a vár Márványtermében őrizték. A palást esetében elengedhetetlen volt ez a lépés, ugyanis amikor 1849-ben a szabadságharc leverése miatt elásták a koronázási jelvényeket, a palást átázott és emiatt kifakult (1853-ban került elő, tehát 4 évig volt a föld alatt). 1944. X. 10-én biztonsági okokból a Szent Koronát titokban átszállították a koronaőrség laktanyájába (Váralja utca 10.) és egy ételhordó dobozban a szenespincében elásták. Az átszállításban részt vettek: LAKATOS Géza miniszterelnök, báró PERÉNYI Zsigmond és báró RADVÁNSZKY Albert koronaőrök, PAJTÁS Ernő ezredes, VÁLY István alezredes, BORBÉLY János alhadnagy, HORVÁTH Kálmán főtörzsőrmester, és KAPPÉTER József törzsőrmester. A koronát konkrétan VÁLY István vitte a laktanyába BORBÉLY János biztosításával. Másnap CSONTOS István főtörzsőrmester a szolgálat teljesítése közben észrevette – a ládán megülő por alapján –, hogy valaki hozzányúlt a koronáladához. Mindezt jelentette, azonban PAJTÁS Ernő megnyugtatta és felvilágosította az éjszaka történeteiről CSONTOST.¹³

Öt nappal később 1944. X. 15.-én HORTHY Miklós kormányzó a következőket mondta a rádióban: „*Honvédek! Hőn szeretett hazánk szívében folyó puszt-*

tító harctól, a küzdő erőket számba véve, immár döntő, az országra nézve kedvező fordulatot nem várok. Ezért elhatároztam, hogy fegyverszünetet kérek. Mint a fegyveres hatalom legfőbb hadura, felszólítalak benneteket, hogy honvédeskütkhöz híven, hűséggel és feltétlen engedelmességgel teljesítsétek előljáró parancsnokaitok útján kiadott parancsaimat. További létünk attól függ, hogy a honvédség minden tagja a súlyos helyzetben kötelességtudó és végsőkig menő fegyelmezett magatartást tanúsítson.”¹⁴

A proklamáció azonban kudarcba fulladt, mivel a hadseregben jelenlévő nyilaskeresztes, németbarát tisztak nem hajtották végre HORTHY hadparancsát. HORTHY terve eleve halálra volt ítéelve, ugyanis a Gestapo tudott róla és ezért fiát, ifjabb HORTHY Miklóst elrabolták, hogy meg lehessen zsarolni a kormányzót fia életével. Másnap a nyilasok átvették a hatalmat, SZÁLASI Ferenc lett a miniszterelnök, ugyanakkor megindult a Várhegy elleni Panzerfaust-hadművelet, amelynek keretében német csapatok foglalták el a palotát, illetve a koronaőrség laktanyáját is. Az őrség tagjai az ablakokban felfegyverkezve készültek a tűzharcra: a németek részéről lövések érték a laktanyát, majd BUNDA József törzsrőrmester által leadott lövés megölt egy német katonát. A németek fényt akartak deríteni a lövés körülményeire, azonban VÁLY István alezredes és VITÉZ József törzsrőrmester tagadták, hogy ezt a lövést a koronaőrség adta volna le. Az őrséget lefegyverezték, PAJTÁS Ernőt és VÁLY Istvánt elvitték, hogy a Gestapo kihallgathassa őket. Sikerült elérni, hogy a koronaőrség tovább őrizhesse a koronáládát az óvóhelyen, mivel PAJTÁS Ernő ismerte SZÁLASIT még a Ludovika Akadémiáról. A Szent Korona azonban ekkor még mindig a laktanya pincéjében volt.¹⁵

SZÁLASI kinyilvánította, hogy a korona jelenlétében akarja letenni esküjét, ezért a koronaőrségnek titokban vissza kellett csempésznie a koronát az óvóhelyre. Ez az akció 1944. XI. 3.-án történt – a laktanyába menekítéshez hasonlóan – VÁLY alezredes és BORBÉLY alhadnagy közreműködésével. A visszatételnél báró PERÉNYI Zsigmond első koronaőr volt jelen, aki egyben le is pecsételte a koronáládát. Másnap ő vitette a koronát a palota Márványtermébe, ahol SZÁLASI letette esküjét. PERÉNYI – mint országos koronaőr és a felsőház elnöke – jelen volt az eskütételnél, azonban báró RADVÁNSZKY Albert és PAJTÁS Ernő betegsége hivatkozva nem jelentek meg az eseményen.¹⁶

A szovjetekkel való harcok ekkor már Budapest közelében folytak, s ezért időlegessé vált a Szent Korona elszállítása a fővárosból. Mindeközben azonban a koronaőrség iránt egyre nagyobb lett a bizalmatlanság a „nemzetvezető” részéről, ezért SZÁLASI, SZÖLLŐSI Jenő miniszterelnök-helyettest bízta meg a koronázási jelvények elszállításának megszervezésével.¹⁷

Budapesttől Kőszegig.

A menekítés időpontja 1944. XI. 6-a volt, az erről készült jegyzőkönyvek alapján (két jegyzőkönyvről van szó). A koronázási jelvényeket egy korábbi terv alapján Veszprémbé szállították.¹⁸

A 31./1944-es jegyzőkönyv, valamint a 32./1944-es úgynevezett „folytatólagos jegyzőkönyv” szerint a menekítésnél jelen voltak SZÖLLÖSI Jenő, báró PERÉNYI Zsigmond, dr. TRAEGER Ernő (az állami jegyzőkönyv vezetője), továbbá a szolgálattevő VÁLY István alezredes. A második koronaőr (báró RADVÁNSZKY Albert) betegsége miatt nem jelenhetett meg, viszont a pánccélterem kulcsait elküldte PERÉNYINEK, illetve utólag aláírta a jegyzőkönyvet, ahogy azt SZÖLLÖSI, TRAEGER és PERÉNYI megtette.¹⁹

A koronáláda tartalma ekkor: a Szent Korona, a jogar, az országalma, a koronázási kard, egy aranszilvánk üvegcsőben (koronáé) egy levélhez fűzve, valamint egy aranydarabkára fűzött csiszolatlan zafir I. Géza korából. A menekítés tárgya volt még a Szent Jobb is, azonban azt TAKÁCS Ferenc koronaőr törzsőrmester felesége szállította a ruhája alatt egy kis ládában. A koronálását a miniszterelnöki pecséttel, valamint az országos koronaőrök pecséeteivel lepecsételték, a láda kulcsait SZÖLLÖSINEK adták (törvényellenesen birtokolta a kulcsokat), majd PERÉNYI és VÁLY 1 altiszt, 8 koronaőr és 2 csendőr kíséretében a koronálásával együtt elindultak Veszprémbe (jelen volt még TAKÁCS Ferenc felesége is). Az utat egy teherautóval és egy gépkocsival tették meg. Pár nap múlva őket követték: PAJTÁS Ernő és a többi koronaőr. KAPPÉTER József és KOCSIS József törzsőrmesterek maradtak Budán, hogy a laktanya ne maradjon őrizet nélkül.²⁰

A koronázási palástot – állapotára való tekintettel – Budán, a várpalota pánccéltermében hagyták, amíg el nem készült egy bizonyos szállításához szükséges tok. BORBÉLY János alhadnagy maradt Budán a tok elkészültéig, majd mikor a tok rendelkezésre állt, KOCSIS József törzsőrmesterrel együtt – SZÁLASI közvetlen, SZÖLLÖSI közvetett utasítására – a palástot Pannonhalmára szállították. A főapátnak való hivatalos átadás 1944. XI. 18-án volt SZÖLLÖSI, valamint a két országos koronaőr jelenlétében. A többi koronázási jelvényt, illetve a Szent Jobbot a Nemzeti bank veszprémi sziklabarlangjában helyezték el, azonban PERÉNYI és RADVÁNSZKY szorgalmazták, hogy vigyék át őket Pannonhalmára.²¹

Ennek ellenére SZÖLLÖSI Kőszegre szeretne volna vitetni a jelvényeket és a Szent Jobbot, mivel minél távolabb kívánta tudni őket a harcoktól. Aggodalma egyébként nem volt alaptalan, mivel 1944 decemberében a szovjet csapatok már megkezdték Budapest bekerítését, és az ostromgyűrű 1944. XII. 25-vel be is zárult. Megkezdődött a főváros ostroma. A miniszterelnök-helyettes 1944. XII. 4-én közölte szándékát a koronaőrökkel, akik ez ellen tiltakoztak. Az ellenvetések ellenére 1944. XII. 6-án az elszállítás a koronaőrök kíséretében (biztonsági okokból egyszerű katonai öltözetben) történt meg, de erről csak 1944. XII. 8-án szereztek tudomást az országos koronaőrök. PERÉNYI és RADVÁNSZKY másnap elutaztak Sopronba, hogy konzultáljanak SZÖLLÖSIVEL a történekről. El akarták kerülni, hogy a korona az országhatáron túlra kerüljön, ezért megállapodtak, hogy végső esetben Kőszegen fogják elásni a koronázási jelvényeket. A találkozó hátulütője csupán az volt, hogy SZÖLLÖSI megtiltotta a Kőszegre való utazást PERÉNYINEK és RADVÁNSZKYNAK. Nem akarta, hogy személyes jelenlétükkel felhívják a figyelmet a Szent Korona hollétére.²²

A két koronaőr, valamint SZÖLLŐSI távollétében PAJTÁS Ernő ezredesnek – mint rangidős tisztnek – kellett döntenie a koronázási kellékeket érintő fontosabb kérdésekben. A törvényellenes állapotra hivatkozva engedélyt kapott SZÁLASITól, hogy új csuklós pántot szereltesen a koronáládjára 3 lakatszemmellel, s azok kulcsait megtartsa. Így tudta ellensúlyozni azt az állapotot, hogy SZÖLLŐSI birtokában voltak a koronaőrök kulcsai is. Kőszegen egy leánylíceum tornatermében tárolták a koronáládját, majd miután Sopront 1944. XII. 6-án bombázás érte,²³ – a két város közelsége miatt, a veszélyre való tekintettel – a koronáládját Velem községben, egy dombba ásott üregben helyezték el 1944. XII. 27-én. Közben Kőszegen a Kálvária-hegynél elkezdtek építeni egy bunkert, ahová 1945. III. 18-án (vagy 19-én) vitték át a koronáládját, s váltottak ismét őrhelyet. Itt 1945. III. 27-ig tartózkodtak, ugyanis a háborús események következtében 1945. III. 28-án a koronaőrség átlépte az akkori magyar-német határt a Szent Koronával egyetemben.²⁴

A határ átlépése.

Az 1945. III. 28-ai határátlépésnek több előzménye is volt. A legégetőbb körülmény természetesen a szovjet csapatok gyors előretörése, ami sürgős döntéshozatalt igényelt. 1945. III. 23-án már Veszprémet is bevették, ahová a koronaőrség először menekítette a koronázási kellékeket. Bár PERÉNYI és RADVÁNSZKY célja volt, hogy a Szent Korona ne kerüljön ki az országhatáron túlra, és erre elméletileg ígéretet is kaptak – SZÁLASI „jobb kezétől” – SZÖLLŐSI miniszterelnök-helyettestől, mégsem így alakult a korona sorsa. Nyilvánvalóvá vált, hogy Kőszeg városa alkalmatlan volt a szovjet támadás elleni védelem ellátására. Tettezte a helyzetet, hogy az 1928. évi XXV. törvény alapján SZÁLASI és SZÖLLŐSI kényszeríthette a koronaőrség parancsnokát a koronázási kellékek Magyarországról való kivitelére. A döntés meghozatalában „segítséget nyújtott” dr. Edmund VEESANMAYER nyilatkozata, akit a német megszállását követően ruházott fel HITLER teljhatalommal Magyarország ügyeiben. VEESANMAYER Kőszegen, 1945. III. 26-án kinyilatkoztatta, hogy: *„minden elő van készítve a magyarok Ostmark-i befogadására és megismételte SZÁLASInak tett ígéretét, aki »kikötötte«, hogy a Szent Korona és a koronázási drágaságok nemcsak menedékhelyet, de »területenkívüliséget is élveznek« a Harmadik Birodalomban, s a koronaőrség parancsnokával az élen vigyázhat rájuk.»*²⁵

Ez alapján tehát a végső döntés meghozatala még mindig nem volt egyszerű, azonban nem lehetett figyelmen kívül hagyni a területenkívüliség ígéretét, illetve azt, hogy a koronaőrségnek kötelessége megvédeni a Szent Koronát. Mivel 1945. III. 27-én bombázás érte Szombathely városát és a bombázásoktól nem messze volt Kőszeg, ezért még aznap elhagyták a koronaőrség tagjai a Kálvária-hegyet a koronáládjával együtt. A kérdés eldőlt: a Szent Koronának el kellett hagynia az országot.²⁶

Az út megtételéhez SZÁLASI bocsátott egy teherautót a koronaőrség rendelkezésére. PAJTÁS Ernő ezredes kiválasztotta a koronaőrség állományából azokat, akik ezen a teherautón utazhattak, s így a koronáláda, a Szent Jobb, va-

lamint a koronázási palást közelében maradhattak. Ők voltak BORBÉLY János alhadnagy, PAIZS János főtörzsőrmester, HORVÁTH Kálmán főtörzsőrmester, CSONTOS István főtörzsőrmester, KOC SIS József törzsőrmester, BUNDA József törzsőrmester, és egy ismeretlen koronaőr. Tehát összesen 8 koronaőr (Pajtással együtt) utazott a teherautóval, azonban a sofőr egy civil volt (URBÁN). A társasághoz csatlakozott még 2 honvéd is (ASZTALOS, SZABADOS), valamint SZÁLASI emberei (SZÖLLŐSI, GÖMBÖS Ernő százados, egy nyilas egység, valamint egy német összekötő). A bizalmatlanság folyamatosan fennállt SZÁLASI részéről a koronaőrséggel szemben. A különítmény 1945. III. 28-án hajnali fél 1 órakor lépte át a határt.²⁷

A koronaőrség többi tagja VÁLY István alezredes vezetésével a Turán-vonaton utaztak a mai Ausztriába (akkor Németország). Ide pakolták a koronaőrség Budáról kimentett iratait, csomagjait, azonban számos iratot hátrahagytak Kőszegen. A koronaőrök feleségei is ezen a vonaton utaztak, valamint ezen a vonaton szállították ki az ország nemesfém-készletét is. A Turán a mai Ausztrián keresztül vezető útját Hammern-Einstein településén hagyta abba. VÁLY-ék itt adták meg magukat egy amerikai egységnek 1945. V. 3-án.²⁸

Külföldi tartózkodás és hadifogság.

Bár a koronaőrzés hosszú története elméletileg az ország elhagyásával 1945-ben megszakadt, mégis érdemes foglalkozni azzal, hogy mi is történt külföldön a Szent Koronával és a PAJTÁS Ernő vezette alakulattal.

Az első település ahol PAJTÁS-ék megálltak, Mürzsteg volt. Itt egy vadász-kastélyban szálltak meg, s készítettek egy „csonka jegyzőkönyvet” (43 - 1945), amit BORBÉLY alhadnagy írt alá, ugyanis a parancsnoknak Mariazellbe kellett mennie betegsége miatt. A jegyzőkönyv 11 koronaőrt említ, ami FAZAKAS László szerint hibás. Véleményem szerint a 11-es szám alapján lehet következtetni a tévedésre. Ugyanis ha a korábban leírtakat vesszük alapul, akkor Pajtás Ernőn és a 7 koronaőrön kívül, még jelen volt egy civil sofőr, illetve 2 honvéd is. Így jön ki a 11 fő. Valószínűsítem, hogy ez a 11 fő lett ily módon – koronaőrként – jegyzőkönyveztetve, amiben megerősít az is, hogy biztonsági okokból ekkor már a koronaőrök is egyszerű katonai ruhát viseltek (a megkülönböztetés ebből kifolyólag nehezebb volt). PAJTÁS-ékkal megtörtént az is, amire egyébként már számítottak: egy német alakulat el akarta tőlük venni a teherautójukat, de ezt megakadályozták.²⁹

A következő állomás, ahol megálltak Mariazell volt. Ide 1945. IV. 1-jén érkeztek meg, azonban este már továbbindultak Schörfingbe. Itt találkoztak PAJTÁS-ék JESZENSZKY Imrével, aki 1919-ben volt a koronaőrség parancsnoka. JESZENSZKY befogadta őket kastélyába, és segítséget nyújtott nekik. A szomszédos Attersee településen szállt meg SZÁLASI és SZÖLLŐSI. Az ő utasításukra PAJTÁS-ék a település melletti tejgazdaság épületébe költöztek át 1945. IV. 5-én. A parancsnok itt készített még egy jegyzőkönyvet (1944-1945).³⁰

1945. IV. 7-én a különítmény továbbutazott Mattseebe, ahol később SZÁLASI és SZÖLLŐSI is megjelent. SZÁLASI visszavette a koronázási jelvények

felügyeletét SZÖLLŐSITŐL, de a miniszterelnök-helyettes a kulcsokat megtarthatta (később GÖMBÖS Ernőhöz, SZÁLASI szárnysegédjéhez kerültek). Azonban Kőszeg óta már PAJTÁS ezredesnek is voltak saját kulcsai, ugyanis SZÁLASI engedélyével csináltatott 3 lakatot a koronáládjára. Így ő is kellett ahhoz, hogy a koronáládát ki lehessen nyitni. A koronáláda egyébként folyamatosan a teherautó platóján volt az egész ausztriai út alatt.³¹

1945. IV. 25-én SZÁLASI a katonai helyzetre hivatkozva úgy döntött, hogy a koronázási ékszereket el kell ásní. Ezt az akciót PAJTÁSÉK 1945. IV. 26-áról 27-re virradó éjszaka hajtották végre a legnagyobb titokban. A Szent Koronát, a jogart, valamint az országalmát egy félbevágott benzines hordóba tették, a hordót pedig elásták egy közeli katonai fedezék gödrében. Az akcióban biztosan részt vettek: SZÖLLŐSI Jenő, PAJTÁS Ernő, HORVÁTH Kálmán, BUNDA József. A koronázási kard a ládában maradt, míg a koronázási palástot és a Szent Jobbot Pajtás ezredes Anton STRASSER helyi plébánosra bízta.³²

Anton STRASSER segített a parancsnoknak abban is, hogy ne kelljen a nyilaskeresztesekkel egy szálláson tartózkodnia a koronaőrség tagjainak. Átköltöztette őket egy majorba, aminek neve Zellhof volt. Itt dr. Josef RIEDLMEIER rendfőnök (Jézus Szíve Misszió) fogadta be PAJTÁSÉkat. 1945. V. 6-án amerikai katonák fegyverezték le őket. Először Seehamba, majd Augsburgba vitték a koronaőrség tagjait. HORTHY Miklós emlékirataiból kiderül, hogy a kormányzó itt találkozott PAJTÁS Ernő ezredessel George GRANVILLE hadnagy révén. HORTHY a következőket írta: *„A hozzám beosztott, magyarul is beszélő hadnagy összehozott Pajtás ezredessel, a koronaőrség parancsnokával, aki a magyar koronázási jelvényeket őrző vasládát kimentette az országból. Pajtás ezredes jelentése szerint a lezárt vasládát az amerikaiak őrizetükbe vették. A szent korona azonban nem volt benne. Mint már többször előfordult a magyar történelemben, ezúttal is elásták, és pedig Ausztria földjébe. Később hallottam, hogy végül az is sértetlenül az amerikaiak őrizetébe került.”*³³

PAJTÁS a koronáládát (benne a karddal) átadta Paul KUBALA őrnagynak, aki egyébként magyar gyökerekkel rendelkezett és megengedte, hogy PAJTÁSÉK a koronáláda mellett folytathassák annak őrzését. Így itt maradtak még BORBÉLY alhadnagy és PAJZS főtörzsőrmester, a többi koronaőrt Burghausenbe szállították (augusztusban BORBÉLY és PAJZS követték őket). Mivel a 6 kulcsból csak 3 volt az ezredesnél, ezért az amerikaiak nem tudhatták, hogy a koronáládjában csak a koronázási kard található meg, ezért amikor 1945. VII. 24-én a magyar származású amerikai katona, George GRANVILLE hadnagy átadta az időközben GÖMBÖS Ernőtől megszerzett kulcsokat KUBALA őrnagynak, és felnyitották a koronáládát, igencsak nagy meglepetésben részesültek ZÖLLER századossal egyetemben. PAJTÁS Ernő ezredest vonták felelősségre, mivel ő nem szólt, hogy időközben a koronát, az országalmát, illetve a jogart kivették a ládából. Ezt követően PAJTÁS megmutatta nekik azt a helyet, ahol elásták a három koronázási kelléket. A kiásásnál jelen voltak: WORTH. B. Andrews hadnagy, BORBÉLY János alhadnagy, PAJTÁS Ernő ezredes, és egy ismeretlen amerikai katona (aki a dzsipet vezette). 1945. VII. 25-én a koronázási ékszerek már hiánytalanul a korona-

ládában voltak, amit átadtak William G. QUINN ezredesnek. Időközben felszámolták a hadifogolytáborokat is, s így a koronaörök visszanyerték szabadságukat.³⁴

A koronázási jelvények hivatalos átadása 1945.VIII.2.-án volt Heidelbergben. PAJTÁS Ernő ezen az átadáson még jelen volt és nyilatkozatban felsorolta a koronáláda tartalmát, majd Ausztriában, Grabenstadtban telepedett le, ahol 1950. XII. 5-én halt meg.³⁵

Jegyzetek:

- ¹ FAZAKAS – HEGEDŰS – HENNEL: 17–18. p.
- ² Loc. cit. 8–13. p.
- ³ Loc. cit. 52–75. p.
- ⁴ 1464/II. tc.
- ⁵ 1608/IV. tc.
- ⁶ 1715/XXXVIII. tc. ; 1790/VI. tc.
- ⁷ Vö. 1. sz. jegyzettel 122–125. p.
- ⁸ 1828/XXV. tc.
- ⁹ SZAKÁLY: A „hadüzenet”. Egy minisztertanácsi jegyzőkönyv margójára. ; SZAKÁLY: „... Magyarország és Szovjet-Únió között a hadi állapot beállott”. Egy döntés politikai hátteréről.
- ¹⁰ ANDOR
- ¹¹ Loc. cit.
- ¹² SZAKÁLY: A Magyar Királyi Honvédség 2. hadserege keleti hadszíntérre történő küldésének előzményei.
- ¹³ Vö. 1. sz. jegyzettel. 139. p.
- ¹⁴ HORTHY Miklós hadparancsa (1944. X. 15.) <http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/ww2/doksi/k41015m.html>
- ¹⁵ Vö. 10. sz. jegyzettel.
- ¹⁶ Vö. 1. sz. jegyzettel. 140. p.
- ¹⁷ Loc. cit. 141. p.
- ¹⁸ Vö. 10. sz. jegyzettel.
- ¹⁹ Loc. cit.
- ²⁰ HAHN
- ²¹ Loc. cit.
- ²² Loc. cit.
- ²³ LOVAS: 186. p.
- ²⁴ Vö. 20. sz. jegyzettel.
- ²⁵ Loc. cit.
- ²⁶ Vö. 1. sz. jegyzettel.
- ²⁷ Loc. cit.
- ²⁸ Loc. cit.
- ²⁹ Loc. cit.
- ³⁰ Loc. cit.
- ³¹ Vö. 20. sz. jegyzettel.
- ³² Loc. cit.
- ³³ HORTHY: 337. p.
- ³⁴ Vö. 1. sz. jegyzettel.
- ³⁵ Loc. cit.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- ANDOR — ANDOR Tímea: *A magyar koronaörökség története*. Budapest, 2008, Magyar Koronaörök Egyesülete. HU-ISBN 978 963 06 2817 4
- FAZAKAS – HEGEDŰS – — FAZAKAS László – HEGEDŰS Ernő – HENNEL Sándor: *a Szent Ko-*

- HENNEL rona őrzése. *A koronaőrök, a koronaőrség*. Budapest, 2002, Heraldika. HU-ISBN 963 9204 02 1
- HAHN — HAHN Sándor: *A Szent Korona útja és sorsa 1944-1978*. New York. 1984, A. Kahn. USA-ISBN –
- HORTHY — HORTHY Miklós: *Emlékirataim*. Budapest, 2011, Európa Könyvkiadó. 437 p. HU-ISBN 978 963 0791 99 1
- LOVAS — LOVAS Gyula (2003): *Légmentő vigyázz! Sopron... Sopron, 2003, Padlás Nyelviskola és Könyvkiadó KKT. HU-ISBN 963 4406 39 X*

TANULMÁNYOK

- SZAKÁLY: A „hadüzenet”. — SZAKÁLY Sándor: A „hadüzenet”. Egy minisztertanácsi jegyzőkönyv margójára. *Életünk*, (Szombathely), XXV. évf. (1987) 2. sz. 163-166. p. HU-ISSN 0133-4751.
- SZAKÁLY: „... Magyarország és Szovjet-Únió között a hadi állapot beállott”. Egy döntés politikai hátteréről. *Hadtörténelmi Közlemények*, CIV. évf. (1991) 2. sz. 27–44. p. HU-ISSN 0017-6540.
- SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Honvédség 2. hadserege keleti hadszíntérré történő küldésének előzményei. In BAGYINSZKY Istvánné (szerk.): *A Losonczi 23. gyalogezred a Don menti harcokban 1942-1943*. Salgótarján, 1993, Nógrádi Történeti Múzeum 13-25. p. HU-ISBN 963 7274 29 7.

JOGSZABÁLYOK

- 1464/II. tc. — 1464/II. tc. a korona helyéről és megőrzéséről.
- 1608/IV. tc. — 1608/IV. tc. a korona visszahozásáról és őrzéséről.
- 1715/XXXVIII. tc. — 1715/XXXVIII. tc. az ország Szent Koronája őrzésének a helyéről s annak őrei választásáról.
- 1790/VI. tc. — 1790/VI. tc. hogy az ország Szent Koronája Budán őriztessék.
- 1828/XXV. tc. — 1828/XXV. tc. a Szent Korona és a hozzá tartozó drágaságok gondviseléséről.

Mellékletek jegyzéke:

I. sz. melléklet

A Magyar Királyi Koronaőrség személyi állománya 1944-1945. 220

II. sz. melléklet

A magyar Szent Korona őrzésének törvényei. 221

I. sz. melléklet

A Magyar Királyi Koronaőrség személyi állománya 1944-1945.

Parancsnok: PAJTÁS Ernő ezredes.

Parancsnok-helyettes: VÁLY István alezredes.

Szolgálatvezető: BORBÉLY János alhadnagy.

Koronaőr főtörzsőrmesterek: BÁRDOS Sándor, HORVÁTH János, JÁRFÁS Mihály, SIKLÓSI János, CSÖNTÖS István, HORVÁTH Kálmán, PAIZS János.

Koronaőr törzsőrmesterek: BUNDA József, HANTOS András, KOCSIS József, KOMÁROMI Tivadar, MOHÁCSI Ferenc, TAKÁCS Ferenc, GAÁL József, KAPPÉTER József, KOLLÁTH Ferenc, LESKÓ János, SZABÓKI János, VITÉZ József

Koronaőr őrmesterek: BÁLINT András, VÁRSZEGI Tibor, NAGY Károly, VESZTERGOMBI Ferenc.

Forrás: FAZAKAS László – HEGEDŰS Ernő – HENNEL Sándor: *a Szent Korona őrzése. A koronaőrök, a koronaőrség*. Budapest, 2002, Heraldika. 263.p. HU-ISBN 963 9204 02 1

A magyar Szent Korona őrzésének törvényei.

- ¹ 1464. évi II. tc. a szent korona megőrzéséről.
- ² 1498/XXV. tc. a szent korona őrzéséről: hogy azt a bárók és ne a főpapok őrizték.
- ³ 1500/XXIII. tc. az ország szent koronájának őrzésére a királyi felség és az összes főpapurak, bárók meg a többi országalagosok, a mikor szükséges és czélszerű, mindenkor két és nem több hű világi urat válaszsának meg.
- ⁴ 1608/IV. tc. a korona visszahozásáról és őrzéséről.
- ⁵ 1608/XVI. tc. az ország koronáját kik és hol őrizték?
- ⁶ 1609/XX. tc. a Bocskay-féle behozott koronával mi történjék és miképen kelljen azt a birtokosaitól visszakövetelni?
- ⁷ 1613/XVIII. tc. szükség és veszedelem idején a felkelés módjáról és ilyen esetben a korona megőrzéséről való gondoskodás.
- ⁸ 1618/XXXIX. tc. a koronaőr urak és a többi felvigyázók fizetésére való adózásról.
- ⁹ 1622/II. tc. a szentséges császári és királyi felségtől, az ország karai és rendei részéről, az ő szerencsés felavatása alkalmából kiadott hitlevélnek az ország közönséges végzései közé iktatása.
- ¹⁰ 1622/IV. tc. az ország szent koronájának Trencsénből Sopronba szállításáról és annak megtekintése és megvizsgálása után, ismét a pozsonyi várba visszahelyezéséről; továbbá a koronaőrök számáról és a korona átadása iránt özvegy Révayné urasszonynak a megnyugtatójáról.
- ¹¹ 1625/XXV. tc. nagyságos Erdődi Pálffy Jánost és nagy Lucsi Dóczy Istvánt koronaörökké választják és Apponyi Pétert a szentkoronához tartozó kulcsoknak az átadására nézve feloldottnak jelentik ki
- ¹² 1625/XXVI. tc. a korona őrzésére alkalmazandó várkatonák számáról.
- ¹³ 1635/LXXXVII. tc. a koronaőrzésre alkalmazott német katonákat az ország és a korona iránt esküre kötelezzék. Kiktől függenek? És hogy mindkét nemzetbeli őrkatonákat engedelmisségben tartsák.
- ¹⁴ 1638/I. tc. Ő felségének a szerencsés felavatása és megkoronázása alkalmából a karoknak és rendeknek a feltételekről kiadott hitlevelét, az országgyűlési végzések közé beiktatják.
- ¹⁵ 1647/III. tc. nagyságos ipolykéri Kéri Jánost és ghyletinczi stb. Ostrosith Miklóst koronaörökkül választják, az előbbeni koronaőrök örökösait és utódait pedig a szent koronához tartozó kulcsok átadására nézve felmentetteknek nyilvánítják.
- ¹⁶ 1647/IV. a korona őrzésére alkalmazott őrkatonák számáról, azok függéséről és károktól való tartózkodásáról.
- ¹⁷ 1649/V. tc. az ország gabonasegélyének és adóinak a hátralékait úgy a vármegyéknek, mint az adószedőknek és kirovóknak véglegesen be kell szolgáltatniuk.
- ¹⁸ 1649/XCVI. tc. az ország koronájának gondozói és őrei részére való adózás.
- ¹⁹ 1655/XV. tc. a szent korona gondozói és őrei, meg az ország követségei részére való adózás.
- ²⁰ 1655/XLV. tc. a koronaőrök közül legalább az egyik maradjon a szent korona mellett; és a német katonák büntetés tekintetében is tőlük függenek.
- ²¹ 1659/X. tc. a szent korona őrei és őrségi katonái részére való adózás.
- ²² 1662/XLIX. tc. Erdődi Pálffy Miklós grótot és Zichy Istvánt a koronaőri hivatalban kikötéssel meghagyják.
- ²³ 1681/XXXV. tc. Monyorókeréki gróf Erdődy Kristófot a szent korona őrévé választják.
- ²⁴ 1715/II. tc. az Ő császári s királyi szent felsége részéről, szerencsés megkoronáztatása idején, a karoknak s rendeknek adott királyi hitlevet az ország köztörvényeibe iktatják.
- ²⁵ 1715/XXXVIII. tc. az ország Szent Koronája őrzésének helyéről s annak őrei választásáról.
- ²⁶ 1741/VI. tc. az ország szent koronája őreinek megválasztásáról.
- ²⁷ 1751/IV. tc. az ország szent koronája őreiről.
- ²⁸ 1764/IV. tc. az ország szent koronája őreiről.
- ²⁹ 1790/II. tc. a királyi hitlevél, melyet Ő királyi szent felsége szerencsés fölavattatása és megkoronáztatása előtt az ország karainak és rendeknek adott, az ország köztörvényei közé iktattatik.
- ³⁰ 1790/VI. tc. hogy az ország Szent Koronája Budán őriztessék.
- ³¹ 1790/VIII. tc. az ország szent koronájának őreiről.
- ³² 1802/V. tc. az ország szent koronája őreiről.

- ³³ 1840/I. tc. az ország szent koronája őrének megválasztásáról.
³⁴ 1844/I. tc. az ország sz. koronája Őreinek megválasztásáról.
³⁵ 1867/VI. tc. az ország szent koronája őreinek megválasztásáról.
³⁶ 1873/X. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.
³⁷ 1883/XIV. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.
³⁸ 1895/IX. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.
³⁹ 1901/XXIII. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.
⁴⁰ 1928/XXV. tc. a Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok gondviseléséről.
⁴¹ 1931/XXXIII. tc. az ország Szent Koronája egyik őrének megválasztásáról.

Forrás: Corpus Juris Hungarici.
(összeállította a szerk.)

PÉK Edina Csilla

A dualizmuskori Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának képzése

A csendőrség eredete.

A csendőrség Európa legrégebbi testülettípusa, melynek eredete a XIII. századig vezethető vissza. A testület eredetileg a francia királyi haderő rendfenntartó szervezete volt „Maréchaussée” elnevezéssel.¹ 1778-ban a Maréchaussée testületét királyi rendelet emelte a királyi csendőrség rangjára. A francia forradalom alatt ugyan a testület széttzilárdott, azonban BONAPARTE Napóleon újjászervezte. A csendőrséget pedig a napóleoni császárság vonzáskörébe tartozó államok – a francia közigazgatási modell részeként – átvették. Így került a csendőrség intézménye Lombardiába, amely a francia császárság idejében a HABSBERG császárságtól átkerült a francia állam vonzáskörébe. Napóleon bukását követően a tartomány ismét a HABSBERG császárság részévé vált. A HABSBERG adminisztráció pedig átvette a csendőrség jól bevált szervezetét. A lombardiai csendőrség vált – a neoabszolutizmus ideje alatt a HABSBERG-birodalom teljes területére kiterjedően felállított – császári csendőrség mintájává.²

Magyarországon a legnagyobb hatást értelem szerűen az osztrák csendőrség fejtette ki. Az 1850-ben létrejött legfelsőbb elhatározás nyomán 16 csendőr ezredet állítottak fel,³ amely – a császári csendőrség fejlesztésének a csúcán – 19 ezredre növekedett, közülük 8 ezred a történelmi Magyarország területén működött.⁴

A neoabszolutizmus időszakában kiépülő csendőrség a császári rendvédelmi struktúra részét alkotta. A rendvédelmi rendszer előzményeit az uralkodói titkosrendőrség, a katonai rendőrség és az örökös tartományokban működő rendőrségek alkották. Az 1849. III. 4-ei olmützi, birodalmi alkotmány 36. §-ában már az állt, hogy „A birodalom belső biztonságának őrzése birodalmi ügy”⁵ A birodalmi rendvédelmi testületek legfelső irányító hatóságaként Ferenc József 1852. IV. 25-ei parancsával – közvetlen alárendeltségében – hozta létre a Legfelsőbb Rendőrhatalóságot. E birodalmi biztonsági csúcsszerv élére pedig báró Johann Franz KEMPEN von Fichtenstamm altábornagyot nevezte ki. 1859-ben – a vesztes itáliai háború nyomán – kialakuló belpolitikai változás magával hozta

KEMPEN bukását és a Legfelsőbb Rendőrhatóság feloszlátását. Az uralkodó azonban 1859. XI. 14-ei legfelsőbb elhatározásával elrendelte, hogy „a csendőrség katonailag szervezett biztonsági testületként továbbra is fennmaradjon”.⁶ Ezt követően a testületet többször átszervezték, létszámát és szervezetét hol növelték, hol csökkentették. Végül 1867. V. 8-án – a kiegyezési törvényben foglaltakkal összhangban – a testületet feloszlatták, mivel a rend védelme nem tartozott a közös ügyek csoportjába.⁷

A csendőrség megszüntetése nyomán azonban a Magyar Királyságban a közrend oly mértékben romlott, hogy az már tarthatatlan volt, ezért különféle megoldásokat kerestek a probléma orvoslására. Az első a királyi biztosok alkalmazása volt. Ők kérhették a katonaság segítségét, így gyorsan meg tudták oldani a felmerülő problémákat. Azt azonban be kellett látni, hogy ez csak ideiglenes megoldás lehet, hiszen a királyi biztosok megbízatásának lejártával az anarchia gyorsan visszarendeződött.

Erdélyben és Horvátországban azonban megmaradt egy-egy csendőr ezred a közös haderő kötelékében.

1876-ban az erdélyi és a horvát csendőrséget a magyar kormány átvette.

A Magyar Királyi Csendőrség felállítása.

1880-ra nyilvánvalóvá vált, hogy a csendőrséget Magyarországon is újjá kell szervezni, a meglévő rendvédelmi erők, közbiztonsági közegek és városi rendőrség ugyanis elégtelennek bizonyultak a rend fenntartására. Ebben szerepet játszott a hiányos, alkalmatlan kiképzésük és a nem megfelelő létszámuk is. TISZA Kálmán, a hivatalban levő miniszterelnök 1880 augusztusában terjesztette a minisztertanács elé az újjászervezés tervezetét. Komoly viták alakultak ki a felállítandó szervezet állományának feltöltésének a lehetőségeiről. Végül is két törvényt terjesztettek be, 1880. XI. 27-én a „csendőrségi legénység állományának kiegészítéséről”, november 29-én a „közbiztonsági szolgálat szervezéséről” címmel. A személyi állományt – a császári csendőrség hagyományaira épülve – elsősorban katonaviselt személyekből akarták feltölteni.⁸

A testülethez jelentkezőknek három évet kellett volna aláírni, ezután évenkénti hosszabbításra lett volna lehetőség. Akik a honvédségtől vagy a közös hadseregtől léptek volna át, és minimum négy éves szolgálatot vállaltak, azoknak a hadkötelezettség utolsó két évét elengedték, és felmentést kaptak a hadgyakorlatokon való megjelenés alól is. A későbbiekben az I. világháború alatt lesz jelentősége annak a rendelkezésnek, miszerint a csendőrség állományába tartozó egyéneket nem lehet behívni a hadseregbe.

A „közbiztonsági szolgálat szervezéséről” című törvényjavaslat tartalmazta a „katonailag szervezett” kifejezést, ami utalt a felállítandó csendőrség belső függelmi viszonyaira, az állománnyal kapcsolatos elvárásokra és a szervezet felépítésére is. A honvédséghez hasonlóan a csendőrséget is hat kerületbe kívánták szervezni.⁹ A javaslat nem tett különbséget megyék és városok között, de a közigazgatási bizottság változtatásokat javasolt, melynek során például hozta fel Budapestet, amely az egyesítés óta állami rendőrséggel rendelkezett. A kerü-

letek működési területe több vármegyét foglalt magába. A mindenkori belügyminiszter azonban – a szolgálati érdek megváltozásakor – a vármegyéket átso-roolhatta egy másik kerületbe. Nem lehetett egyszerre megszervezni a kerületeket, óriási volt a szervezés költsége és az állomány feltöltése is komoly problémákba ütközött. Először a szegedi kerületet kívánták felállítani a területen uralkodó katasztrófális közállapotok miatt, illetve ezzel a lépéssel kapcsolatot tudtak és kívántak teremteni a már létező erdélyi és horvát-szlavón csendőri szervezet között. A törvény egyik sarokpontja a kettős alárendeltségről szóló rendelkezés volt. Ez azt takarta, hogy az állomány személyi és fegyelmi ügyeiben a honvédelmi miniszter, míg a szolgálati ügyekben a belügyminiszter gyakorolt irányítási jogokat. A tisztek kinevezéséhez és a fegyverzet-felszereléssel kapcsolatos ügyekben közös döntésnek kellett születniük.¹⁰

A törvényjavaslat képviselőházi vitája 1881. I. 17-én kezdődött, melynek során az ellenzék több változtatási igényt is benyújtott. A képviselők 149:137 arányban a közigazgatási bizottság verzióját fogadták el, Ferenc József 1881. II. 14-én aláírásával szentesítette a törvényt.¹¹

A szakértői munkák a parlamenti vitáktól függetlenül már 1880 februárjában elkezdődtek. A honvédelmi tárcában SCHATZ Lajos alezredes kapta feladatul az országos hatáskörű ügyek koordinálását, míg JEKELFALUSSY Lajos ugyanezt végezte a belügyi tárcában. A már régóta kiválóan működő erdélyi csendőrkerület parancsnokát, TÖRÖK Ferenc alezredest bízták meg a felállítandó szegedi csendőrkerület megszervezésével. A szegedi parancsnokság területére 3 szárny, 6 szakasz és 139 őr volt tervezve, megyeszékhelyenként tiszti parancsnoksággal. Az őröket nem véletlenszerűen szórták el, komoly szempontok alapján választották ki, hova kerüljenek az elején, általánosan 5–7 fős őrök.¹²

A legénységi állomány feltöltése komoly akadályokba ütközött, nem volt megfelelő számú jelentkező, pedig a megyéknek előírták, hány főt kell küldeniük kiképzésre. Ez az adott megye területén található őrök kétszeresét jelentette. Csakhogy a jelentkezőket nem tájékoztatták a leendő keresetükről, nem volt megfelelő a hozzáállásuk és a szellemi, fizikai képességeik sem ütötték meg a kívánt mértéket. Többségük visszalépett a kiképzés alatt a szokatlan katonai fegyelem és a tanulnivaló mennyisége miatt. Az 1881. XI. 19-i személyi kimutatóból kiderül, hogy az állomány jó része a honvédségtől illetve a közös hadsérgtől lépett át. Az altisztek kiképzésére Déván iskolát alapítottak.¹³

Minthogy kettős irányítás alatt állt a csendőrség, meg kellett határozni, kinek milyen jogkörei vannak. A honvédelmi minisztérium hatálya alá tartozott, minden, az állományt érintő személyi ügy, például kinevezések és áthelyezések, jutalmazások és fenyítések, ide tartoztak az állomány kiegészítésével kapcsolatos ügyek és az öltözködés, felszerelés ügyei is. A belügyminisztériumhoz tartozott a költségvetés, a szervezettel kapcsolatos törvényjavaslatok elkészítése és például a közigazgatási hatóságokkal való kapcsolattartás is. Ez a kettős vezetés sok hátránnyal járt, elsősorban a minisztériumok illetékes osztályai közti nem megfelelő kommunikáció okozott komoly fennakadásokat és csúszásokat az ügyek intézésében.¹⁴

A kerületi parancsnokságok voltak az adott csendőrkerület legmagasabban lévő parancsnokságai. Felügyelete alá tartozott a beosztott alparancsnokságok katonai és gazdasági ügyei, szolgálati teendők végrehajtása, a kapcsolattartás a hatóságok vezetőivel, bíróságokkal és a minisztériumokban született döntések végrehajtása és végrehajthatása. A kerületekhez 2–4 szárnyparancsnokság volt rendelve, a kerület területétől függően. Egy szárny mindig a kerületi parancsnokság székhelyén volt elhelyezve. A szárnyparancsnok feladata nagyjából megegyezett a kerület parancsnokáéval, egygel alacsonyabb szinten. Egy szárnyhoz 2–3 szakaszparancsnokság tartozott, ez volt a legalacsonyabb tisztí parancsnokság. Hadnagy vagy főhadnagyi rendfokozattal rendelkező személy vezette, az alárendelt 15–25 órs munkáját felügyelte és a századfordulóig nyomozásokat is vezethetett. Az őrsökön pedig átlagosan 5–7 fős teljesített szolgálatot.¹⁵

A csendőrség hierarchiája katonai rendben épült fel, szigorú alá- fölérendeltségi viszonyban. Az 1881-ben kiadott szervezeti és szolgálati utasítás nem adott elég támpontot az őrsparancsnokok számára, ezért az erdélyi kerület elkészített és kiadott egy „megszállási parancs”-nak nevezett dokumentumot, ami részletezte a viselkedéssel, szolgálat-teljesítéssel, fegyverhasználattal kapcsolatos tudnivalókat. A szegedi csendőrkerület 1882. I. 1-vel kezdte szolgálatát. Ezzel egy időben elkezdték a III. budapesti és IV. kassai kerület szervezését is. Az előzőekből okulva a szervezés, kiképzés sokkal gördülékenyebben, pontosabban történt. Ez alól kivételt jelentett a legénység feltöltése, ami itt is komoly problémákba ütközött. Érdekes, hogy a volt csendőrbiztosok és pandúrok létszámaránya roppant kevés, 7–8 %. A tisztí helyek feltöltésénél törekedtek arra, hogy volt csendőrtisztek kerüljenek minél nagyobb arányban az új helyekre. A két új parancsnokság 1883. I. 1-vel kezdte meg a szolgálatot. Ezek segítettek az 1884. január elsején megalakult V. pozsonyi és VI. székesfehérvári kerületek felállításában.¹⁶

Az 1882-ben és 1883-ban korlátok nélkül felvett legénység az elvárt fegyverem fellazulásához vezetett. A létszámhiány miatt a honvédelmi miniszter engedélyezte, hogy honvédekkel töltsék fel időlegesen a hiányzó helyeket. Miután mind a hat kerület felállt, egész Magyarország területén átvették a közbiztonsági szolgálatot és a közrend felügyeletét. A csendőrség összetétele erősen homogén volt, az állomány jó részét paraszti származású fiatalok alkották, nekik komoly presztízsemelkedést és biztos, bár igen szerény jövedelmet jelentett a szolgálat vállalása. Anyanyelvi megoszlás is érdekes, tekintve, hogy a magyar ajkúak aránya magasan a népességi arányok felett volt, míg a román és szlovák nyelvűek erősen alulképviselettek voltak, bár a nemzetiségek lakta területeken szolgálatot teljesítő csendőröknek beszélniük kellett az adott nemzetiség nyelvét is.¹⁷ Így a nemzetiségek nyelvét beszélő csendőrök aránya a testület teljes személyi állományához viszonyítva nem maradhatott el a nemzetiségű lakosoknak az ország összlakosságához viszonyított arányától.

A személyi állomány.

Az épületeket, ahová a csendőr őrsöket telepítették, általában bérelték az adott településtől. A felszerelést szabályozták, katonás egyszerűséggel voltak az őrsök berendezve. Az épületek általában az őrsirodából, 2–3 szobából és egy főzőkonyhából álltak, kamrával és melléképületekkel kiegészülve. A szobák ágyakal, asztallal, padokkal, székekkel, ruhatároló bútorokkal voltak ellátva. Az egyhangúságot feloldandó, engedélyezték az erkölcsösség határain belül képek, fényképek elhelyezését a falakon, szőnyegek leterítését és vázák, állványok felállítását. Az őrsirodában lakott az őrsparancsnok, kivéve, ha nős volt. A konyha felszerelése is katonai volt. Az udvaron melléképületek az állattenyésztéshez, miután az őrsöknek maguknak kellett lehetőleg gondoskodni az állomány étkeztetéséről. Leginkább babot, borsót, tököket és krumplit termesztettek. 10-15 tyúk, illetve kakas és néhány sertés tenyésztése kötelező volt, a tojás, a zsír és a húskok magas tápértéke miatt. Amit nem tudtak megtermelni, azt kereskedők útján a szárnyparancsnokságok szereztek be. Az őrsök alkalmaztak egy „őrsfőzőnőt” is, aki azonban nem lehetett fiatalabb negyven évesnél, megfelelő erkölcsös életmódot kellett folytatnia, nem lehetett italozni, vagy egyéb nem megengedhető magatartást folytatnia, ezt azonnali elbocsátással jutalmazták. Feladatai közé tartozott az állatok ellátása, konyhai munkák, befőzés de a fehér nemű mosása is. Szabályozva volt az is, mikor mit egyenek az állomány tagjai. A fizetésük viszonylag alacsony volt. Szabályozva volt, hogy a csendőrkerületben a legénység hány százaléka lehetett a nős. Ez volt az egyik fő oka az állomány folyamatos cserélődésének.¹⁸

Az őrsök által ellenőrizendő területet feldarabolták, járórútvonalakat határoztak meg, amit az őrsön szolgálatot teljesítő csendőröknek havonta többször ellenőrizniük kellett, végig kellett járniuk. Nem volt kivétel, minden olyan területet belevettek, ahol ember megfordulhatott, elbújhatott, csempészhettek-elrejtethettek valamit, vagy eltulajdoníthatta másnak a vagyonát. A szolgálatok roppant hosszúra, több napra is kinyúlhattak. A csendőröknek szigorúan tilos volt bármilyen ajándékot elfogadni, ezzel megelőzve annak a lehetőségét, hogy az egyén vagy a testület korrumpálódjon. Nem lehetett fogadóknak, vendéglátóhelyeken ételt, italt fogyasztani, súlyos büntetést vont maga után ennek megszegése. Dohányozni sem lehetett városban, községen belül, illetve ha valahova be mentek bármilyen céllal, akár hivatalos helyiség, akár magántulajdonban lévő lakás volt is ez. Városokon kívül szabad volt a dohányzás. A csendőrök szórakozásáról, kulturálódásáról tiszti, altiszti kaszinók és csendőrkönyvtárak voltak hivattottak gondoskodni.¹⁹

1886-tól a Magyar Királyi Csendőrség vezetésével megbízott honvédelmi tárcsa IV. ügyosztályának vezetője megbetegedett és a helyére TÖRÖK Ferencet, a III. csendőrkerület parancsnokát nevezték ki. Parancsadási és ellenőrzési jogot kapott a csendőrség állománya felett, irányítania kellett a kerületek működését és a tisztek becsületügyi eljárásának a megindítása is a hatáskörébe került. Valamennyi csendőr tiszt legsarkalatosabb feladatát az őrsök ellenőrzése alkotta, mivel a testület működésének a legfontosabb színterei az őrsökön szolgálatot

teljesítő csendőrök által végrehajtott feladatok voltak. Ezért a csendőr őrsök ellenőrzésének az eredményes megvalósítása érdekében külön szempontrendszerrel hoztak létre.²⁰

Mivel TÖRÖK Ferenc élvezte TISZA Kálmán bizalmát, ezért a belügyi tárca számos feladatot a testület vezetőjére hagyott, amit ő nagy szorgalommal és eredménnyel teljesített.

A Magyar Királyi Csendőrség legnagyobb problémáját a személyi állomány mennyisége és minősége jelentette. Egy jelentés a testület egészét fenyegető veszélyként minősítette azt, hogy legénység fizetése alacsonyt. A honvédelmi miniszter úgy fogalmazott, hogy az utolsó napszamos is többet keres, mint egy csendőr. Ennek ellenére a Magyarország nehéz pénzügyi viszonyaira való hivatkozással elutasították a legénység illetményének a növelését. 1885-től fokozatosan sikerült a fizetéseket növelni és a szolgálatot teljesítő honvédek létszámát csökkenteni, helyettük csendőröket felvenni. A szervezés után a csendőrség élete normalizálódott, a közbiztonság mindenhol nagymértékben javult, a lakosság elégedett volt a testület munkájával.²¹

A legénység kiképzése.

A Magyar Királyi Csendőrség működése mintáját a neoabszolútizmus császári csendőrségének a Magyar Királyságban megmaradt két csendőr ezrede jelentette. Ezért a császári csendőrség kiképzésének néhány alapvető szabályából célszerű kiindulni a Magyar Királyi Csendőrség személyi állománya képzésének vizsgálatakor. A császári csendőrség legénységi állományának kiképzését az 1850. I. 18-ai törvényben szabályozták.²² Ez alapján a testülethez csak közcsendőri minőségben lehetett bárkit is felvenni, a próbaidő tartama a hadseregből átlépő altiszteknek három hónap, közlegényeknek hat hónap, minden más esetben egy év volt. A próbaidőt a szárnyaknál kellett eltölteni, ahol a felvételt nyert egyének szakmai felkészítését is megvalósították. Az elsajátítandó ismereteket tantárgyakba csoportosítva oktatták a jelöltek számára.²³

A császári csendőrség leendő tagjainak kiképzésük alatt próbát kellett tenniük arról, hogy milyen bátrak, erősek és ártalmatlanná tudják tenni a törvény ellen vétőket. Ennek a bizonyítását úgy valósították meg, hogy egy előre megbeszélt helyen – a csendőrijelötekből kiválogatott árlablók – támadtak a leendő csendőrökre akiknek az árlablókat ártalmatlanná kellett tenniük. Ezekon a gyakorlatokon azonban szerencsétlenségek is történtek, ezért 1868-ban betiltották e gyakorlatokat.²⁴

1876-ban magyar fennhatóság alá került az erdélyi csendőrkerület és parancsnokává TÖRÖK Ferenc őrnagyot nevezték ki, aki szemlekorutat tartott és egy szemleészrevételben írta le a tapasztalatait. Elég siralmas volt a helyzet, hiányolta a katonás fellépést és az előjárókkal szembeni tiszteletet, de komoly kritikát fogalmazott meg a fegyverrel történő gyakorlatok és a fegyverhasználatra való felkészítés terén is, továbbá kételyei merültek fel az írás-olvasás és a számolás képességével kapcsolatban is. Az oktatás módjával is komoly problémák mutatkoztak. E mellett oktatótisztt sem volt a kerületben, aki felügyelte és

irányította volna a kiképzést. Amikor felállították a Magyar Királyi Csendőrséget és a szegedi csendőrkerület 1882. I. 1-vel megkezdte a működését, előre behívták a kiképzendő állományt, de nem sikerült jól a szervezés, az állomány egy része gyakorlat nélkül került ki az őrsökhöz.²⁵

Az 1880-as évek közepétől a kerületek helyzete normalizálódott és ez megáltszotta a kiképzés, oktatás színvonalának emelkedésén is. Ezután, ha valaki szolgálatra jelentkezett és felvételt nyert, először esküt kellett tennie Ferenc József-re és a magyar törvényekre, majd ezek után egy hat hónapos próbaszolgálatot kellett vállalnia. Ezt polgári és katonai személyeknek is meg kellett csinálnia. A hat hónap két részből állt, első körben egy minimum hat hetes elméleti képzés, amelynek keretében megtanulta a szolgálati szabályzat, csendőrségi utasítások, katonai szabályok, valamint megismerkedett a közbiztonság fenntartásához szükséges polgári, városi és községi rendeletekkel. Voltak írás, olvasás és számolás gyakorlatok, fegyvergyakorlatok is történtek. Ezek a kerületi parancsnokságok székhelyén voltak, kiképző tisztek és altisztek vezetésével. Ezt aztán egy záróvizsga követte, a sikeres teljesítés után pedig következett a gyakorlati rész. Ez már az őrsökön történt, ahol további elméleti ismereteket is el kellett sajátítaniuk. A gyakorlatban részt vettek az őrs munkájában, de önálló szolgálatra nem osztották be őket. Napirendben szabályozták, hogy mennyi időt kell szánni a tanórák megtartására és az egyén saját képzésére. Nagy hangsúlyt fektettek a törvény magyarázatokra, mert a csendőrnek tisztában kellett lennie az adott paragrafus tartalmával, jelentésével, alkalmazásának módjával. Gyakoroltatták a jelentések, felterjesztések, beadványok megírását is, ezek helyes formában történő elkészítését. Három csoportban gyakoroltak, az elsőben másolás és tollbamondás volt a feladat kettős vonalazású papíron. A másodikban rövid jelentések megírását, illetve törvények értelmezését, valamint azok rövid leírását kapták feladatul egyvonalas papíron vagy sorvezetővel. A harmadik csoportban felterjesztéseket, beadványokat, fogolykísérési számlákat, nyugtákat, ellennyugtákat, élelmezési beadványokat kellett megírniuk, megfogalmazniuk. A számtani példák a négy alpműveletre terjedtek ki, amelyeket a mindennapi életből vett példákkal gyakoroltak. A feladatokat az őrsparancsnok ellenőrizte, értékelte helyes, középszerű vagy gyenge minősítéssel, a feladatokat meg is beszéltek. Az órák között öt-tíz perces szünetek voltak pihenésre, dohányzása vagy étkezésre. Fegyvergyakorlatok alatt nem csak a fegyver használatát és lövészetet gyakorolták, hanem az alaki gyakorlatokat is. Ez alapján, amit tudniuk kellett: katonás tartás és fellépés, fegyver nélküli és fegyveres tisztelgés, menetelés, szuronnal és karddal való vívás, a lőfegyver fekvő, guggoló és álló testhelyzetben történő megtöltése és célrattartása. A lőkiképzésre két-három alkalommal összesen harminc darab lőszert használtak fel, tizenöt-tizenöt darabot a száz, illetve a kétszáz lépésre felállított, általában egész alakos céltáblára. Ezen túl a lövészetet minden évben megismételték, tizenkét-tizenkét darab lőszert felhasználva. A lovas legénység kiképzése a gyalogos kiképzésen túl még tartalmazta a lovakkal kapcsolatos tudnivalókat, úgy, mint patkolás, a lovak ápolása, ellátása, de tanították a betegségek felismerését, gyógyítását és megelőzését is. A fegyveres

gyakorlatoknál a honvédség részére kiadott szabályzatot tekintették irányadónak. A lovasok fegyvertárához tartozott a forgópisztoly, ezért évente egy alkalommal tizenkét lövést adtak le egy tizenöt-húsz lépés távolságra felállított cél táblára. A lovakat is kiképezték, hogy szokják a szolgálattal járó ingereket. Szükség volt arra, hogy a lovak a legkisebb mozdulatoknak is engedelmessé váljanak, ne ijedjenek meg a lövések zajától, ezért fokozatosan szoktatták őket a félelem leküzdésére, a szolgálat alatt felmerülő helyzetek kezelésére.²⁶

A csendőrség legénységi állományába felvett személyek jelentős része minimális írás-olvasási készséggel rendelkezett, kétséges, hogy a megtanulandó anyagból mit és mennyit fogott fel, legfőképpen mennyire tudta azt a gyakorlatban alkalmazni. A napirend szigorúan be volt osztva, nem vették figyelembe a kötelező szolgálatok számát, idejét, illetve, hogy ezt a beosztás szerint, különböző időben, feltételek között teljesítik a csendőrök. Ezáltal nehézkessé vált az oktatás és a szolgálat harmonizálása, a feladatok, esetlegesen felmerülő problémák megbeszélése, gyakorolása. E mellett a személyi állomány fluktuációja sem segítette a csendőrök egységes oktatását, képzését. Az őrsparancsnokokat ellenőrző ún. szemléstisztek, akik a szakaszok parancsnokai voltak, sem jutottak el három alkalomnál többször egy őrsre és az ott töltött pár órás oktatás, ellenőrzés sem jelentett komoly javulást. Ezek alapján egy csendőr alapos kiképzésére 4–5 év kellett volna, de ez a legkritikább esetben fordult elő. A századfordulóra súlyossá vált a helyzet. TÖRÖK Ferenc 1897. IV. 30-án kelt felterjesztésében az oktatási rendszer reformját javasolta. E szerint a szolgálati időt háromról négy évre, a próbaszolgálati időt hatról kilenc hónapra, az elméleti oktatási időt pedig hat hétről három hónapra javasolta emelni. A kiképzés ellenőrzésére létre kívánták hozni a járőrőrmesteri beosztást, akiknek kötelességük lett a legénység képzettségi fokának ellenőrzése és a nyomon követés módjainak a megtanítása.²⁷

1904. XII. 13-án jelent meg az a rendelet, ami a próbacsendőrök elméleti képzését 4–6 hónapban, a próbaszolgálati időt pedig egy évben határozta meg. Az elméleti képzésen részt vevőket két részre osztották az első csoportban két hónapig tanultak, majd ezután vizsgát kellett tenniük, ennek sikeresség esetén mehettek át a következő csoportba, ahol az oktatás végén ugyancsak záróvizsgát kellett letenni. A vizsgákat egy-egy alkalommal lehetett ismételni. Ezek a változtatások jelentősen növelték az őrsökre kikerülő állomány műveltségi, képzettségi szintjét. Viszont az oktatás nem volt egységes, ezért az áthelyezett legénységnél sokszor zavart okozott az eltérő tudás.²⁸

Egyre inkább felmerült az igény egy egységes oktatási rendszer, helyszín és ismeretanyag kialakítására a legénység és az altiszti kar tekintetében egyaránt. 1909. IX. 1-jével Nagyváradon ideiglenes jelleggel felállítottak egy továbbképző intézményt, ahova 120 hallgatót hívtak be, mindannyian a testületben voltak legalább 2–3 éve. Járőrvezetői tanfolyamon vettek részt, négy és fél hónapos tartamban. A tanfolyam alatt minden nap volt lövészet, általános ismereteiket bővítették, úgy mint számtan, mértan, történelem, földrajz, fizika, alkotmánytan, nyelvtan és egészségügy témakörökben. Emellett megismertették őket a daktiloszkópia, tehát az ujjak, az ujjlenyomat alapján való azonosítás, a fényképezés,

a lábnymbiztosítás rejtjelmeivel is. Megismerkedtek a katonai, valamint a polgári törvények bizonyos részeivel és a híresebb bűnügyekkel is megismertették őket. A záróvizsga roppant szigorú volt és az őrsökre visszakerülő állomány sokkal mélyebb tudással rendelkezett, mint elődeik és csendőrtársaik.²⁹

1910-ben újabb 120 fős tanfolyam indult, és miután ez is sikeres lett, véglegesítették az iskolát, illetve előtérbe került az altisztképzés egységes kiépítése. 1911-től viszont a tanfolyamokat beszüntették és csak a három hónapos altisztképzés folytatódott Nagyváradon. 1913. X. 1-től idehelyezik a próbacsendőr képzést is, ami csak részben teljesül, az infrastruktúra hiányos kialakítása miatt a kerületek egy részénél ideiglenesen kénytelenek újra megnyitni a tanosztályokat. Az iskola irányítására egy ezredest jelöltek ki, egy százados, mint segéd-tiszt, négy százados, nyolc főhadnagy oktatótisz és egy hadnagy számvivő és oktatótiszti beosztásban teljesített szolgálatot, az iskolában folyamatosan hét-száz-nyolcszáz hallgató volt, részben altisztek, részben legénységi állományú próbacsendőrök.³⁰

Az altisztek kiképzése.

Az altiszti képzés a szárnyparancsnokságokon felállított tanfolyamokon történt az erdélyi csendőrkerület magyar fennhatóság alá kerülése után. Ahogy felálltak a kerületek, maguknak kellett gondoskodniuk az altisztjeik képzéséről, ezért altiszti tanfolyamokat hoztak létre Déván, Nagyenyeden, Dorozsmán és Kolozsváron. Ilyen tanfolyamokat általában évenként eseti jelleggel és létszámmal indítottak, a járőrvezetőként már eredményes szolgálati tevékenységet megvalósító csendőrök számára. Az altiszti tanfolyamra azok a járőrvezetők kerülhettek be, akik kiváló minősítéssel rendelkeztek és képesek voltak az önálló fogalmazásra is. A tanfolyam hat hónapos volt melynek során harminc tárgyat tanultak, tizenkét tárgyból pedig vizsgázni is kellett a hallgatóknak.³¹

Az 1890-es évektől már az is gyakorlattá vált, hogy nem csak a megüresedett helyekre képeztek altiszteket, hanem tartalékot is létrehoztak, így megakadályozva a képzett személyi állomány hiányából fakadó esetleges fennakadásokat, egyben javítva a személyi állomány képzettségi színvonalát. Akik elvégezték a tanfolyamot, de nem volt a képzettségüknek megfelelő szabad beosztás, azokat címzetes őrsvezetőkkel léptették elő és az őrsparancsnok helyetteseként dolgoztak. Ez a rendszer működőképes volt, folyamatosan indultak a tanfolyamok.³² 1912-ben új határszéli csendőr őrsöket állítottak fel, emiatt sok új altisztre volt szükség.³³ Az altiszthiány pótlása céljából a kerületek altisztképző tanfolyamokat indítottak. Az 1912. I. 1-én kiadott honvédelmi miniszteri rendelet egy régóta létező problémát kívánt orvosolni, amikor rendszeresítette a járásörmestéri vizsgát. Járásörmesterekké csak azok az őrmesterek voltak kinevezhetőek, akik egy évig járásparancsnoki beosztásban teljesítettek szolgálatot, ez idő alatt kifogástalanul végezték feladatukat és az egy év letelte után a kerületek székhelyén sikeres járásörmestéri vizsgát tettek.

A jelölt a vizsgán a bizottság által alkalmas, vagy nem alkalmas minősítést kaphatott, a sikertelen vizsgát pedig egy alkalommal lehetett megismételni.³⁴

Tisztek kiképzése.

A tiszti képzés a Ludovika Akadémián történt, ahol a honvédség tisztjeit is képezték. SZENDE Béla honvédelmi miniszter 1876-ban, – az erdélyi csendőrkerület átvételét követően – szorgalmazta, hogy a szabadságot, mai szóhasználattal tartalékos állomány részére szervezett nyolc-tíz hónapos előkészítő tanfolyamra két főt hívjanak be. Ennek sikeres elvégzése után a tiszti tanfolyamra mehettek volna tovább. 1881-ben a belügy és a honvédelmi miniszter között megegyezés született, hogy a korábbi csendbiztosok, akik nem kívántak az új rendszerbe beilleszkedni, mint egyszerű közcsendőrök, lehetőséget kaphassanak egy előkészítő tanfolyam elvégzése után a honvédtiszti vizsga letételére. A megyék választották ki a leendő hallgatókat és egy „Származási és minősítvényi leírások” dokumentum csatolásával felterjesztették az ezen személyek neveit a honvédelmi minisztériumhoz. A tanfolyam öt-hat hétig tartott, ez idő alatt a résztvevőknek magukat kellett ellátni gondoskodni az étkezésükről és a szállásukról.³⁵

Két tanfolyamot tartottak, az egyik adatainak elemzéséből kiderül, hogy a tizenkilenc behívott közül hárman meg sem jelentek, hárman nem feleltek meg az orvosi vizsgálatokon, négyen pedig a tanfolyam ideje alatt visszaléptek. A kilenc honvédtiszti vizsgázóból hét alkalmas, kettő fő nem alkalmas minősítést kapott, jelesen alkalmas minősítést senki nem ért el. A leendő tiszteknek nemcsak magyar, hanem német vagy horvát nyelvből is vizsgát kellett tenniük, vannak adatok arra vonatkozóan, hogy a hallgatók jelentékeny része jobban tudott például németül, mint magyarul. A levizsgázottakat csendőr hadapródokká nevezték, olyan ígérettel, hogy csendőrtiszti vizsgát is tehetnek, de a honvédelmi miniszter, látva a vizsgák eredményeit, megtiltotta, hogy a volt csendbiztosok csendőrtiszti beosztást és rendfokozatot kaphassanak, félve attól, hogy ez az állomány minőségi romlásához vezetne. Ezt viszont TISZA Kálmán kérte ki magának, szerinte a közös hadsereg, vagy a Honvédség tisztjei nem alkalmasabbak a közbiztonsági feladatok ellátására, mint a volt csendbiztosok. A honvédelmi miniszter az elutasítás után nem gördített több akadályt a kinevezések elé. Egy adat szerint 1883. XII. 3-án 2 hadapród, 20 hadnagy, 1 főhadnagy és 1 százados szolgált a csendőrségnél, akik előzőleg csendbiztosok voltak. Ugyancsak innentől van adat arra vonatkozólag is, hogy a sikeres csendőrtiszti vizsga letétele után, ha nem volt lehetőség hadnagyi hely betöltésére, akkor tiszthelyettesé nevezték ki a végzett hallgatót. A helyzet egyre tarthatatlanabbá vált, amit a régi rendszerhez való visszatéréssel próbáltak orvosolni.³⁶

Ez alapján egy hármas tagolódású rendszer állt volna fel, ami a következőképpen nézett ki:

- olyan nőtlen altisztek jelentkezését várták az előkészítő tanfolyamra, akik a gimnázium, vagy reáliskola négy osztályát legalább jó minősítéssel végezték el, vagy magyar irálytan, mennyiségtan, földrajz, történelem tárgyakból felvételi vizsgát tettek és ez sikerült is;

- aki a gimnázium, vagy reáliskola nyolc osztályát legalább jó eredménnyel végezték el és különböző vizsgát tettek az előkészítő tanfolyam anyagából,

vagy azok, akik elvégezték az előkészítő tanfolyamot, a Ludovika Akadémia honvédtiszti tanfolyamára járhattak;

- akik már rendelkeztek honvédtiszti végzettséggel, munka mellett felkészülhettek a csendőrtiszti szakvizsgára.

Ezt a javaslatot át kellett dolgozni, mert megváltoztatta volna a Ludovika Akadémia szervezeti felépítését. Az előkészítő tanfolyamot megszüntették, a kerületek jelölhettek egy főt kerületenként a tartalékosok számára indított honvédtiszti tanfolyamra. A felvételi tárgyak közé bekerült a természettan, de más változás nem történt e vonatkozásban. A megszüntetett előkészítő tanfolyamot a kerületek hatáskörébe helyezték át, ahol az altiszti állomány számára működött kezdetben három, aztán négy hónapos időtartamban. Emellett azok, akik honvédtiszti rendfokozattal léptek át a csendőrség testületébe és ezzel együtt lemondtak a korábban betöltött beosztásokról és rendfokozatokról és hadapródként próbaszolgálatot hajtottak végre. A kerületi parancsnokságokhoz kerültek, megismerték a legénység és az altiszti kar ismereteit, eközben a kerület parancsnoka felügyelte őket. Ezután az őrsökhöz lettek beosztva, majd az illetékes szakaszparancsnokságon a szervezet működését tanulmányozták, majd miután a hat hónapos próbaszolgálat letelt, csendőrtiszti vizsgára bocsátották őket.³⁷

A legénységi és az altiszti állomány képzésénél felszínre kerülő gond, nevezetesen a központosítás hiánya itt is jelentkezett, ezért a századfordulón változtatásokat szorgalmaztak. Budapesten egy hadapródiskola felállítása mellett döntött 1902-ben a honvédelmi és a belügyminiszter. Az iskola évente egy alkalommal indult, tíz–tizennégy hallgatóval és négy hónapos időtartammal, ezen idő alatt a hallgatók számára több mint 40 tárgyat oktattak.³⁸

A legfontosabb tárgyak közé tartoztak:

- honvédségi és csendőrségi szabályzatok;
- osztrák és magyar alkotmánytan;
- katonai és polgári büntetőtörvények;
- háború esetére szóló nemzetközi jog;
- becsületügyi eljárás;
- fegyverutasítások.

Az első tanfolyamon az előadásokat Budapesten állomásozó csendőr századosok tartották, az elfoglaltságaikból fakadóan azonban a későbbiek során e teendőt nem állt módjukban vállalni. Helyettük főhadnagyként vették át az oktatást.³⁹

A gazdasági szakemberek képzése.

A számvevőségi tisztek és altisztek végezték a testület pénzügyi és számviteli feladatait. Az ő kiképzésük nagyon alapos volt, de – a testület gazdasz szakemberszükségletének a létszámából fakadóan – csak eseti jelleggel indítottak számukra tanfolyamokat, melynek időtartama hat hónap volt. Ezeket a tanfolyamokat a kerületi parancsnokságokon valósították meg. A számvívó altisztek 1883-ig nyolc gimnáziumi osztály vagy felső reáliskola elvégzése és érettségi bizonyítvány birtokában, valamint egy kiegészítő vizsga letétele után, – amit az ál-

lamszámviteli tudományokból kellett letenniük legalább jó eredménnyel – jelentkezhetek csendőr számvevőtiszti szakvizsgára. Ezt 1883. I. 31-ével megváltoztatták, és csak azok mehettek a vizsgára, akik előtte a honvéd kezelőtiszti tanfolyamot is elvégezték. A feltételek közül kivették az érettségi vizsgát, mert az nem volt követelmény sem a közös hadsereg, sem pedig a honvédség kötelékében. A változtatásokra azért volt szükség, mert a számvevőtisztek anyagi felelősséggel tartoztak a munkájukért, és ez tetemes összegeket, több tízezer forintot is jelenthetett. A kezelőtiszti tanfolyamra olyan őrmesterek jelentkezhetek, akik nőlenek voltak és már hosszabb ideje őrsparancsnokként és számvivő altisztként is jártasságot szereztek a gazdász munkában. Az előadások délután folytak 4–6 óra között, délelőtt az első két hónapban a III. kerület számvevőségi irodájában, a másik négy hónapban pedig a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium szakszámvevőségénél voltak gyakorlatra kihelyezve. Ha a vizsgát jó eredménnyel abszolválták, csendőr számvivői szakvizsgára küldték őket.⁴⁰

A hallgatók vizsga utáni sorrendjét a vizsgán elért eredményük alapján alapították meg, ami az előléptetésük miatt volt fontos. A századfordulón ezt a rendszert is megváltoztatták. Rendszerezítették a törzsőrmesteri rendfokozatot. II. osztályú törzsőrmesterré megfelelő műveltségű és szellemi képességű, feddhetetlen előéletű személyeket lehetett kinevezni, akik őrsparancsnokként és számvivő altisztként szolgáltak hosszabb ideig és legalább jó minőségű vizsgát tettek le.⁴¹

A szóbeli mellett volt írásbeli feladat is a vizsgán, valamilyen a számviteli témaköréből választott témában. A vizsgabizottság szavazattöbbséggel határozott a jeles, jó, vagy ki nem elégtő minősítésről. A vizsgát egy év elteltével lehetett megismételni egy alkalommal. Akik levizsgáztak, azokat gyakorlatra a kerületekhez vezényelték.

Akik az I. osztályú törzsőrmesteri vizsgára jelentkeztek, nőlenek kellett lenniük és meg kellett legyen a honvéd kezelőtiszti és a csendőr számvevőtiszti vizsgájuk, valamint hosszabb idejű gyakorlattal kellett rendelkezniük. Előnyben részesültek azok, akik érettségivel rendelkeztek. A vizsga hasonlított a II. osztályúra, de magasabbak voltak a követelmények és három új témával is kiegészült.⁴²

Az írásbeli feladat és a vizsgaértékelés megegyezett a másodosztályú vizsgánál felsoroltakkal. 1905. IV. 1-étől az I. osztályú törzsőrmesterek elnevezése számvivő tiszthelyettesre változott. 1904-ben kezdték kinevezni a csendőr számtanácsosokat, akik élelmezés, ruházat és elhelyezés vonatkozásában ellenőrző feladatot láttak el a szakszolgálat felett, emellett irányították is a munkájukat.⁴³

Sikertelen vizsga esetén a belügyi és honvédelmi tárca minisztereinek együttes engedélyével lehetett csak pótvizsgát tenni. 1909-től a felszerelési anyagrakár ügyeivel és a számviteli törvénnyel egészítették ki a vizsgát.⁴⁴

A dualizmuskori csendőrség személyi állományának képzése tekintetében a legnagyobb gondot a jelentős mértékű kicserélődés jelentette, ami megnehezítette az egyébként is nagyon leterhelt és a civil életből sokszor hiányos művelt-

séggel érkezett közcsendőrök képzését. Az állandó reformok, illetve a fizetések emelkedése megoldotta a létszámbiányt és konszolidálta a csendőrség helyzetét, amely megalapozhatta a fejlődést. Ennek nyomán a csendőrség olyan minőségi személyi állományt hozott létre, amely messze felülmúlta a rendőrségek kötelékében foglalkoztatottak színvonalát. Egy amerikai szakértő századfordulós nyilatkozata szerint, Európában a bécsi rendőrszemélyzet állt az első helyen, és ezt megközelítette a budapesti. Ez a csendőrség tekintetében is igaz volt. A személyi állomány magas műveltségi szintjét segítette elő, hogy nem csak szaktárgyakat, de az általános tájékozottságot is elősegítő tananyagot is oktattak, például történelmet, földrajzot. A kiemelkedő képzési rendszer pedig biztosította a leghétségi és tisztai állomány színvonalas feladat végrehajtását.⁴⁵

A képzési rendszer tehát eredményes volt. Kezdező hatásai érzékelhetőek voltak a testület tevékenységének eredményességében, hiszen 90 % körüli büntetőeljárás mutatót ért el, amelyet azóta sem sikerült egyetlen magyar rendvédelmi testületnek sem utolérni. Ez a képzési szisztéma azonban a személyi állomány részéről nagy erőfeszítést, ebből fakadóan pedig komoly motivációt igényelt, illetve feltételezett.

Ezt a motivációt biztosította az egyéni tehetségen és szorgalmon nyugvó kiszámítható karrierív lehetősége. A magasabb rendfokozatba, illetve beosztásba kizárólag magasabb szakmai képesítés birtokában lehetett eljutni, amelynek az eléréséből a külső szubjektív tényezőket a lehető legnagyobb mértékben kizárták.⁴⁶

Jegyzetek:

¹ ÖRY

² PRESZLY

³ SUBA

⁴ ZACHAR: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei.

⁵ Reichsgezetzblatt, Nr. 150/1849.

⁶ ZACHAR: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918.

⁷ GALÁNTAI

⁸ Azokat a személyeket várták, akik

- a hadsereg és a haditengerészet kiszolgált altisztjei;
- hadkötelezettségüknek eleget tett önkéntesek;
- hadsereg szabadságolt állományú önkéntesei, akik a hadkötelezettség utolsó fél évében járnak;
- hadsereg önkéntesen belépő tartalékosai, póttartalékosai;
- önkéntes honvédek.

Mozgósítás esetén a 3.-5. pontban megjelölt személyek felvételét felfüggesztették volna.

1881/II. tc.

⁹ A kerületparancsnokságok székhelyeinek állomáshelyei voltak: I. kerület Kolozsvár, II. kerület Szeged, III. kerület Budapest, IV. kerület Kassa, V. kerület Pozsony, VI. kerület Székesfehérvár.

1881/III. tc.

¹⁰ Loc. cit.

¹¹ PARÁDI: A polgári magyar első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség.

¹² Ezek a szempontok a következők voltak:

- minden járási szolgabírói székhelyen;
- járásbírói székhelyen, ha nagyobb távolságra volt a szolgabíró székhelyétől;
- minden „szabad királyi városban” a környező települések ellenőrzése miatt;

- bányatelepek székhelyén;
- vasúti és közlekedési csomópontoknál, fontos határátkelőknél, hágóknál;
- minden szakaszparancsnokságon, és ezek távolsága nem haladhatja meg a 23-24 km-t.

A megyék által tett javaslatokat legtöbbször nem fogadták el.

REKTOR

¹³ CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.*

¹⁴ SZAKÁLY: *A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület.*

¹⁵ PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918.*

¹⁶ SZAKÁLY: *A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941.*

¹⁷ CSAPÓ: Az erdélyi és a horvát-szlavón csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelete alá 1867-1876.

¹⁸ SZAKÁLY: *Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről.*

¹⁹ PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség szervezete.*

²⁰ Az őrsök ellenőrzését a következő szempontok szerint végezték:

- legénység létszáma, orvosi ellenőrzések gyakorisága, szolgálatot teljesítők és betegek száma;
- öltözet és felszerelés állapota;
- fegyverzet és löszerek állapota;
- oktatás minősége;
- szolgálat teljesítés módja;
- fegyelem és magaviselet;
- élelmezés, milyen növényeket termelnek, milyen állatokat tenyésztnek, mennyit fizetnek be az étkezésre;
- leltár ellenőrzés, az őrsön való elhelyezés megfelelő-e;
- iroda és a pénztárak ellenőrzése, bevételek és kiadások egyenlege, milyen napilapot jár az őrs;
- legénység kérelmei és panaszai;
- lovak ellenőrzése.

Loc. cit.

²¹ Vö. 12. sz.jegyzettel.

²² Vö. 6. sz.jegyzettel.

²³ Az oktatott tantárgyak voltak:

- katonai gyakorlat, különös tekintettel a járőrszolgálatra;
- testgyakorlatok: birkózás, vívás, ugrás, úszás;
- céllövészet;
- szolgálati szabályzat;
- írás, olvasás, rövid jelentések megfogalmazása.

²⁴ TIHANYI

²⁵ Vö. 12. sz.jegyzettel.

²⁶ *Különleges határozványok a m.kir. lovas csendőrök részére.* 22–25. p.

²⁷ *Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség járásörmmesterei számára.* 15–16. p.

²⁸ 10 239/1904. HM. r.

²⁹ Vö. 12. sz.jegyzettel. 71–72. p.

³⁰ 40/1914. HM. r.

³¹ Vizsgatárgyak voltak:

- magyar nyelv;
- irálytan, a megfelelő fogalmazási képesség bizonyítása;
- számtan, ami a négy alapművelet és a törtekkel való műveleteket tartalmazta;
- csendőrség szervezeti és szolgálati utasítása, valamint az ebben megtalálható határozatok végrehajtásának a módozata;
- a csendőrkerületi parancsnokságok által meghatározott törvények, rendeletek és oktatási parancsok;
- az őrsiroda vezetése;
- a csendőrségnél rendszerben lévő lőfegyverek szerkezete, karbantartása, kezelése és az erről szóló utasítás;
- az őrsvezetőnek szükséges mértékben a csendőrség közigazgatásának alapjai;

- szolgálati szabályzat;
- gyakorlati szabályzat lovasoknál a lovassági szabályzat is;
- az őrsök gazdászatzkezelése;
- szervei határozványok és szolgálati utasítás a tábori csendőrség részére.

NÉMETHY

³² Loc. cit.

³³ PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.*

³⁴ A járásőrmesteri vizsga tárgyai voltak:

- szolgálati szabályzat I. rész;
- katonai törvények;
- csendőrségi szervezeti és szolgálati utasítás;
- járőrmesteri utasítás;
- szemleutasítás;
- fegyver- és lőutasítás;
- illetékszabályzat;
- laktanyaszabályzat;
- őrsgazdászatz-kezelési utasítás;
- büntetőtörvények.

107 016/1912. HM. r.

³⁵ A tanfolyamon tanított tárgyak:

I. Katonai tárgyak, úgy mint:

- honvédségi szolgálati szabályzat I. és III. rész;
- katonai iránytan, a katonai ügykezelés és az ezzel összefüggő levelezés;
- fegyvertan, a Kropatschek féle tárkarabély és a Gasser-féle forgópisztoly, valamint a gyalogsági és lovassági csendőrkard;

- tereptan, a jelzések ismerete és térképolvasás;

- utász szolgálat;

- honvédségi gyakorlati szabályzat I. és II. rész, egyes katonákra vonatkozó fegyverfogások, például töltés, lövés, szuronytámadás, sor és szakasz felállítása és mozgatása, tiszteletadás, hadsereg-szervezés alapelemei, tehát csapatok és csapattestek harcászati tagolása.

2. Közművelődési tárgyak, úgy mint:

- földrajz, Európa általában, Magyarország részletesen;
- történelem, egyetemes történetből új és legújabb kor, magyar történelemből pedig a fontosabb események;
- mennyiségtan;
- természettan és eróműtan.

RADA

³⁶ Vö. 13. sz.jegyzettel.

³⁷ A csendőrtiszti szakvizsga tárgyai a következők voltak:

- a politikai és közigazgatási hatóságok szervezete, bíróságok és törvényszékek hatásköre;
- csendőrségi szervezeti és szolgálati utasítás;
- csendőrpáncsnokság által kijelölt törvények, rendeletek és szolgálatra vonatkozó oktatópa-

rancsnok;

- a szakasz- és szárnyiroda vezetése;

- magyar büntetőtörvények általános ismerete;

- katonai büntetőtörvényekből a bűntényekről és vétségekről, illetve a hadsereg ellen elkövetett esetekről szóló rész;

- élelmezési-, tömeg- és elszállásolási rendszer, valamint az anyakönyvi ügy a szárnyparancsnokságok részére szükséges terjedelemben;

- a magyar mellett egy általa beszélt idegen nyelv;

- magyar nyelven való fogalmazási képesség, egy óra alatt egy előre megadott tárgyban kellett jelentést készítenie.

1883/XXXIV. tc.

³⁸ PARÁDI: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945.

³⁹ PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere.

⁴⁰ A számvevői szakvizsga tárgyai voltak:

A számvevői szakvizsga tárgyai voltak:

- a magyar királyi csendőrség szervezete;
- pénztárkezelés;
- élelmezési és elszállásolási számvitel és ennek ellenőrzése;
- leltári számlák vezetése;
- egyéni és lóanyakönyvi ügy;
- illetményszabályok;
- írásbeli feladat, ami a szolgálatban gyakran előforduló esetek megoldását jelenti.

Vö. 13. sz.jegyzettel. 80. p.

⁴¹ A vizsga tárgyai:

- a magyar királyi csendőrség szervezete;
- a csendőrőrsök, a pótlókeret és a tanosztályok gazdaságkezelési utasítása;
- a csendőrszárnyak és a kerületi törzsek gazdaságkezelési utasítása;
- a pénztárkezelési utasítás;
- a számvivősegi utasítás;
- a csendőrségi illetékszabályzat;
- 1909-től a felszerelési anyagraktár szolgálati, gazdaságkezelési és elszámolási ügyvitele és a pótiszármányok utasításai.

Loc. cit. 81. p.

⁴² Az I. osztályú vizsga új témakörei voltak:

- a csendőrtisztek és a legénység, valamint ezek családtagjainak ellátási illetményei;
- felülvizsgálati szabályzat;
- államszámvitel.

Loc.cit.

⁴³ Vizsgáljuk a következőkből állt:

- a közös hadsereg, a Honvédség és a csendőrség szervezete;
- a csendőrség állománykiegészítése és annak változásai;
- elbocsátásnál és nyugdíjazásnál, kártérítési tárgyalásnál, bírói és közigazgatási előjegyzéseknél követendő eljárás;
- kerületi törzsek, szárnyak, tanosztályok, pótlókeret és őrsök ellenőrzése;
- a kerületi parancsnokságok számvivősegeinek és;
- a belügyminisztériumi számvivőség csendőri osztályának számenlőrzési szolgálata;
- írásbeli dolgozat

Gazdaságkezelési utasítás a Magyar Királyi Csendőrség őrsői, valamint a csendőrségi pótlókeret és tanosztályok számára. ; Gazdaságkezelési utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára, valamint a csendőrkerületek törzsei számára. ; Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számvevősegei számára.

⁴⁴ Vö. 13. sz.jegyzettel. 80–81. p.

⁴⁵ Loc. cit. 82–83. p.

⁴⁶ PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának szociális viszonyai.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. /Pannon könyvek./

GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth könyvkiadó.

PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* — PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

- PRESZLY — PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1918*. Budapest 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat.
- RADA — RADA Tibor: *A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a Testvérintézetek összefoglalt története 1830-1945*. Calgary – Budapest, 1998, BANKUTY Géza – Gálos Nyomdász Kft.
- REKTOR — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, OHIO, USA, 1980, Árpád Kiadó.
- TANULMÁNYOK
- CSAPÓ: Az erdélyi és a horvát-szlavón csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelete alá 1867-1876. — CSAPÓ Csaba: *Az erdélyi és a horvát-szlavón csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelete alá 1867-1876. Hadtörténelmi Közlemények*, CIX. évf. (1994) 1. sz. 90–112. p.
- NÉMETHY — NÉMETHY Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség szervezete, szolgálata és viszonya a közigazgatási hatóságokhoz*. I–III. köt. Budapest, 1900, Országos Központi Községi Nyomda. /Közigazgatási Könyvtár./
- ŐRY — ŐRY Károly: *A Maréchausée-tól a Gendarmerie Natinale-ig. A francia csendőrség történeti előzményei. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 75–77. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig.” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: *A polgári magyar első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség*. Belügyi Szemle, XXXII. évf. (1989) 2. sz. 35–40. p.
- PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 78–83. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: *Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 90–93. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: *A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2002.
- PARÁDI: A polgári magyar első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918.
- PARÁDI: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945.
- PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere.

- november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának szociális viszonyai. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának szociális viszonyai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 57–87. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXI. évf. (2011) 24. sz. 80–90. p. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005” című XXIV. Konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA — SUBA János: A császári csendőrség tisztí kara 1849-1868. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXII. évf. (2012) 25. sz. 116-128. p. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk.” című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. — SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1. sz. 38–44. p. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági értestület. — SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági értestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 51–58. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A dualista Magyarország rendvédelme” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. — SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 95–102. p. A tanulmány korábbi változata 1996. X. 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. — ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1. sz. 17–29. p. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. — ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 105–109. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- CIKKEK
- TIHANYI — TIHANYI Ferenc: A Császári Királyi Csendőrség Magyarországon. *Csendőrségi Lapok*, XVI. évf. (1926) 5. sz. 124–128. p.
- SZABÁLYZATOK
- Gazdászatzelzési utasítás a Magyar Királyi Csendőrség őrszei, valamint a csendőrségi pólókeret és tanosztályok számára. — *Gazdászatzelzési utasítás a Magyar Királyi Csendőrség őrszei, valamint a csendőrségi pólókeret és tanosztályok számára.* Budapest, 1912, Várnay és fia. 328 p.
- Gazdászatzelzési utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára, valamint a csendőrkörkerületek törzsei számára. — *Gazdászatzelzési utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára, valamint a csendőrkörkerületek törzsei számára.* Budapest, 1912, s. n. 342 p.
- Különleges határozványok a m. kir. lovas csendőrök részére. — *Különleges határozványok a m. kir. lovas csendőrök részére.* Budapest, 1887, s.n.
- Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számvevősegei számára. — *Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számvevősegei számára.* Budapest, 1899, s. n. 244 p.
- Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség járásormesterei számára. — *Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség járásormesterei számára.* Budapest, 1903, s. n.

JOGSZABÁLYOK

Reichsgezetzbllatt, Nr. 150/1849.	—	Reichsgezetzbllatt, Nr. 150/1849. Olmütz-i alkotmány.
150/1849.	—	1881/II. tc. a csendőrség legénységi állományának kiegészítéséről.
1881/II. tc.	—	1881/III. tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről
1881/III. tc.	—	1883/XXXIV. tc. a Magyar Királyi Honvédség Ludovika Akadémia felállításáról szóló 1872/XVI. tc. módosítása tárgyában.
1883/XXXIV. tc.	—	10 239/1904. HM. r. a próbaszolgálat és a kiképzés tárgyában.
10 239/1904. HM. r.	—	107 016/1912. HM. r.
107 016/1912. HM. r.	—	40/1914. HM. r. a nagyváradi csendőr iskola tárgyában.
40/1914. HM. r.	—	

PÉK Edina Csilla***A dualizmuskori Magyar Királyi Csendőrség tábori csendőrségének fegyverzete és felszerelése.***

Az Osztrák-Magyar Monarchia hadereje tábori csendőri szolgálati ágának feladatkörébe tartozó teendők végrehajtásában a Magyar Királyi Csendőrség is részt vett. A magyar csendőrség azonban nem önállóan, hanem az osztrák és a bosnyák csendőrséggel karöltve látta el ezt a feladatot. A hadra kelt sereg tábori rendfenntartó szolgálatának hagyományia pedig nem a magyar rendfenntartás történetében, hanem a Habsburg haderő gyakorlatában gyökereztek.¹

Már a középkorban is felismerték annak a szükségességét, hogy a táborba szállt seregnél a rend fenntartására hivatott személyzetet kell foglalkoztatni. Ők voltak a kulcsárok és az éjjeliőrök, akik a hadra kelt sereg vezérének az alárendeltségébe tartoztak. A kulcsár a rendért volt felelős, míg az éjjeliőr a felszerelések sértetlenségére ügyelt.

A sereg vezére a rend fenntartása érdekében kiterjedt hatáskörrel rendelkezett, akár még fel is akaszthatta a bűnös katonákat. A XVIII. századra ez a széles hatáskör csökkent, már csak botbüntetést szabhatott ki. A XIX. századtól a Napóleon által felállított csendőrség mintájára a HABSBURG birodalom haderejében is alkalmazták a csendőrséget.²

1815-ben azonban a lombardiai osztrák csendőrséget nem tudták ezekre a tábori feladatokra alkalmazni, mivel csekély létszámmal működött. A hadsereg mellett – rendfenntartási céllal – csak egy lovas század szolgált, de ennek az élére csendőr századost neveztek ki. A század feladatai közé tartozott többek között a kémelhárítás, az utánpótlás zavartalan biztosítása, a portyázások stb. Ha esetleg egy katona a tábori csendőrök ellen fordult, akkor annak azonnal elvehették akár az életét is. Fontos szerepet töltöttek be egy-egy csata idején a csendőrök, előfordult hogy még a sebesülteket is ők segítették elszállítani.³

Ezt a rendszert 1848-ban alakították át, amikor RADETZKY tábornagy felállított egy „küldönc vadász testületet” és egy „törzs dragonyos osztályt”. Az előbbinek feladata főként a portyázó csapatok kísérete, a parancsok kézbesítése és természetesen a küldöncszolgálat teljesítése volt. Követelmény volt az adott ország nyelvének ismerete, és főleg a megbízhatóság a feladatokból eredően. A

törzs dragonyos osztály feladata inkább a főhadiszállás őrizete volt. 1855. június 21-én ezeket a szervezeteket feloszlatták és a csendőrség vette át a helyüket.⁴

1855-től a tábori csendőrség hadiszárnyat alkotott, amelynek vezetője egy csendőr törzstiszt volt. Több szintű alárendeltség figyelhető meg, egyrészt a csendőrségi főfelügyelőségnek (főként személyi és gazdasági ügyek), másrészt pedig a hadsereg vezérsegedtisztségének (fegyelmi és szolgálati ügyek) voltak alárendelve.⁵

Az 1860-as leépítések természetesen a tábori csendőrség esetében is súlyos gondot okoztak, ugyanis már 1815-ben is jelentkező probléma került újra felszínre. A testület kis létszáma nem volt alkalmas a hadseregen belüli rend fenntartására melletti rend fenntartásra. A helyzet tarthatatlan volt, 1867-ben újra a hadseregből válogattak tagokat a tábori csendőrségbe. A tábori csendőrség teendőit nem 1870-ben új szabályzatban szabályozták, amely egészen 1884-ig volt érvényben. Eszerint a tiszteket a lovasságból, a legénységet a gyalogságból válogatták össze. A tábori csendőrség irányában pedig a törzstisztek kaptak parancsadási jogosultságot.⁶

1888-ban jutott a közös hadügyminiszter arra a döntésre, hogy a tábori csendőri szolgálatra a Magyar Királyi Csendőrség soraiból szeretne személyeket válogatni. Meg is született az ez ügyben a döntés, amely főként az 1870-es évek szabályozásain alapult. A vezérkari tisztek melletti segédszolgálat feladata főként a hírszerzés különböző területeire terjedt ki. A tábori csendőri szolgálat felölelte a közbiztonság fenntartását, azonban a másik oldalt, a polgári lakosságot is védték a hadsereg kellemetlenkedéseitől. A karhatalmi szolgálat a fő- vagy törzshadiszállás tagjainak a védelmében merült ki. Találhatunk egyéb szolgálato- kat is pl. hadifoglyok kísérete, futár- és küldöncszolgálat.⁷

1889-ben kezdődött meg a gyalogos csendőrök kiképzése. 1893-tól pedig a lovas csendőrök száma is megnövekedett, de elsősorban ebbe a körbe olyan személyeket válogattak be, akiknek már korábbi lovászati tapasztalataik voltak. A legénység beválogatásánál fő szempont volt a német nyelv ismerete, kiképzésük költségeit pedig a közös hadügyi tárca fedezte. „Az 1892–1903 között tartott nagyobb hadgyakorlatokon összesen 18 tisztet és 927 fő legénységet vezényeltek ki”.⁸

A gyalogos csendőrök képzését a kerületi parancsokságokon folytatták le. Az oktató csendőr százados vagy főhadnagy, aki a szolgálati szabályzat I. részét oktatta, a II. részt pedig egy vezérkari százados, vagy beosztott főhadnagy. Ebben az esetben az elméleti oktatás minimalizálására törekedtek, a gyakorlati kiképzésre nagyobb hangsúlyt fektettek. A kiképzési idő 4 hét volt. A lovas tanfolyamon résztvevők oktatása 8 hétig is tarthatott, mivel a „lóügyi ismereteket” is el kellett sajátítaniuk. 7 db iskola volt az ország területén: Nagyszében, Nagyikikinda, Budapest, Miskolc, Pozsony, Székesfehérvár. 1896-tól az oktatást úgy szervezték meg, hogy páros évben a lovasokat, páratlan évben pedig a gyalogos legénységet képezték ki. A tanfolyam végén természetesen itt is vizsgát kellett tenni.⁹

A gyalogosok teljes fegyverzettel és felszereléssel rendelkeztek, míg a lovasoknak csak pisztoly és kard állt a rendelkezésükre, a lovakat a hadsereg szolgáltatta. Különféle pótlékokat kaptak: tábori lőtáppilleték, szolgál- és lóápolóilleték, kenyér- és dohányilleték stb. A monarchia csendőrségei az 1914-es mozgósítás idején 9 törzstiszt, 43 főtiszt, 800 gyalog és 1 300 lovas csendőrt állított ki.¹⁰

Az első világháborúban az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége összességében nem állt a helyzet magaslatán. Alapvetően nem a tábori csendőrök szolgálatellátásának a színvonalával volt baj, hanem a rendszer bizonyult alkalmatlannak arra, hogy amilyen feladatot neki szántak. Nem abból fakadtak a nehézségek, hogy a hadra kelt seregben a rend fenntartását a csendőrségnek kellett biztosítania. Ugyanezen szisztéma szerint működött a francia hadseregben a katonai rendszert, ahol a tábori csendőrség a szolgálati feladatit kiválóan ellátta. A gondok abból keletkeztek, ami a francia és a monarchiai tábori csendőrség közötti eltérés volt.¹¹

A francia haderőben – a hadsereg létszámához viszonyítva – jóval nagyobb létszámú volt a tábori csendőrség, mint az Osztrák-Magyar Monarchia véderejében. A dunai monarchia másfél millió fős hadseregében a 2000 fő körüli rendfenntartói létszám rendkívül csekély volt. Ezzel a létszámmal a tábori csendőrség feladatai megoldhatatlannak bizonyultak.¹²

Ezt a hadvezetés is érzekelte, ezért – a haderő létszámából pótolva – mintegy 22 000 fős rendfenntartói szervezetet tartott fenn a háború időszakában. Ez a létszám azonban döntő többségében a rendfenntartási feladatok ellátása tekintetében képzetlen volt, vagy jobb esetben csupán valamilyen „gyorstalpaló” képzésben részesült.¹³

Jelentős létszámú képzett személyi állomány a hátorszáiban működő csendőrségtől sem volt elvonható, mivel a testülettől számosan a frontra kerültek, ahol – mint alegységparancsnokok (szakasz- és századparancsnoki minőségben) – kiválóan megállták a helyüket, felváltásuk hadiérdekbe ütközött. Ebből fakadóan a hátországi csendőrség személyi állománya is felhígult, mivel a hiányzó létszámot póttartalékosokkal pótolták, akik viszont szintén tájékozatlanok voltak a rendfenntartás területén és a fizikális, illetve egészségügyi állapotuk is kívánivalót hagyott maga után.¹⁴

A tábori csendőrség hiányosságait tehát egyértelműen a hadvezetés hiányából fakadtak, mivel nem készültek fel megfelelő körültekintéssel békeidőben e lényeges szolgálati ág ellátása személyi feltételeinek biztosítására. Mindez oda vezetett, hogy a hadvezetés kénytelen volt gyors „tűzoltó” módszereket alkalmazni a tábori csendőrség esetében, ezek azonban nem lehettek olyan hatékonyak, mint a kellően megtervezett, előkészített és kivitelezett megoldások.¹⁵

A Magyar Királyi Csendőrség ebben az őszmonarchiai rendszerben csupán egy részegység volt. A testületre ugyanazok a körülmények fejtették ki hatását, mint a Habsburg monarchia többi csendőrségére.¹⁶

Fegyverzet, felszerelés.

A tábori csendőrség fegyverzete és felszerelése – néhány megkülönböztető jelzés kivételével – nem különbözött a hátszágban szolgálatot teljesítő csendőrökétől. A Magyar Királyi Csendőrség felszerelése beszerzését saját hatáskörben végezte, a beszerezni kívánt árukat újsághirdetésekből tették közzé. Ily módon versenyeztették a beszállítókat, melynek során alacsony árakat kívántak elérni. 1892. XI. 21-ei jelentés szerint a hirdetéseknek a hivatalos lapban, egy szaklapban és egy olvasott lapban kellett megjelennie.¹⁷

Amikor az új csendőrkerületek felállítására került sor, mindig az a kerület biztosította a szervezet működéséhez szükséges készleteket, amelyeket a szervezéssel megbízták. Alkalmazzák a kaució intézményét, a beszállítandó felszerelés értékének tíz százalékát készpénzben vagy értékpapírban letétbe kellett helyeznie a pályázónak. Aki nem nyerte el a megbízást, annak ezt az összeget visszaadták. Aki nyert, annak a szállítási szerződés határidejéig, vagy az egy éves jótállás leteltéig visszatartották az összeget. 1885-től a hazai ipar érdekében kitétel volt, hogy csak Magyarországon készített termékkel lehet pályázni.¹⁸

Egy 1890 március tizedikén megjelent hirdetmény a következő feltételeket szabta meg a beszállításra pályázni kívánók felé:

- az összes szükséglet hazai gyárakból szerzendő be, és ezek az ország területén dolgoztatandók fel;
- ha az összes szükséglet a hazai gyárakból nem lenne előállítható, azon ajánlattevő részesíttetik előnyben, aki nagyobb mennyiséget szállít hazai gyárakból;
- az anyag feldolgozása minden körülmények között az ország területén esz- közölendő.¹⁹

A csendőrség három évente szerezte be a számára szükséges iparcikkeket és felszereléseket. 1885-től – a korábban csendőr kerületenként megvalósított – beszerzéseket központosították. A teljes terület számára a budapesti csendőrkerület folytatta le a pályáztatást és a szerződések megkötése is itt zajlott le. Az ajánlatok beérkezése után sokszor előfordult, hogy megkérdezték az ajánlattevőket, nem kívánnak-e új ajánlatot beadni, ezzel utalva arra, hogy valakitől olcsóbb ajánlatot kaptak, mint a többitől és ezzel sikeresen érték el, hogy a beszerzendő áruért minél kevesebbet kelljen fizetniük. Levéltári adatok alapján megállapítható, hogy az üzletek tisztán dőltek el, nem volt helye tisztességtelen üzletkötésnek. 1891-ig „tárgyalási jegyzőkönyvben” foglalták össze a pályázatok feltételeit, amiket a kerületi parancsnokságokon lehetett megtekinteni. Aki elnyerte a megrendelést, tízpéldányos formanyomtatványt kellett kitöltenie. 1894-1896-os szállítási időszakra a formanyomtatványokat megváltoztatták, a tizenhat oldalas „Szállítási füzetek jegyzékében” írták le az ismertetőt a pályázók számára. Egy szerződést egy tárgyra három évre kötöttek, a csendőrpáncsnokságok minden év január és július hónapjában jelezték a szükségleteiket, ami eltérhetett az előre meghatározottól. Emiatt a kereskedőknek, beszállítóknak tartalékkészleteket kellett felhalmozni, hogy minden körülmények között ki tudják elégíteni a kerületek igényeit. Ez a raktárkészlet a teljes szállítási anyag egy hatod részében lett meghatározva. A szállítás is ingyenes volt, és a

beszállítás után minőség ellenőrzésekre került sor. Az áru származását is bizonyítani kellett védjeggyel, vagy a kereskedelmi és iparkamara e célra kiállított bizonyítványával. Ha a mintadarabtól egy vizsgált cikk is eltért, azonnal beszüntették az áru átvételét és az áru mennyiségének az értékének a tizenöt százalékban meghatározott büntetését vonta maga után.²⁰

Ez a rendszer a századfordulóra állt fenn, mikorra is az áruátvétel nagyon nehézkessé vált a megnövekedett létszám és a szétszórt elhelyezés miatt. 1904 július elsejével felállították a felszerelési anyagraktárat és ez átvette a feladatokat a budapesti csendőrkerülettől. 1907 május elsejével pedig minden kerületnél megszervezték egy pótszárnyat, ami az adott kerület teljes körű ellátásával lett megbízva.²¹

A csendőrségnél bevezették a „tömegrendszert”, ami azt jelentette, hogy minden belépő kapott egy úgynevezett „tömegbetétet”, amit minden évben kiegészítettek egy „tömegátalánnyal”. Ezek pénzüsszegek voltak, amiből a csendőrnek fedeznie kellett volna a ruházatát, felszerelését, a megmaradt pénz pedig a csendőr „tömegvagyonát” képezte volna. Sajnos a pénz már a kezdetekben sem fedezte a csendőr teljes felszerelésének értékét, bár a felszereléssel való takarékoskodás nyomán évtizedek alatt a csendőrségi fizetésekhez viszonyítva jelentős megtakarítás is keletkezhetett, ami a csendőr magánvagyonát gyarapította.²²

A ruházatban 1876 után nem történtek komoly változtatások, kivéve, hogy magyarosabbá kívánták tenni a csendőrök egyenruháját. A kalpra koszorúval övezett magyar állami címer került, honvédségi gombokat varrtak fel a ruhára és a zubbonyra is honvédségi zsinórozás került. 1881-ben kiadtak egy úgynevezett felszerelési és öltözeti utasítást, de ez is kisebb változtatásoktól eltekintve nem nyúlt hozzá az egyenruha kinézetéhez. Ebben nem lehetett kabátot viselni, az ünnepi ruhát a téli zubbony pótolta. A tölténytáskát átvették a Honvédség lovas alakulataitól és ezentúl elől viselték a derékszíjukon. Ezen és a csizma hosszán kívül a lovasok öltözete megegyezett a gyalogos csendőrök öltözetével. A tisztikar részére a kabát helyett a sötétzöld attila lett rendszeresítve világos buzérvörös gallérral és hajtókákkal, arany színezetű zsinórzattal.²³ 1885-ben újabb szabályozás következett, rendszerbe lett állítva a dolmány, mint csendőr díszruha, a lovas csendőrségnél átalakított lovaglónadrág, a gyalogos csendőrökönél pedig csizmanadrág lett rendszeresítve. Ezek után minimális változtatások történtek a csendőr egyenruha életében. 1891-ben új csákócímer, 1895-ben járőrvezetői jelvény került bevezetésre, 1906-ban tölténytáska csere következett, a következő évben a tisztikar számára köpeny, a legénységi, altiszti állomány számára ujjas vállgallér lett rendszeresítve. Még 1886-ban le lett szabályozva a felszerelések, ruházatok viselési módja. Ez alapján, ha valaki szolgálatba lépett, teljes felszereléssel, zubbonyban, járőrtáskával kellett megjelennie. A csendőrkalap viselése is kötelező volt. 1907-ig magukkal kellett hordaniuk a köpenyt is. Maga a ruházat egyébként zöldre dolmányból és zubbonyból, szürke nadrágból állt, és a piros-zöld fegyvernemi színpárt is alkalmazták. A csendőrök elmaradhatatlan jelképe, a kakastollas kalap is a teljes öltözet része volt. A

csendőrség tagjai civil, polgári viseletet még szolgálaton kívül sem viselhettek, szabályozva volt a hajuk hossza, kinézete is. Eszerint a haj hossza elől 6.5 cm hosszú, hátul 2.5 cm hosszú volt, illetve kellett lennie. Kötelező volt a bajusz és a szakáll viselete, de úgy, hogy a zubbonyon viselt rendfokozati jelzéseket ne takarja ki. A kitüntetések zubbonyon és a dolmányon is a bal oldalon kellett viselni, meghatározott rendszer szerint. A karsújtás a szolgálatban töltött évek számát jelezte.²⁴

A csendőrség fegyverzete – kisebb eltérésektől eltekintve – azonos volt a haderőben rendszeresítettel. Ennek az volt az oka, hogy a testületi létszám nem tette lehetővé a gazdaságos számú egyedi fegyvertípus gyártását. Ebből fakadóan a Magyar Királyi Honvédségnél rendszeresített fegyverzetet használták a csendőrségnél is. Ez természetesen nem jelentette azt, hogy a beszerzések alkalmával lemondtak volna a versenyeztetés lehetőségéről.²⁵

Miután beszállították a megrendelt fegyverzeti anyagot a csendőrségi rakárba, a honvéd fegyverzeti bizottság ezeket egyenként átnézte, ellenőrizte és csak ezután adta ki használatra. A vizsgált időszakban a gyalogos legénység puskával és karddal, a lovas csendőrök emellett pisztollyal, a tisztikar pedig pisztollyal és karddal volt felszerelve.²⁶

A csendőrségnél rendszeresített puskák története az erdélyi csendőrségben az 1850-es évek közepén rendszerbe állított Lorenz-féle karabélyokig nyúlik vissza. Ezek a fegyverek már rendszerbe állításukkor elavultnak számítottak, és 1877-re, mire szorgalmazni kezdték ezek cseréjét, el is használódtak. TISZA Kálmán sürgette a fegyverzet cseréjét, melyet azzal indokolt, hogy amíg a román területekről betörő rablók és haramiák a legmodernebb hátultöltős puskákkal és forgópisztolyokkal vannak ellátva, addig a csendőrség fegyverzete oly elavult, hogy még a kilőtt lövedék röppályája sem szabályozható. Ezért sürgős döntés született nyolcszáz darab Frühwirth-féle előágytáras ismétlő karabély megvételére. Ezt a fegyvert 1872-ben tervezte Ferdinand Frühwirth, az ürmérete 11 mm volt. A fegyver nagyon nehéz volt és rossz volt a súlyelosztása, a lövedékeket pedig le kellett kerekíteni a véten elsülések kizárása miatt.²⁷

A hat magyarországi csendőr kerületet emiatt már a karabély javított változatával, az 1874 M. 11 mm-es Kropatschek előágytáras ismétlő karabéllyal szerelték fel. Ezek hatszáz grammal könnyebbek voltak szuronnal együtt, a puskák egyéb fegyverzeti adatai megegyeztek az elődével. Ebben is és az előzőben is összesen nyolc löszert lehetett elhelyezni. Az erdélyi csendőrkerületben 1887-ben cserélték le a Frühwirtheket a Kropatschek karabélyokra. A századfordulóra ezek is elhasználódtak, és komoly problémák jelentkeztek az alkatrészek utánpótlásával kapcsolatban is, ezért 1905-ben döntöttek, részben a hazai ipar fellendítése szempontjából, a fegyverzet cseréje és puskák beszerzése mellett.²⁸

A Magyar Királyi Honvédségben és a közös hadseregben is használt 1895 M. Mannlicher ismétlő karabélyt rendszeresítették a csendőrség számára is. A karabély középágytáras volt, emiatt a lövedékek egymás alatt helyezkednek el, kizárva a véten elsülést. A fegyver súlya alig több mint három kilogrammot

nyomott, a tárban öt lőszer elhelyezésére volt lehetséges. A szurony viszont eltért a közös hadseregben, illetve a honvédségnél rendszeresítettől, sokkal hosszabb volt és százötven mm hosszan kiélesítették, elkerülve, hogy a támadók meg tudják fogni. Kifejlesztettek ehhez egy új löszert is, a humanitárius okok miatt kisebb sérüléseket, viszont nagyobb elrettentő erőt kívánva. Ezt részben sikerült is elérni. Az új fegyver miatt új felszerelést állítottak rendszerbe, megváltozott a fegyver- és derékszűj, valamint a tártáskák számát fejenként kettőre növelték. Ebből a fegyverből körülbelül tizenkétezer darabot vásároltak, az előző fegyvereket pedig elárverezték.²⁹

A pisztolyoknál az első példányok az 1877-es török-orosz háború után kerültek a csendőrség tulajdonába. 255 db forgópisztolyt állítottak rendszerbe az új kerületek felállításakor. Az új kerületek felállításakor a régi pisztolyokat lecserélték. A lecserélt fegyvereket elárverezték, részben pedig a vasúti igazgatóságok vásároltak belőle a vasúti pályaörök részére. A pisztolyok beszerzésével kapcsolatban már 1882-ben találunk adatokat tárgyalásról Leopold GASSER bécsi fegyvergyárossal, aki a honvédség és a közös hadsereg beszállítója is volt. Ezek a tárgyalások ugyan nem vezettek eredményre, 1883-ban azonban rendszeresítették az amerikai Constalbulary forgópisztolyt, ami valószínűleg nem is volt amerikai, inkább belga. A fegyverek átvételét, belövését és a használati és lőutasítást szintén ők adták ki hozzá.³⁰

A pisztoly tárkapacitása hat lőszer, súlya 0,776 kg, űrmérete 9 mm. A tisztek 1895-ig az 1872 M. Gasser gyalogtiszti forgópisztolyt használták, ekkor vezették be náluk is a lovasságnál már használt csendőrségi forgópisztolyt. A fegyver tömege 0,770 kg, űrmérete 9 mm, hat lőszer befogadására volt alkalmas. 1912-re ezek is elhasználódtak és megbízhatatlanná váltak, emiatt 1912-ben rendszeresítették az 1910 M. Frommer-féle 7,65 mm-es öntöltő pisztolyt, melyet FROMMER Rudolf, a Fegyver és Gázkészülékgyár tervezője tervezte. A Frommer-pisztolynak befogadóképessége nyolc lőszer volt, tömege pedig 640 g. Ez a fegyver 1919-ig volt rendszeresítve.³¹

A kardok az erdélyi csendőrkerületben és az új kerületekben is az 1851-ben rendszeresített gyalogszendőr szablyák voltak, költségkímélési szempontok miatt. Pengéje homorulat nélküli, hossza 595 mm, markolata sárgaréz, a hüvely fából készült és fekete bőrrel lett bevonva. Az új kerületeknél ezt annyiban változtatták, hogy a kard pengéjét kétszer finomított rugóacélból készítették, és súlycsökkentés miatt homorúra köszörülték. A markolatot bükkfából gyártották le és „cápbőrrel” vonták be. A hüvely a gyalogságnál üszöbőrből, a lovasságnál acélból készült. A lovassági kardot két méretben gyártották le és jobban is volt meghajlítva. A gyalogtisztek kardja ezzel szemben kevésbé volt meghajlítva és a fekete bőr markolatot ezüstözött fonállal vonták körbe.³²

Az első világháború utolsó éveiben – amikor a hadsereg utánpótlása már nehézségekbe ütközött – a csendőrségtől bevonták a Mannlicher karabélyokat és a harcoló alakulatok számára biztosították azokat. A csendőrséget pedig a cári hadseregtől zsákmányolt – a Mannlichereknél sokkal hosszabb – karabélyokkal szerelték fel. A háború utolsó éveiben a csendőrök is az Osztrák-Ma-

gyar Monarchia haderejének az úgynevezett csukaszürke tábori egyenruháját hordták, mivel az anyagihiányból fakadóan egyedül ez az öltözék volt elérhető.

Jegyzetek:

- 1 SZAKÁLY: Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének tábori csendőrsége.
- 2 PRESZLY
- 3 SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség.*
- 4 CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.*
- 5 SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.*
- 6 CSAPÓ: A csendőri szolgálat.
- 7 Vö. 4. sz. jegyzettel.
- 8 Vö. 3. sz. jegyzettel.
- 9 Vö. 5. sz. jegyzettel.
- 10 Loc. cit.
- 11 PINCZÉS. I.
- 12 PINCZÉS. II.
- 13 FARKAS
- 14 PINCZÉS. III.
- 15 PINCZÉS. IV.
- 16 PINCZÉS. V.
- 17 Vö. 4. sz. jegyzettel.
- 18 Loc. cit.
- 19 Vö. 7. sz. jegyzettel.
- 20 Loc. cit.
- 21 Vö. 2. sz. jegyzettel.
- 22 Takarékoság
- 23 ZEIDLER
- 24 SÁGVÁRI
- 25 PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése.*
- 26 PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.*
- 27 LUGOSI: *A rendvédelmi testületek fegyverei 1868-1918.*
- 28 LUGOSI: *Wrendl fegyverek.*
- 29 Vö. 21. sz. jegyzettel.
- 30 Vö. 7. sz. jegyzettel.
- 31 Loc. cit.
- 32 LUGOSI – TEMESVÁRI.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

CSAPÓ: <i>A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.</i>	— CSAPÓ Csaba: <i>A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.</i> Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. /Pannon könyvek./
FARKAS	— FARKAS Márton: <i>Katonai összeomlás és forradalom.</i> Budapest, 1969, Kossuth.
LUGOSI – TEMESVÁRI	— LUGOSI József – TEMESVÁRI Ferenc: <i>Kardok.</i> Budapest, 1988, Zrínyi.
PARÁDI: <i>A határszéli csendőrség 1891-1914.</i>	— PARÁDI József: <i>A határszéli csendőrség 1891-1914.</i> Budapest, 1984, Határőrség.
PRESZLY	— PRESZLY Lóránd: <i>A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1918.</i> Budapest 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat.
SZAKÁLY: <i>A magyar tábori csendőrség.</i>	— SZAKÁLY Sándor: <i>A magyar tábori csendőrség.</i> Budapest, 1990, Zrínyi.

SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség 1938-1945.* — SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség 1938-1945.* Budapest, 2000, Ister.

TANULMÁNYOK

- LUGOSI: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868-1918 — LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 152–160. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- LUGOSI: Wrendl fegyverek. — LUGOSI József: Wrendl fegyverek. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 73–74. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 78–83. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY: Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének tábori csendőrsége. — SZAKÁLY Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének tábori csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 55–58. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háború, forradalom, trianon*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SÁGVÁRI: Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmus kori Magyarországon. — SÁGVÁRI György: Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmus kori Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 161–169. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZEIDLER — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 110–112. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasoro-

zatnak a „A napóleoni közbiztonsági őrtesület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

- CSAPÓ: A csendőri szolgálat. — CSAPÓ Csaba: A csendőri szolgálat. *Rubicon*, XX. évf. (2010) 1. sz. 11–13. p.
- PINCZÉS I. — PINCZÉS Zoltán. A tábori rendészetről I. *Csendőrségi Lapok*, XIV. évf. (1924) 1. sz. 7–8. p.
- PINCZÉS II. — PINCZÉS Zoltán. A tábori rendészetről II. *Csendőrségi Lapok*, XIV. évf. (1924) 2. sz. 5–7. p.
- PINCZÉS III. — PINCZÉS Zoltán. A tábori rendészetről III. *Csendőrségi Lapok*, XIV. évf. (1924) 3. sz. 4–6. p.
- PINCZÉS IV. — PINCZÉS Zoltán. A tábori rendészetről IV. *Csendőrségi Lapok*, XIV. évf. (1924) 4. sz. 5–8. p.
- PINCZÉS V. — PINCZÉS Zoltán. A tábori rendészetről V. *Csendőrségi Lapok*, XIV. évf. (1924) 5. sz. 5–9. p.
- Takarékosság. — Takarékoság. *Csendőrségi Lapok*, XVI. évf. (1926) 8. sz. 229. p.

Mellékletek jegyzéke:

<i>I. sz. melléklet</i>	
Csendőr laktanya tábla csendőr lovassági és gyalogsági szablyával.	251
<i>II. sz. melléklet</i>	
Dualizmuskori csendőr zubony járőrvezetői jelvénnnyel és sárgaszínűvel.	252
<i>III. sz. melléklet</i>	
Dualizmuskori csendőr dolmány.	253
<i>IV. sz. melléklet</i>	
1881 M. Kropatschek karabély.	253
<i>V. sz. melléklet</i>	
Gasser M. forgópisztoly.	254
<i>VI. sz. melléklet</i>	
Frommer M. ismétlőpisztoly.	254
<i>VII. sz. melléklet</i>	
Tábori csendőr karszalagok az első világháborúból.	255
<i>VIII. sz. melléklet</i>	
Mannlicher karabély.	255

I. sz. melléklet

Csendőr laktanya tábla csendőr lovassági és gyalogsági szablyával.

Forrás ! LORÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza.* Budapest, 2011, s.n.

II. sz. melléklet

Dualizmuskori csendőr zubbony járőrvezetői jelvénnel és sípzsínórral.

Forrás ! LORÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza.* Budapest, 2011, s.n.

Dualizmuskori csendőr dolmány.

Forrás ! LORÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza.* Budapest, 2011, s.n.

1881 M. Kropatschek karabély

Forrás ! LORÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza.* Budapest, 2011, s.n.

V. sz. melléklet

Gasser M. forgópisztoly

Forrás ! LORÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza.* Budapest, 2011, s.n.

VI. sz. melléklet

Frommer M. ismétlőpisztoly

Forrás ! LORÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza.* Budapest, 2011, s.n.

Tábori csendőr karszalagok az első világháborúból.

Forrás ! LORÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtisztülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza.* Budapest, 2011, s.n.

Mannlicher karabély.

Forrás ! LORÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtisztülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza.* Budapest, 2011, s.n.

EDUKÁCIÓ

SIMON F. Nándor

Dr. PARÁDI József, „Pro Facultate”

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Egyetem-
téri épületének dísztermében tartották meg 2012. IX. 10.-én a kar 347. tanévé-
nek ünnepélyes megnyitóját. Az ünnepségen a Szemere Bertalan Magyar Rend-
védelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Magyar Tudományos Aka-
démia köztestületi tagja, nyugalmazott főiskolai tanár, az Eötvös Lóránd Tuo-
ományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tan-
székének külső munkatársa dr. PARÁDI József is részt vett. Dr. MEZEY Barna
rektor, Dr. KIRÁLY Miklós kari dékán és FÖLDVÁRI Krisztián, a Hallgatói Ön-
kormányzat elnökének beszédét követően – a kar hírnevének öregbítéséért és a
hallgatók minőségi képzése érdekében kifejtett áldozatos tevékenységének elis-
meréseként – „Pro Facultate” kitüntetést vett át a kar dékánjától dr. PARÁDI
József.

Dr. PARÁDI József számos rendvédelem-történettel foglalkozó monográfia,
tankönyv és tanulmány szerzője, hazai és külföldi tudományos konferenciák
szervezője, előadója. Nem túlzás, ha azt írjuk, hogy motorja a magyar rendvé-
delem-történeti kutatásnak, akár a kutatói, akár az oktatói, akár pedig tudomá-
nyos közéleti tevékenységét tekintve. A Szemere Bertalan Magyar Rendvéde-
lem-történeti Tudományos Társaság egyik alapítója, a tagság bizalmából a tuo-
mányos társaság főtítkáráként, majd elnökeként irányította nemzeti rendvéde-
lem-történetünk feltárásának kutatómunkáját, illetve a feltárt eredmények köz-
kinccsé tételére irányuló tevékenységet. Tőle származik a „rendvédelem” termi-
nológia is.

Pályafutását határőrtsitzként kezdte, néhány év után – munkásságának kez-
deti elismeréseként – oktatói meghívást kapott a Rendőrtiszti Főiskolára, ahol
1991 óta – az alsóbb oktatói fokozatokat végigjárva – mint főiskolai tanár taní-
tott csaknem három évtizeden keresztül, nyugállományba vonulásáig. Rendvé-
delem-történeti munkássága elismeréseként bízták rá a Magyar Rendvédelem-
történeti Központ elnevezésű tanszék vezetését. Oktatói tevékenysége mellett
évekig irányította a Rendőrtiszti Főiskola pályázati tevékenységét is.

1984-ben „Summa cum laude” minősítéssel egyetemi doktori címet szerez-
tett az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen. Disszertációját a dualista Magyar-
ország határőrizetéről írta. 1990-ben a két világháború közötti Magyarország
határőrizetéről szóló értekezésével a kandidátusi címet is elnyerte. Kutatómun-
káját fokozatosan kiterjesztette a polgári magyar állam társrendvédelmi testüle-
teinek történetére, így a csendőrségre, a rendőrségre, a pénzügyőrségre, a koro-
naőrségre, a képviselőházi őrségre, a testőrségre stb. A Kutatási területe első-
sorban a XIX. és XX. század magyar rendvédelmének története, elsősorban a
dualizmus és a két világháború közötti időszak intézménytörténete, főképpen a
Kárpát-medencei határőrizet és közrendvédelem története.

Azon kevés felsősoktatási oktatók közé tartozik, akik a saját kutatási eredményeiket önálló tantárgy formájában oktatják. Oktatott a Rendőrtiszti Főiskolán, az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen. Az ő szerkesztésében és jobbára az ő tolla alól került ki a hazai rendvédelem-történetet elsőként összefoglaló mű „A magyar rendvédelem története” címmel, továbbá szerkesztője a „Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században” és „A magyar rendvédelem-történet öröksége” című tudományos könyvsorozatoknak, illetve főszerkesztője *Rendvédelem-történeti Hírlevél* és a *Rendvédelem-történeti Füzeteknek* periodikának, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága 2008-ban a szakterület mértékadó folyóiratává nyilvánított.

A szakterület jelenlegi művelőinek fiatalabb korosztályhoz tartozó tagjainak többsége az ő irányításával és támogatásával kezdte el kutatómunkáját, személye körül tudományos alkotóműhely alakult ki, amelyhez – korábban más tudományágakat művelő – gyakorlott kutatók is csatlakoztak, így gazdagítva a műhelymunka módszereit és profilját.

Dr. PARÁDI József eddigi tudományos pályafutása úgy összegezhető, hogy munkássága lényegét a rendvédelem-történeti diszciplína létrehozása képezi. A tudományterület kialakításában vezető szerepet vállalt, egyben elvégezve a feltáró és kidolgozó munka jelentős részét. Irányításával terebélyesedett ki nemzeti rendvédelem-történetünk feltárása, melynek eredményeképpen a magyar történelemtudomány korábban elhanyagolt területe került művelés alá. A kar a kitüntetéssel dr. PARÁDI József tudományos alkotó tevékenységét és azoknak az oktatásban történő közvetlen, színvonalas megjelenítését is elismerte.

SCIENTIA

PARÁDI József

Rendvédelem = rendészet?

A rendvédelem terminológia a rendszerváltás nyomán jött létre, a kiüresedett pártállami terminológia helyett. Mintegy 10 éve azonban a magyar rendvédelem terén tevékenykedő elméleti szakemberek egy részét olyan impulzusok érték, amelyek arra ösztökélték őket, hogy a neoliberais szemléletet követő irányzatot alakítsanak ki a magyar rendvédelem fogalmai terén is. Ekkor a – korábban mindenki által egységesen használt – rendvédelmi terminológia¹ helyett áttértek a rendészeti terminus technicus-ra. Tulajdonképpen mindegy volna, hogy egy fogalmat milyen szakkifejezéssel illetünk. Gondot jelent azonban, hogy a rendészet kifejezést a liberális értékrend szerinti tartalommal töltötték fel, amelyet mindenkire rá kívánnak erőltetni, azt egyedüli lehetséges állami elvárásként feltüntetve.

Úgy gondolom, hogy egy olyan kitüntetett világnézetet favorizáló terminológiát, amely nem a magyar nemzetet tekinti elsődlegesnek, hanem egy ideológia doktréner kinyilatkoztatásain nyugszik, azt nem lehet a magyar terminus technicusnak tekinteni. Más gondok is akadnak azonban a rendészet terminológia kapcsán.²

1. A rendészet terminológiát létrehozók azt hirdetik, hogy az úgynevezett modernitásban – ez alatt lényegében a polgári típusú berendezkedést értik – jött csupán létre a rendvédelem.³

Ezzel szemben a rendvédelem terminológiát használók úgy gondolják, hogy az emberi társadalom létrejötte óta a rendet valamilyen formában mindig fenntartották. Ennek a története pedig nem más, mint a rendvédelem-történet. A rendvédelem tehát nem kirekesztő jellegű. Ellenkezőleg – tértől és időtől függetlenül – a rendvédelem valamennyi megvalósult modelljét a rendvédelem-történet részének tekinti, függetlenül attól, hogy egy adott modell mely világnézeti elvárásokkal egyeztethető össze.⁴

2. A rendészet terminológia hirdetői a kifejezés eredetét az 1700-as évekre vezetik vissza.⁵

A rendészet kifejezést azonban évszázadokon keresztül egészen más tartalommal használták, mint amit jelenleg tulajdonítanak annak a rendészet terminus technicus használói. A rendészet kifejezés ugyanis a jogágiság kialakulásával jött létre a jogtudomány részeként. A rendvédelem fogalom használói nem csupán jogi tartalmúnak tekintik a rend védelmét, hanem annál összetettebb tartalmú témakörnek tartják a rendvédelmet, bár annak a jogi részét is fontosnak tekintik.⁶

3. A rendészet terminológia hirdetői a rendészetet önálló tudománynak vélik, amely az újkorban fejlődött ki.⁷

Ezzel szemben a rendvédelem terminus technicust használók a rendészetet a jogtudomány részének tartják. Álláspontjuk szerint rendvédelem nem tudó-

mány, hanem tevékenység, amely mögött nem egy tudomány, hanem több tudományterület áll, mint például a kriminálpedagógia, kriminálpszichológia, kriminálnásziológia stb. A rendvédelmi jog pedig egyértelműen az állam- és jogtudomány részét alkotja. Sem a rendészeti jog, sem pedig a rendészeti jog egyik ágaként meghatározható rendvédelmi jog nem képez önálló tudományt.⁸ Az érintett tudományágak nem művelhetőek egy közös metodikával, hanem kizárólag az anyatudomány módszereivel kezelhetők. A rendvédelemnek, illetve a mások által rendészetnek nevezett szakterületnek tehát nincsen önálló tudományterülete mivel a szakterület érdekében művelt valamennyi rész tudomány egy meglévő tudományterülethez tartozik. Ezért tehát az önálló rendészettudomány gondolata nem más, mint fikció, mivel nem rendelkezik sem önálló tudományterülettel, sem pedig olyan metodikával, amely kizárólag e „tudomány” művelésére alkalmas.⁹

Véleményem szerint nyilvánvaló, hogy a rendészet fogalmának neoliberais átértelmezése nem hozott létre új tudományt, hanem olyan trójai faló szerepét tölti be, amely a tudomány álcája mögé bújva kívánja a neoliberais eszmevilág rendvédelmi vetületét általánossá tenni.

Ebből a helyzetből fakadóan a rendészet kontra rendvédelem ellentétet nem tudományos, illetve szakmai kérdésnek tekintem, hanem olyan politikai offenzívának tartom, amelynek semmi köze a tudományhoz, illetve a szakterület műveléséhez.

Az úgynevezett neoliberais irányzat vonzáskörébe tartozók mereven ragaszkodnak a rendészet terminológia átértelmezett tartalmához. A katonai függetelmi viszonyok szerint működő rendvédelmi testületeket például alkalmatlannak tartják hivatásuk teljesítésére.¹⁰ Ezen meggyőződésüktől az sem tántorította el őket, hogy a történelmi tények ennek ellent mondanak.¹¹ Azt szeretnék, hogy a magyar állam hivatalos terminológiájává váljék az átértelmezett terminus technicus. Vajon elvárható é, hogy a magyar állam olyan szakkifejezést fogadjon el, amely a magyar nemzet Kárpát-medencei történetéből is csupán a XVIII. századtól napjainkig terjedő időszak rendfenntartását tekinti a tárgyának, bár azt is foghíjasan? Nemzeti rendvédelem-történetünk többi részére pedig úgy tekint, mint valami idegen képződményre, amelynek semmi köze a magyarsághoz! Nem inkább arról van szó, hogy nemzeti történelmünkkel, vagy annak egyes időszakaival van bajuk a klasszikus rendészet fogalom terminológiát átértelmezőknek? Ők a történelmünket sajátos prekonceptiójuk szerint osztályozó álláspontjukat szeretnék ráerőltetni mindenkire azáltal, hogy világnézeti alapú felfogásukat magyar álláspontként igyekeznek feltüntetni. Ezzel szemben áll a rendvédelem terminus technicus használók felfogása, akik nem vetik el történelmünk egyetlen szeletét sem, mivel úgy gondolják, hogy ezen időszakokban esetlegesen jelentkező negatív tapasztalatokból is lehet tanulni.¹²

Álláspontom szerint nem helyes, sőt káros a világnézeti színpalak mögé sáncolva elítélni, vagy felmagasztalni egy-egy szakmai terminológiát. Egyszerűen többről van szó. Függetlenül attól, hogy a magyar nemzet mely világnézeti csoportosulásához tartozónak tekintik magukat a szakterminológián vitázók, a

nemzeti érdeket alapelvnek kell tekinteni. Márpedig a nemzet történetének nagy részét figyelmen kívül hagyó irányzat egyszerűen nem lehet érdeke a magyaroknak.¹³

Ugyanez a helyzet a témát a nemzetköziség, a tudomány nemzetek felettségéből fakadó nézőpont esetében is. Nem lehet tudománynak tekinteni azt, aminek nincs önálló szakterülete és olyan független metodikája, amely kizárólag az adott szakterület művelésének a sajátja.¹⁴

A rendészet-tudomány mellett lándzsát törők további fő érve, hogy a világ fejlett országaiban is használatos e fogalom, vagy legalábbis terjedőben van a használata, tehát nekünk is át kell vennünk. Véleményem szerint ez a téveszme rokon azzal a számársággal, hogy ami régi az egyben rossz is. Álláspontom szerint ugyanis, ami máshol bevált nem feltétlenül állja meg a helyét a magyar társadalom, kulturális, politikai és gazdasági környezetében.

Ettől függetlenül azonban a rendészet-tudomány kifejezés külföldi elfogadottsága hamis állítás. Nem vitatom ugyan, hogy szinte mindig és mindenütt akad néhány követője a különböző téveszméknek. A mértékadó körök azonban külföldön sem fogadják el a rendészetet abban az értelemben tudománynak, ahogyan azt a szakterület magyarországi átértelmezői hirdetik. Valóban használják a „Lajtán túli területeken” a rendőrtudományok terminológiát. Ezalatt azonban nem egy különálló tudományt értenek, hanem a rend fenntartásának eredményes kivitelezése érdekében művelt tudományágakat. A frissen alakult szlovák és szlovén tudományos akadémiák megbicsaklásának tartom a „rendőrtudomány” elfogadását, amely sokkal inkább a rendvédelmi lobbik erejét demonstrálja ezen országokban, mint a tudományos akadémiák működésének a kiforrottságát.¹⁵ Ezek a „szépítő” csúsztatás kísérletek is arra utalnak, hogy a rendészet-tudomány szószólói nem a tudományt akarják gyarapítani, hanem más céljaik vannak, amelynek az elérése érdekében nem riadnak vissza a kevésbé etikus módszerek igénybevételeitől sem.

A hierarchia útvesztőiben lobbizók, az érdekcsoportok közt manőverezők, hangzatos látszaterveikkel nemlétező tudományokat kreálva persze érhetnek el sikereket. Ezeknek azonban semmi közük a valódi tudományhoz. E származásos képződményeik pedig elenyésznek, amint a hatalmi csoportok érdekei módosulnak. A tudománytörténetbe valószínűleg az érdekcsoportok által manipulált hatalom torzóiként fognak bevonulni.

Jegyzetek:

¹ FINSZTER: A közigazgatás és a rendvédelmi kutatások helye és perspektívái.

² PAPP

³ FINSZTER: *A rendészet elmélete*. 59.p.

⁴ PARÁDI: Rendvédelem kontra rendészet.

⁵ FINSZTER: *A rendészet elmélete*. 61.p.

⁶ PARÁDI: Viszontválasz FINSZTER Géza: Honvédelem rendvédelem válaszcikkére.

⁷ SZIKINGER: 41.p.

⁸ -MEZEY: Rendvédelmi jog a két világháború között.

- Idem: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949.

⁹ PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet.

- ¹⁰ FINSZTER: Rendészet vagy rendvédelem.
¹¹ PARÁDI: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919.
¹² PARÁDI: *A magyar rendvédelem története*.
¹³ PARÁDI: A rendvédelem védelmében.
¹⁴ PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet.
¹⁵ HOLER K. – CHALKA R.: *Rendőrtudományok és ambíciók*.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- FINSZTER: *A rendészet elmélete*. — FINSZTER Géza: *A rendészet elmélete*. Budapest, 2003, KJK-KER-SZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. HU-ISBN 963 224 701 9.
 HOLER K. – CHALKA R.: *Rendőrtudományok és ambíciók*. [Ford. Rendőrtiszti Főiskola] Pozsony, 2000.
 PARÁDI: *A magyar rendvédelem története*. — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris. HU-ISBN 963 047 958 3.

TANULMÁNYOK

- FINSZTER: A közigazgatás és a rendvédelmi kutatások helye és perspektívái. — FINSZTER Géza: A közigazgatás és a rendvédelmi kutatások helye és perspektívái. *Belügyi Szemle*, XLVI. évf. (1998) 1. sz. 34–40. p. HU-ISSN 1218-8956.
 FINSZTER: Rendészet vagy rendvédelem. — FINSZTER Géza: Rendészet vagy rendvédelem. *Belügyi Szemle*, XLIX. évf. (2001) 2. sz. 86–96. p. HU-ISSN 1218-8956.
 MEZEY: Rendvédelmi jog a két világháború között. — MEZEY Barna: Rendvédelmi jog a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 61–63. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
 Idem: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949. — MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 63–67. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
 PAPP — PAPP Judit: Rendvédelem vagy rendészet. *Új Rendészeti Tanulmányok*, III. évf. (1998) 1. sz. HU-ISSN 1416-5511.
 PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. — PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 98–147. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet. — PARÁDI József: Rendvédelem vagy rendészet. *Belügyi Szemle*, XLIX. évf. (2001) 2. sz. 97–108. p. HU-ISSN 1218-8956.
- PARÁDI: Rendvédelem kontra rendészet. — PARÁDI József: Rendvédelem kontra rendészet. 7–12. p. In HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Határőrség és rendészet*. Pécs, 2002, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 190 p. /Pécsi Határőr Tuományos Közlemények, 1./ HU-ISSN 1589-1674. A tanulmány korábbi változata 2002 júniusában Pécsen hangzott el a Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja által szervezett hadtudományi tudományos konferenciasorozatnak a „*Határőrség és rendészet*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Viszontválasz FINSZTER Géza: Honvédelem rendvédelem válaszcikkére. — PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza: Honvédelem rendvédelem válaszcikkére. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*), XIV. évf. (2008) 17. sz. 51-56. p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI: Rendvédelem védelmében. — PARÁDI József: Rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek* (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*), XVI. évf. (2009) 19. sz. 88–98. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZIKINGER — SZIKINGER István: A rendvédelem jogi alapkérdései. *Új Rendészeti Tanulmányok*, II. évf. (1997) 1. sz. HU-ISSN 1416-5511.

DOKUMENTUMOK ÉS MUNKÁSSÁGOK

PARÁDI József

Segítsük elő a magyar rendvédelem-történet dokumentumainak feltárását és közkinccsé tételét

Tudományos társaságunk – sokak által osztott – álláspontja, hogy a múltat fel kell tárnunk, az eredményeket pedig közkinccsé kell tenni. Az pedig, hogy az eredményeket ki és miként véleményezi már az egyéni meggyőződésnek, világnézetnek és érzelmi hovatartozásnak a következménye. Demokráciában ezen véleményeknek szabadon lehet hangot adni, diktatúrákban kevésbé. A tudományos kutató munkának azonban mindenképpen függetlennek kell lennie a politikától. A hatalom nem szabhatja meg a tudomány számára azt, hogy mivel foglalkozhat és működése során milyen eredményre juthat. Ellenkező esetben nem tudományról, hanem propagandáról beszélhetünk.

Ezen elvi alapokon áll tudományos társaságunk azon gyakorlata, hogy a magyar rendvédelem történetének a műveléséből nem lehet kizárni politikai szimpátia, illetve unszimpátia alapján egyetlen szervezetet, időszakot, vagy témakört sem, a feltárt eredményeket pedig közkinccsé kell tenni. Ez alól nemzeti rendvédelem-történetünk egyetlen szervezete, illetve korszaka sem jelenthet kivételt, így a polgári magyar állam időszakában működő Magyar Királyi Csendőrség sem.

A <http://www.csendor.com> történeti honlap a Magyar Királyi Csendőrségre vonatkozóan a legteljesebb magyar nyelvű anyaggal rendelkezik. Ez a helyzet egyértelműen a honlapot működtetők érdeme. Lelkesedésük, példamutatásuk jelentős mértékben elősegítette, hogy számosan – köztük tudományos társaságunk tagságának több tagja is – segítik a magyar rendvédelem-történet csendőrségtörténeti szeptetének objektív szemléleten nyugvó bemutatását. A honlap kivívta a szakterület művelőinek és a témakör iránt érdeklődőknek a figyelmét és elismerését.

A honlapszerkesztők elsősorban a Magyar Királyi Csendőrség megtépzott emléktanyagának megmentésére és közkinccsé tételére törekednek. Mivel a magyar pártállam időszakában a „hármast T” közül a csendőrségi téma a tiltottak közé tartozott, ezért a közgyűjtemények ezen témakörbe sorolható kiadványokat leselejtezték. Néhány könyvtárban azonban úgynevezett „zárt osztályokat” hoztak létre, amelyekben ezen kiadványokat csekély példányszámban meghagyták. A „zárt osztályok” anyagait azonban kizárólag külön engedéllyel lehetett megtekinteni. A rendszerváltással a tilalmat feloldották ugyan, azonban ettől még a kiadványok száma nem gyarapodott.

A <http://www.csendor.com> honlap szerkesztői arra vállalkoztak, hogy elsősorban a polgári magyar állam időszakában keletkezett csendőrségi kiadványokat digitalizálják és a világhálón keresztül mindenki számára elérhetővé tegegyék. Néhány év alatt jelentős eredményeket értek el. A honlapon megtalálható digitalizált kiadványok köre ma már túllépi a magyar közgyűjteményekben rendkívül csekély példányszámban fellehető alkotások körét. A vártnál jóval többen és

többféle csendőrségtörténeti tartalmú kiadványt őriztek a családi könyvtárakban az utókor számára. Ezek a – Föld valamennyi lakott kontinensén elhelyezkedő – családi könyvtárak megnyíltak a honlapszerkesztők számára.

Nem sikerült azonban még valamennyi hiányt pótolni. Legutóbb arról értesítettek bennünket a honlapszerkesztők, hogy hiányzik a „Bajtársi Levél”-ek néhány évfolyama is. E periodikát a Magyar Királyi Csendőrség emigrációba kényszerült személyi állományának a tagjai által létrehozott társadalmi szervezet a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség (MKCsBK) adta ki. A szervezet ma is működik ugyan, azonban ma már – mivel a csendőrök elhaláloztak – a leszámazottak, illetve a témakör iránt érdeklődők alkotják az egyesület tagságát. A „Bajtársi Levél” periodika ma már nem él, mivel a csendőrök elhalálózásával a kiadvány létének az értelme megszűnt.

E kiadványt szeretnék a honlapszerkesztők digitalizálni és a világhálón megjelentetni. Hiányoznak azonban az 1951. év és az 1964. év októbere közötti publikált számok. Az MKCsBK utolsó csendőr vezetőjének a halálakor ugyanis a nála lévő iratanyag eltűnt.

Tudományos társaságunk egyetértésével találkozok azon törekvés, hogy a magyar történelem dokumentumait fel kell tárnunk és azokat minél szélesebb kör számára megismerhetővé kell tenni.

Minden bizonnyal nem sikerült még elérni a honlap szerkesztőinek, hogy a Magyar Királyi Csendőrség témakörébe tartozó kiadványokat hiánytalanul megjelenítsék a világhálón. Vannak olyan kiadványok, amelyeknek a létéről különböző forrásokból tudunk ugyan, azonban a kiadványok még nem kerültek elő. Továbbá minden valószínűség szerint lehetnek olyan kiadványok is, amelyekről nincsen ugyan tudomásunk azonban mégis léteznek. Ennek is van valószínűsége, mivel a közelmúltban már előkerültek ilyen kiadványok is.

A honlapszerkesztők számára mag. SIMON F. Nándor tagtársunk már felmérte – a téma szempontjából a legígéretesebb könyvtárak – az Országos Széchényi Könyvtár, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára és az Országgyűlési Könyvtár anyagait. E közgyűjteményekben fellelhető csendőrségtörténeti kiadványok digitalizálása már megtörtént.

Arra kérek mindenkit, hogy akiknek a jelzett kiadványok közül egy, vagy több a birtokukban van, illetve tudomásuk van azok hollétéről, szíveskedjenek ezen információikat megosztani a honlap szerkesztőivel.

ELÉRHETŐSÉGÜK:

csendorseg@yahoo.com

PARÁDI Ákos – PARÁDI József
A magyar Szent Korona
őrzését szabályozó törvények a kezdetektől 1945-ig

¹ 1464. évi II. tc. a szent korona megőrzéséről.

² 1498/XXV. tc. a szent korona őrzéséről: hogy azt a bárók és ne a főpapok őrizték.

³ 1500/XXIII. tc. az ország szent koronájának őrzésére a királyi felség és az összes főpapurak, bárók meg a többi országlakosok, a mikor szükséges és célszerű, mindenkor két és nem több hü világi urat válaszsznak meg.

⁴ 1608/IV. tc. a korona visszahozásáról és őrzéséről.

⁵ 1608/XVI. tc. az ország koronáját kik és hol őrizték?

⁶ 1609/XX. tc. a Bocskay-féle behozott koronával mi történjék és miképen kelljen azt a birtokosaitól visszakövetelni?

⁷ 1613/XVIII. tc. szükség és veszedelem idején a felkelés módjáról és ilyen esetben a korona megőrzéséről való gondoskodás.

⁸ 1618/XXXIX. tc. a koronaőr urak és a többi felvigyázók fizetésére való adózásról.

⁹ 1622/II. tc. a szentséges császári és királyi felségtől, az ország karai és rendei részéről, az ő szerencsés felavatása alkalmából kiadott hitlevélnek az ország közönséges végzése közé iktatása.

¹⁰ 1622/IV. tc. az ország szent koronájának Trencsénből Sopronba szállításáról és annak megtekintése és megvizsgálása után, ismét a pozsonyi várba visszahe-lyezéséről; továbbá a koronaőrök számáról és a korona átadása iránt özvegy Révayné urasszonynak a megnyugtatójáról.

¹¹ 1625/XXV. tc. nagyságos Erdődi Pálffy Jánost és nagy Lucsi Dóczi Istvánt koronaőrökké választják és Apponyi Pétert a szentkoronához tartozó kulcsoknak az átadására nézve feloldottnak jelentik ki

¹² 1625/XXVI. tc. a korona őrzésére alkalmazandó várkatonák számáról.

¹³ 1635/LXXXVII. tc. a koronaőrzésre alkalmazott német katonákat az ország és a korona iránt esküre kötelezzék. Kiktől függenek? És hogy mindkét nemzetbeli őrkatonákat engedelmességben tartsák.

¹⁴ 1638/I. tc. Ő felségének a szerencsés felavatása és megkoronázása alkalmából a karoknak és rendeknek a feltételekről kiadott hitlevelét, az országgyűlési végzések közé beiktatják.

¹⁵ 1647/III. tc. nagyságos ipolykéri Kéri Jánost és ghyletinczi stb. Ostrosith Miklóst koronaörökül választják, az előbbeni koronaőrök örököszeit és utódait pedig a szent koronához tartozó kulcsok átadására nézve felmentetteknek nyilvánítják.

¹⁶ 1647/IV. a korona őrzésére alkalmazott őrkatonák számáról, azok függéséről és károktól való tartózkodásáról.

¹⁷ 1649/V. tc. az ország gabonasegélyének és adóinak a hátralékait úgy a vármegyéknek, mint az adószedőknek és kirovóknak véglegesen be kell szolgáltatniok.

¹⁸ 1649/XCVI. tc. az ország koronájának gondozói és őrei részére való adózás.

¹⁹ 1655/XV. tc. a szent korona gondozói és őrei, meg az ország követségei részére való adózás.

²⁰ 1655/XLV. tc. a koronaőrök közül legalább az egyik maradjon a szent korona mellett; és a német katonák büntetés tekintetében is tőlük függenek.

²¹ 1659/X. tc. a szent korona őrei és őrségi katonái részére való adózás.

²² 1662/XLIX. tc. Erdődi Pálffy Miklós grófot és Zichy Istvánt a koronaőri hivatalban kikötéssel meghagyják.

²³ 1681/XXXV. tc. Monyorókeréki gróf Erdődy Kristófot a szent korona őrévé választják.

²⁴ 1715/II. tc. az Ő császári s királyi szent felsége részéről, szerencsés megkoronáztatása idején, a karoknak s rendeknek adott királyi hitlevet az ország köztörvényeibe iktatják.

²⁵ 1715/XXXVIII. tc. az ország Szent Koronája őrzésének helyéről s annak őrei választásáról.

²⁶ 1741/VI. tc. az ország szent koronája őreinek megválasztásáról.

²⁷ 1751/IV. tc. az ország szent koronája őreiről.

²⁸ 1764/IV. tc. az ország szent koronája őreiről.

²⁹ 1790/II. tc. a királyi hitlevél, melyet Ő királyi szent felsége szerencsés fölvattatása és megkoronáztatása előtt az ország karainak és rendeinek adott, az ország köztörvényei közé iktattatik.

³⁰ 1790/VI. tc. hogy az ország Szent Koronája Budán őriztessék.

³¹ 1790/VIII. tc. az ország szent koronájának őreiről.

³² 1802/V. tc. az ország szent koronája őreiről.

³³ 1840/I. tc. az ország szent koronája őrtjének megválasztásáról.

³⁴ 1844/I. tc. az ország sz. koronája Őreinek megválasztásáról.

³⁵ 1867/VI. tc. az ország szent koronája őreinek megválasztásáról.

³⁶ 1873/X. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.

³⁷ 1883/XIV. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.

³⁸ 1895/IX. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.

³⁹ 1901/XXIII. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.

⁴⁰ 1928/XXV. tc. a Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok gondviseléséről.

⁴¹ 1931/XXXIII. tc. az ország Szent Koronája egyik őrének megválasztásáról.

1464/II. tc. a szent korona megőrzéséről.

Továbbá, mivel tudjuk Mi és tudják összes főpap uraink és báróink és az ország egész közönsége is tudja, hogy milyen módon és miképen jutott a szent korona, annak helytelen őrzése és gondozása miatt, ez országból idegen kézre.

1. § A mely idegen kézre kerüléssel ez az ország helyrepótolhatatlan károkat, kimondhatatlan pusztításokat és sok viszontagságot szenvedett, és e korona csak nem régiben sok munka és fáradság után és nagy költséggel volt az országgközönség pénzén visszaváltható:

2. § Mi tehát, tisztünkénél fogva, a szent korona kellő megőrzése és megtartása céljából e helyen a főpap- és báró uraknak meg országunk nemeseinek közös megegyezésével és akaratából egy különben megszokott helyről és arra alkalmas személyekről kívánunk gondoskodni, nehogy (a mitől Isten őrizzen) a korona ismét ez országtól idegen kézre kerüljön.

1498/XXV. tc. a szent korona őrzéséről: hogy azt a bárók és ne a főpapok őrizzék.

Hogy ennek az országnak a szent koronáját ne a főpapok, hanem egyedül a bárók urak és világiak őrizzék.

1500/XXIII. tc. a korona őrzésével két világi urat kell megbizni.

Az ország szent koronájának őrzésére a királyi felség és az összes főpapurak, bárók meg a többi országlakosok, a mikor szükséges és czélszerű, mindenkör két és nem több hü világi urat választanak meg.

1608/IV. tc. a korona visszahozásáról és őrzéséről.

A negyedikre nézve:

Mínthogy pedig Ő császári felsége az ország koronáját és ennek a régi jelvényeit a király könyvekkel és oklevelekkel együtt, nemcsak a királyi felségnek mint Magyarország kormányzójának, hanem az akkor ott együtt jelen volt karoknak és rendeknek, sőt még a távollevő országlakóknak is (a melyeknek az átvételét azok Ő felségének az átadás szerint nyugtatványozták is) átadta és átengedte:

1. § Ennélfogva az országnak ugyanazon karai és rendei méltán követelik, hogy az említett koronát a bécsi czikkelyek erejénél fogva, meg az országnak a régi szokása is úgy kívánván, azonnal ide Pozsonyba hozzák, és a szentséges királyi felség megkoronázása után, az országban azoknak a kezén hagyják, a kiket annak őrzésére a világi született magyarok közül megválasztanak.

1608/XVI. tc. az ország koronáját kik és hol őrizzék?

Az ország koronájának őreivé: nemzetes és nagyságos Révay Péter ur, Turóc vármegye ispánja és Erdődi Pállfy István ur, Pozsony vármegye ispánja és a szentséges császári és királyi felségnek a tanácsosai, neveztetnek ki:

1. § A mely koronát az ör uraknak a lajstromba foglalt összes jelvényekkel együtt, itt a pozsonyi várban, bizonyos előkelő országlakóknak a szemeláttára adják át, és ezeknek a jelenlétében helyezték el a tartályba, a melyet a nádor, három főpap és ugyanannyi báró ur a pecsétükkel lepecsételjenek.

2. § Mind a két örnek a vár kapuira, erődtímenyeire és a katonákra nézve egyenlő joguk és hatalmuk legyen.

3. § Végül, hogy szükség idején, a király és az országlakók, az ezen várban levő rendes katonaság mellé, kellő házi őrséget helyezzenek el; és hogy ugyaneknek a fenntartásáról, mint a katonák fizetéséről gondoskodás történjék.

1609/XX. tc. a Bocskay-féle behozott koronával mi történjék és miképen kelljen azt a birtokosaitól visszakövetelni?

A behozott koronát illetőleg, a melyről maga Bocskay fejedelem is, a bécsi egyességben bevallotta, hogy azt nem az ősrégi szent korona sérelmére fogadta el.

1. § Jóllehet az a szent koronának éppen semmi sérelmére sem lehet; mindazonáltal az országlakók bizonyos tekintetekből jónak látták, hogy a midőn a nádorispán ur az ország felső részeibe fog menni, azt szorgalmasan kinyomozza és azoktól, a kiknek a kezén lenne, visszakövetelje.

2. § A kiket, ha azt visszaadni nem akarnák, az említett nádorispán ur elibe őket perbehívják, és ugyanaz a nádor ur ezt az ügyet az ország rendes bírásával együttesen, a felek részére kitűzendő kellő határidőben, a rendestől eltérő törvényes uton megvizsgálhassa és megvizsgálni tartozzék.

3. § És azokat, a kik ezt a behozott koronát visszaadni vonakodnak, abban a büntetésben marasztalják el, a melylyel az ország közvégzéseinek ellenszegülőköt büntetik.

4. § Ha pedig azok gyámság alatt álló gyermekek és kiskorúak volnának, akkor hasonló módon és az előirt büntetés alatt, ezeknek a gyámjait és szolgálit hívják perbe, és ama koronát magának a nádor urnak a kezébe adni tartozzanak.

5. § A nádor ur kezébe kerülvén pedig a korona, ugyan ez a nádorispán azt a korona-szekrénybe helyezés és megőrzés végett a királyi felségnek adja és szolgáltatassa át.

1613/XVIII. tc. szükség és veszedelem idején a felkelés módjáról és ilyen esetben a korona megőrzéséről való gondoskodásról.

Az Ő felsége mellett vagy a király távollétében a nádor ur mellett való fölkelésre nézve azokra a korábbi végzésekre hivatkoznak, a melyeket a felkelésről alkottak.

1. § Általános fölkelés vagy egyéb szükség és veszedelem idején pedig a nádor ur Ő felségét arról és pedig mindenek felett tájékoztatja és a korona megőrzésére nézve a koronaőr urak mellé, a maga idejében elegendő segédcsoportokról gondoskodik.

1618/XXXIX. tc. a koronaőr urak és a többi felvigyázók fizetésére való adózásról.

Az ország szent koronája őrző uraknak és a többi őrségnek a fizetésére, mivel tudják, hogy azoknak a díját teljesen még az elmúlt egy néhány hónapra sem fizették ki, a jelen és a következő évre, minden kapu után egy forinttal adóznak, a melyet az előirt két határidőben kell fizetni.

1. § Az ezután következő évekre pedig, a legközelebb tartandó országgyűlésig, évenként folyást huszonöt dénárral adózzanak.

1622/II. tc. a szentséges császári és királyi felségtől, az ország karai és rendei részéről, az ő szerencsés felavatása alkalmából kiadott hitlevélnek az ország közönséges végzései közé iktatása.

Ennek a nemes Magyarországnak karai és rendei megemlékezvén arról, hogy a szentséges császári és királyi felségnek, az ő legkegyelmesebb uruknak, Magyarország királyává történt szerencsés fölavatása alkalmával, az Ő felségétől elfogadott föltételek végéhez azt a biztosítékot kapcsolták hozzá, hogy tudniil-

lik: az ezen feltételekről kiadott diplomát, uralkodása kezdetén, az ország közvégzései közé beiktassák és kihirdessék.

1. §. A midőn tehát Ő császári szentsége ennek a nemes Magyarországnak a kormányzatát átvette és Istennek kedvező jóvoltából már szerencsésen uralkodik és ahhoz most is kegyelmesen beleegyezését adja; a karok és rendek jónak látták, hogy az érintett diplomát szószerint általános végzésükbe iktassák és irassák be.

2. § A melynek a tartalma ekképen kezdődik:

3. § Mi Ferdinánd, Istennek kegyelméből Csehország királya, Ausztria főhercege, Burgundia, Styria, Karinthia, Krajna és Würtemberg hercege, Morvaország őrgrófja, Habsburg és Tyrol grófja stb., a jelen levelünk rendiben elősmerjük és adjuk emlékezetre és tudtára mindenkinek, a kit illet:

4. § Hogy a midőn a szentséges fejedelem ur, Mátyás Isten kegyelméből mindenkor felséges római császár és Németország, Magyarország és Csehország királya, a mi igen tisztelt atyánkfia és atyánk urunk, kegyelmesen jónak látta, hogy ezen nemes Magyarországnak és az ehhez kapcsolt részeknek, kegyes atyai gonddal és töprengéssel, a leendő királyáról és a maga utódjáról idejekorán gondoskodjék, és e célból az irántunk való atyai különös jóindulatából és szeretetéből, ezen Magyarország karait és rendeit a végett kereste meg, hogy minket jövendőre királyukká választanának, elfogadnának, kikiáltanának és megkoronáznának és ez által az Ő császári és királyi felsége legjobb szándékának, a mely ezen koronának csakis a javára lehet, a maguk részéről megfélemleni sziveskednének.

5. § Ugyanazok a karok és rendek, a miképen a hivekhez és a hazát szerető polgárokhoz illik, hálás szívvvel elismervén Ő császári és királyi felségének ezt az irántuk ezelőtt is több ízben dicséretesen tanusított buzgólkodását és jóindulatát, kérésére készséggel hajoltak és minket a régi szokásuk és mindenkor megtartott szabadságaikhoz képest, egyező akarattal és egyhangu beleegyezésükkel törvényesen királyukká és urukká megválasztani, kikiáltani és az isteni végzetnek segítségül hívása mellett, szerencsésen megkoronázni hajlandóknak és készeknek nyilatkoztak.

6. § Alázattal kérvén, hogy az alábbirt cikkelyeket mindazokkal, a melyeket azokba egyenként befoglaltak, helyeseknek, kedveseknek, tetszőknek tekintvén és királyi jóváhagyásunkkal ellátván, azokat kegyelmesen elfogadni és királyi hatalmunknál fogva helybenhagyni, megerősíteni és annak idején úgy magunk kegyelmesen megtartani, mint másokkal is, a kiket illetnek, szigoruan megtartatni méltóztatnánk. A mely cikkelyeknek a tartalma ilyen:

7. § Első föltétel. Hogy az országnak a szabadságait, mentességeit, kiváltságait, határozatait, jogait és szokásait összesen és egyenként, egyszerűs mind a bécsi békekötést és az abba belefoglalt összes cikkelyeket, nemkülönben a mostani szentséges császári és királyi felségnek az 1608-ik és 1609-ik évi koronázás előtt és után kelt, kiadott többi végzéseit is minden pontjaikban, záradékaikban és cikkelyeikben a király Ő felsége szigoruan és szentül megtartja és másokkal is, mindenkivel sértetlenül megtartatja.

8. § Második föltétel. Hogy azokat a sérelmeket, a melyek az Ő felsége uralkodásának megkezdéseig bármiképen fölmerülének, az Ő felsége uralkodása kezdetén legott, a három hónapon belől hirdetendő országgyűlésen, azonnal megszünteti. Az ország összes karainak és rendeinek azon sérelmeit pedig, a melyek az idők rendén Ő felségének az uralkodása alatt merülének föl, az egyes országgyűléseken, a milyeneket jövőben Ő felsége az ország javára és szükségeihez képest, a három évet túl nem haladólág, méltóztassék a lehető leggyakrabban hirdetni és tartani, az országgyűlés alatt megszünteti és a megszüntetést foganatba veszi.

9. § Harmadik föltétel. Hogy a mikor Magyarországnak és az annak alája vett részeknek az ügyei kerülnek szóba, azokat az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 8-ik és 9-ik, továbbá az 1559-ik évi 8-ik törvénycikkelyekhez képest, magyarokkal tárgyalni és intézni méltóztassék. Az ország határain belülről hozzáforduló kérelmezőket és peres feleket pedig, a kik hazafiak, a koronázás előtt kelt 10-ik és 16-ik cikkelyek végső szavai, valamint Ferdinánd 1536-ik évi decretuma 41-ik cikkelye szerint, külföldi kormányhoz és törvényekhez utasítani, hurczolni és küldeni nem engedi.

10. § Negyedik föltétel. A véghelyek tisztartóságait, kapitányságait és egyéb tisztségeket pedig Ő felsége ugy ebben, mint a többi kapcsolt országokban, az 1608-ik évi koronázás előtt kelt tizenegyedik cikkely értelmében adományozza.

11. § Ötödik föltétel. Hogy az igazságszolgáltatás érdekében (a mely nélkül az országok fenn nem állhatnak) a törvényszékek tartására nézve, az országnak dicséretes és Isten előtt kedves régi szokása szerint, a nyolczados törvényszékeket béke idején az országnak ugy a felső, mint az alsó részeiben, az 1609-ik évi végzések 70-ik cikkelyéhez képest folytonosan megtartatja és ugyanezen cikkely értelmében a bírákat ugy a királyi táblához, mint a felebbezésekhez, minden valláskülönbség nélkül alkalmazza. Az ország karait és rendeit, a törvénykezési időszakokon kívül, parancsokkal az ország rendes birái és ezek kiküldötteti előtt való törvényt állásra és kiváltságaiknak a fölmutatására nem kényszeríti és a törvényes végrehajtásokat sem maga meg nem akadályozza, sem a tisztviselőitől való megakadályozását el nem türi; ugyszintén sem törvénytelen ítéleteket, sem törvénybe ütköző végrehajtásokat meg nem enged. Hivatkoznak: először, a nyolczados törvényszékek tartására nézve az 1609-ik évi 70-ik törvénycikkelyre. Másodsor, a nemesi előjogokra nézve a Hármaskönyv I. része, 9-ik czimére; továbbá Ferdinánd királynak az 1546-ik évi 30-ik cikkelyére, valamint a bécsi békekötés tizenegyedik cikkelyére. Harmadsor, arra nézve, hogy a törvényes eljárást királyi parancsokkal meg ne háborítsák, I. Mátyás 1471-ik évi 12-ik cikkelyére, Miksa 1566-ik évi 25-ik cikkelyére és II. Mátyás 1613. évi 34-ik cikkelyére. Negyedsor, arra, hogy törvénytelen parancsok ne keljenek, a Ferdinánd 1563. évi 80-ik, és II. Mátyás 1608-ik évi 6-ik cikkelyére.

12. § Hatodik föltétel. Hogy a vallás ügye, az ország nyugalomban maradása érdekében, a bécsi végzések és a koronázás előtt kelt cikkelyek értelmében, az

ország összes karai és rendei között úgy ezeknek és a fiscusnak a fekvő jószágában, mint Magyarország véghelyein is, a magyar katonáknál szabadon, sértetlenül és érintetlenül maradjon; úgy tudniillik, hogy a vallásnak szabad gyakorlatát úgy a báróknak, mágnásoknak és nemeseknek, mint a szabad városoknak és az ország összes karainak és rendeinek, a maguk és a fiscus fekvő jószágában, továbbá Magyarország véghelyein és a mezővárosokban és falukban, mindazok számára, a kik azt szabadon és önként elfogadni kívánják, meghagyják, és senkit, bárminő rendű és állapotu legyen is, se Ő felsége, se a földesurak semmi módon és semmi ürügy alatt annak használatában és vallása szabad gyakorlásában meg ne háborítsanak és meg ne akadályozzanak.

13. § Hetedik föltétel. Hogy a nádorválasztásra, ennek hatalmára, joghatóságára és tisztére nézve az előirt szabályt Ő felsége a bécsi békekötés harmadik pontjára hozott határozathoz, továbbá az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 11-ik cikkelyhez és az 1613. évi 7-ik cikkelyhez, meg a Ferdinánd király 1555-ik évi 1-ső cikkelye véghatározatához, valamint nádor esküformájához képest, megtartja. A báni tisztre nézve hasonlóképen azt, a mit az 1608. évi ugyanazon 11-ik cikkely magában foglal, és ugyszintén az oláhokra nézve az 1604-ik évi 14-ik és az 1608-ik évi 9-ik, meg az 1613-ik évi 39-ik törvénycikkelyt fogana-tositja.

14. § Nyolczadik föltétel. Minthogy nemcsak ennek a lesujtott hazának, mint paizsnek és bástyának, hanem a többi szomszédos országoknak és tartományoknak jólléte és megmaradása is a véghelyek jó és biztos ellátásától függ, ezért méltóztatik Ő felsége az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 21-ik, és az 1609-ik évi 32-ik cikkelyekhez képest, a véghelyekről atyailag gondoskodni.

15. § Kilenczedik föltétel. Hogy a szabad és bányavárosokat a jogaikban, szabadságaikban, kiváltságaikban és mentességeikben megtartja.

16. § Tizedik föltétel. Hogy a király Ő felsége az ország koronáját, az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 4-ik és koronázás után kelt 16-ik cikkelyhez, meg az Ulászló király decretumba foglalt feltételekhez és ugyanezen Ulászló király 1492. évi decretuma 3-ik cikkelyéhez képest semmi okból avagy keresett szín alatt, semmi törekvéssel és mesterkedéssel az országból ki nem viszi és ki nem viteti; hanem az országlakók régi szokása és szabadságai értelmében, bizonyos, a maguk kebeléből, a két vallást követők közül egyértelemmel megválasztott és arra kirendelt világi személyekkel az országbán őrizteti.

17. § Tizenegyedik föltétel. Hogy Magyarországnak és az alávetett részeknek határait el nem idegeníti, sőt a lengyelekkel, sziléziaiakkal, morvákkel és ausztriaiakkal, valamint a styriaiakkal, karinthiaiakkal és krajnaiakkal szemben támadt és fenforgó határvillongásokat, a király Ő felsége minden igyekezetével, közremunkálásával kiegyenlíti, elintézi és az elidegenítetteket visszaserzi.

18. § Tizenkettedik feltétel. Hogy a békeegyességek Csehországgal és a többi szomszéd tartományokkal, meg Erdélylyel, a bécsi békekötés cikkelyeihez, meg az 1609-ik évi végzések 42-ik cikkelyéhez képest érvényükben maradjanak és azokat Ő felsége megtartja és az övéi részéről is megtartatja.

19. § Tizenharmadik föltétel. Hogy azokat, a melyeket az ország közbékéjének fönntartására, a háboru meg nem indítására és a külföldi katonák be nem hozására, az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 2-ik cikkelyben elhatároztak, Ő felsége sértetlenül megtartja és mások által is megtartatja.

20. § Tizennegyedik föltétel. Hogy tekintettel a magyar nemzetnek az ausztriai ház és a király Ő felsége iránt eddigelő eléggé bőségesen kimutatott és a jövőre is kimutatandó őszinte szeretetére és jóindulatára: Borostyánkő, Kabold, Kőszeg, Fraknó, Kis-Marton és Szarvkő várakat és tartozékaikat, az ausztriaiaktól a királyi felség az ő közbenjárásával, segítségével és bőkezűségével végrevalahára ingyen kiszabadítsa és azokat az országglakóknak az ausztriai ház és a királyi felség iránt viseltető szives jóindulatukért visszabocsássa, minthogy a letűnt idők oly hosszú folyamán azokból ugysis elég sok hasznot és jövedelmet huztak. Ha pedig az említett várakat az ausztriaiak ingyen visszabocsátani nem akarnák, akkor azokat az ideiglenes átruházási összeg letétele mellett kell visszaváltani és az 1608-ik évi 7-ik, meg az 1609-ik évi 62-ik cikkelyek értelmében az említett várak tartozékait Magyarország joghatóságának, törvényeinek és terheinek alárendelni.

21. § Tizenötödik föltétel. Hogy Lubló várát a tartozékaival és a tizenhárom szepesi várost (minthogy azokat a lengyelek az országnak és az országglakóknak igen nagy kárára és hátrányára tartják birtokukban; mert az országglakók közé nemcsak hogy semmivel adózni nem akarnak, hanem az országglakókkal szemben különféle bántalmakat és hatalmaskodásokat elkövetvén, Magyarországon törvényt állani és a vármegyék előtt megjelenni vonakodnak és minden szándékukat erőszakos kézzel keresztül viszik, a mely által, a mint látszik, Ő felsége tekintélyének is a legtöbbet ártanak) a királyi felség, a szentséges császári és királyi felségnél teendő közbenjárása mellett, azt a várat és tartozékait és az említett városokat kiszabadítani és az országhoz visszakapcsolni méltóztaték: miután az országglakóknak módjában van, hogy azokért az ideiglenes átruházási összeget letegyék.

22. § Tizenhatodik föltétel. Hogy a hajdu katonák, a kiknek a császári és királyi felségtől kiváltságaik vannak, azokat élvezhessék és a királyi felség uralkodása idején azokat megerősíteni méltóztatik.

23. § Tizenhetedik föltétel. Ő felsége biztosítékot nyujt afelől, hogy a mig a szentséges császári és királyi felség legkegyelmesebb uruk életben van, addig a császári és királyi felség kifejezett és külön kegyelmes akarata és az országglakók egyvetértése nélkül, az ország semmi kormányzásába bele nem avatkozik.

24. § Ezek azok a föltételek, a melyeket a királyi felség megválasztatása előtt elfogadni és megfelelő biztosító levéllel, királyi szava alatt megerősíteni, megkoronázása után pedig, uralkodása megkezdésével, általános törvénycikkelyekben foglaltatni és kihirdetni méltóztatik.

25. § Mi tehát a nemes Magyarország és az ennek alája vetett részek összes karainak és rendeinek említett kérésére kegyelmesen hajolván, és szívünk jóakaró hajlamával nekik kegyelmesen kedveskedni akarván, az elől beiktatott összes cikkelyeket mindazokkal, a melyeket azokba egyenként befoglaltak, he-

lyeseknek, kedveseknek és tetszőknek tekintvén, azokhoz királyi szives jóváhagyásunkat és hasonló beleegyezésünket megadtuk és azokat minden bennük foglaltakkal együtt elfogadtuk, jóvá- és helybenhagytuk és megerősítettük.

26. § És királyi szavunkkal ígérjük, s a karokat és rendeket biztosítjuk, hogy az összes előrebocsátottakat, uralkodásunk idejében, úgy magunk megtartjuk, mint a többi bárminő rendü és rangu hű alattvalóinkkal is megtartatjuk; a miképen hogy ezen diplománk erejével elfogadjuk, jóvá- és helybenhagyjuk és megerősítjük és róla fogadást teszünk.

27. § A melynek hitelére és bizonyosságára ezt a levelet sajátkezüleg aláírtuk és saját pecsétünk reányomásával megerősítését elrendeltük. Kelt Pozsony szabad városunkban, az 1618-ik év május havának a tizenötödik napján.

1622/IV. tc. az ország szent koronájának Trencsénből Sopronba szállításáról és annak megtekintése és megvizsgálása után, ismét a pozsonyi várba visszahelyezéséről; továbbá a koronaőrök számáról és a korona átadása iránt özvegy Révayné urasszonynak a megnyugtatásáról.

A karok és rendek megemlékeztvén arról, hogy az előző évek igen heves mozgalmi között az ország szent koronájának a szokott megjelölt helyéről elvive, mily sokat kellett vándorolnia:

1. § Továbbá, minthogy az a mozgalmaknak Isten jóvoltából már megtörtént lecsendesültével, a Nikolsburgban megállapított békekötés erejénél fogva ez ideig Trencsén sz. kir. városban volt elhelyezve, időközben pedig a koronaőrök egyike, tudniillik a néhai tekintetes és nagyságos Révay Péter ur elhalálózván, ennek a tisztébe az országglakók közös egyetértéséből nagyságos nagyapponyi Apponyi Pál ur következett:

2. § Ennek okáért a karok és rendek elhatározták, hogy az országnak ezt a szent koronáját, az összes hozzátartozó koronázási jelvényekkel együtt, megvizsgálás és felismerés végett erre az általános országgyűlésre hozzadják; és pedig úgy, hogy a megvizsgálás és megtekintés után ünnepélyesen ismét a pozsonyi várba, tudniillik a régi szokásos megőrzési helyére visszahelyezik és megőrzésére a korábbi hatvan gyalog katona mellé még negyvenet adnak, hogy összesen százan legyenek.

3. § Ezekhez a korábbi szokás szerint Ő császári felsége is hasonló számú német gyalogosokat adjon, a kik a koronaőröktől és a várnagyoktól függenek.

4. § A koronának és jelvényeknek a teljes és mindenképen megtörtént átadásáról a mondott karok és rendek nemzetes és nagyságos Forgách Mária urasszonyt, az említett néhai Révay Péter koronaőr urnak stb. hátramaradt özvegyét, a jelen törvénycikkely erejével mindenképen megnyugtatják, és föloldottnak és fölmentettnek nyilváníttják és jelentik ki.

1625/XXV. tc. nagyságos Erdődi Pálffy Jánost és nagy Lucsi Dóczy Istvánt koronaörökké választják és Apponyi Pétert a szentkoronához tartozó kulcsoknak az átadására nézve feloldottnak jelentik ki.

Minthogy a szent korona őrei közül az egyik, tudniillik: tekintetes és Nagyságos Pálffy István pozsonyi gróf a tisztéről önként lemondott, a mely lemondáshoz, az éveken át hűségesen és dicséretre méltóan teljesített szolgálataira tekintettel, a karok és rendek is a beleegyezésüket megadván, őt a koronaszekezély kulcsainak az átadására nézve feloldották.

1. § A másik koronaőr pedig, tudniillik Apponyi Pál, elhalálozott.

2. § Ugyanezek a karok és rendek, Ő felségétől az érintett koronaőri tisztre kijelölt négy személy közül, az említett Pálffy István helyébe, nagyságos Pálffy János urat; a fent megnevezett néhai Apponyi Pál ur helyébe pedig nagyságos Nagy-Lucsi Dóczy István urat, egyező akarattal és egyhangu szavazattal megválasztották.

3. § A kik Ő felsége és az országglakók előtt a szokott esküt ünnepélyesen le is tették.

4. § Nagyságos Apponyi Péter urat, a fentemlített néhai Apponyi Pál édes testvérét, a szent koronához tartozó és az elhunyt néhai Apponyi Pálnál volt kulcsoknak a karok és rendek jelenlétében történt átadására nézve, a jelen czikely erejével megnyugtatták és feloldottnak jelentik ki.

1625/XXVI. tc. a korona őrzésére alkalmazandó várkatonák számáról.

A korona őrzésére az 1622-ik évi 4-ik törvénycikkely szerint ötven magyar és ötven más német gyalogost alkalmazzanak.

1. § Minthogy pedig ez az ötven német katona, eddigelő látszólag máshonnan függött; illő dolog, hogy őket ezutánra azon parancsnokság alól fölmentsék, és hogy mástól, mint a koronaöröktől és várnagyoktól ne függjenek; meg hogy az eddiginél szigorubb fegyelem alatt álljanak.

2. § És hogy a tőlük okozott károkért a koronaőr urak és a várnagyok a sértett fél kérésére kellő elégtételt szolgáltatni tartozzanak és kötelesek legyenek.

1630./VI. tc. ugy a szent korona őrei számára, mint az országglakók háza építésének a befejezésére adót ajánlanak meg és az építés vezetésének az élére nagyságos Pálffy Pált állítják.

Továbbá a szent korona őrei és felvigyázói fizetésére minden egyes kapu után, egy-egy magyar forintot ajánlanak meg; a melyet a vármegyék pénztárnokai, avagy ezek hiányában az adókiróvók szedjenek föl.

1. § Éppen ugy az országház építésének folytatására és befejezésére minden egyes kapu után ötven magyar dénárt, a melyet ugyanazok a pénztárnokok, vagy azoknak a hiányában a vármegyei adókiróvók, a kapuknak a korábbi számbavétele szerint, a legközelebbi Szent Jakab apostol napig, nemzetes Kárner Dánielhez, ezen Pozsony szabad királyi város kapitányához beszolgáltassanak.

2. § A kit a rendek azzal is megbiznak, hogy ezt az építést gondosan fölvi-gyázza és ugy a bevételekről, mint a kiadásokról számot adjon. Az építés veze-

tésének élére pedig, tekintetes és nagyságos Pálffy Pál urat állítják; nem kételkedvén afelől, hogy ő ezt a tisztet a haza és a közjó szeretetéből szívesen magára vállalja.

3. § A török hódoltság alatt állók, mindenkor a felét fizessék.

1635/LXXXVII. tc. a koronaőrzésre alkalmazott német katonákat az ország és a korona iránt esküre kötelezzék. Kiktől függenek? És hogy mindkét nemzetbeli őrkatonákat engedelmségben tartsák.

A koronaőrzésre alkalmazott katonákra nézve, Ő felsége kegyelmes kijelentéséhez képest, elhatározta:

1. § Hogy az ott alkalmazott német katonákat az ország és a szent korona iránt esküre kötelezzék és hogy teljesen a koronaőr uraktól, meg a pozsonyi várnagyoktól függenek.

2. § És ugy a német, mint a magyar katonákat az ezerhatszázhuszonötödik évi huszonhatodik törvénycikkely szerint fegyelem alatt tartsák.

1638/I. tc. Ő felségének a szerencsés felavatása és megkoronázása alkalmából a karoknak és rendeknek a feltételekről kiadott hitlevelét, az országgyűlési végzések közé beiktatják.

Mindenekelőtt, a miképpen a karok és rendek soha semmit sem óhajtottak inkább, mint azt, hogy úgy maguk, mint kedves maradékaik is, a nemesség dicséretes és mindenkor megtartott előjogaiban megmaradhassanak, azonképpen Ő szent felsége is, magyarországi szerencsés uralkodásának megkezdésével, az alattvalók szívének a királyi trón iránt való megnyerésére, a karoknak és rendeknek annál semmi jótékonyabbat, jobbat és hasznosabbat kegyelmesen és atyailag meg nem ajánlhatott és ki nem jelenthetett, mint azt, hogy az Ő felsége szerencsés felavatása alkalmából felmutatott hitlevelé feltételeinek minden pontját, záradékát és cikkelyét ígérete szerint, nemcsak meg fogja tartani; hanem ezen nemes ország kormányzását átvevén és abban a mindenható jó Isten segédelmével uralkodván, nagyobb biztosíték és kezeskedés jeléül ezen hitlevelé feltételeinek, a jelen országgyűlés végzései közé való beiktatásába is kegyelmesen beleegyezik. Ennek okáért a karok és rendek helyén valónak látták, hogy az említett hitlevelet a jelen közönséges országgyűlés végzései közé szó szerint beiktassák. A melynek tartalma ez:

1. § Mi Ferdinánd, Isten kegyelméből ausztriai főherceg, Burgundia, Styria, Karinthia és Krajna hercege, Tirol és Görz grófja sat., a jelen levelünk rendiben elismerjük és adjuk emlékezetre és tudtára mindenkinek, a kit illet: Hogy miután az összes főpap, báró és mágnás urak, nemesek és ezen nemes Magyarország, meg a hozzákapcsolt részeknek a többi karai és rendei, megfontolván a szentséges fejedelemnek, második Ferdinánd urnak, Isten kedvező kegyelméből mindenkor felséges választott római császárnak, Németország, Magyarország és Csehország sat. királyának, az ők legkegyelmesebb uruknak és a mi legkedvesebb szülönknek az irántok való kegyes és valóban atyai jóindulatát és hajlandóságát és fenségünk iránt is hasonló várakozástól fölbuzdulván, ön-

kéntes saját akaratukból tett buzgó kérésükre Ő szent felségétől kinyerték, hogy minket, a régi szokásukhoz és mindenkor megtartott szabadságukhoz képest, egyező akarattal és egyértelmű beleegyezéssel szabály szerint és szabadon királyukká és urukká választanának és kikiáltanának és végül, az isteni gondviselésnek segítségül hívása mellett, szerencsésen meg is koronáznának, alázattal arra kértek, hogy mi az alább irt cikkelyeket és az azokba összesen és egyenként benfoglaltakat, helyeseknek, kedveseknek és tetszőknek tekintvén és azokhoz jóváhagyásunkat megadván, kegyelmesen elfogadni és hatalmunknál fogva helybenhagyni, megerősíteni és annak idején, úgy magunk kegyelmesen megtartani, mint másokkal is, a kiket illet, állhatatosan megtartatni méltóztatnánk. Amely cikkelyeknek a tartalma így következik és ilyen:

2. § Első feltétel: Hogy az országnak a szabadságait, mentességeit, kiváltságait, statutumait, jogait és szokásait, összesen és egyenként, úgszintén a bécsi békekötés végzéseit és az azokban foglalt összes cikkelyeket; valamint a boldog emlékü második Mátyásnak az 1608 és 1609. évi koronázás előtt és után kelt többi cikkelyeit; továbbá a mostani császári és királyi felség alatt, az 1622-ik évben kiadottakat, meg a jelen 1625-ik évben és a jövőben kiadandókat is, minden pontjaikban, záradékaikban és cikkelyeikben Ő felsége szigorúan és szentül megtartja és másokkal is, mindenkivel sértetlenül megtartatja.

3. § Második feltétel: Hogy azokat a sérelmeket, a melyek az ő fensége uralkodásának megkezdése idejéig, bármiképpen fölmerülnének, mindjárt az ő fensége uralkodása kezdetén, hat hónap alatt kihirdetendő első országgyűlésen teljesen megszüntesse; az ország összes karainak és rendjeinek azon sérelmeit pedig, a melyek ő fenségének az uralkodása alatt, az idők rendén fölmerülnének, az egyes országgyűléseken, a minőket ő fensége az ország javára és szükségéhez képest az idők folytán a lehető leggyakrabban (akképpen, hogy a három évet meg ne haladja) hirdetni és tartani méltóztassék, még ugyanazon országgyűlés alatt megszüntesse és foganathoz juttassa.

4. § Harmadik feltétel: Hogy a mikor Magyarországnak és az ennek alája vett részeknek ügyei, dolgai kerülnek szóba, azokat az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 9-ik és 10-ik; továbbá az 1559-ik évi 8-ik törvénycikkelyekhez képest, a magyarokkal tárgyalni és intézni méltóztassék.

Az ország határain belülről hozzá forduló kérelmezőket és peres feleket pedig, a kik hazafiak, a koronázás előtt kelt 10-ik és 16-ik végső szavai és a Ferdinánd 1536-ik évi decretuma 41-ik cikkelye szerint, külföldi kormányhoz és törvényekhez utasítani, hurcolni és küldeni nem engedi.

5. § Negyedik feltétel: A véghelyek tisztartóságait, kapitányságait és egyéb tisztségeket pedig Ő felsége, ugy ebben, mint a többi kapcsolt országokban, az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 11-ik cikkely értelmében adományozza.

6. § Ötödik feltétel: Hogy az igazságszolgáltatás érdekében (a mely nélkül az országok fenn nem állhatnak) a törvényszékek tartására nézve, az országnak dicséretes és Isten előtt kedves régi szokása szerint, a nyolczados törvényszékeket béke idején az országnak úgy felső, mint alsó részeiben, az 1609-ik évi végzések 70-ik cikkelyéhez képest, folytonosan megtartatja és ugyanazon cikkely

értelmében a bírakat, úgy a királyi táblához, mint a felebbezésekhez, minden valláskülönbség nélkül alkalmazza. Az ország karait és rendeit a törvénykezési időszakokon kívül, parancsokkal, az ország rendes bírái és ezek kiküldöttei előtt való törvényt állásra és kiváltságaiknak felmutatására nem kényszeríti és a törvényes végrehajtásokat sem maga meg nem akadályozza, sem a tisztviselőitől való megakadályozását el nem tűri; úgyszintén sem törvénytelen ítéleteket, sem törvénybe ütköző végrehajtásokat meg nem enged. Hivatkozás alá kerülnek: először a nyolczados törvényszékek tartására nézve az 1609-ik évi 70-ik törvénycikkely. Másodsor: a nemesi előjogokra nézve a Hármaskönyv I. része, 9-ik czime, továbbá Ferdinánd királynak az 1546-ik évi 30-ik cikkelye; valamint a bécsi békekötés 11. cikkelye. Harmadsor: arra nézve, hogy a törvényes eljárást királyi parancsokkal meg ne háborítsák, I. Mátyás 1471-ik évi 12-ik cikkelye, Miksa 1566-ik évi 25-ik cikkelye és második Mátyás 1613-ik évi 34-ik cikkelye. Negyedsor: arra, hogy törvénytelen parancsok ki ne adassanak, a Ferdinánd 1563-ik évi 80-ik és második Mátyás 1608-ik évi 6-ik cikkelye.

7. § Hatodik föltétel: Hogy a vallás ügye az ország nyugalomban maradása érdekében a bécsi végzések és a koronázás előtt kelt cikkelyek értelmében, az ország összes karai és rendei között, úgy ezeknek és a fiscusnak fekvő jószágai-ban, mint Magyarország véghelyein is, a magyar katonáknál, szabadon, sértetlenül és érintetlenül maradjon, úgy tudniillik, hogy a vallásnak szabad gyakorlatát, úgy a báróknak, mágnásoknak és nemeseknek, mint a szabad városoknak és az ország összes karainak és rendeinek, a maguk és a fiscus fekvő jószágai-ban, továbbá Magyarország véghelyein és a mezővárosokban és falukban mindazok számára, a kik azt szabadon és önként elfogadni kívánják, meghagyják; és senkit bárminő rendű és rangu legyen is, se Ő fensége, se a földes urak, semmi módon és semmi ürügy alatt annak használatában és vallása szabad gyakorlásában, meg ne háborítsanak és meg ne akadályozzanak.

8. § Hetedik föltétel: Hogy a nádorválasztásra, ennek hatalmára, joghatóságára és tisztére nézve, az előirt szabályt Ő fensége a bécsi békekötés 3-ik pontjára hozott határozathoz, továbbá az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 11-ik cikkelyhez és az 1613-ik évi 7-ik cikkelyhez, meg Ferdinánd király 1555. évi törvénycikkelye véghatározatához, valamint a nádor esküformájához képest megtartsa. A báni tisztre nézve hasonlóképpen azt, a mit az 1608. évi ugyanazon 11-ik cikkely magában foglal és úgyszintén az oláhokra nézve az 1604. évi 14. és az 1608. évi 9., meg az 1613. évi 39-ik törvénycikkelyt foganatosítsa.

9. § Nyolczadik föltétel: Minthogy nemcsak ennek a lesujtott hazának, mint paizsának és bástyának, hanem a többi szomszédos országoknak és tartományoknak jólléte és megmaradása is a véghelyek jó és biztos ellátásától függ; ezért méltóztassék Ő fensége az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 21-ik és az 1609-ik évi 32-ik cikkelyekhez képest, a véghelyekről atyailag gondoskodni.

10. § Kilencedik föltétel: Hogy a szabad és bányavárosokat jogaikban, szabadságaikban, kiváltságaikban és mentességeikben megtartja.

11. § Tizedik föltétel: Hogy Ő felsége az ország koronáját az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 4-ik és koronázás után kelt 16-ik cikkelyhez, meg az Ulászló

király decretumában foglalt feltételeihez és ugyanezen Ulászló király 1492. évi decretuma 3-ik cikkelyéhez képest, semmi okból avagy keresett szín alatt, semmi törekvéssel és mesterkedéssel, az országból ki nem viszi és ki nem viteti; hanem az országglakók régi szokása és szabadságai értelmében, bizonyos, a maguk kebeléből, a két vallást követő világiak közül egy értelemmel megválasztott és arra kirendelt személyekkel az országban őriztetni.

12. § Tizenegyedik föltétel: Hogy Magyarországnak és az ennek alávetett részeknek határait el nem idegeníti, sőt a lengyelekkel, sziléziaiakkal, morvákkal és ausztriaiakkal, valamint a styriaiakkal, karinthiaiakkal és krajnaiakkal szemben támadt és fenforgó határvillongásokat Ő fensége minden igyekezetével, közremunkálásával kiegyenlíti, elintézi és visszaszerzi.

13. § Tizenkettedik föltétel: Hogy a békeegyhességet Csehországgal és a többi tartományokkal, meg Erdélylyel, a bécsi békekötés cikkelyeihez, meg az 1609-ik évi végzések 42-ik cikkelyéhez képest Ő fensége megtartja és az övéi részéről is megtartja.

14. § Tizenharmadik föltétel: Hogy azokat, a melyeket az ország közbékéjének megtartására, háboru nem indításra és a külföldi katonák be nem hozására az 1608-ik évi koronázás előtt kelt 2-ik cikkelyben elhatároztak. Ő fensége sértetlenül megtartja és másokkal is megtartja.

15. § Tizenegyedik föltétel: Hogy tekintettel a magyar nemzetnek az ausztriai ház és Ő fensége iránt eddigelé eléggé bőségesen kimutatott és a jövőre is kimutatandó őszinte szeretetére és jóindulatára: Borostyánkő, Kabold, Kőszeg, Fraknó, Kis-Marton és Szarvkő várakat és tartozékaikat, az ausztriaiaktól a fenség az ő közbenjárásával, segítségével és bőkezűségével végre-valahára ingyen kiszabadítsa és azokat az országglakóknak az ausztriai ház és Ő fensége iránt viseltető szives jóindulatukért visszabocsássa, minthogy a letűnt idők oly hosszú folyamán úgy is elég sok hasznót és jövedelmet huztak. Ha pedig az említett várakat az ausztriaiak ingyen visszabocsátani nem akarnak, akkor azokat az ideiglenes átruházási összeg letétele mellett kell visszaváltani és az 1608-ik évi 7-ik, meg az 1609-ik évi 62-ik cikkelyek értelmében, az említett várak tartozékait Magyarország joghatóságának, törvényeinek és terheinek alárendelni.

16. § Tizenötödik föltétel: Hogy Lubló várát tartozékaival és a tizenhárom szepesi várost, minthogy azokat a lengyelek az országnak és az országglakóknak igen nagy kárára és hátrányára tartják birtokukban (mert az országglakók közé nemcsak, hogy semmivel adózni nem akarnak, hanem az országglakókkal szemben különféle bántalmakat és hatalmaskodásokat elkövetvén, Magyarországon törvényt állani és a vármegyék előtt megjelenni vonakodnak és minden szándékat erőszakos kézzel keresztül viszik, a mely által, a mint látszik, Ő fensége tekintélyének is a legtöbbet ártnak), Ő fensége, a szentséges császári és királyi felségnél teendő közbenjárása mellett, azt a várat és tartozékait és az említett városokat kiszabadítani és az országhoz visszakapcsolni méltóztassék; miután az országglakóknak módjában van, hogy azokért az ideiglenes átruházási összeget letegyék.

17. § Tizenhatodik föltétel: Hogy a hajdu katonák, a kiknek a császári és királyi felségtől kiváltságaik vannak, azokat élvezhessék és Ő fensége uralkodása idején azokat megerősíteni méltóztassék.

18. § Tizenhetedik föltétel: Hogy Ő fensége biztosítson affelől, hogy a mig a szentséges császári és királyi felség, legkegyelmesebb uruk életben van, addig a császári és királyi felség kifejezett és külön kegyelmes akarata és az országglátók egyetértése nélkül, az ország semmi kormányzásába bele nem avatkozik.

19. § Ezek azok a föltételek, a melyeket Ő fensége megválasztatása előtt elfogadni és megfelelő biztosító levéllel szava alatt megerősíteni; megkoronázása után pedig, uralkodása megkezdésével általános törvénycikkelyekbe foglaltatni és kihirdetni méltóztassék.

20. § Mi tehát a nemes Magyarország és az ennek alávetett részek összes kairainak és rendeinek említett kérésére, kegyelmesen hajolván és szívünk jóakaró hajlamával nekik kegyelmesen kedveskedni akarván, az elől beiktatott összes cikkelyeket mindazokkal, a melyeket azokba egyenként befoglaltak, helyeseknek, kedveseknek és tetszőknek tekintvén, azokhoz szives jóváhagyásunkat és hasonló beleegyezésünket megadtuk és azokat minden bennük foglaltakkal együtt elfogadtuk, jóvá és helybenhagytuk és megerősítettük; igérve s a karokat és rendeket szavunkkal biztosítva, hogy az összes előrebocsátottakat uralkodásunk idejében úgy magunk megtartjuk, mint a többi bárminő rendü és rangu hű alattvalóinkkal is megtartatjuk; a miképpen, hogy ezen diplománk erejével elfogadjuk, jóvá- és helybenhagyjuk, megerősítjük és arról fogadást teszünk. A melynek hitelére és bizonyosságára ezt a levelet sajátkezüleg aláírtuk és saját pecsétünk reá nyomásával megerősítését elrendeltük. Kelt Sopron szabad királyi városunkban, az Úrnak ezerhatszázhuszonötödik esztendejében, november hó 27-ik napján.

1647/III. tc. nagyságos ipolykéri Kéri Jánost és ghyletinczi stb. Ostrosith Miklóst koronaörökül választják, az előbbeni koronaörök örököseit és utódait pedig a szent koronához tartozó kulcsok átadására nézve felmentetteknek nyilvánítják.

Mivel Magyarország szent koronájának az őrei, ugymint tekintetes és nagyságos erdődi Pálffy János gróf és ghymesí Forgách Péter urak az utóbbi években az élők sorából elköltöztek; azért a karoknak és rendeknek ama négy személy közül, a kiket a császári és királyi felség mindkét vallásfelekezetből a koronaöröség tisztségére kijelölt, a szent koronának előbb nevezett néhai őrei helyébe egyetértő akarattal és megegyezéssel nagyságos ipolykéri Kéry János és ghyletinczi Ostrosith Miklós urakat tetszett megválasztani.

1. § A kik Ő fensége és az országglátosok előtt a szokásos esküt is ünnepélyesen letették.

2. § A szent korona előbbnevezett néhai őreinek az örököseit és utódait pedig, az ország szent koronájához tartozó kulcsoknak a visszaadására nézve szabadoknak és felmentetteknek nyilvánítják és jelentik ki.

3. § A koronaőr urak pedig vagy egyszerre mind a ketten, vagy felváltva, állandóan legyenek kötelesek és tartozzanak az ország szent koronája mellett tartózkodni.

1647/IV. tc. a korona őrzésére alkalmazott őrkatonák számáról, azok függéséről és károktól való tartózkodásáról

Az ország szent koronájának az őrzésére rendelt gyalogkatonák vagy felvigyázók számára és azok függésére és szigorubb rendben tartására nézve pedig a karok és rendek határozzák, hogy az 1625. évi 26-ik cikkelyt kell megtartani és hogy bármely károktól, a melyeket azok a koronafelvigyázók másoknak és különösen Pozsony városának, továbbá Pozsony vármegye főispánjának és ugyan csak a pozsonyi káptalannak eddig okozni szoktak, jövőre tartózkodjanak.

1649/V. tc. az ország gabonasegélyének és adóinak a hátralékait úgy a vármegyéknek, mint az adószedőknek és kirovóknak véglegesen be kell szolgáltatniok

És ámbár az ország hátralékos gabonasegélyére és adóira nézve az 1647. évi 39. cikkelyben elég szigorú határozat található, mindamelllett köztudomású, hogy ezeknek a hátralékoknak, sőt az abban az évben megajánlott segélynek és adónak egy része is, a végvidékeknek nem csekély hátrányára, fizetetlenül van kiűnn a vármegyék adókirovóinál és adószedőinél és maguknál a vármegyéknél:

1. § Minélfogva az országlakósok szükségesképen és közös akarattal határozzák, hogy mind a vármegyék, mind a vármegyéknek adószedői és kirovói a rovatalnak, gabonasegélynek, koronaőrzési pénznek és más adóknak a mondott 1647. évben megajánlott összes hátralékait és más efféle korábbi hátralékokat, a melyek az 1625. év óta fizetetlenek a legközelebbi szent Márton vértanu és püspök napjáig, véglegesen tartozzanak és legyenek kötelesek beszolgáltatni.

2. § Különben az említett határidő elteltével álljon jogában és hatalmában, a dunáninnyi és dunántuli részekben ugyan a nádorispán urnak vagy ennek törvényes akadályoztatása esetében a jövőendő országbíró urnak, az idézett előbbeni cikkelyben megnevezett személyek egybehívása mellett, Pozsony városában; a felső részekben pedig eme részek generális gróf urának, azokkal, a kiket ezelőtt, az annyszor említett cikkely szerint melléje rendelték, tekintet nélkül ezek egyikének vagy másikának a távollétére, Kassa városában, itt is, ott is, szent Miklós hitvalló és püspök napjára, eme összes hátralékokról, mind az azokat eltartóztató vármegyei adószedőktől és behajtóktól és utódjaiktól, mind a vármegyéktől, az említett cikkelyben megjelölt módon és rendben, csupán a jelen határozat erejénél fogva szigorú számadást követelni és az ilyen hátralékokra nézve (minden jogorvoslat mellőzésével) vagy magukra, vagy azok után, a kinek ezt meghagyják, végrehajtást foganatosítani és azokat a hátralékokat a kamara pénztárnokának átadatni és átszolgáltatni.

3. § A vármegyék adószedői és kirovói, meg ezek örökösei pedig, sőt magok a vármegyék is, a kik vagy a melyek az előrebocsátott hátralékokat a feljebb említett határnapig kiegyenliteni nem akarnák vagy azt bármilyen módon elhanya-

gólnák, csupán a jelen határozat erejénél fogva, az előrebocsátott határnapra megidézetteknek tekintendők.

4. § Határozottan kijelentvén azt, hogy a kamara említett pénztárnokának a rovatai és koronaőrzési adó jelzett hátralékainak a kiadására nézve, a méltóságos nádorispán ertől kell függnie; és a nádorispán urnak álljon jogában ezekből a hátralékokból azt a három havi fizetést, a mennyivel a dunáninneri végvidékek többet kaptak, mint a dunántuliak, eme dunántuli végvidékek részére is kiegyenlíteni, a fenmaradó hátralékokat pedig az ország szükségéire, követségekre is, kiutalni és fölhasználni.

5. § Ugyanaz a pénztárnok továbbá köteles leszen a koronaőrzési adó hátralékaiából, a nádorispán ur meghagyására, az 1647. évi országgyűlés 152. cikkelye értelmében, a szent korona őreinek és gondviselőinek, meg örökösöknek, és nevezetesen néhai Forgách Péter és Pálffy János utódainak kiérdemelt díját kifizetni.

1649/XCVI. tc. az ország koronájának gondozói és őrei részére való adózás.

A szent korona gondviselőinek és az azt őrző katonáknak jövedő fizetésére, a kapuk legujabb összeírásához képest minden egyes kapu után ötven-ötven dénárt rendelnek el, a melyeket vagy a vármegyei adószedőknek, vagy legalább ott, a hol ez a szokás divik, a vármegyék alispánjainak kell beszedniök és a kamara pénztárnokának a kezéhez szolgáltatni (a ki e részben teljesen a nádorispán urnak legyen alárendelve).

1. § A kik pedig ezt a koronaőrzési adót beszolgáltatni egyáltalán vonakodnának, azokat a nádorispán ur erre azok utján, a kiknek azt kötelességévé teszi, a javak elfoglalásával is kényszeríthesse.

2. § A kik a törököknek vannak alávetve, azok a felét fizessék.

3. § Szlavonország pedig az 1647. évi 34. cikkelyben tett megajánlás szerint adózzék.

1655/XV. tc. a szent korona gondozói és őrei, meg az ország követségei részére való adózás

Az ország szent koronáját gondviselő urak és őrzők fizetésére és díjazására és az ország különböző követségei és küldöttségei részére pedig a karok és rendek, az egyes kapuk után, azok utolsó összeírásához képest, egy-egy magyar forintot ajánlanak meg, a melyet a vármegyei adószedők vagy adókirovók a legközelebbi országgyűlésig évenként szedjenek be és a legközelebb következő Szent Márton püspök és hitvalló napjára a magyar kamarának szolgáltatassanak át.

1. § A melyből hetvenöt dénárt az előbb említett gondviselők és örök fizetésére, a többi huszonöt dénárt pedig az ország említett követségei és küldöttségei részére fogják kiutalni és felhasználni.

2. § És erre a célra az ezerhatszázhuszonötödik évi huszonnyolczadik czikely értelmében azokat is mind meg kell majd adóztatni, a kiknek nincsenek kapuik, a kik is kötelesek lesznek adózni.

3. § Horvát- és Szlavonország pedig az ezerhatszáznegyvenhetedik évi harmincznegyedik czikkelyben tett ajánlatához képest adózzék.

1655/XLV. tc. a koronaörök közül legalább az egyik maradjon a szent korona mellett; és a német katonák büntetés tekintetében is tőlük függjenek.

Mínhogy értésükre esett, a rendeknek, hogy gyakran egyik koronaőr sem marad az ország szent koronája mellett, azért végezik, hogy ennekutána (ha bizonyos és törvényes akadályok miatt nem is mind a kettő) legalább egyikük maradjon állandóan a mondott szent korona mellett.

1. § És a szent korona őrzésére alkalmazott német katonák büntetés tekintetében is egyáltalán azoktól s Pozsony várának várnagyjaitól függjenek.

1659/X. tc. a szent korona őrei és őrségi katonái részére való adózás.

Az ország karai és rendei az ország szent koronája őreinek és őrségi katonáinak pontosabb fizetésére, minden egyes porta után az eddig történt összeszámitás s ezentul teendő helyesbités szerint, a megyék pénztárosai s tisztviselői útján évenként beszedendő és a magyar kamarához keresztelő sz. János születése napjára befizetendő egy-egy magyar forintot ajánlanak fel.

1. § Mely célra azok is, a kiknek kapuik nincsenek, az 1655. évi 15. tc. s abban hivatolt törvénycikk szerint mindnyájan megrovandók s adózni kötelesek. A meghódoltak felét fizetvén, Horvát- és Szlavonország az ugyanazon törvénycikkben megjelölt módon fog adózni.

1662/XLIX. tc. Erdődi Pálffy Miklós grótot és Zichy Istvánt a koronaőri hivatalban kikötéssel meghagyják

Miután a szent korona előbbi őreinek halálával s elhunytával ez a hivatal megürült, s Ő felsége azt a jelen országgyűlésig tekintetes és nagyságos erdődi gróf Pálffy Miklós urnak és nagyságos Zichy István urnak, a m. kamara elnökének adományozta; azért a karok és rendek is az említett gróf és elnök urakat, mint az ország iránt érdemeket szerzett személyeket, e hivatalban meghagyják.

1. § Azzal a kikötéssel azonban, hogy ezentul kamarai elnököket e hivatalra ne válaszszanak, hanem inkább a koronaörök választásának régi módját tartásák meg.

1681/XXXV. tc. Monyorókeréki gróf Erdődy Kristótot a szent korona örévé választják.

Mínhogy néhai erdődi gróf Pálffy Miklósnak, a szent korona egyik volt őreinek, halála s elhunya következtében megürült koronaőri hivatalt Ő felsége a jelen országgyűlésig monyorókeréki gróf Erdődy Kristófnak adományozta: ezért a karok és rendek is ugyane grótot, mint a haza iránt érdemeket szerzett személyt,

annak megelőző kijelölésével s felesketésével, közakarattal az említett szent korona valóságos örévé választják s mint ilyen megerősítik.

1. § És megállapítják, hogy a magyar kamara elnöke egyszersmind a szent korona öre ne lehessen.

2. § Néhai Pálffy Miklós hátramaradt özvegyét pedig, annak árváival együtt, az eme koronához tartozó kulcsoknak átadása iránt megnyugtadják.

1715/II. tc. az Ő császári s királyi szent felsége részéről, szerencsés megkoronáztatása idején, a karoknak s rendeknek adott királyi hitlevelet az ország köztörvényeibe iktatják.

Nemes Magyarországnak és kapcsolt részeinek hü karai és rendei igen jól emlékeznek arra, hogy az 1687. évi 2. t. cikk meghagyásához képest, a néhai kegyes emlékezetű üdvözült Lipót császárnak és királynak e Magyarország iránt teljesített és a hivatott törvényben bővebben kifejtett, fölötte sok jótéteményeiért kinyilatkozttatták, hogy ugyanennek a császárnak és királynak a saját ágycsászárkából származott finemű örökösei közül az elsőszülöttet, mindannyiszor, valahányszor ilyen felavatás történendik, a hitlevél czikkelyeinek előrebocsátandó elfogadása s az abban előirt és alább mindjárt beigtatott eskünek letétele mellett, örökre törvényes királyuknak s uruknak fogják tartani s megkoronázni;

1. § Minthogy pedig Ő császári s királyi legszentségesebb felsége a törvényes és közvetlen utódlás útján ez ország kormányát magához véve, Isten segélyével szerencsésen uralkodik és azokat a czikkelyeket, meg az esküt abban az alakban, melyben elődei letették, kegyelmesen elfogadta, s az országgyűlésen őt szerencsésen meg is koronázták, s egyszersmind az 1681. s 1687. évi országgyűléseket, s ezeknek szellemében törvényeket, jogokat, szabadságokat s régi kiváltságokat és így magát a Lipót-féle hitlevelet is (mindenkor épen és sértetlenül maradván mindaz, a mit az utóbbi országgyűlések és a kir. hitlevél megváltottak vagy jobb alakba öntöttek) kegyelmesen megerősítette: a karok és rendek szükségesnek tartották, a fenn érintett hitleveles czikkelyeket, azaz: magát a szentséges hitlevelet köztörvényeik közé szóról-szóra beigtattatni s beiratni.

2. § Melynek tartalma a következő:

3. § Mi VI. Károly, Isten kedvező kegyelméből mindig felséges választott római császár, s Németország, Spanyolország, Castilia, Arragónia, Leon, mindkét Sicilia, Jeruzsálem, Magyarország, Csehország, Dalmát-, Horvát- és Szlavonországok, Ráma, Szerbia, Galiczia, Lodoméria, Kumánia, Bulgária, Navarra, Granada, Toledo, Valencia, Galicia, Majorca, Sevilla, Sardinia, Cordova, Corsica, Murcia, Jaena, Algarbia, Algeria, Gibraltár, a Kanári szigetek, nemkülömben keleti és nyugoti India s a nagy tenger szigeteinek és szárazföldének stb. királya, Ausztria főhercege, Burgundia, Brabant, Milano, Stajersország, Karinthia, Krajna, Luxemburg, Württemberg, Felső- és Alsó-Szilézia, Athene és Neopatria hercege, Sváborország fejedelme, a római szent birodalom, Burgovia, Morvaország, Felső- és Alsó-Lausitz örgrófja; Habsburg, Flandria, Tirol, Barcinona, Ferret, Kyburg, Görzcz, Rosillon és Ceritánia grófja, Elsass tartomány grófja, Oristáni örgróf, Gotschei gróf; a szláv örgrófság, Naon kikötő, Biscaja,

Molin, Szalina, Tripolis és Mecheln ura stb., mint az említett Magyarország s kapcsolt részeinek királya, elismerjük s adjuk emlékezetül ezeknek rendiben mindeneknek, kiket illet:

4. § Hogy minekutána a mindenható Isten kifürkészhetlen ítélete a néhai legfelségesebb s leghatalmasabb fejedelmet, e néven első József urat, választott római császárt és Németország, Magyarország, Csehország stb. királyát, Ausztria főherczegét, a mi boldog emlékezetü igen kedvelt testvérbátyánkat a közelebb mult évben, e halandó életből és világi uralkodásból az örökös halhatatlanságra és örökké tartó dicsőség koronájára hívta és szolította el s annak okából, hogy őt tulélő finemü magzatot nem hagyott maga után, Mi, mint külömben is Magyarországon s ennek a kapcsolt részeiben örököse és közvetlen utóda, az 1687-ik évben tartott pozsonyi országgyűlés 2-ik t. cikkének erejénél fogva is, mely a mi törvényes öröklésünket kijelenti s megállapítja, törvényesen örökösödtünk s a pozsonyi országgyűlés fennidézett második cikkének értelmében, a mindenható jó Isten segélyével szerencsés és legkedvezőbb jó kívánságok közt végrehajtandó felavattatásunk végett, nemes Magyarországunk s a hozzá kapcsolt részek összes hü karainak s rendeinek Magyarországon belől, még pedig szabad és királyi Pozsony városunkba a most folyó év Fehérvasárnapjára vagyis ápril hó harmadik napjára összejövotelt vagyis országgyűlést hívtunk össze és hirdettünk ki s arra Mi is személyesen megjelenvén, annál elnököltünk volna: említett nemes Magyarországunknak s kapcsolt részeinek összes főpap, báró és mágnás urai, nemesi s egyéb kara és rendei a mondott országgyűlésre igen nagy számmal megjelenvén, s a fentebb említett pozsonyi országgyűlés határozataira s végzéseire visszaemlékezvén, azok mivoltához s jelesen a fennidézett második cikk rendeletéhez képest irányunkban, mint törvényes és örökös királyuk s uruk iránt tartozó jobbágyi hódolatukat s hűségüket bizonyítva, és szerencsés megkoronáztatásunk után vágyakozva, alázatosan esedeztek felségünk előtt, s kérték, hogy Mi az előbb hivatolt törvények értelmében, mindenesetre még szerencsés megkoronáztatásunk előtt, az alábbirt cikkelyeket és az azokban foglaltakat, összesen és egyenként helyesnek, kedveseknek s tetszőknek tartván s azokhoz beleegyezésünket adván, jóságosan elfogadni s királyi hatalmunkkal helybenhagyni és megerősíteni, s mind mi magunk megtartani, mind másokkal, kiket illet, szigoruan megtartatni méltóztatnánk. Mely cikkelyek tartalma a következő:

5. § Először: hogy a régtől származó örökletes királyi utódláson és koronázáson kívül, e Magyarországnak s kapcsolt részeinek minden egyéb közös szabadságait, mentességeit, kiváltságait, statutumait, közönséges jogait, törvényeit és szokásait, összesen és egyenként, melyeket Magyarország néhai idvezült királyai és dicső emlékezetü elődeink eddigelé engedélyeztek és megerősítettek, vagy mi jövőre is engedélyezni és megerősíteni fogunk (melyekre nézve a karok és rendek néhai első Ferdinánd felséges fejedelem, dicső emlékezetü elődünk decretumainak kezdetén lévő esküformát is kiterjesztik, s vonatkoztatják) - kizárva mégis s félretéve idvezült II. András király 1222. évi decretuma 31. cikkének ekképen kezdődő záradékát: "quodsi vero nos" e szavakig: "in perpetuum facul-

tatem", minden pontjaikban, záradékaikban s czikkeikben, miként azoknak használatát s értelmét a király és a karok közegyezőssel országgyűlésileg megállapították, szilárdul és szentül megtartjuk, s minden másokkal is egyenkint sértetlenül megtartatjuk.

6. § Másodsor: Az ország szent koronáját, az országlakók régi szokása s a hazai törvények szerint, bizonyos, az ő körükből erre egyértelműleg választott s kiküldött világi személyekkel ez országban őrzetjük.

7. § Harmadsor: Ez országnak s a hozzá kapcsolt részeknek ekkorig visszafoglalt s Isten segélyével ezentel visszafoglalandó összes területeit s részeit, az esküforma értelmében is, a nevezett országba s kapcsolt részeibe a törvények s kiváltságok használatáról s értelméről szóló fentebbi magyarázat módozata szerint egészen vissza fogjuk keblezni.

8. § Negyedsor: hogy fiágunk magvaszakadása esetében (mitől Isten minél tovább őrizzen) a karoknak és rendeknek királyválasztási s koronázási joga előbbi erejébe s állapotába tér vissza s Magyarország és említett részei számára, ennek régi szokása szerint, érintetlenül fennmarad.

9. § Ötödször: az előrebocsátottak szerint, valahányszor a többször említett Magyarország határai közt jövendőben ilyen királyi felavatás fog országgyűlésileg végbemenni, mindannyiszor a mi finemű örököseink, a jövendőbeli megkoronázandó örökös királyok, a jelen biztosítás elfogadását s e felől az eskü letétele előre fogják bocsátani.

10. § Mi tehát Magyarország s a hozzákapcsolt részek összes karai és rendei kérésének kegyesen helyt adván, lelkünk kegyelmes hajlandóságával és irántuk való szíves jóakarattal, a fentebb beírtatott összes cikkelyeket, s az azokban foglaltakat összesen és egyenként helyeseknek, kedveseknek s tetszőknek tekintvén, azokhoz beleegyezésünket s jószágos helybenhagyásunkat adtuk, s azokat és minden azokban foglaltakat kegyesen elfogadtuk, helyeseltük, hitelesítettük és megerősítettük.

11. § Igérvén és biztosítván a karokat és rendeket királyi szavunkkal, hogy az összes előrebocsátottakat mind mi magunk megtartjuk, mind más, bármely rangú s állapotu hű alattvalóinkkal megtartatjuk, a mikép e hitlevelünk erjével, elfogadjuk, helyeseljük, megerősítjük és megigérjük.

12. § Minek hitelére s bizonyosságául e levelünket sajátkezűleg aláírtuk, s királyi pecsétünk reá függesztésével megerősítettük. Kelt pozsonyi királyi várunkban, május hó huszonegyedik napján, az Urnak ezerhétszáztizenkettedik esztendejében, római császári országlásunk első, a spanyolországának kilenczedik, a magyarországinak, csehországinak és a többieknek ugyancsak első évében.

(A királyi eskü szövege pedig ilyen vala.)

Mi hatodik Károly, Isten kegyelméből a rómaiak mindenkor felséges választott császára s Németország, Spanyolország, Magyarország, Csehország, Dalmát-, Horvát- és Szlavonországek stb. kiráya, Ausztria főhercege, mint az említett Magyarországnak és a többi hozzácsatolt országoknak és részeknek királya, esküsünk az élő Istenre, annak legszentebb anyjára: szűz Máriára s minden szentekre, hogy mi az Isten anyaszentegyházait, a főpap és báró urakat, nemese-

ket, szabad városokat s minden országlakót, mentességeikben és szabadságaikban, jogaikban s kiváltságaikban, s régi jó és helybenhagyott szokásaikban, a mikép azoknak használása s értelme a király s a karok és rendek közös egyezséével országgyűlésileg meg van állapítva, megőrizendjük, és mindenkinek igazságot szolgáltatunk; néhai felséges András király törvényeit (kizárva mégis s félretéve az ő decretuma harminczegyedik cikkének így kezdődő záradékát: *duod si vero nos stb. e szavakig: in perpetuum facultatem*) megtartandjuk; Magyarországnak határait s a mi ehhez bármi jogon vagy czimen tartozik, el nem idegenítjük, s meg nem csorbítjuk, sőt, a mennyire lehet, növelni fogjuk s kiterjesztjük, s mindazt megteszszük, a mit az összes karok és rendek s egész Magyarországnak közjávára, diszére s gyarapodására igaz uton megtehetünk. Isten Minket úgy segéljen s minden szentjei.

1715/XXXVIII. tc. az ország szent koronája őrzésének helyéről s annak őrei választásáról.

Ő felsége hozzájárultával végezték, hogy az ország szent koronáját a hozzátartozókkal együtt Magyarországon, a törvényesen kijelölt helyen, Pozsonyban kell tartani, s csak fenyegető veszély vagy szükség esetében, a nádorispán ur előleges tudtával lehet onnét elvinni.

1. § Annak őreivé pedig, néhai Erdődy Kristóf gróf s ifjabb Pálffy Miklós gróf helyébe idősb Erdődy Pálffy Miklós grófot s Kollonich Ádám grófot, mint a király s ország irányában nagy érdemeket szerzett s jóságos királyi gondoskodásnál fogva e hivatalban mostanig tetteleg működő személyeket, a karok és rendek is általános szavazattal (Ő császári szent felsége előleges kijelölése s az azoktól letett eskü mellett) megválasztották s megerősítették.

2. § Minthogy pedig az előbb említett idősb Pálffy Miklós gróf urnak nádorispáni méltósága következtében a koronaóri tisztség újra törvényesen megürült, s annak helyébe, Ő felségének megelőző királyi kijelölése mellett, a karok és rendek egyértelmű szavazatukkal s megegyezésükkel Nádasdy Tamás gróf urat, hú érdemei úgy kívánván, ünnepélyesen megválasztották, s az alább csatolt forma szerint a szokásos esküt, az akkor távollevő felségtől erre különösen kiküldött királyi biztos ur s a karok és rendek előtt letette: ennél fogva úgy a fentebb említett nádorispán urat, mint a mondott néhai Erdődy Miklós gróf örököseit, valamint a fentebb megnevezett ifjabb Pálffy Miklós ur utódait is a koronához tartozó kulcsok átadása felől, megnyugtatóják.

3. § S minthogy a amgyar kamara elnökének hivatala az ország szent koronája őrségének hivatalával nem összeférhetetlen, s külömben is az 1681-ik évi 35-ik törvénycikk e tekintetben tetteleg gyakorlatba nem lépett: ezért végezték, hogy a magyar kamara elnökei is, ha ugyan magyarok, a mondott koronaóri hivatalra, ellent nem állván a fennemlített 35-ik törvénycikk tartalma, Ő királyi felsége előleges törvényes kijelölése mellett, a karok és rendek megválaszthatásák.

4. § S hogy ezek az előbbi módon megválasztandók az esküt Ő legszentségesb felsége s az ország karai előtt, azok pedig, kik ezt a hivatalt közigazgatási jóságban találnák elnyerni, az eddig szokásos módon tartozzanak letenni.

5. § Végezték, hogy azoknak beigtatása pedig mindkét esetben, a bevett állandó szokás szerint, a királyi magyar kamarahivatalánál történnék.

Eskümint.

Én N. N. Magyarország szent koronájának az ország részéről Ő legszentségesb felsége előleges kijelölése mellett annak rende szerint, megválasztott s Ő legszentségesb felségétől, legkegyelmesb urunktól jószágosan megerősített öre, esküszöm az élő Istenre, s Isten anyjára, boldogságos szüz Máriára s Isten minden szentjeire és választottjaira, hogy én Magyarország szent koronáját, s a többi királyi és országos ékszereket, melyek a mellett az őrző helyen együtt léteznek, tehetségemhez képest, különösen ha a sor reám kerül, gondosan és hiven megőrzöm s megtartom, az annak őrzésére rendelt katonákat hü és gondos őrzésre intem, s annak megőrzésére nézve kellő fegyelemben tartom; s a szent koronát és az a mellett levő királyi s országos ékszereket semmiféle mesterkedéssel, semmiféle csalással vagy ravaszsággal, és semminemű uton s módon, az országtól, és a törvényesen megkoronázott királytól el nem idegenitem, Isten engem úgy segéljen, a boldogságos szüz Mária s minden szentek.

1741/VI. tc. az ország szent koronája őreinek megválasztásáról.

Az ország szent koronája előbbi őrei ugymint Kolonics Ádám és Nádasdi Tamás grófok, sőt ezek közül az utóbbinak helyébe kegyelmes királyi rendelettel kinevezett vásonkői gróf Zichy Károly is az élők sorából elköltözvén:

1. § Az ország karai és rendei nagyméltóságú és méltóságos monyorókeréki gróf Erdődy György urat, Monoszló és Varasd vármegye örökösét, Bars vármegyének pedig főispánját, a varasdi vár örökös kapitányát, Ő királyi szent felségének valóságos belső, és a királyi halytartó tanács tanácsosát és a magyar kamara elnökét, ki a fönt nevezett Kolonics Ádám elhalálózása óta kegyelmes királyi rendelet alapján ugyanazon tisztségben valósággal eljár, s mint a ki irántuk és elődeik iránt a király és ország javára érdemeket szerzett.

2. § Továbbá nagyméltóságú és méltóságos galánthai gróf Eszterházy János urat, a fönttisztelet királyi felségnek hasonlóképen belső titkos, és a királyi helytartó tanácsnak tanácsosát, az ő és őseinek hasonló érdemeinél fogva, a föntnevezett királyi felségnek koronáztatása előtt előterjesztett jelölése alapján a szent korona őreivé egyértelmű szavazatukkal választották; a kik a hivatalos esküt a föntnevezett királyi felség s az ország karai és rendei előtt letették.

3. § Föntemlített, mint mondva volt, elhalt örök örökösei és utódai tehát, a koronához tartozó kulcsoknak átadására nézve, ezennel megnyugtának és föloldoztatnak.

1751/IV. tc. az ország szent koronája őreiről.

Magyarország szent koronája azon őreinek helyébe, a kik az 1741: 6. törvény-cikkelyben meg vannak nevezve, az Ő szent felsége által kegyesen ajánlott

jelöltek közül az ország karai és rendei egyező szavazataikkal megválasztották a kitünő erények és jeles érdemeik által egész ország előtt ismeretes, nagyméltóságu és méltóságos gróf urakat: galánthai idősb Eszterházy Miklóst, Ő szent felségének valóságos belső titkos tanácsosát s a Hispániák katolikus királyának udvarában levő teljhatalmu követet és gyaraki Grassalkovich Antalt, hasonlóképen Ő szent felségének valóságos belső titkos tanácsosát, Nógrád vármegye főispánját és a magyar udvari kamara elnökét, kik közül az előbbit boldogult néhai galánthai gróf Eszterházy János helyébe, a másodikat pedig nagyméltóságu és méltóságos monyorókeréki gróf Erdődy György urnak, Monoszló és Varasd vármegye örökös és Bars vármegye főispánjának, arany gyapjas vitéznek, és fent tisztelt Ő szent felsége valóságos belső titkos tanácsosának helyébe, ki az előbbi országgyűlés ideje óta országbirói hivatalra emeltetett, Ő császári királyi felsége kegyes elhatározásával a szent konona őrzésére kegyelmesen kirendelni méltóztatott. Az így megválasztottak Ő császári királyi felsége előtt, az ország karai és rendei jelenlétében, az elsőnek képviselőjében ugyan, mint a ki messze földön távol van, különleges fölmentvény alapján, édes testvére galánthai ifjabb gróf Eszterházy Ferencz ur, Moson vármegye főispánja, Ő szent felségének kamarása, nem különben a köz- és kamarai ügyek igazgatóságának udvari tanácsosa, az ország törvényébe beiktatott hivatali esküt letették. A kulcsok átadására nézve pedig úgy a fent nevezett országbiró ur, mint néhai gróf Eszterházy János örökösei, megnyugtatnak és föloldoztatnak.

1764/65/IV. tc. az ország szent koronája őreiről.

Az ország szent koronája mind a két őrének tiszte, az egyik ugyanis a nagyméltóságu és méltóságos gróf Grassalkovich Antal urnak főlovászmesterré lett előléptetése, a másik pedig nagyméltóságu és méltóságos néhai gróf Eszterházy Miklós urnak közelebb történt elhalálózása következtében üresedésbe jutván: Ő királyi szent felségének kegyes kijelölése alapján az ország karai és rendei nagyméltóságu és méltóságos erdődi gróf Pálffy Lipót urat, a Szent István apostoli király jeles rendjének nagy keresztes vitézét, Pozsony vármegye örökös főispánját, mind a császári, mind az apostoli királyi szent felség kamarását és valóságos belső tanácsosát, tábornagyot, egy magyar gyalog ezred tulajdonosát és a császári királyi hadaknak Magyarországon főparancsnokát, a ki tényleg királyi megbízásból, e hivatalt eddig is viselte, továbbá nagyméltóságu és méltóságos buzini gróf Keglevich József urat, Torna vármegye főispánját, Ő királyi apostoli felségének kamarását, valóságos belső és a királyi helytartótanács tanácsosát; továbbá a most nevezett Keglevich József gróf az eskü letétele előtt elhalálózván, ennek helyébe, még ezen országgyűlés alatt fent nevezett Ő szent felségének előleges jelölése alapján, a nagyméltóságu és méltóságos kereszteszegi gróf Csáky János urat, Szepes-föld örökös urát, s az ugyanazon nevű vármegye örökös főispánját, egy császári, mint az apostoli királyi szent felség kamarását, valóságos belső és a méltóságos magyar királyi helytartó tanácsnál tanácsosát, valamint a tartományi biztosság igazgatóját, mindkettőjüket maguk és elődeik által a király és az ország iránt érdemeket szerzett férfiakat, a

szent korona öreivé egyező akarattal és szavazatokkal megválasztották. A kik a felől nagyméltóságú és méltóságos galánthai gróf Eszterházy Ferencz, Fraknó örökös ura, Moson vármegye főispánja, ugy a császári, mint az apostoli királyi szent felség kamarása és valóságos belső tanácsosa, a magyar királyi udvar, valamint a Szent István apostoli király jeles rendjének kancellárja és a mondott rend nagy keresztes vitéze, mint e cselekvényre külön kiküldött királyi biztos, meg az ország fent nevezett karai és rendei előtt, az esküt letették.

**1790/II. tc. a királyi hitlevél, melyet Ő királyi szent felsége szerencsés föl-
avattatása és megkoronáztatása előtt az ország karainak és rendeknek
adott, az ország köztörvényei közé iktattatik.**

Nemes Magyarország s a hozzá kapcsolt részek hű karai és rendei Ő királyi felsége által szerencsés megkoronázása végett országgyűlésre összehivatván, igen jól emlékeznek, hogy az 1723:I. tc., II. és III. cikkelyek erejénél fogva a trónöröklés joga Magyarországon s a hozzá kapcsolt részekben királyságokban és tartományokban, a felséges ausztriai ház nőágára szállott át; és hogy minden a törvények rendelkezéséhez képest végrehajtandó fölavatásnak alkalmával, mindenkor a hitlevéli cikkelyek előrebocsátandó elfogadása és az eskü letétele mellett, azt, a kit a megállapított trónutódlási rend szerint az örökösödés illet, törvényes királyuk és uruk gyanánt tekinteni és megkoronázni készeknek nyilvánították magukat.

Midőn azért a császári királyi szent felség, a törvényes és közvetlen trónutódlás útján az ország kormányzását kezébe vette, és az esküt abban a formában, melyben felséges anyja, Mária Terézia apostoli királynő által letéttetett, letette, és országgyűlésileg szerencsésen megkoronáztatott, s az ország törvényeit, jogait, szabadságait és régi kiváltságait tiszteletben tartani kegyelmesen megígérte volna: jónak látták a karok és rendek a hitlevéli cikkelyeket, vagyis magát a szent hitlevelet és az esküformát, a törvények közé iktatni és beírni, melynek tartalma ilyenképen következik:

Mi, Második Lipót, Isten kedvező kegyelméből választott örökké felséges római császár, Német-, Magyar-, Cseh-, Dalmát-, Horvát-, Szlavonországok, Halics, Lodoméria, Róma, Szervia, Kun- és Bolgárország apostoli királya; Ausztria főhercege; Burgundia, Lotharingia, Styria, Karinthia, Karniolia hercege; Etruria nagyhercege, Erdély nagyfejedelem, Morvaország örgrófja, Brabant, Limburg, Luxemburg és Geldern, Würtemberg, Alsó- és Felső-Szilézia, Mailand, Mantua, Parma, Piazenza, Guastala, Auschwitz és Zator, Calabria, Bar, Ferrete és Teschen hercege; Svevia és Charleville fejedelme, Habsburg, Flandria, Tyrol, Hannonia, Kyburg, Görz és Gradiska grófja; a római szent birodalom, Burgau, Felső- és Alsó-Lausitz, Pont-á-Mousson és Nomenum örgrófja; Namur, Valdemont és Albimont tartomány, Zütphen, Sarverda, Salm és Falkenstein; a Wend örgrófság és Mecheln ura stb., mint fönt nevezett Magyarország s a hozzá kapcsolt többi országok apostoli királya, elismerjük és emlékezetben hagyjuk, jelen levelünk által jelentvén mindeneknek, a kiket illet, hogy miután Isten akaratának kifürkészhetetlen végzéséből a néhai felséges és hatalmas

fejedelem ur, József, e néven második, választott római császár, s Német-, Magyar-, Csehország stb. királya, Ausztria főhercege, boldog emlékezetű szeretett édes testvérünk, a most folyó évben, Bőjtelő-havában, e halandó életből és világi uralkodásból a mindenkor tartó halhatatlanságra és az örök dicsőség koronájára elhivatott és elköltözött, és azon okból, mivel maga után tulélő fimagzatot nem hagyott, Mi, mint egyébként valóságos örököse és közvetlen utóda ezen Magyarországon és a hozzá kapcsolt részekben, az ezerhétszázhuszonharmadik évben berekesztett országgyűlésnek a mi törvényes trónutódlásunkat kinyilvánító 1-ső és 2-ik cikkelyei erejénél fogva, utána törvényesen következünk; és az ország törvényének értelmében szerencsés s a mindenható Isten segítségével kedvező óhajtások közt megtartandó fölavattatásunk céljából összes hveinknek, nemes Magyarországonk és a hozzá kapcsolt részek karainak és rendjeinek, Buda szabad királyi városunkba, pünköst után való vasárnapra, vagyis az alább írott most folyó év Szent Iván-hava hatodik napjára, országgyűlést hívtunk össze és hirdettünk, melyet azután szerencsés megkoronáztatásunk végett Pozsonyba tettünk át, és abban Mi is személyesen megjelenvén részt vettünk: hiveink, az egyházi főrend, országzászlós, mágnás és nemes urak, s említett nemes Magyarországonk és a hozzá kapcsolt részek karai és rendei, az előbb mondott országgyűlésre teljes és szapora számmal megjelenvén, és a főntebb említett országgyűlési törvényekről meg nem feledkezvén, azokhoz képest írántunk, mint törvényes és örökös királyuk és uruk íránt tartozó és köteles hódolatot és hűséget tanusítván, a szerencsés fölavattatásunk végrehajtásának vágyától vezettetvén, alázatosan esedeztek felségünknek és kérték, hogy a főnt idézett törvények rendelkezéséhez képest, mindenestre még szerencsés megkoronáztatásunk előtt, az alább írott cikkelyeket s mindazokat, egyenkint, a mik azokban foglalvák, helybenhagyottaknak, tetszőknek és elfogadottaknak vallván s királyi megegyezésünkkel hozzájuk járulván, kegyesen elfogadni, királyi hatalmunkkal helyeselni és megerősíteni, s ugy Mi magunk kegyesen megtartani, mint mások által, a kiket illet, erősen megtartatni méltóztatnánk. A mely cikkelyek tartalma ilyenképen következik:

Először: hogy a régóta behozott királyi trónöröklésen és koronázáson kívül, jövődöben ezen Magyarországonk és a hozzá kapcsolt részeknek, Magyarországonk hajdani dicsőült királyaitól és dicsőséges emlékü elődeinktől eddig engedett és megrősített s ezután engedendő s általunk megerősítendő összes közös szabadságait, mentességeit, kiváltságait, helyhatósági szabályait, közönséges jogait, törvényeit és szokásait (a melyekre a mondott karok és rendek a néhai felséges fejedelem ur, I. Ferdinánd, dicső emlékezetű elődünk végzeményinek elején levő esküformát is kiterjesztik és vonatkoztatják), kizárván és eltávolítván azonban dicsőült II. András király 1222. évi végzeménye cikkelyének azon záradékát, mely így kezdődik: Quodsi vero nos, azon szavakig: in perpetuum facultatem, minden pontjaikban, cikkelyeikben és záradékaikban, ugy a mint azok használata és értelme felől (mindenkor épségben maradván azonban azokra nézve, a mik az 1741:VIII. törvénycikk által kivétettek, ugyanezen törvénynek rendelkezése) a király és a karok közös egyetértéssel országgyűlésileg

megegyeztek, erősen és szentül meg fogjuk tartani, és minden mások és egyesek által sértetlenül megtartatni.

Másodsor: az ország szent koronáját a honlakosok régi szokása és a hazai törvények értelmében, a közülök egyértelműleg, valláskülönbség nélkül, e célra megválasztott és megbízott bizonyos világi személyek által az országban fogjuk őriztetni.

Harmadsor: az országnak és a hozzá kapcsolt részeknek eddig visszaszerzett és ezental Isten segítségével visszaszerzendő mindenféle tartományait és részait, a koronázási eskü értelmében is, fönt nevezett országunkba és a hozzá kapcsolt részekbe bekebelezendjük.

Negyedsor: hogy azon esetben, melyet Isen távoztasson el, ha az elsőben is fönt nevezett nagyatyánk, hatodik Károly, azután ennek megvaszakadása után, néhai dicsőült I-ső József, ezeknek is megva szakadván, néhai dicsőült I-ső Lipót császárok és Magyarország királyai ágyékából származó ausztriai főherczegek mindkét ága kihalna, az említett ezerhétszázhuszonharmadik évi országgyűlés főntebb idézett első és második cikkelyeinek rendelése szerint is: a nevezett karok és rendek királyválasztási s koronázási joga régi érvényébe és állapotába visszatérend, s ezen Magyarország és mondott részei hatalmában és régi szokásában megmaradand.

Ötödsor: hogy, a mint előre beocsátatott, valahányszor a gyakran nevezett Magyarország területén belül, a következő időkben ilyen királyi fölavatás országgyűlésileg végzendő léssen: örököseink és utódaink, a jövendő ujonnan megkoronázandó örökös királyok tartoznak a jelen hitlevelet előlegesen elfogadni és azon felül az esküt letenni. Mi tehát Magyarország és a hozzá kapcsolt részek összes karainak s rendeinek említett kérelmét kegyesen teljesítvén, kedvező hajlandóságunk és kegyes jóakaratunkból folyólag, a főntebb beiktatott összes cikkelyeket s mindazt, a mi egyenkint azokban foglaltatik, jóváhagyottaknak, tetszőknek és elfogadottaknak vallván, azokhoz jóakaró beleegyezésünket s egyszersmind jóváhagyásunkat adtuk, s azokat és minden bennök foglaltakat elfogadtuk, jóváhagytuk s megerősítettük, igérvén és biztosítván a karokat és rendeket királyi szavunkkal, hogy mind az előrebocsátottakat Mi magunk megtartani, mind más hű alattvalóink által, bármely állapotban és rendben legyenek, megtartatni fogjuk; a mint jelen hitlevelünk erejénél fogva azokat elfogadjuk, helyeseljük, jóváhagyjuk, megerősítjük és megigérjük. Melynek hitelül és bizonyosságául ezen levelünket saját kezünkkel aláírtuk és királyi pecsétünk ráfűggesztésével megerősítettük. Kelt pozsonyi királyi várunkban, Szent András-hava tizennegyedik napján, az urnak ezerhétszázkilenczvenedik, országglá-sunknak első esztendejében.

A királyi eskü szövege pedig ez vala:

Mi II. Lipót, Isten kegyelméből választott felséges római császár, Német-, Magyar-, Cseh-, Dalmát-, Horvát-, Szlavonország stb. apostoli királya, Ausztria főherczege stb., mint a főntebb említett Magyarország és a hozzá kapcsolt többi országok és részek királya, esküsünk az élő Istenre, szent anyjára szüz Máriára, és minden szentekre, hogy Isten egyházait, a főpap, országzászlós, mágnás

és nemes urakat, a szabad városokat és minden rendü lakosokat mentességeikben és szabadságaikban, jogaikban, törvényeikben, kiváltságaikban s régi jó és helybenhagyott szokásaikban megtartandjuk; mindenkinek igazságot szolgáltatunk; néhai felséges András király törvényeit (kivéve és kizárva mindazonáltal azon törvény 31. cikkelyének záradékát, mely így kezdődik: Quodsi vero nos etc., egészen azon szavakig: in perpetuum facultatem) megtartandjuk; Magyarországunk határait, és a mi hozzá bármely joron és czimen tartozik, el nem idegenítjük, se meg nem csonkítjuk; sőt, a mennyire lehet, gyarapítjuk és kiterjesztjük, s megteendjük mindazt, a mit minden rendeknek és egész Magyarországunknak közjávára, dicsőségére és öregbitésére igazságosan megtehetünk. Isten Minket úgy segítjen s annak minden szentei.

1790/VI. tc. hogy az ország szent koronája Budán őriztessék.

A királyi szent felség kegyesen beleegyezvén, hogy Pozsonyban ünnepélyes szertartással végbement szerencsés megkoronázása után az ország szent koronája a hozzá tartozó drágaságokkal együtt Buda szabad királyi fővárosba vitessék át, és azon törvények eltörlésével, melyek annak Pozsonyban való őrzését rendelik, ugyanott tartassék: az ország karai és rendei elhatározták, hogy az említett szent korona, mely eddig sok veszélyben forgott és csak az égiek kedvezéséből maradt meg, a hozzá tartozó drágaságokkal együtt, az ország szívében Budán őriztessék, és az országgyűlésileg egybegyült karok és rendek beleegyezése nélkül soha máshová ne vitessék vagy el ne vitessék; érintetlenül maradván az 1715:XXXVIII. törvénycikknek váratlan és nyílt veszély esetére, a veszély elmúltáig, a szent koronának ideiglenesen való átszállításáról tett rendelkezése.

1790/VIII. tc. az ország szent koronájának őreiről.

Magyarország sz. koronájának az 1764/5:IV. törvénycikkben kinevezett őrei közül az egyik, ugymint erdői idősb gróf Pálffy Lipót, stb. elhalván, a másik pedig, tudniillik keresztzszeghi idősb gróf Csáky János időközben más hivatalokra lépvén elő, Ő szent felségének még koronáztatása előtt tett s úgy a római katolikus, valamint a mindkét hitvallású evangélikus egyének közül kegyelmesen előterjesztett előzetes jelölése alapján, buzini gr. Keglevich Józsefet, sz. István apostoli király jeles rendjének nagykeresztését, a császári királyi és apostoli szent felség kamarását s Torna vármegye főispánját és gróf Nádasdy Mihályt, Fogaras föld örökös urát, Komárom vármegye örökös főispánját, a császári és apostoli királyi szent felség kamarását s valóságos belső titkos tanácsosát, kik mindketten kegyelmes királyi rendelet folytán mind mostanig a korona-őri tisztet teljesítették, mint a király és ország iránt maguk és elődeik által jól érdemesült személyeket, a karok és rendek is közös szavazataikkal megválasztották és megerősítették. A kik a felől a törvényes esküt is a főt tisztelt királyi felség s az ország karai és rendei előtt letették.

Az elhalt erdői idősb gróf Pálffy örökösei és utódai tehát, valamint a ma is élő keresztzszeghi idősb gróf Csáky Nep. János a koronához tartozó kulcsok átadására nézve megnyugtattak és föloldoztatnak.

1802/V. tc. az ország szent koronája őreiről.

Magyarország szent koronájának az 1790/1:VIII. törvénycikkben kinevezett őrei közül az egyik, tudniillik buzini gróf Keglevich József elhunyván, gróf Nádasdy Mihály, Fogarasföld örök ura, Komárom vármegye örökös főispánja pedig más méltóságra lépve elő, az ezek helyébe pedig Ő szent felsége által kinevezett széki gróf Teleki József és rádai gróf Ráday Gedeon elhalálozván: Ő szent felségének ugy a római katolikus, mint a mindkét hitvallásu evangélikus egyének közül előlegesen tett kegyelmes jelöléséhez képest, mihálydii báró Splényi Józsefet, a cs. kir. sz. f. kamarását s valóságos belső titkos tanácsosát, és zsadányi s törökszentmiklósi ifj. Almássy Pált, Arad vármegye főispánját, a cs. kir. sz. f. valóságos belső titkos tanácsosát s magyarországi tartománybiztosági igazgatót, kik mind a ketten kegyelmes királyi intézkedés folytán a korona-őri tisztet eddig is viselték s maguk s elődeik által a király és az ország iránt érdemeket szereztek, a karok és rendek közös szavazattal megválasztották s megerősítették; a kik királyi megerősítés után az erre nézve törvényben előirt esküt is a fönt nevezett királyi felség s az ország karai és rendei előtt letették.

Minélfogva az elhalálozott buzini Keglevich József, széki Teleki József, rádai Ráday Gedeon grófok örökösei s utódai, valamint a ma is élő gróf Nádasdy Mihály, Fogarasföld örökös ura, a koronához tartozó kulcsoknak átadására nézve megnyugtattanak és föloldoztatnak.

1840/I. tc. az ország szent koronája őrjének megválasztásáról.

Az Ország szent koronájának az 1832/6-dik évi II-dik törvénycikk szerint elválasztott egyik őrje, néhai szilasi és pilisi idősb Szilassy József, sz. István apost. király jeles rendének vitéze, Ő csász. kir. apost. Felségének belső titkos tanácsnoka, a hétszemélyes táblának bírása és Torna vármegyének főispánja, elhunyván - ennek halála után Ő Felsége által koronaórré kegyelmesen helyettesített gróf Batthyányi Imre Német-Ujvárnak örökös ura, cs. kir. aranykulcsos, belső titkos tanácsnok, a hétszemélyes táblának bírása és Zala vármegyének főispánja pedig időközben királyi főlovász mesteri méltóságra emeltetve - az ő Felsége által előterjesztett mind róm. catholicus, mind evangelica vallást tartó személyek közül széki gróf Teleki József cs. kir. aranykulcsost, belső titkos és kir. helytartó tanácsi tanácsnokot, a magyar tudós Társaság első elnökét és Szabolcs vármegyének főispánját, ki Ő Felségének kegyelmes gondoskodásából a korona-őri hivatalt ideiglen eddig is viselte, a király és haza iránt szerzett jeles érdemeinek és hű szolgálatainak tekintetéből, az Ország Rendei korona-őrnek közakarattal elválasztották, s megerősítették, - ki is a királyi megerősítés után, a törvényszerinti esküvést Ő Felsége és az Ország Rendei előtt letette.

E szerint fenemlített néhai idősb Szilassy Józsefnek örökösei, valamint gróf Batthyányi Imre is, a koronához tartozó kulcsoknak által lett adásukról ezennel megnyugtattanak és feloldoztatnak.

1844/I. tc. az ország sz. koronája Öreinek megválasztásáról

Az ország sz. koronájának volt örei, tudniillik: buzini gróf Keglevich Gábor, cs. kir. aranykulcsos, belső titkos és királyi helytartótanácsi tanácsnok, Nógrád megye főispánja, főtárnokmesteri; széki gróf Teleki József, cs. kir. aranykulcsos, belső titkos és kir. helytartótanácsi tanácsnok, a magyar tudós társaság első elnöke és Szabolcs megye főispánja pedig, Erdélyben kormányzói méltóságra emeltetvén; az ő Felsége által mind a római katolicusok, mind az evangelica vallásúak részéről kijelöltek közül, Király s haza ügyében szerzett jeles érdemeikért és országszerte megismert hazafiúi szolgálataikért, az Ország Rendei ürményi Ürményi Ferenczet, Leopold császár jeles rendének commendatorát, cs. kir. aranykulcsos s belső titkos tanácsost, ki ő Felsége megbízásából a korona-őri hivatalt ideiglenesen eddig is viselte és vajai báró Vay Miklóst, cs. kir. aranykulcsost, a hétszemélyű tábla bíróját s Borsod vármegye főispáni helyettesét, választották-el teljes közakarattal s illetőleg erősítették meg korona-örökül, kik egyszersmind a törvényszerű esküt annak rende szerint le is tették.

Fentemlített gróf Keglevich Gábor, és gróf Teleki József a koronához tartozó kulcsoknak megtörtént átadásaik iránt ezennel megnyugtattván, és e tekintetben a felelet terhe alól feloldoztatván.

1867/VI. tc. az ország szent koronája öreinek megválasztásáról.

Az ország szent koronájának volt örei, jelesül néhai Ürményi Ferencz időközben elhalálozván, vajai báró Vay Miklós pedig másnemű hivatalos rendeltetése által gátolotva, korona-őri teendőit nem végezhetvén, s ennél fogva e teendővel Ő cs. s apost. kir. Felsége ideiglenesen nagy-károlyi gr. Károlyi Györgyöt és tóthprónai és blatniczai báró Prónay Albertet, ennek leköszönése után pedig nyáregyházi báró Nyáry Antalt legkegyelmesebben megbizni méltóztatván, az Ő Felsége által valláskülönbőség nélkül kijelöltek közül a korona s a haza érdekében szerzett érdemeik s hazafiúi szolgálataik figyelembe vételével az ország főrendei és képviselői nagy-károlyi gróf Károlyi György valóságos belső titkos tanácsos s Szathmármegye főispánját, ki Ő Felsége megbízása folytán a korona-őri hivatalt eddig is viselte, és vajai báró Vay Miklós aranykulcsos, valóságos belső titkos tanácsos, és Szent István jeles rendének középkeresztesét választották meg közakarattal korona-öröknek, kik a törvényszerű esküt annak rendje szerint le is tették.

Fenemlített báró Nyáry Antal a koronához tartozó kulcsokat általadván, e tekintetben a felelősség terhe alól fölmentetik.

1873/X. tc. az ország szent koronája egyik örének megválasztásáról.

Az 1867. évi VI. törvénycikk értelmében az ország szent koronájának egyik öreül megválasztott nagy-károlyi gróf Károlyi György, valóságos belső titkos tanácsos, Ő császári és Apostoli királyi Felsége által magyar királyi főudvarmesterré legkegyelmesebben kinevezetvén, s ez által az egyik korona-őri állomás törvényesen megürülvén, az ezen állomásra Ő Felsége által valláskülönbőség nélkül kijelöltek közül az ország főrendei és képviselői tolnai gróf Festetics

György, Ő császári és Apostoli királyi Felsége aranykulcsos hívét, valóságos belső titkos tanácsosát és a szent István jeles rend nagykeresztését, ki Ő Felsége különös megbizásából a koronaőri hivatalt eddig is viselte, a korona és a haza érdekében szerzett érdeme és hazafiui szolgálatai figyelembevételével választották meg koronaőrnek, ki a törvényszerű esküt annak rendje szerint le is tette.

Fentemlitett gr. Károlyi György a koronához tartozó kulcsokat általadván, e tekintetben a felelősség terhe alól felmentetik.

1883/XIV. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.

Az 1873. évi X. tc. értelmében az ország szent koronája egyik őréül megválasztott tolnai gróf Festetics György valóságos belső titkos tanácsos és a Szent-István jeles rend nagykeresztése, Ő császári és apostoli királyi Felsége által magyar királyi főudvarmesterré legkegyelmesebben kineveztetvén, s ez által az egyik koronaőri állomás törvényesen megürülvén, az ezen állomásra Ő Felsége által valláskülönbség nélkül kijelöltek közül az ország főrendei és képviselői okányi Szlávy Józsefet, Ő császári és apostoli királyi Felsége valóságos belső titkos tanácsosát, a Szent-István és a Lipót-rend nagykeresztését, a korona és a haza érdekében szerzett érdeme és hazafiui szolgálatai figyelembe vételével választották meg koronaőrnek, ki a törvényszerű esküt annak rendje szerint le is tette.

Fentemlitett gróf Festetics György a koronához tartozó kulcsokat általadván, e tekintetben az időközben elhunyt gróf örökösei a felelősség terhe alól felmentetnek.

1895/IX. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.

Az 1844. évi I. és 1867. évi VI. törvénycikkek értelmében az ország szent koronája egyik őréül megválasztott vajai báró Vay Miklós, aranykulcsos, valóságos belső titkos tanácsos, a Szent István jeles rend nagykeresztése elhunyván, s ez által az egyik koronaőri állomás törvényesen megürülvén, az ezen állomásra ő Felsége által valláskülönbség nélkül kijelöltek közül az ország főrendei és képviselői radványi és sajókazai báró Radvánszky Bélát, aranykulcsost, Zólyom vármegye volt főispánját és főrendiházi tagot, a korona és a haza érdekében szerzett érdeme és hazafiui szolgálatai figyelembevételével választották meg koronaőrnek, ki a törvényszerű esküt annak rendje szerint le is tette.

Fentemlitett báró Vay Miklós örökösei a koronához tartozó kulcsokat általadván, e tekintetben a felelősség terhe alól fölmentetnek.

1901/XXIII. tc. az ország szent koronája egyik őrének megválasztásáról.

Az 1883. évi XIV. törvénycikk értelmében az ország szent koronája egyik őréül megválasztott okányi Szlávy József valóságos belső titkos tanácsos, a Szent-István- és Lipót-rendek nagykeresztése elhunyván, s ez által az egyik koronaőri állomás törvényesen megürülvén, az ezen állomásra Ő Felsége által valláskülönbség nélkül kijelöltek közül, az ország főrendei és képviselői sárvári és felsővidéki gróf Széchenyi Bélát, valóságos belső titkos tanácsost, a főrendiház

örökös tagját, a korona és a haza érdekében szerzett érdeme és hazafiui szolgálatai figyelembevételével választották meg koronaörnek, ki a törvényszerű esküt annak rendje szerint le is tette.

Fentemlített Szilávy József örökösei a koronához tartozó kulcsokat általadván, e tekintetben a felelősség terhe alól fölmentetnek.

1928/XXV. tc. a Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok gondviseléséről.

I. Fejezet

Az országos koronaörök hivatala

1. § A Szent Koronának és a hozzátartozó drágaságoknak (7. §) gondviselését, hivatali esküjükben fogadott hűséggel és szorgossággal, az ország törvényesen megválasztott és hivatalukba beiktatott koronaőrei végzik.

A magyar királyi minisztérium hatósága és felelőssége a Szent Koronának és a hozzátartozó drágaságoknak gondviselése tekintetében is fennállván, az ország koronaőrei e hivataluk ellátása körében őket megillető jogaikat és kötelességeiket a törvényesen kinevezett magyar királyi minisztériummal egyetértésben, a jelen törvény rendelkezései szerint, gyakorolják.

A minisztérium hatóságát a magyar királyi miniszterelnök érvényesíti.

2. § Ha a miniszterelnök a Szent Korona és a hozzátartozó drágaságoknak helyes gondviselése és törvényszerű magasztos rendeltetésük betöltésének biztosítása érdekében az ország koronaőrei által tett intézkedésen és eljáráson felül még intézkedést vagy eljárást tartana szükségesnek, a koronaöröket a szükséges tennivalókra felhívja, amennyiben pedig a felhívás veszélyes késedelemmel járna, a halaszthatatlan intézkedéseket maga foganatosítja.

A miniszterelnök közvetlenül tett intézkedései csupán az indokolt szükség tartamára maradnak hatályukban és azokról - megtételükkel egyidőben - a koronaöröket értesíteni kell.

A koronaörök - amennyiben nem a 3. §-ban írt módon kellene eljárniok - a miniszterelnök felhívásait teljesítik, esetleg közvetlenül tett intézkedéseihez pedig alkalmazkodnak és azok hatályosságát előmozdítják.

A miniszterelnök a jelen § alapján tett intézkedéseiről az országgyűlésnek haladéktalanul jelentést tesz.

3. § Ha az ország koronaőreinek a miniszterelnök felhívása vagy intézkedése ellen olyan súlyos aggályaik volnának, hogy a felhívás teljesítését és az intézkedés hatályosulásának előmozdítását lelkiismeretükkel össze nem férőnek vagy koronaöri esküjükbe ütközőnek tartanák, a felhívás vagy intézkedés ellen - aggályaik és javaslataik előterjesztése mellett - felszólalnak.

Amennyiben az ellentéték eloszlátása ezen az úton nem sikerülne, vagy pedig a felszólalás veszélyes halogatással járna, a koronaörök az országgyűlésnek azonnal jelentést tenni és jelentésük egy példányát - ugyanakkor - a miniszterelnökhöz is eljuttatni kötelesek.

Az országgyűlés határozataíig a vitás kérdésben a végrehajtást függőben kell tartani, kivéven, ha a függőben tartásból magára a Szent Koronára helyrehozhatatlan kár vagy közvetlen veszély származnék.

4. § A koronaöri állás megüresedése esetében annak betöltése és a megválasztott koronaör beiktatása iránt, a törvényes vagy törvényesen szokásba vett rendelkezéseknek megfelelően, haladéktalanul kell intézkedni.

5. § Az ország koronaörei tennivalóiknak ellátása tekintetében egymás között szabadon állapotnak meg.

6. § Az országos koronaör lakóhelyének minden változását, valamint - lakóhelyétől való tartósabb távollét esetében - tartózkodási helyét és annak változását a miniszterelnöknek bejelenti.

Az ország koronaöreinek az 1715:XXXVIII. törvénycikkben említett fenyegető veszély vagy szükség esetében, avagy, ha a miniszterelnök a koronaöröket erre egyéb esetben felhívja, az indokolt időtartam alatt állandóan a Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok őrzési helyének (8. §) közigazgatási területén kell tartózkodniuk.

II. Fejezet

A koronaörök gondviselésének tárgyai

7. § Az országos koronaörök különös gondviselésének tárgyai: a Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok, vagyis a királyi pálcá, az országalma, a koronázási palást és koronázási kard.

Gondját viselik továbbá a koronaörök a nekik számbaadott és a páncélkamarában (8. § első bek.) elhelyezett többi tárgyaknak, amíg azok ott őriztetnek és kiterjed még gondjuk magára a páncélkamarára, valamint az ahhoz csatlakozó őrszobára, illetőleg azok kellő biztosságot nyújtó állapotára.

A koronaörök a páncélkamarában elhelyezett többi tárgyak számbavételét az ezekről a tárgyakról készített leltárnak ilyértelmű záradékolásával, keltezésével és aláírásával ismerik el.

A leltározási eljárásnak részletes szabályait az országos koronaörök meghallgatása után a minisztérium állapítja meg és gondoskodik arról, hogy az eddig feleslegesen koronaöri gondozás alatt álló tárgyak más helyen nyerjenek megfelelő elhelyezést.

III. Fejezet

A Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok őrzésének helye és az őrállás

8. § A Szent Koronát, a hozzátartozó drágaságokkal együtt, az ország székesfővárosában, a királyi várpalotának ezidőszerint is erre a célra rendelt páncélkamarájában a m. kir. koronaörség állandó őrállása mellett kell tartani és szorgos és hűséges gondviseléssel őrizni.

A Szent Koronát és a hozzátartozó drágaságokat más helyen és módon tartani és őrizni nem szabad, kivéven az 1715:XXXVIII. törvénycikkben említett fenyegető veszély és szükség eseteit, amidőn az országgyűlés avagy - halaszthatatlan esetben - a törvényesen kinevezett magyar királyi miniszterelnök intézkedik.

A miniszterelnök a jelen § alkalmazása esetében is a 2. §-ban kötelességévé tett módon teszi meg intézkedéseit.

9. § Az országgyűlés együtt nem léteiben és ha törvényesen kinevezett miniszterium sem működne, az ország koronaőrei esküvel fogadott kötelességük és lelkiismeretük szerint intézkednek és járnak el.

10. § A m. kir. koronaország parancsnokának kinevezése előtt az ország koronaőreit meg kell hallgatni.

IV. Fejezet

A Szent Koronának és a hozzátartozó drágaságoknak kivitele a páncélkamarából

11. § A Szent Koronát és a hozzátartozó drágaságokat a 8. § második bekezdésében említett eseteken felül, őrzésük és tartásuk helyéről csupán a miniszterelnök és az ország koronaőreinek tudtával és hozzájárulásával, valamint legalább egyik koronaőr közreműködésével a gondosan mérlegelt törvényes vagy megokolt szükség tartamára szabad kivinni, így:

1. a Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok rendeltetésének törvényszerű betöltése céljából az országgyűlés által törvényesen kitűzött koronázási szertartáshoz és annak előkészületi cselekményeihez;

2. a Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok biztonságának, épségének gondviselése, csorbítatlan megtartásuk biztosítása, valamint romlandóságuk megelőzése és meggátlása céljából;

3. a törvényes, törvényesen szokásba vett hivatali és egyéb indokolt szemlék céljából, valamint - amennyiben ehhez az országgyűlés is hozzájárul - az országos szertartásokhoz és ünnepekhez;

4. a tudományos kutatás előmozdítása céljából.

12. § A páncélkamara felnyitását igénylő minden esetben állami jegyzőkönyvet kell készíteni.

A jegyzőkönyvnek, az általános adatokon felül, tartalmaznia kell a lényegesebb mozzanatok és ténybeli adatok kimerítő és pontos leírását, valamint szemléltető vázlat kíséretében, a koronáládán alkalmazott pecsétek változásának fel tüntetését.

A jegyzőkönyvet - amennyiben jelen volt - a miniszterelnök, továbbá az országos koronaőr (koronaörök) és a miniszterelnök által a jegyzőkönyv készítésére esetenként felhívott államjegyző írják alá. Fontos vagy ünnepélyes esetekben - amennyiben jelen voltak - a jegyzőkönyvet aláírhatják még két közjogi méltóság és az országgyűlés két házának elnöke.

A jegyzőkönyvből két eredeti példány készül, amelyek közül az egyiket az Országos Levéltárban, a másikat a páncélkamarában kell elhelyezni. A páncélkamarában elhelyezett jegyzőkönyveket keletkezésük időbeli rendjében, sorzámmal ellátva kell tartani.

A jegyzőkönyv másolataiból a miniszterelnök egy-egy példányt megküld az országgyűlés két házának, az országos koronaöröknek, egyet pedig a miniszterelnökség irattárában helyez el.

V. Fejezet

Belépés a koronaőrök helyiségeibe

13. § A Szent Korona és a hozzátartozó drágaságok tartására és őrzésére rendelt pánckamarába (8. §) csupán az arra feljogosítottak léphetnek be.

Hogy kit kell feljogosítottnak tekinteni, azt a miniszterelnök és az ország koronaőrei egyetértőleg döntenek el.

Mindenesetre a belépésre jogosultaknak kell tekinteni azokat, akiket a 11. §-nak 1-4. pontjaiban felsorolt cselekmények előkészítése vagy elvégzése céljából az országgyűlés, továbbá a minisztérium, illetőleg annak nevében a miniszterelnök kijelöl, meghív, avagy kirendel és erről számukra okmányt állít ki. Ezt az okmányt, melynek a belépés célját és az okmány érvényességének időtartamát tartalmaznia kell, a miniszterelnökön felül legalább is az egyik országos koronaőr láttamozza.

A belépés tilalmának a m. kir. koronaórság az ország koronaőrei által kiadott szolgálati és őrállási utasítások szerint szerez érvényt.

Az országos koronaőrök utasításai szabályozzák a pánckamarához csatlakozó őrszobába való belépést.

Az ország koronaőrei az általuk állandó érvénnyel kiadott utasításokat bemutatják a miniszterelnöknek.

VI. Fejezet

A kulcstartás

14. § A Szent Koronát rejtő koronáláda zárának kulcsa a miniszterelnököt, e kulcs két másodpéldánya közül egy-egy példány pedig az ország koronaőreit illeti meg.

15. § A Szent Koronát és a hozzátartozó drágaságokat rejtő pánckamara három zárpárjának eredeti (első példányú) kulcsai közül a felső zárpár kulcsai a miniszterelnököt, a középső és alsó zárpár kulcsai pedig az ország törvényesen beiktatott koronaőreit illetik meg oly módon, hogy a hivatalába beiktatott koronaőr a beiktatáskor mindig elődének kulcsait nyeri el.

16. § A pánckamara három zárpárjának másodpéldányú kulcsait - a miniszterelnöknek és az ország koronaőreinek pecsétjeivel ellátott pánccelládácskába helyezetten - a m. kir. központi állampénztár pánccéltermének e célra kijelölt pánccszekrényében kell tartani.

A lepecsételt pánccelládácska kulcsa, valamint a pánccelládácskát tartalmazó állampénztári pánccszekrény egyik kulcsa - ennek másodpéldányával együtt - a miniszterelnököt, az állampénztári pánccszekrény másik két zárának eredeti és másodpéldányú kulcsai pedig az ország koronaőreit illetik meg.

17. § A miniszterelnök a koronáláda és a 16. §-ban említett pánccelládácska kulcsát, továbbá az állampénztári pánccszekrénynek öt megillető (16. §) kulcsát - ennek másodpéldányával együtt - és végül a Szent Koronát tartalmazó pánckamarának öt megillető (15. §) eredeti kulcsait - saját pecsétjével lepecsételt külön-külön borítékokba helyezetten - a miniszterelnökség házipénztára pánccszekrényének e célra kijelölt pánccélfiókjában tartja. Ebben a pánccélfiókban más tárgyat elhelyezni vagy tartani nem szabad.

E négy, illetőleg az egyik koronaőr elhalálása (18. §) esetén öt, mindkét koronaőr elhalálása esetén pedig hat borítékot tartalmazó miniszterelnökségi házipénztári páncélfiók kulcsát a m. kir. miniszterelnökség házipénztárának és letéteinek kezelésére érvényes szabályok és gyakorlat szerint kell őrizni.

A miniszterelnök a házipénztár rovancsolása alkalmával a miniszterelnökségi házipénztári páncélfiók borítékleteinek sértetlenségéről meggyőződést szerez és az eredményt közli az ország koronaöreibel.

18. § Akár a koronaőr életében törvényes ok alapján nyert felmentéssel, akár pedig a koronaőr elhalálásával szűnne meg a koronaőr hivatalviselése, a koronaőr birtokában tartott kulcsokat a m. kir. miniszterelnök gondviselésébe kell adni.

A miniszterelnök a koronaőr hozzájuttatott kulcsait, a miniszterelnök pecsétjével lepecsételt borítékokba helyezetten, a m. kir. miniszterelnökség házipénztárának említett (17. §) páncélfiókjában az új koronaőr beiktatásáig tartja.

Az elhunyt koronaőr birtokában tartott kulcsokat elsősorban a koronaőr által e részben megbízott családtag vagy más személy - kinek nevét és lakását a koronaőr a miniszterelnöknek bejelenteni köteles - szolgáltatja be a miniszterelnökhöz. Ha ez nem történik meg, a kulcsok beszolgáltatásáról a hatósági közegek gondoskodnak. Ennek részletes szabályait, valamint a koronaőr elhalálásának kötelező bejelentését a m. kir. igazságügyminiszter, illetőleg belügyminiszter rendelettel állapítják meg.

19. § Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe és végrehajtásáról a m. kir. minisztérium, illetőleg saját ügykörükben az illetékes miniszterek gondoskodnak.

1931/XXXIII. tc. az ország Szent Koronája egyik őrének megválasztásáról.

Az 1930:VIII. törvénycikk szerint az ország Szent Koronája egyik őrének megválasztott nagykárolyi gróf Károlyi Gyula nagybirtokos magyar királyi külügyminiszterre neveztetvén ki, koronaőri hivataláról lemondott. Ennek folytán az általa betöltött egyik koronaőri állás megüresedett.

Erre az állásra a Magyarország Főméltóságú Kormányzója által valláskülönbség nélkül kijelöltek közül az országgyűlésileg egybegyűlt felsőházi tagok és képviselők sárvárfelsővidéki gróf Széchenyi Emil belső titkos tanácsos, nagybirtokost, a magyar országgyűlés felsőházának tagját választották meg koronaőrnek, aki a törvényszerű esküt annak rendje szerint letette.

Minthogy Károlyi Gyula gróf a Szent Korona kulcsait átadta az erre vonatkozó felelősség alól mentesül.

PARÁDI József Világhálón a magyar rendvédelem története

Tudományos társaságunk és az Országos Széchenyi Könyvtár között együttműködési megállapodás jött létre.

A megállapodás arról szól, hogy – 2012. évvel kezdődően – tudományos társaságunk által fenntartott honlapunkon

<http://www.szbmrtt.atw.hu>

- amely csak Internet Explorer program segítségével látogatható – található:

- a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 és;

- Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 valamint;

- „A magyar rendvédelem-történet öröksége” HU-ISSN 2062-8447 monográfiásorozat kötetei;

a honlapunkra kerüléstől számított $\frac{1}{4}$ éven belül átkerüljenek az Országos Széchényi Könyvtár OSZK, Elektronikus Dukumentum Központja EDK által fenntartott Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívum EPA

<http://www.epa.oszk.hu>

illetve a Magyar Elektronikus Könyvtár MEK

<http://www.mek.oszk.hu>

honlapokra is.

Az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) alapfeladata, hogy a magyar kultúra kiadványait gyűjtse, rendszerezze és hozzáférhetővé tegye. Az Országos Széchényi Könyvtár a világ legteljesebb hungarológiai gyűjteménye. A könyvtár – hivatásából fakadóan – arra törekszik, hogy külföldön és a trianoni határon belül magyar nyelven, illetve más nyelven a magyarsággal összefüggésben publikáltakat feldolgozás nyomán közkinccsé tegye.

A könyvtár gyűjtőköre kezdetben értelemszerűen a nyomtatott alkotásokra terjedt ki. A technika fejlődésével, illetve az elektronikus úton megvalósuló publikálás – mint takarékos kiadási forma – elterjedésével azonban az intézményben külön részlegeket hoztak létre a digitalizált formában megjelenő kiadványok számára. Emellett természetesen folyamatban van a korábban és jelenleg is papír alapon publikáltak digitalizálása.

A *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 elsősorban nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének operatív eseményeiről (tudományos- vagy oktatói fokozat védele, könyvismertetés stb.) nyújt tájékoztatást. A periodika A/5 méretben ugyan elvileg évente két alkalommal jelenik meg, a 29. számmal kezdődően azonban – takarékosági okok miatt – összevont számokat publikálunk évente egy alkalommal. A Rendvédelem-történeti Hírlevél honlapunkon található számai:

- XIII – XV.évf. (2006) 22–26. sz., 210 p.;

- XVI.évf. (2007) 27. sz., 131 p.;

- XVI.évf. (2007) 28. sz., 110 p.;

- XVII.évf. (2008) 29–30. sz., 138 p.;

- XVIII.évf. (2009) 31–32. sz., 280 p.;

- XIX.évf. (2010) 33–34. sz., 230 p.;

- XX.évf. (2011) 35–36. sz., a honlapunkon 2012. február közepén fog megjelenni.

A 33–34. és a 35–36. összevont számokat – forráshiányból fakadóan – hagyományos, papír alapú formában még nem publikáltuk.

A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 a nemzeti rendvédelem-történetünk művelése során keletkezett kutatási eredményeket tartalmazó olyan tanulmányokat közöl A/4 méretben, amelyek harmonizálnak a tudományos közlésekkel szemben támasztott igényekkel. A periodika valamennyi számának külön címe is van. A Rendvédelem-történeti füzetek honlapunkon található számai:

- A rendvédelmi szakképzés története
XIII.évf. (2007) 16. sz., 159 p.;
- A rendvédelem humán viszonyai
XIV.évf. (2008) 17. sz., 189 p.;
- Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században
XV.évf. (2008) 18. sz., 333 p.;
- Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában
XVI.évf. (2009) 19. sz., 325 p.;
- A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása nemzeti rendvédelmi rendszerünkre
XVII.évf. (2009) 20. sz., 287 p.;
- A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században
XVIII.évf. (2010) 21. sz., 160 p.;
- Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre
XIX.évf. (2010) 22. sz., 151 p.;
- A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.
XX.évf. (2011) 23. sz., 189 p.;
- Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon
XXI.évf. (2011) 24. sz., 178 p.;
- A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk
XXII.évf. (2012) 25. sz., 148 p.;
- Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében.
XXII.évf. (2012) 26. sz. 171 p.

A 24. számmal kezdődően a papír alapú kiadás 2012-ben még nem jött létre, ennek pótlása előreláthatóan néhány év alatt meg fog valósulni. A papír alapú kiadás megvalósításakor ezeket a számokat is ellátjuk indexekkel, úgy mint a 18–23. számokat. Amint utolértük magunkat a papír alapú kiadásokkal – amit az internetes változatokon az indexek megjelenése jelöl – fokozatosan visszamenőleg is fel szeretnénk helyezni az internetre a korábban publikált számaink indexekkel gyarapított változatait. A már korábban kiadott számok közül, visszamenőlegesen indexekkel elsőként valószínűleg – az interneten már ma is megtalálható – 15–17. számokat fogjuk ellátni.

A Rendvédelem-történeti Füzetek periodika számainak indexei a tanulmányok szövegére, illetve a hivatkozásokra vonatkoznak.

A számokban publikált tanulmányok hivatkozásaira vonatkozó indexek:

- citációs index publikációk és kéziratok;
- citációs index levél- irat- és dokumentumtárak;
- citációs index periodikák;
- citációs index jogszabályok.

A számokban publikált tanulmányok szövegére vonatkozó indexek:

- index nominum;
- index geographicus;
- index chronologicus;
- index organicus.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben megjelenő indexek több funkció betöltésére hivatottak, ami közül csupán néhányat emelek ki. A citációs index publikációk és kéziratok például könnyen és gyorsan elérhetővé teszi azt, hogy mely műre kik és milyen alkotásokban hivatkoztak. Ez többek között a fokozatszerező eljárások során hasznos. Fontos háttérinformációkat tartalmaz azonban a citációs index jogszabályok is, amely a témát kutató és a szakterület iránt érdeklődő személyek számára nyújt egyébként nehezen megtalálható adatokat. Hasonló jelentőséggel bír az index organicus is, amely a tanulmányok szövegében érintett szervezetek egyfajta regiszterét képezi, vagy az index chronologicus, amely az események jegyzékét rögzíti stb.

A Magyar Tudományos Akadémia Szakbizottsága 2008-tól a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodikát a szakterület mérvadó folyóiratává minősítette. A Magyar Tudományos Akadémia által szerkesztett Magyar Tudományos Művek Tára pedig felvette a törzsanyagába.

A korábban eltérő küllemű címlapokkal megjelenő periodikánk külső és belső borítóját is egységesítettük.

A 17. számmal kezdődően minden számunkat valaki, illetve valami emlékének ajánljuk. Nevezetesen a páratlan számokat természetes személyek, a páros számokat pedig a magyar rendvédelem-történet azon testületek emlékének ajánljuk, amelyek ma már nem léteznek. Az ajánlás tekintetében olyan elhalálozott természetes személyek jöhetnek szóba, akik nemzeti rendvédelem-történetünk feltárása terén példamutató tevékenységet fejtettek ki, illetve a rendvédelem működtetése során kifejtett elméleti vagy gyakorlati munkásságuk volt kiemelt.

Periodikánkon korábban és eseti jelleggel tudományos társaságunk jelmondatát „Cum historia pro securitate” (Történelemmel a biztonságért) tüntettük fel. Ezt felcseréltük a valamennyi számunkon megjelenő „Conditia decrescit, vulgata scientia crescit” (Az elrejtett tudás csökken, a másokkal megosztott gyarapszik) mottóval.

A szerzők tartalomjegyzékének a helyét a tanulmányok előtt véglegesítettük.

Rendszerezítettük továbbá – a tartalomjegyzéket megelőzően – a szerzőket bemutató rövid ismertetőket, amely a tudományos- és az oktatói fokozataikat, tagságukat tudományos társaságokban, tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket rögzíti a nemzeti rendvédelem-történet érdekében kifejtett tevékenységükért kapott elismeréseket tükröző felsorolás társaságában.

A tanulmányok és az indexek között helyeztük el a tanulmányok recenzióit, magyar és német nyelven.

A számok végére a Szerzői Adatlap és a Szerzői Ürlap mintákat helyeztük.

A számok legvégén pedig a periodika összesített tartalomjegyzékeit közöljük az előző szám tartalmával befejeződéen.

A Szerzői Adatlap és a Szerzői Ürlap több célt szolgál. Ezekben a lapokon rögzítjük szerzőink:

- elérhetőségeit;
- a tudományos és oktatói fokozatait, a tudományos közéleti tisztségeit és a kutatási területét;
- a honoráriumról való lemondó nyilatkozatát és azt a körülményt, hogy a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság az alkotást több ízben és több kiadványban is publikálhatja.

Minden számban megjelenik továbbá a periodika szerkesztőségének a kéziratokkal szemben támasztott igénye. Ezen igényeket 14 pontban foglaltuk össze. Az igények többsége a hivatkozásokkal szemben támasztott elvárások tartalmára irányul. Sajnálattal voltunk kénytelenek ugyanis tudomásul venni, hogy diplomával rendelkező személyek – függetlenül attól, hogy hol szereztek okleveleiket – nincsenek tisztában az egyszerűsített bibliográfiai leírás szabályaival harmonizáló jegyzetapparátus létrehozásának az elvárásaival. Márpedig hiányos tartalmú hivatkozásokat a lapunkban nem közlünk.

A szerkesztés során egyre nagyobb figyelmet fordítunk az etikai elvárásokra is. Nem a többség részéről ugyan, de tartósan tapasztalható, hogy egyes szerzők el szeretnék hallgatni az általuk is kutatott témakörben az elődeik által létrehozott eredményeket. Ilyen esetekben határozottan cselekszünk.

Sikerült kiiktatni – sajnos nem kis erőfeszítés nyomán – a kevés munkával látványos megjelenítésre törekvők egyes trükkjeit. Voltak, akik például különböző ürügyekkel több oldal terjedelmű helységnévjegyzék jellegű szerették volna felhízlalni közlendőjüket. Mások arra törekedtek, hogy a feltárt anyag szó szerinti idézetét néhány hozzáfűzött mondattal közöljék stb.

Sajnálatos módon nem vagyunk abban a helyzetben, hogy eredeti dokumentumok másolatainak helyet adó periodikát is kiadjunk. A tanulmányokat tartalmazó folyóiratunkban pedig forrásközleményeknek nem tudunk helyet biztosítani. Azonban az ilyen igényeket sem utasítjuk el, mert a Rendvédelem-történeti Hírlevél „Dokumentumok és munkásságok” című rovatában helyet biztosítunk a dokumentumoknak, illetve a foghíjas jegyzetapparátusú cikkeknek is. Ily módon végső soron mindenki publikálhat aki erre törekszik, ám az általa előállított írásmű jellegének többé-kevésbé megfelelő orgánumban.

Mivel periodikánk korai számai a külalak tekintetében meglehetősen eklektikus képet mutattak, a külsínt illetően egységes arculat kialakítására törekedtünk. Ennek keretében egységesítettük a margókat, az úgynevezett élőfejet, a lapoldalszámozás helyét, a betűméreteket és betűtípust, a bekezdéseket, a felsorolásokat, a tanulmány és fejezetcímeket, a jegyzetek helyét stb.

A magyar rendvédelem-történet öröksége. HU-ISSN 2062-8474 című monográfia-, illetve kismonográfia sorozatot 2011-ben indítottuk útjára. A létrehozás évében a könyvsorozat kezdőkiadványaként:

PARÁDI József – SUBA János – VEDŐ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867-1918.* Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 138 p. HU-ISBN 978-963-08-1708-0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8474.

A magyar rendvédelem-történet öröksége című könyvsorozatba várjuk mindazon szerzők alkotásait, akik:

- monográfia vagy kismonográfia jellegű művet hoznak létre a magyar rendvédelem-történet témakörében;
- alkotásukat a Rendvédelem-történeti Füzetek periodika szerkesztőségének a kéziratokkal szemben támasztott igényének megfelelően hozták létre, digitalizált formában.

A rendvédelem-történeti kiadványoknak az Országos Széchényi Könyvtár honlapján való megjelenése azért előnyös mert:

- ily módon a témakör az egyik leglátogatottabb tudományos tartalmú magyar honlapra kerül fel, ezzel pedig a magyar tudományos élet vérkeringésének a részévé válik, összehasonlíthatatlanul nagyobb lesz szerzőink alkotásainak olvasssága, a rájuk történő hivatkozás stb., mint korábban;

- a magyar rendvédelem története témakör kiterhet abból a helyzetből, hogy a kutatási eredmények döntően csupán a különböző indíttatású interpretációkon keresztül jutnak el az érdeklődőkhöz;

- nem terheli sem a tudományos társaságunkat sem a periodika szerkesztőségét, sem pedig a szerzőket semmilyen pénzügyi, adminisztratív, vagy egyéb kötelezettséggel;

- mivel az Országos Széchényi Könyvtár további sokszorosításra az anyagok nem adja tovább, csupán a honlapon olvasható és letölthető módon adja közre az alkotásokat egyéni használatra, ezért nem sérti a szerzői, illetve a szerkesztői jogokat.

Az Országos Széchényi Könyvtár mindkét elektronikus adatbázisában megjelenő kiadványainknál természetesen – az eredeti megjelenés helyszínének a feltüntetéseként – megjelenítésre kerül a honlapcímünk is.

Mindkét adatbázis nyílt és térítésmentes, azokat bárki bármikor látogathatja. Az adatbázisok felkereséséhez pedig nincs szükség segédprogramokra. Az adatbázisok használatához, illetve oda anyagok felhelyezéséhez a fenntartók nem írnak elő sem politikai, sem pedig pénzügyi feltételeket. Használatuk mentes mindenfajta kalmár szemlélettől, a magyarság érdekeitől idegen érdekek érvényesítésétől.

A „Rendvédelem-történeti Füzetekben”, a „Rendvédelem-történeti Hírlevélben”, illetve „A magyar rendvédelem-történet öröksége” kiadványsorozatban publikáló szerzőtársaink alkotásai 2012-től a korábbiaknál – minden valószínűség szerint – tágabb olvasóközönséghez fog eljutni, hiszen a Magyar Elektronikus Könyvtár és az Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívum honlapjai:

- <http://www.mek.oszk.hu>

- <http://www.epa.oszk.hu>

a leglátogatottabb magyar honlapok közé tartoznak.

Összességben az Országos Széchenyi Könyvtár által gondozott hungarológiai gyűjtemény elektronikus honlapjai által olyan publikálási lehetőséghez juthatnak periodikánk szerzői, amelyről jelentős részük nem is álmodhatott és kizárólag előnyökkel jár. Most már „csupán” a szakterület művelőin múlik, hogy mit produkál, azaz e lehetőséggel hogyan él. Ehhez a munkához kívánok valamennyi tagtársamnak és szimpatizánsuknak további eredményeket a nemzeti rendvédelem-történetünk gondozása terén kifejtett tevékenységünkhöz.

EMLÉKHELYEK ÉS TÁRGYAK

PARÁDI József

Folyóiratszámajánlás nemzeti rendvédelmi testületek, illetve nemzeti rendvédelmünk történetét művelő személyek emlékének.

Ezúton kérek javaslatokat olvasóinktól arra vonatkozóan, hogy a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodikánk számait mely szervezetek, illetve személyek emlékének ajánljuk.

Mint ahogyan azt már minden bizonnyal tapasztaltátok a tudományos társaságunk által kiadott két periodika:

- Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774, amely a szakterület művelése során keletkezett kutatási eredményeket bemutató és a tudományos közleményekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányokat publikál és a;

- Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotnse Historiae Preasidii Ordinis) 1785-3257, amely a szakterület művelésével kapcsolatosan keletkezett operatív eseményekről nyújt tájékoztatást, közül a Rendvédelem-történeti Füzeteket – a 17. számmal kezdődően – egy ma már nem létező, vagy más elnevezéssel és módosult tartalommal működő magyar rendvédelmi testület, illetve a nemzeti rendvédelem-történetünk művelésében jeleskedő személy emlékének ajánlottuk. A 35. számmal befejeződően az ajánlások terve készen áll.

Ezt követő időszakra vonatkozóan azonban javaslatokat kérek arra vonatkozóan, hogy a ma már nem működő magyar rendvédelmi testületek közül melyek, illetve a nemzeti rendvédelmünk történetét gondozó elhunyt természetes személyek közül kik kerüljenek fel a listánkra.

Azokat a természetes személyeket lehet ajánlásként javaslatba hozni, akik mindhárom feltételnek megfelelnek, nevezetesen:

1. elhaláloztak;

2. a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai voltak, vagy a magyar rendvédelmi testületek személyi állományába tartoztak;

3. a rendvédelem szakterületén – ezen belül előnyben részesítjük azokat, akik a magyar rendvédelem-történet tekintetében – jelentős elméleti munkásságot hoztak létre.

Azokat a magyar rendvédelmi testületeket lehet ajánlásként javaslatba hozni, amelyek mindhárom feltételnek megfelelnek, nevezetesen:

1. ma már nem működő testület, illetve az utódszervezete működik némileg eltérő elnevezéssel és feladatkörrel;

2. országos hatáskörrel és a központi magyar államhatalom közvetlen irányításával feladatkört látott el, ide tartozónak tekintjük azon testületeket is, amelyek álcázás, vagy egyéb okok miatt más – például a honvédelemmel összefüggő – teendőket is végeztek;

3. a legitim magyar állami vezetés irányítása alatt álltak, nem tartoztak külső hatalom felügyelete alá, mint például a teljes HABSURG-birodalomra kiterjedő politikai rendőrség, vagy nem megszálló külső hatalom jóvoltából hatalomra került és azok érdekét szolgáló diktatúrák szervezeteiként működtek, mint például a nyilas, vagy a pártállami erőszakszervezetek.

Amennyiben a javaslatba hozott szervezet, vagy a személy, illetve annak munkássága nem közismert, akkor az ajánlás tárgyszerű indoklására is szükség van.

Javaslatokat a periodika e-mail vagy posta címére várjuk. A beérkező javaslatokat a periodika szerkesztősége fogja megvitatni és az állásfoglalása társaságában a soron következő elnökségi ülés számára előterjeszteni.

Döntést tudományos társaságunk elnöksége fog hozni. A döntés eredményéről pedig a javaslattevőket értesíteni fogjuk.

A továbbiakban is folytatni kívánjuk azt a gyakorlatot, hogy a periodika páratlan számait természetes személy, páros számait pedig testület emlékének ajánljuk.

AJÁNLÁSI JEGYZÉK

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774

XIV. évf. (2008) 17. sz.	Dr. KESERŰ István † 2004
XV. évf. (2008) 18. sz.	A magyar állami rendvédelmi szervezetek detektívtestületei emlékének.
XVI. évf. (2009) 19. sz.	Dr. BACSA Gábor † 2003
XVII. évf. (2009) 20. sz.	A magyar határrendőrök emlékének.
XVIII. évf. (2010) 21. sz.	Dr. NAGY József † 2005
XIX. évf. (2010) 22. sz.	A Magyar Királyi Nemesi Testőrség emlékének.
XX. évf. (2011) 23. sz.	O'SVÁTH Pál † 1908
XX. évf. (2011) 24. sz.	A Magyar Királyi Csendőrség emlékének.
XXI. évf. (2012) 25. sz.	vitéz KISS Gábor † 2006
XXII. évf. (2012) 26. sz.	A Magyar Királyi Koronőrök emlékének.
XXIII. évf. (2013) 27. sz.	Dr. ZACHAR József † 2009
? évf. (?) 28. sz.	A Magyar Királyi Darabont Testőrség emlékének.
? évf. (?) 29. sz.	Dr. REKTOR Béla †
? évf. (?) 30. sz.	A Magyar Királyi Testőrség emlékének
? évf. (?) 31. sz.	Dr. PRESZLY Lóránt † 1953
? évf. (?) 32. sz.	A Magyar Királyi Képviselőházi Őrség emlékének
? évf. (?) 33. sz.	OLCHVÁRY-MILVIUS Attila emlékének †
? évf. (?) 34. sz.	A mezőrendőrség emlékének
? évf. (?) 35. sz.	PINCZÉS Zoltán emlékének †

Felhívás a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlására

Tisztelt reményeik szerinti Donátorunk!

A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti közcélú felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény lehetővé teszi, hogy az adózó a befizetett személyi jövedelemadójának *egy százalékát* a törvény 4.§(1) bekezdés b) pontjában meghatározott *társadalmi szervezetek részére felajánlja*. Ezen szervezetek közé tartozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) is. Az így befolyt összeget kizárólag a tudományos munka ösztönzésére kívánjuk felhasználni.

Tudományos Társaságunk nemzeti rendvédelmünk történetének feltárását és közkinccsétételét tekinti hivatásának. Két periodikát szerkesztünk. *A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 a diszciplína legújabb kutatási eredményeit – a tudományos közlés igényeinek megfelelően – bemutató tanulmányokat közlünk. *A Rendvédelem-történeti Hírlévélben (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* ISSN 1785-3257 a szakterület gondozásával kapcsolatos operatív információkat tesszük közzé.

Tudományos Társaságunk az egyetlen intézmény Magyarországon, amely nemzeti rendvédelmünk történetének tudományos művelésével foglalkozik. A kelet-európai gyakorlatnak megfelelően állami támogatásban nem részesülünk, ellentétben Nyugat-Európával, ahol e területet az állam támogatja szak-közügyűjtemények és intézetek fenntartásával. Ezen intézményhálózatra támaszkodva számos társadalmi szervezet foglalkozik Nyugat-Európa országainak rendvédelem-történetével. A volt Varsói Szerződés tagállamai közül egyedül Magyarországon jött létre társadalmi szerveződés a nemzeti rendvédelem-történet gondozására.

Sanyarú pénzügyi lehetőségeinkkel dacolva feltártuk és több kiadásban publikáltuk a nemzeti rendvédelem-történetünket komplexen bemutató könyvet „*A magyar rendvédelem története*” címmel. Tudományos Társaságunk elsőként dolgozta fel ezt a témakört. „*A magyar rendvédelmi szervezetek története*” címmel könyvsorozatot indítottunk. Tudományos Társaságunk tagjainak szerzőségével mintegy 30 monográfia és csaknem 1000 tanulmány publikálása valósult meg.

A magyar felsőoktatásban egyre több egyetemen és főiskolán válik a tantárgyprogram részévé a magyar rendvédelem története.

Évente egy nemzetközi és három magyar tudományos konferenciát szervezünk, ahol a szakterületet művelők ismertetik kutatási eredményeiket.

Ezúton fordulok mindenkire – aki elkötelezettséget érez a magyar rendvédelem-történet iránt, a témakört kutatja, oktatja, tárgyi emlékeit gyűjti vagy „csupán” érdeklődik nemzeti múltunk e szelete iránt –, hogy természetbeni és pénzbeli juttatásokkal egyaránt támogassa a Tudományos Társaságunk tevékenységét. Társaságunk pénzügyi támogatása adományok és a személyi jövedelemadó 1%-nak felajánlásával valósítható meg. A számlát vezető bankfiók

neve, címe: HVB Bank Zrt. H-10 UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt. (1036 Budapest, Bécsi út 136.)

bankszámlaszám: 10918001 – 00000022 – 69100002 (IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002; BANK SWIFT COD: BACXHUHB)

Számítunk minden szimpatizánsunk adója 1%-ára. Ez nem okoz a támogató számára anyagi terhet, ugyanakkor azonban nemzeti rendvédelem-történetünk művelésében nélkülözhetetlen segítséget nyújt.

Az adózó rendelkező-nyilatkozatát postai szabványborítékban elhelyezve és lezárva, az évi jövedelemadó-bevalláshoz csatolva küldheti meg az APEH részére. Azon adózók, akiknek az adóbevallását a munkáltató teljesíti, a zárt borítékot a személyi jövedelemadó-bevallási határidőig a munkáltatóiknak adják át. A rendelkező nyilatkozatot borítékba téve azt le kell zárni, majd a leraosztásnál alá kell írni; a borítékon az Ön nevét, lakcímét és az Ön adóazonosító jelét pontosan fel kell tüntetni.

Az SZBMRTT elnöksége nevében céljaink megvalósításához nyújtott támogatását megköszönöm.

Dr. Parádi József
a társaság elnök

Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciára jelentkezési felhívás

A rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat rendezvényeit 1990-től szervezi a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. A konferenciasorozat nemzetközi rendezvénné fejlődött. A konferenciasorozat előadásai a lektori bírálókat figyelembevételével jelennek meg a *Rendvédelem-történeti Füzetekben* HU ISSN 1216-6774.

A konferenciákat minden évben ősziére tervezzük. A megrendezésre Budapesten kerül sor. A rendezvények azonban többnyire három naposak. A harmadik nap általában fakultatív program, amelynek tartalma a konferenciához kapcsolódó magyar közgyűjtemény megtekintése. A konferenciák legtöbbször kedden, a reggeli órákban kezdődnek. A távolabbról érkezők esetében célszerű az utazást úgy időzíteni, hogy Budapestre már előző nap megérkezzenek.

A rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat következő évi rendezvényének a témája az előző évi konferencián kerül kihirdetésre. A soron következő konferencia témája iránt a Szervező Bizottság társelnökeinél (CSÓKA Ferenc, mag. SIMON F. Nándor mag.) lehet érdeklődni.

A konferenciákra a rendezvény évében lehet jelentkezni. A jelentkezési lapoknak a Szervező Bizottság címére legkésőbb a tárgy év szeptember 15-ig meg kell érkezniük. Későbbi jelentkezést a Szervező Bizottság csak indokolt esetben fogad el.

A szervezők elérhetőségei: Mag. SIMON F. Nándor, CSÓKA Ferenc (lásd tisztségviselőinknél)

Előadásokra kivételes esetben – a Szervező Bizottságnak az előadásokat koordináló CSÓKA Ferencsel történő előzetes egyeztetése nyomán – szeptember 15-e után is lehet jelentkezni

A Szervező Bizottság a jelentkezéseket visszaigazolja.

A konferencián az elfogadott referátum lényegének ismertetésére nyílik lehetőség. Az egyes előadások időtartama korlátozott (általában 20' időtartamú). Írásban azonban lehetőség nyílik a részletesebb kifejtésre.

A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 azokat a tanulmányokat közli amelyek:

- a lektori véleményekben megfogalmazottakat megvalósítják;
- 600-800 karakteres rezümével és;
- a jegyzetekkel szembeni előírásoknak megfelelő hivatkozási apparátussal rendelkeznek;
- a tudományos művekkel szemben támasztott igényeknek megfelelnek.

A szerzőknek egy printelt példányban és számítógéplemezen (.doc formátumban) rögzítve kell eljuttatni a közlésre szánt tanulmányokat a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 szervezőbizottság címére a tárgyév október 15-ig az előadás nyelvén. Dr. SUBA János Ph.D./Cs.C (lásd. tisztségviselőinknél)

A Rendvédelem-történeti Füzetek (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*) HU ISSN 1216-6774 szerkesztősége a szerzőknek honoráriumot nem fizet. A publikált tanulmányok szerzői a kiadványból tiszteletpéldányt kapnak.

A Rendvédelem-történeti Füzeteket (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*) HU ISSN 1216-6774 a szerkesztőség eljuttatja valamennyi témaorientált, jelentősebb, magyar nyelvű kiadványokat gyűjtő könyvtárakhoz.

A konferenciára jelentkezők számára – igény esetén – szállást foglalunk, 15.000 Ft/fő/éj összeggel, amelybe a reggeli is beletartozik.

A konferencián részt vételi díj nincs. A szolgáltatások (pld étkezés: 1.000-Ft/fő/ebéd), azonban térítéskötelesek. Azok számára akik a konferencia térítés-köteles szolgáltatásait nem kívánják igénybe venni csupán ülőhelyet és a hozzá-szólásokban való részvétel lehetőségét biztosítja a Szervező Bizottság. A konferenciateremben a kellő számú ülőhely biztosítása érdekében a Szervező Bizottság tisztelettel arra kér mindenkit, hogy akik nem kívánnak szolgáltatásokat igénybe venni, azok is jelezzék részvételi szándékukat a jelentkezési lap értelem-szerű kitöltésével.

A szállást és/vagy étkezést kérők igényének figyelembevételét a Szervező Bizottságnak abban az esetben áll módjában realizálni, ha az igényelt szolgáltatások ellenértékének befizetéséről szóló postai utalvány, vagy banki átutalási bizonylat másolatát a jelentkező a jelentkezési lapjához csatolva elküldi.

A számlát vezető bankfiók neve, címe: HVB Bank Zrt. H-10 UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt. (1036 Budapest, Bécsi út 136.)

bankszámlaszám: 10918001 – 00000022 – 69100002

IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002

BANK SWIFT COD: BACXHUHB

A fakultatív programra a jelentkezők számától függően kerül sor. A fakultatív program térítési díjának pontos összege a konferencia első napján kerül ismertetésre. Ekkor még lehet jelentkezni a fakultatív programra.

A konferencia nyelve magyar. Minden előadó az általa választott nyelven adhat azonban elő. A felmerülő tolmácsolási igényeket a Szervező Bizottsággal kell megbeszélni.

A konferencián résztvevők számára lehetőség nyílik:

- a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai sorába történő felvételre, egyszerűsített felvételi eljárással;
- a rendvédelem-történet körében az utóbbi évek során megjelent kiadványok bibliográfiai jegyzékének és a kiadványok egy részének beszerzése;
- a legfrissebb rendvédelem-történeti témájú önálló kiadványokról ismertető k fognak elhangozni, amelyek írott változatai beszerezhetőek;
- továbbá az előadások nyomán kialakuló szakmai vitákban való részvételre.

Azok, akik a konferencián valamilyen szerepet vállaltak, (pld előadó, levezető elnök stb.) vagy a szolgáltatásokra előfizettek, illetve akiket a Szervező Bizottság meghívott a konferencia vendégeként, részletes programot tartalmazó meghívót kapnak.

SZERZŐI ŰRLAP

(Az űrlapot a tanulmányok anyagával együtt kérjük eljuttatni szerkesztőségünkhöz)

Az űrlapot a tanulmányok anyagával együtt kérjük eljuttatni szerkesztőségünkhöz. A szerzői űrlap kitöltését azért kéri periodikánk szerkesztősége, hogy zökkenőmentes kapcsolatot tarthasson a szerzőkkel. A szerzők által feltüntetett rangokat fogja a periodika közölni, ha azok relevánsak a szerzői űrlapon rögzített címek típusaival. A periodikában a szerzők rangjai kizárólag a szerzőket felsoroló jegyzékben kerülnek feltüntetésre. Az űrlap kitöltése a későbbi esetleges jogviták tekintetében is fontos, hiszen periodikánknak nem áll módjában szerzői honorárium fizetése.

Név: .....

Írói álnév: .....

Tanulmány címe: .....

Lakcím: .....

Telefon: ..... Fax: .....

Mobil: ..... E-mail: .....

Munkahely neve: .....

Munkahely címe: .....

Telefon: ..... Fax: .....

A nevem mellett az alábbi tudományos fokozatok, oktatói címek és tudományos közéleti tisztségek feltüntetéséhez járulok hozzá:

Tudományos fokozat: .....

Oktatói fokozat: .....

Tudományos közéletben betöltött tisztségek: .....

Kitüntetések: .....

Tanulmányom közlését térítésmentesen biztosítom a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774* számára. Engedé-

lyem a tanulmány magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikában vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban – több ízben – is megjelenhet, ezen publikációk szerzői honoráriumáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok.

Kelt: ....., 20.....

-----
aláírás

BELÉPÉSI NYILATKOZAT*

Felvételemet kérem a „Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság”-ba. A Társaság alapszabályzatát és programját ismerem és magamra nézve kötelezőnek tartom. Kutatói, publikációs és előadói tevékenységgel hozzá kívánok járulni a magyar rendvédelmi szervek történetének feltárásához és bemutatásához.

Kelt: ..... , 20.....

Alulírott kijelentem, hogy – személyiségi jogaim fenntartása mellett – az alábbi adatokat önkéntesen bocsátottam a társaság rendelkezésére.

---

aláírás

* A „Belépési Nyilatkozat” csak a kitöltött „Belépési Nyilatkozat Adatlapjával együtt érvényes.

BELÉPÉSI NYILATKOZAT ADATLAPJA
(KÉRJÜK NYOMTATOTT NYAGBETŰKKEL KITÖLTENI)

Név: .....

Anyja neve: .....

Születési hely: .....

Szül. idő: .....

Lakcím: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házsám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Postafiók: .....

Munkahely neve: .....

Munkahely címe: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házsám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Postafiók: .....

Foglalkozása, beosztása: .....

Iskolai végzettsége: .....

Tudományos fokozata(i): .....

Oktatói fokozata(i): .....

Kutatási területei: .....

.....

.....

Idegen nyelvismerete: .....

Kérem, szíveskedjék (tudományos) önéletrajzát és publikációs jegyzékét a belépési nyilatkozathoz mellékelni.

PUBLIKÁCIÓS ADATLAP

Az űrlapot bárki eljuttathatja szerkesztőségünkhöz, aki úgy gondolja, hogy rendvédelem-történeti tartalmú írása adatainak Hírlevelünk bibliográfiájában helye van. Az információk publikálásáért közlési díjat és honoráriumot a szerkesztőség nem fizet! Szerkesztőségünk fenntartja magának a jogot arra, hogy az űrlapon érkező információt szelektálja. Gyors és körültekintő adatszolgáltatását köszönjük.

1. Név vagy írói álnév*: .....

2/a. Publikáció(k) címe***: .....

.....

.....

2/b. Amennyiben tanulmánykötetben vagy periodikában jelent meg, a kiadvány címe, illetve az évfolyam és a szám feltüntetése:

.....

.....

.....

.....

3. A publikáció terjedelme (leütések száma); a mellékletek és a jegyzetapparátus terjedelmét is kérjük feltüntetni:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kérem ne érezze magát korlátozva az űrlap adta szűkös lehetőségek miatt. Publikációs jegyzékét külön lapon mellékelve is elküldheti.

* Írói álnév használata esetén csak abban az esetben tüntesse fel a valódi nevét is, ha azt is szerepeltetni kívánja a Hírlevél bibliográfiájában.

** Idegen nyelvű publikáció esetén írásának és a megjelentető periodikának magyarra fordított címét is szíveskedjék közölni.

GYŰJTŐK ADATLAPJA

Az űrlapot bárki eljuttathatja szerkesztőségünkhöz, aki úgy érzi, hogy e hírlevélben kívánja a rendvédelem történetéhez kapcsolódó tárgyi emlékek beszerzésére, átadására, illetve cseréjére irányuló igényeit közzétenni.

Név: .....

Lakcím: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házszám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Internet: .....

Keresek: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kérem, ne érezze magát korlátozva az űrlap adta szűkös lehetőségek miatt. Közlendőit külön lapon mellékelve is elküldheti.

Az információk publikálásáért közlési díjat a szerkesztőség nem kér és honoráriumot sem fizet! Szerkesztőségünk fenntartja magának a jogot arra, hogy az űrlapon érkező információt szelektálja.

A Hírlevélben csak a gyűjtő nevét szerepeltetjük, az elérhetőségi adatokat nem, azokat csak az érdeklődőknek hozzuk a tudomására.

ADATPONTOSÍTÓ LAP

(Kérjük, abban az esetben szíveskedjék kitölteni ezt az oldalt, amennyiben lakcíme, munkahelye, illetve telefonszámai tekintetében változás állt be)

Név: .....

Lakcím: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házsám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Internet: .....

Munkahely neve: .....

Munkahely címe: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házsám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Postafiók: .....

Foglalkozása, beosztása: .....

Tudományos fokozata(i): .....

Oktatói fokozata(i): .....

Milyen témakörben levelezne, illetve cserélne: .....

Fontosabb publikációi: .....

Javaslati a társaság tevékenységének fejlesztésére vonatkozóan: .....

Kérem, ne érezze magát korlátozva a formanyomtatvány adta szűkös lehetőségek miatt. Indítványait, közlendőit külön lapon mellékelve is elküldheti.

Gyors és körültekintő válaszadását köszönjük!

PERIODIKÁINK ÉS VÁLOGATOTT MONOGRÁFIÁINK

RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI HÍRLEVÉL (NUNTIOTONES HISTORIAE PREASIDII ORDINIS)

HU ISSN 1785-3257

1995 óta évente kétszer jelenik meg. A rendvédelem-történet művelésével kapcsolatos operatív eseményekről nyújt tájékoztatást.

RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI FÜZETEK (ACTA HISTORIAE PREASIDII ORDINIS)

HU ISSN 1216-6774

1990-óta évente egy-két alkalommal jelenik meg.

A rendvédelem-történet művelése során keletkezett eredményeket ismerteti meg a tudományos közlés igényeinek megfelelő tanulmányok formájában

MEGRENDELŐLAP

Alulírott: (név:) .....

(pontos cím:) .....

.....

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által publikált Rendvédelem-történeti Füzetek jelölt számait, a feltüntetett példányszámban megrendelem. Levelem mellékleteként küldöm az erre a célra az UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt-nél. (1036 Budapest, Bécsi út 136.) vezetett 10918001 – 00000022 – 69100002 bankszámlára befizetett átutalási bizonylat fénymásolatát (IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002 BANK SWIFT COD: BACXHUHB)

A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945.

[I.évf. (1990) 1. sz.] 1990.IV.24., I. Konferencia ..... példány

A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései.

[I.évf. (1991) 2. sz.] 1990.XI., II. Konferencia ..... példány

Tradíció és korszerűség

[II.évf. (1992) 3. sz.] 1991.XI.19-21., III. Konferencia ..... példány

A dualista Magyarország rendvédelme

[III.évf (1992) 4. sz.] 1992.IX.29-30., IV. Konferencia ..... példány

Háború, forradalom, Trianon [IV.évf. (1994) 5. sz.] 1993.IX.21-23., V. Konferencia	..... példány
A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme [V.évf. (1997) 6. sz.] 1994.X., VI. Konferencia	..... példány
Háborúból diktatúrába [VI.évf. (1996) 7. sz.] 1995. X.25-28., VII. Konferencia	..... példány
A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig [VII.évf. (1998) 8. sz.] 1996.IX.29.-X.01., VIII. Konferencia	..... példány
Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században [VIII.évf. (1999) 9. sz.] 1997.IX.22-26., IX. Konferencia	..... példány
A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. század magyar rendvédelmére [IX.évf. (1999) 10. sz.] 1998.IX.22-25., X. Konferencia	..... példány
Szabad mozgás a Kárpát-medencében [X.évf. (1999) 11. sz.] 1999. IV.20-23., XI. Konferencia	..... példány
A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában [X.évf. (2000) 12. sz.] 1999.X.06-07., XII. Konferencia	..... példány
A közbiztonság közös európai örökségünk [XI.évf. (2005) 13. sz.] 2000.III.19-20., XIII. Konferencia	..... példány
1000 éves a magyar rendvédelem [XI.évf. (2005) 14. sz.] 2000.XI.08-10., XIV. Konferencia	..... példány
Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században [XII.évf. (2007) 15. sz.] 2001.XI.06-08., XV. Konferencia	..... példány
A rendvédelmi szakképzés története [XIII.évf. (2008) 16. sz.] 2002.XI.12-13., XVI. Konferencia	..... példány
A rendvédelem humán viszonyainak története [XIV.évf. (2008) 17. sz.] 2003.XI.11-12., XVII. Konferencia	..... példány
Karhatalmi feladatok a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. sz-ban [XV.évf. (2008) 18.sz] 2004.X.13-14., XVIII. Konferencia	..... példány
Másfél évtized a nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának a szolgálatában [XVI.évf. (2009) 19. sz.] 2005.X.06-07., XIX. Konferencia	..... példány

- A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre
[XVII.évf. (2009) 20. sz.] 2006. ősze, XX. Konferencia ..... példány
- A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században.
[XVIII.évf. (2010) 21. sz.] 2007.X.4-5., XXI. Konferencia ..... példány
- Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre
[XIX. évf. (2010) 22. sz.] 2008.X.10., XXII. Konferencia ..... példány
- A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek
[XX. évf. (2011) 23. sz.] 2009.X.09., XXII. Konferencia ..... példány
- Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849–2005
[XXI. évf. (2011) 24. sz.] XXIII. Konferencia ..... példány
- A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk
[XXII. évf. (2012) 25. sz.] XXIV. Konferencia ..... példány
- Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében
[XXII. évf. (2012) 26. sz.] XXV. Konferencia ..... példány

Megjegyzés: 2.000 Ft – vagy 8 euró példányonként a 2000. év előtti; 2.500 Ft – vagy 10 euró példányonként a 2000. év utáni kiadású periodikák; egységáron országon belül 500 Ft – vagy 2 euró, az Európai kontinensen 1.000 Ft – vagy 4 euró; más kontinensen pedig 1.500 Ft – vagy 6 euró csomagonkénti expedíálási költséggel rendelhetőek meg a szerkesztőségnél:

Dr. SUBA János PhD.

H-1184 Budapest, Dolgozó út 20. II/7.

T.: (+36/06-1) 294-2744 M.: (+36/06-30) 566-7120

e-mail: suba.janos@webmail.hu

Hivatali elérhetősége:

Hadtörténeti Intézet- és Múzeum

Térképtár

H-1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4.

H-1250 Budapest, Pf.:7.

Tel.: (+36/06-1) 325-1673; Fax: (+36/06-1) 325-1647

e-mail: suba.janos@hm-him.hu

TUDOMÁNYOS TÁRSASÁGUNK SZELLEMI MENTORÁLÁSÁVAL AZ EZREDFORDULÓ ÓTA MEGJELENT RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TÉMÁJÚ MONOGRÁFIÁK

BACSA Gábor: *A magyar–jugoszláv (S.H.S) határ megállapítása és kitűzése a trianoni szerződés szerint 1921-1924.* Budapest, 1998, Püski.

BACZONI Tamás–LÓRÁNT Csaba: *A Magyar Királyi Honvédség egyenruhái 1926-1945.* Budapest, 2007, TÓTH László. /HUNIFORM.1/

BENCsik Péter: *A magyar utiokmányok története 1867-1945.* Budapest, 2003, Tipico Design, 179 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

BENCsik Péter–NAGY György: *A magyar utiokmányok története 1945-1990.* Budapest, 2005, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervek története./

BERTA Gyula: *Somogyország pandurjainak története 1766-1884.* Marcali, 2000, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum.

BERTA Gyula: *Kaposvár rendőrségének története.* Kaposvár, 2001, Kaposvár Város Közbiztonságáért Alapítvány.

BERTA Gyula: *Betyárok, hóhérok, börtönök Somogyban.* Kaposvár, 2002, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet.

BERTA Gyula: *Börtön, börtön, börtön.* Kaposvár, 2005, Powerpoint Kiadó.

BODROGI Péter–MOLNÁR József–ZEIDLER Sándor: *Nagy magyar kitüntetés-könyv. A magyar állam rendjelei és kitüntetései. A Szent György-Rendtől a Nagy Imre-Érdemrendig.* Budapest, 2005, Rubicon, 280 p., 600 ábra.

CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Alapítvány.

CSAPÓ Csaba: *RÁDAY Gedeon és a szegedi királyi biztosság.* Pécs, 2007, Pro Pannónia Alapítvány.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből.* Pécs, 1994, Betücenter.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1944-ig.* Pécs, 1995, Police Press.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1952-ig.* Pécs, 1996, Police Press.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1958-ig. Újjászervezés, megtorlás.* Pécs, 1998, Police Press.

ERNYES Mihály: *A nemzetközi és a magyar rendvédelem történetének alapjai. I. A rendőrségről.* Budapest, 1999, Prevent Contact.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége az államosításig.* Pécs, 1999, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége. Az államosítás.* Pécs, 2000, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége 1956 őszéig.* Pécs, 2001, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége 1963-ig.* Pécs, 2002, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története*. I. köt. Budapest, 2002, BM. Kiadó.

ERNYES Mihály: *Baranyai rendőrségek*. Pécs, 2004, Teromo Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége*. Pécs, 2003, Teromo Bt.

FAZAKAS László–HEGEDŰS Ernő–HENNEL Sándor: *A Szent Korona őrzése. A koronaőrseg, a koronaőrök*. Budapest, 2002, Heraldika.

KABODI Csaba–LŐRINCZ József–MEZEY Barna: *Büntetési alapfogalmak*. Budapest, 2005, Rejtjel.

KABODI Csaba–LŐRINCZ József–MEZEY Barna: *Fejezetek a büntetések és végrehajtásuk történetéből*. Budapest, 2002, ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék.

KABODI Csaba–LŐRINCZ József–MEZEY Barna: *A büntetéstan elmélete és történeti alapjai*. Budapest, 2003, ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék.

KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség a két világháború között*. Pécs 2002, Pro Prannónia Alapítvány.

KÖPF László: *Fejezetek a magyar vámigazgatás és pénzügyőrség történetéből*. Budapest, 2003, Tipico Design, 171 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

MEZEY Barna: *A magyar polgári börtönügy kezdetei*. Budapest, 1995, Osiris, 230 p.

MEZEY Barna: A büntetőjogi intézmények története a kezdetektől a polgári átalakulásig. In. uő. *Magyar Jogtörténet*. Budapest, 1996, Osiris.

NAGY Pál: *Képes krónika a magyar útlevelek, útlevelek három évszázados múltjából (1661-2000)*. Debrecen, 2006, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár. 176 p. /A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei, 29./

PARÁDI József (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1995¹, Tipico Design.

PARÁDI József (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris.

PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században*. I. köt. *Pénzügyőrök és vámhivatalok a határőrizetben*. II. köt. *Csendőrség a határőrizetben*. III. köt. *Rendőrség a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design, 219; 186; 266 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

SUBA János: *Magyarország államhatárának változásai 1867-1947 között*. Budapest, 2003, Tipico Design, 229 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

SUBA János: *Magyarország határának kitűzése és felmérése 1921-1925 között. A határmegállapító bizottságok működése*. Budapest, 1999, Magyar Honvédség Tájékoztatói és Médiaközpont. /Honvédtudósok 39./

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábort csendőrség*. Budapest, 1990, Zrínyi.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár*. Budapest, 2003², Ister.

SZAKÁLY Sándor: *Katonák csendőrök ellenállók*. Kaposvár, 2007, Kaposvár város közgyűlése. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár 32./

ZEIDLER Sándor: *Magyar kitüntetések*. Budapest, 1996, Kossuth.

A jelzett monográfiák a kiadónál rendelhetőek meg:

BM Kiadó

H-1149. Budapest, Mogyoródi út 43.
1903 Budapest, Pf.:314
T.: (+36/06-1) 469-2969

Heraldika

H-1113 Budapest, Takács Menyhért u. 5.
T./F.: (+36/06-1) 209-6078; M.: (+36/06-20) 973-6120
e-mail: heraldika@elender.hu

Ister Kiadó és Kulturális Szolgáltató Iroda

Budapest, Tüzoltó u. 8. H-1094 Hungary
Tel.: +36-1-215-2249
e-mail: ister_toth@interware.hu

Osiris

H-1053 Budapest, Egyetem-tér 5. II./10-A.
T.: (+36/06-1) 619-9409

Pro Pannónia Alapítvány

H-7621 Pécs, Király u. 33.
T./F.: (+36/06-72) 213-379

Rejtjel Kiadó Kft.

H-1053 Budapest, Kecskeméti u. 10-12.
T.: (+36/06-1) 483-8014

Rubicon

H-1161 Budapest, Sándor u. 60.
T.: (+36/06-1) 402-1848 F.: (+36/06-1) 402-1849

Tipico Design

H-1149 Budapest, Egressy út 23-25.
T.: (+36/06-1) 355-3991 F.: (+36/06-1) 355-0591
e-mail: tipico.design@axelero.hu

A Betűcenter, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Büntetés-eljárási és Büntetés-végrehajtásügyi tanszéke (ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék), James és James Bt., Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, Kaposvár város közgyűlése, Kaposvár Város Közbiztonságáért Alapítvány, Kossuth, Magyar Honvédség Tájékoztatási és Média-központ, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum, Police Press, Prevent Contact, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, Teromo és Zrínyi kiadók ál-

tal megjelentetett, illetve természetes személy által publikált könyvekhez a szerzők segítségével lehet hozzájutni.

BERTA Gyula: (+36/06-20) 571-7046
Dr. ERNYES Mihály : (+36/06-20) 326-7193
Dr. LÓRÁNT Csaba: (+36/06-1) 325-1673
Dr. MEZEY Barna: (+36/06-1) 411-6518
NAGY Pál: (+36/06-52) 492-763
Dr. SUBA János: (+36/06-1) 325-1673
Dr. SZAKÁLY Sándor: (+36/06-20) 910-5291
ZEIDLER Sándor: (+36/06-30) 961-9148